ΝΤ. ΜΠΟΓΟΓΙΑΒΛΕΝΣΚΙ κε Λ. ΤΙΜΟΦΕΕΦ

ΑΝΑΓΝΟΣΤΙΚΟ

ΒΙΒΛΙΟ ΓΙΑ ΤΥΣ ΛΙΓΟΓΡΑΜΑΤΥΣ

ΕΚΔΟΤΙΚΟ • «ΚΟΜΥΝΙΣΤΙΣ» • 1936 • ΚΡΙΜΣΚΑΓΙΑ

NT. ΜΠΟΓΟΓΙΑΒΛΕΝΣΚΙ ΚΕ Λ. ΤΙΜΟΦΕΕΦ

ΑΝΑΓΝΟΣΤΙΚΟ

ΓΙΑ ΤΥΣ ΛΙΓΟΓΡΑΜΑΤΥΣ

Ενκρίθικε απ' το Λαικό
Επιτροπάτο Πεδίας τις ΡΣΟΣΔ

Μετάφρασι: ΦΥΔΙΔΙ Γ., ΓΡΙΓΟΡΙΑΔΙ Θ. κε ΚΑΝΟΝΙΔΙ Κ.

Σιμπλίροσι Θ. ΓΡΙΓΟΡΙΑΔΙ

ΕΚΔΟΤΙΚΟ „ΚΟΜΥΝΙΣΤΙΣ“
ΚΡΙΜΣΚΑΓΙΑ 1936

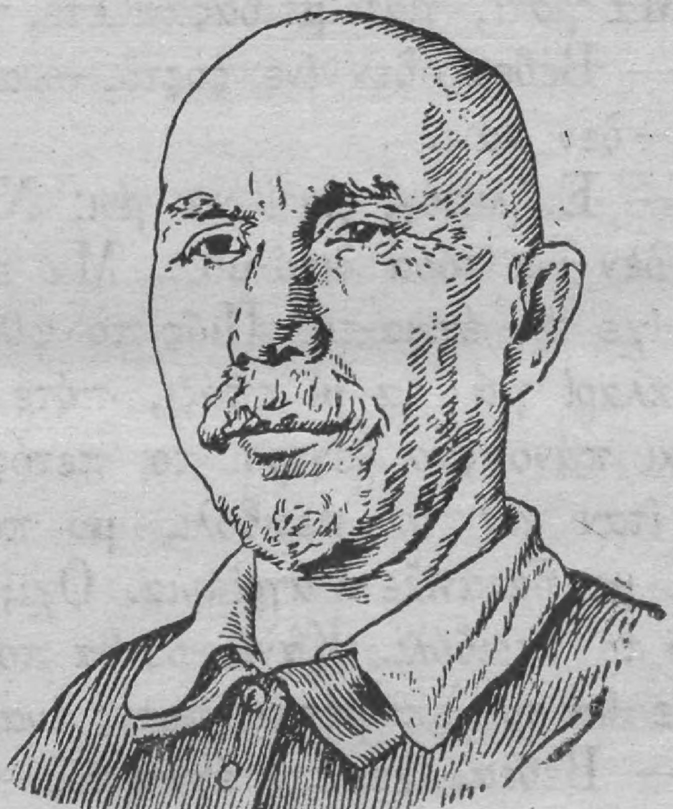
Ι ΣΙΝΤΑΧΤΕΣ ΤΥ ΒΙΒΛΙΥ.

Τα περιςότερα απ᾽ τα έργα, πυ δίνυμε στο βιβλίο τύτο, έχυν ςιντομεφτι. Ι ςιντομίες ςιμιόνυντε με αποςιοπιτικά. Σε μερικές περιπτόςις, γιά μεθοδικύς λόγυς παραλίφτικαν τα αποςιοπιτικά.

Α. Σεραφιμόβιτς.

Πιανύ ίνε το περιβόλι;

Το διίγιμα «Πιανύ ίνε το περιβόλι» γράφιχε απ' τον προλετάριο ςιγραφέα Α. Σεραφιμόβιτς. Το Γενάρι τυ 1933 γιορτάςτιχαν ςτιν Ενοςί-μας τα εβδομιντάχρονά-τυ. Ι ΚΕΕ τις ΕΣΣΔ παραςιμοφόριςε το ς. Σεραφιμόβιτς με το παράςιμο τυ Λένιν. Ο ς. Σεραφιμόβιτς γενίθιχε ςτα 1863. Στα 1887 ι τςαριχί χιβέρνιςι τον έριχςε ςτι φιλαχί γιά τιν επαναςτατιχί-τυ δράςι. Ιςτερα απ' τον Οχτόβρι ο ς. Σεραφιμόβιτς βριςκόταν ςτο μέτοπο τυ εμφίλιυ πολέμυ. Στιν εποχί τυ εμφίλιυ πολέμυ ι άςπρι ςκοτόςανε το γιό τυ ς. Σεραφιμόβιτς. Ο ς. Λένιν τυ έςτιλε τότε ένα γράμα. Στο γράμα αφτό τυ έγραφε: «Τα έργα-ςας... γένιςαν μέςα-μυ μεγάλι ςιμπάθια γιά ςας κε θέλο πολί να ςας πό, πόςο χρίςιμι γιά τυς εργάτες κε γιά όλυς-μας ίνε ι δυλιά-ςας κε πόςο ίνε ανάνκι να δίχςετε ςταθερότιτα, γιά να χςεπεράςετε τι βαριά διάθεςι...»

Ι δυλιά τυ Σεραφιμόβιτς ίνε χρίςιμι γιά τυς εργάτες, γιατί ςτα έργα-τυ δίχνι χτιπιτά κε με αλίθια τι ζοί τον εργατόν κε αγροτόν κάτο απ' τιν καταπίεςι τον καπιταλιςτόν κε τιν πάλι-τυς γιά το χςεςκλάβομά-τυς. Το πιό δινατό έργο τυ ς. Σεραφιμόβιτς ίνε «Ο ςιδερένιος χίμαρος», όπυ διιγιέτε γιά τιν ιροιχί πάλι τυ Κόχινυ ςτρατύ.

... Ετιχε μιά φορά να βρίςκυμε στο κιβερνίο (γυμπέρνια) τυ Ταμπόφ. Εφταςα στο χοριό ίςα-ίςα τιν όρα πυ ίχαν ςίναχςι. Δίπλα σε μιά παλιά εκλιςιά ίχαν μαζεφτί ι χορικί.

Ιρθε ι αφέντρα, ι τςιφλικάδενα από τι γιτονιά, κι άρχιςε ν' αραδιάζι τα παράπονά-τις:

— Τί να σας πο, γέρι, με κλέβετε· τα πεδιά-σας κ' ι γινέκες-σας δεν άφιςαν τίποτε μέςα στο περιβόλι-μυ, δεν μας άφιςαν υτ' ένα μίλο να φάμε.

Μα γιατί, γιατί με βασανίζετε, γιατί με τιρανάτε έτςι;

— Βέβεα, δεν ίνε σοςτό,—απάντιςαν με βυιτό ι γέρι—δεν κάνι.

— Ε, λιπόν, γιατί να γίνι; Νά, λεν πος το περιβόλι δεν ίνε τόρα δικό-μυ... Μα πός δεν ίνε δικό-μυ; Πιός ίχε τιν έγνια-τυ; Πιός το φίλαγε; Πότε έδενα κανένα κλαρί γιά να μι σπάσι, πότε σαν έβλεπα κανένα σκυλίκι πάνο στο δέντρο, το πετύσα χάμο κι όλι-μυ ι έγνια ίταν γιά το περιβόλι, μυ πονύσε το κεφάλι γι' αφτό, με βασάνιζε ι αγρίπνια. Οχι, ίνε δικό-μυ, ίνε δικό-μυ το περιβόλι. Κανίς δε θα τολμίσι να μυ το πάρι. Δε θα το επιτρέπσο ποτές ένα τέτιο πράμα!

— Βέβεα, ίχες τιν έγνια-τυ,—ακύστικε μιά φονί μέσα απ' το πλίθος—κάθε προί το βλέπαμε, ίστερα απ' τον προινό καφέ, τραβύσες ίσια γιά το περιβόλι. Ιχες τιν έγνια-τυ, εμίς όμος σκάβαμε, τσακιζόμασταν στι δυλιά γιά ένα πενιντοράκι κε το βράδι σα γιρνύσαμε σπίτι, ίμασταν κατασκοτομένι.

— Μα τί θέλετε, γεροντάκια, μπορό εγό να σικόσο φτιάρι;

— Βέβεα κε δε μπορίς. Δεν τα καταφέρνις... —

ακύστικε απ' όλες τις μεριές — εσένα τα χεράκια-συ δεν έβγαναν κάλυς.

— Ε, λιπόν βλέπετε, κ' εσίς λέτε, πός δεν ίνε δικό-μυ το περιβόλι.

— Κι όταν το χινόπορο μαζέβαμε τα μίλα, — φόναξε με μιά βροντερί φονί ι σαλντάτκα ι Ματριόνα — ανεβέναμε τις σκάλες, σκαρφαλόναμε να φτάσυμε τα κλαριά, τί πέρναμε! δεκαπέντε καπίκια μεροκάματο!

— Θέ-μυ, — φόναξε ι αφέντρα, — κε πός μπορύσα εγό ν' ανεβό τι σκάλα; Οτι κε νἄνε το περιβόλι δικό-μυ ίνε. Ολα τα δέντρα, ένα-ένα τα ξέρο, όπος τα πεδιά-μυ.

Βγίκε ανάμεσα απ' το πλίθος ο μπάρμπα-Σοζόντ, γέρος με γένια κάτασπρα, στάθικε μπροστά-τις καμπυριαζμένος, σύφροσε τα χίλια-τυ κε κιτόντας τιν αφέντρα με μάτια δακριζμένα ίπε:

— Ακυ, αφέντρα, ο μακαρίτις ο παπύλις-συ όλα τα έκανε μοναχός-τυ, ποτές-τυ δεν εμπιστεβόταν στο διεφθιντί, ί στον ιπάλιλό-τυ, όλα τα έκανε μοναχός-τυ. Ιταν άνθροπος ανίσιχος κε πολί δραστίριος.

— Τον έμιασε ι αφέντρα-μας — ακύστικε ανάμεσα απ' το πλίθος.

— Το περιβόλι αφτό το φίτεψε με τα δικά-τυ τα χέρια, σε κανένα δεν ίχε εμπιστοσίνι. Κάποτε έστελνε τον επιστάτι-τυ κε μας έσερνε απ' τα σπίτια-μας — ίμασταν τότε δυλοπάρικι κοντά-τυ, εγό ίμυνα ακόμα νέο πεδί, — μας έσερνε απ' τα σπίτια-μας κε μας έβανε καμιά τριανταριά ανθρόπυς, να σκάψυμε λάκυς, γιά να φιτέψυμε μιλιές. Σκάβυμε μις κι ο παπύς-συ ανεβοκα-

τεβένι, κρατόντας στο χέρι-τυ το καμυτςίκι. Μετράι το λάκο, έςκαπςες λίγο, δεν τον έκανες όςο έπρεπε βαθί — «δίκςε-μυ τα πιςινά-ςυ!» Τί να κάνις, γιρνάς τα πιςινά-ςυ. Αρχίζι τις καμυτςιές. Ανεβοκατεβένι το καμυτςίκι, κςεςκά τα ρύχα κι ο πιςινός μένι γιμνός. Ολα μοναχός-τυ τἄκανε, όλα μοναχός. Δε ς' έςτελνε στο στάβλο να σε τςακίςυνε στο κςίλο, τὄκανε μοναχός-τυ, με τα δικά-τυ τα χέρια, τιν αγαπύςε πολί τι δυλιά. Με πίραν τα χρόνια, έφταςα κιόλας τα εκατό κι οςτόςο ο πιςινὅς-μυ ίνε ακόμα μυδιαζμένος.

— Μπάρμπα, τόρα ίνε μυδιαζμένος, τότε όμος εςτανόςυν τις καμυτςιές ςα βελόνια.

Ι αφέντρα σκέπαςε με το μαντίλι το κςαναμένο πρόςοπό-τις:

— Οπυ θιμάτε τα παλιά, το μάτι-τυ να βγι.

— Βέβεα, δε ςε ςιφέρνι να θιμύμαςτε τα παλιά. Κι αν κάνυμε, πος τα θιμύμαςτε κ' εκατό μάτια νἄχαμε θα μας τα έβγαζες. Μα κε γιά τα τορινά — ςα μιλύςαμε — δε θα μας έφταναν τα διό-μας μάτια.

Εργαςία. Απαντίςτε στα ακόλυθα ροτίματα:

1. Γιατί δε μπορύμε να λογαριάςυμε τον τςιφλικά νικοχίρι τυ περιβολιύ;

2. Τί ένια έχυν τα λόγια τυ μπάρμπα-Σοζόντ, ότι ο τςιφλικάς «το περιβόλι αφτό το φίτεπςε με τα δικά-τυ χέρια;»

3. Τί διιγίθικε ο μπάρμπα-Σοζόντ γιά τι δυλοπαριχία;

Π. Δ. Παναγόπυλυ

Ι ακρίδα.

Ι

Ολα τα κακά τυ κόζμυ ίχαν πέσι κίνι τι χρονιά στο χοριό-μας. Εβρεχε, ςαν ίταν ι σταφίδες στ' αλόνια κ' έπςιν' ο ίλιος τι γι, ςαν ίταν να ςπίρυμε. Σκυλίκια, περονόςπορος, τοκογλίφι, φτόχια, νκρίνια, όλα ίχαν δόςι ςινέντεφκςι στο χοριό-μας. Κε στο τέλος, γιά να μι μας λίπςι τίποτε, μας ίρθε κ' ι ακρίδα! Διλαδί, δε μας ίρθε, αλά τιν εγένιςε ο τόπος. Ιταν ντόπια. Το περαζμένο καλοκέρι μας ίχαν έρθι λίγες κι όταν με το πρότο κρίο κςεπάγιαςαν, μας άφιςαν κλιρονομιά τ' αβγά-τυς, πυ απ' αφτά γέμιςε τιν άνικςι ο τόπος ακρίδες. Κ' έπρεπε να τις κςεπαςτρέπςυμε όςο ίταν μικρές, αλιός θα μας έβγαζαν τα μάτια. Το πράμα δεν ίταν ακατόρθοτο. Με λίγο ακάθαρτο πετρέλεο δε θάμενε ύτε μιά.

Τιν κιριακί, λιπόν, ςα ςκόλαςε ι εκλιςιά κε καθόμαςτε όλι έκςο ςτο πεζύλι κε κυβεντιάζαμε, ίπα ςτυς γεροντότερυς:

— Δεν πρέπι να σταβρόςυμε τα χέρια, πρέπι να πολεμίςυμε το κακό, πυ μας ίβρε. Πρέπι να μαζέπςυμε απ' όλο το χοριό χρίματα — δε χριάζοντε κε πολά — ν' αγοράςυμε ακάθαρτο πετρέλεο, να τις κςεκάνυμε τόρα, πυ ίνε μικρές. Αλιότικα, ςα μεγαλόςυν, τρέχα να τις κινιγάς.

— Μορ' τί πετρέλεο κε κυρυφέκςαλα μας τςαμπυνάς! φόνακςε ο γέρο-Ζλατάνις, άνθροπος θεοφοβύμενος. Φέρνυμε μεθάβριο τα λίπςανα τυ άι-Γιάνι τυ Καλιβίτι απ' το μοναςτίρι τ' αι-Βλάςι κε τις ςτέλνυμε κατανέμυ.

— Καλα κε άγια τα κόκαλα τυ άι-Γιάνι, τυ ίπα, μα... ςαν πιό καλίτερο μυ φένετε το πετρέλεο.

— Βέβεα! μ' αποπίρε με θιμο ο γέρο-Ζλατάνις — έτςι ίςτε εςίς ι γραματιζμένι! Τετραδοπαράςκεβο δεν κρατάτε, ςτιν εκλιςία δεν πατίτε. Γι' αφτό κι ο θεός μας ςτέλνι κατά διαόλυ!

Τί να τυ απαντίςο; Ι μέρες περνύςαν κ' ι ακρίδα όλο κε μεγάλονε. Ελιπόμυν κοντά ςτα δικά-μυ τα χτίματα κε τον άλονε. Στο τέλος ςαν ίδα κι αποίδα, αποφάςιςα να φέρο τα λίπςανα τυ άι-Γιάνι, όχι βέβεα γιά να κςολοθρέπςυν τις ακρίδες, μα γιά ν' αποδιχτί ι πλάνι-τυς. Κε τότες θέλοντας κε μι, θ' ανανκάζονταν να καταφίγυν ςτο πετρέλεο.

II

Το μοναςτίρι τ' αι-Βλάςι ίταν ςκεδόν κατάκορφα ςτο βυνό. Ενα πρωί, λιπόν, καβάλιςα το μυλάρι-μας κι αφύ πέραςα βυνά, λανκάδια, δάςι έφταςα το κατάβραδο ςτο μοναςτίρι. Καμιά δεκαριά καλόγερι, καλοθρεμένι, γερί ςαν τα πέφκα, πυ ίταν γίρο, γλεντύςαν τον όμορφο κίνον τόπο. Εκί λιπόν επέραςα τι νίχτα-μυ κ' έμαθα, πος τιν ερχόμενι κιριακί θα βγυν τα λίπςανα τ' άι-Γιάνι τυ Καλιβίτι ςτι διμοπραςία κι ο καλόγερος, πυ θα τα πάρι, τιν τρίτι-τετράδι θάνε ςτο χοριό-μας.

— Μα γιατί θα βγύνε ςτι διμοπραςία; ρότιςα. Μίπος ίνε καταςχεμένα;

— Οχι, μυ απολογίθικε ο ιγύμενος· τα βγάζυμε ςτι διμοπραςία γιά όφελος τυ μοναςτιριύ. Οπιος καλόγερος δόςι τα περιςότερα, πέρνι τα λίπςανα όλο το χρόνο γιά λογαριαζμό-τυ κε τα γιρίζι ςτα χοριά. Οςα βγάλι, ίνε δικό-τυ κέρδος.

— Ε! κε βγένι τίποτα κέρδος απ' αφτά;

— Χμμ!.. κατά τιν περίςταςι. Αν ίνε τιχερός κε

πέςυν αρόςτιες ςτον τόπο, ακρίδα ί κςιρασίες, τότε κάνι χρισές δυλιές. Τόρα μάλιςτα, πυ φάνικε κενύργια αρόςτια ςτ' αμπέλια, ο περονόςπορος, τα κέρδι θα ίνε περιςότερα, αλά κε ο ςιναγονιζμός μεγαλίτερος!

— Κε δε μυ λες, άγιε πάτερ, έχετε πολά λίπςανα εδό;

— Γιά τις μεγάλες αςθένιες, γιά τιν αναβροχιά, γιά τις ακρίδες, γιά τα ςκυλίκια, ίνε τα διό μεριά τυ άι-Γιάνι τυ Καλιβίτι — μεγάλι ι χάρι-τυ — κε ι κάρα τυ αγίυ Τρίφονος — βοίθιά-ςας. Γιά το μάτιαζμα ίνε το μικρό δάχτιλο τυ αγίυ Παχυμίυ. Γιά το αμπόδεμα έχομε από τα γένια τυ οςίυ πατρός ιμόν Ονυφρίυ, κε γιά τα κραςιά — να μιν κςινίζυν — διό χάντρες από το κομπολόι τυ οςίυ πατρός ιμόν Παφνυτίυ.

III

Τιν άλι μέρα το προί αποχερέτιςα τυς άγιυς πατέρες, έδοκα δέκα δραχμές καπάρο γιά τα άγια λίπςανα κ' εγίριςα ςτο χοριό. Τιν κιριακί ο παπά-Μελέτις, ςαν ετελίοςε το βανκέλιο, ίπε γιά το ταξίδι-μυ κε πος τιν τρίτι ί τιν τετάρτι, άμα ακύςυν τιν καμπάνα, να τρέκςυν όλι ςτιν εκλιςιά, γιατί θα γίνι ι λιτανία. Δεν ίνε ανάνκι να ςας πο, ότι ι προθιμία-μυ αφτί εφχαρίςτιςε πάρα πολι το χοριό κι αν ίμυν φιλόδοκςος, θα μπορύςα να γίνο κε πάρεδρος.

Τιν τετάρτι το απόγεμα κάτι αγριοκαμπανιές ετάρακςαν τι νεκρικί ιςιχία τυ χοριύ. Κατάλαβα, πος ίχεν αριβάρι ο καλόγερος με τα άγια λίπςανα. Σαν έφταςα ςτιν εκλιςιά, ίταν εκί μαζομένι όλι ι χοριάτες ςινγινεκςί κε τέκνις κι αμέςος κςεκινίςαμε γιά τι λιτανία. Εμπρός

επίγενεν ο καλόγερος κι ο παπά-Μελέτις μυρμυρίζοντας, κι από πίςο κςεςκύφοτι ακολυθύςαμε κ' εμίς. Κι όταν πιά φτάςαμε ςτον κάμπο, τον κατάμαβρο από τις ακρίδες, ο καλόγερος διάβαςε τυς πιό δινατύς κςορκιζμύς κε ςκόρπιςε δεκςιά κι αριςτερά αγιαζμό. Επιτα έφερε γίρο κε τον απαρέτιτο δίςκο κε τα μονόδραχμα έπεφταν βροχί.

— Αγιε πάτερ, — τυ ίπα ςαν εφτάςαμε πάλι ςτο χοριό — ςε παρακαλό πολί να μι φίγις απόπςε, να μίνις ος άβριο το πρωί, ίςος γίνι ανάνκι να κάνις αγιαζμό γιά τίποτες άλο.

Ιχα το ςκοπό-μυ εγό.

— Μετά χαράς, μετά χαράς! μυ ίπε, γιατί μιρίςτικε κι άλα μονόδραχμα.

Τιν άλι μέρα το πρόι, χορίς να πάο ςτον κάμπο να κιτάκςο, ίμυν βέβεος, πος ύτε μιά ακρίδα δεν επςόφιςε. Ιταν τόρα ι δικί-μυ ςιρά να χτιπίςο τιν καμπάνα. Ετρεκςα λιπόν ςτιν εκλιςιά κε με θιμό μα κε χαρά άρχιςα να χτιπό τιν καμπάνα. Στι ςτιγμί όλι ίταν εκί κε ο παπά-Μελέτις με τον καλόγερο.

— Βλέπις, άγιε πάτερ, τυ ίπα, ότι ι ακρίδα ίνε ςτι θέςι-τις. Πός δεν τίνε κςολόθρεπςαν τα άγια λίπςανά-ςυ;

— Εχις δίκεον, τέκνον-μυ! μυ ίπε. Αλα ικςέβρετε, τί ςιμβένι; Στο διπλανό χοριό ίνε ο πάτερ-Αρτέμις με τιν κάρα τυ αγίυ Τρίφονος—βοίθιά-ςας — κε χθες εδιάβαςε κ' εκίνος παράκλιςι γιά τιν ακρίδα· φένετε λιπόν πος ι δικί-ςας ακρίδα έφιγεν, αλά ίλθεν εδό ι ακρίδα τυ άλυ χοριύ.

Απιρες ι πονιριές τον καλόγερον.

IV

Τότε μιά σατανικί ιδέα μυ πέρασεν απ' το νυ. «Βρομοκαλόγερε, ίπα από μέσα-μυ, δε θα το φας έτσι. Ενια-συ κε θα σε σάκσο εγό».

— Ακύσατε, ίπα στυς χοριάτες, ο πάτερ-Αρσένιος έχι δίκιο. Πρέπι το απόγεμα να κάνομε άλι λιτανία κε να φανύμε πιό γενεόδορι, να τα χρισόσυμε τ' άγια λίψανα κε τότες να ίστε βέβει, πος ύτε πόδι δε θα μίνι!..

— Βέβεα, βέβεα! ίπεν ο καλόγερος. Ι χάρις τυ αγίυ-Ιοάνυ ίνε μεγάλι.

Κε έτριβε τα χέρια-τυ από εφχαρίστισι.

Το απόγεμα, λιπόν, δεφτέροσε ι λιτανία κι ο δίσκος γίρισε πιό βαρίς στον καλόγερο. Σαν εγιρίσαμε στο χοριό, πλισίασα τον καλόγερο κε τυ ίπα:

— Πάτερ-Αρσένιε, σε παρακαλό πολί να μας τιμίσις απόψε κε στο φτοχικό-μας. Ι χαρά-μυ θα ίνε μεγάλι, πυ θα μας εβλογίσις το δίπνο.

— Πολί εφχαρίστος τέκνον-μυ.

Αφύ, λιπόν, απομάκρινα από το σπίτι κάθε θιλικό κε υδέτερο, πίγα στο σπίτι τυ παπά-Μελέτι κε παράλαβα τον πάτερ-Αρσένιο. Διό κοτόπυλα στο φύρνο, τιρί φέτα κε ζεστό ψομί ίταν το δίπνο-μας.

Κ' επιδί στο σπίτι-μας δεν ίταν κανίς μπεκρίς, βρισκόταν κρασί τεσάρο κε πέντε χρονό. Απ' αφτό, λιπόν, έβαλα στο τραπέζι, πυ με το πρότο ποτίρι παρ' τον κάτο, όπιος κι αν ίταν, έστο κε καλόγερος.

— Εβλόγισον, πάτερ!

— Φάγοντε πένιτες κε εφρανθίσοντε[1].

[1] Θα φαν ι φτοχι κε θα εφχαριστιθύν — φράσι βιβλικί.

Εκαμα κ' εγό το σταβρό-μυ κε παρακάλεσα το διάβολο να με σιχορέσι, πυ έτρογα με καλόγερο.

— Κε ίνος εφφένι καρδίαν ανθρόπυ, πάτερ άγιε[1]! Εβίβα! τυ ίπα κε τυ έδοκα τιν πρότι δόσι.

— Μα αφτό ίνε νέκταρ! ίπε κε το κατέβασε μονορύφι.

— Το φιλάο επίτιδες πάτερ, γιά τυς καλύς μυσαφιρέυς.

Κε τυ το κσαναγέμισα.

Με το τρίτο ποτίρι τα μάτια τυ καλόγερυ άρχισαν να λάμπυν επικίντινα, ι γενιάδα-τυ να κιματίζι.

Επρεπε να τον αποτελιόσο. Τυ έδοκα κε το τέταρτο. «Κε τότε κλίνας τιν κεφαλίν, παρέδοκε το πνέβμα».

Τον ανασίκοσα με κόπο κε κρατόντας-τον απ' τις μασχάλες, τον έφερα στο διπλανό δομάτιο, όπυ βαρίς σοριάστικε στο κρεβάτι. Σε λιγάκι μέσα στο δομάτιο ακυόταν ένα γυργύριζμα από το ροχαλιτό-τυ, σα να τραβύσαν αλισίδες πάνο σε καράβι.

Τον εζίγοσα με θάρος, κσεκύμποσα το ράσο-τυ, τυ έβγαλα από τιν τσέπι το πορτοφόλι κε μέτρισα 286 δραχμές. Τόσο μας κόστισαν ι διό λιτανίες. Εβαλα τις δραχμές αφτές στι δικί-μυ τιν τσέπι κε στο πορτοφόλι τυ καλόγερυ τιν παρακάτο σιμίοσι:

« Αγιε, πάτερ-Αρσένι!

Χρόνια τόρα, πυ με τι βοίθια τον δικόνε-μυ ιερόν λιπσάνον καταστρέφετε τις ακρίδες, «θεραπέβετε πάσαν νόσον κε πάσαν μαλακίαν», μεταβάλετε τυς φισικύς νόμυς κε παχένετε το ζβέρκο-σας με τυς δικύς-μυ τυς

[1] Κε το κρασί εφχαριστί τιν καρδιά τυ ανθρόπυ — φράσι βιβλικί.

κόπυς. Ος τα τόρα γιά κςαγορά στις τόςες-μυ ιπιρεςίες μυ προςφέρνατε ανύςιες πςαλμοδίες, μερικές σταλαματιές λάδι, λιγνύλικα κεράκια κε καπνύς απ' το λιβάνι. Να συ πο τιν αλίθια, βαρέθικα πιά να ζο στιν έριμο κε να μαβροζό με ακρίδες κε μέλι άγριο κε να ντίνυμε με φόρεμα από καμιλίςιες τρίχες. Αποφάςιςα κ' εγό να μπο στιν κοζμικί ζοί, όπυ καθός μαθένο γίνυντε πολά πράματα, πυ εμίς στον κερό-μας δεν τα κςέραμε κε πυ τα γέβεστε κ' εςίς ακόμα ι καλόγερι. Γιά τι δυλιά όμος τύτι μυ χριάζυντε έκςοδα κι όχι λίγα, γιά να μπορέςο να παρυςιαστό καλοντιμένος κ' εφπρόςοπος. Κ' εςί θα το κςέρις ςίγυρα, πος απ' τις ιςπράκςις μιάς κομοδίας πέρνι ποςοστά κι ο ςιγραφέας. Εχο, λιπόν, τιν ιδέα, πος τα ποςοστά από τις τόςες κομοδίες, πυ έπεκςες σε βάρος-μυ, δε θἄνε λιγότερα απ' τις 286 δραχμές, πυ πίρα ςίμερα απ' το πορτοφόλι-ςυ με το χέρι-μυ. Κάθε διαμαρτίριςι από μέρος-ςυ, πάτερ-μυ, ίνε περιτί, γιατί ενοό να εκςαςκίςο τα δικεόματά-μυ. Κι αν αποταθίς στιν αστινομία — πράμα, πυ δε θέλο να το πιστέπςο — από ςίμερα κιόλας ςικόνο τι θαματυργί δίναμι απ' τα λίπςανά-μυ κε τίνε παραχορό στιν κάρα τ' άι-Τρίφονα.

Μακάρι, τέκνο-μυ, ι χάρι τυ Κιρίυ κε ςοτίρα-μας Ιςύ Χριστύ νἄνε μαζί-ςας.

Παράδιςος 12 τυ Μάι 1908

+Ο ΑΙ-ΓΙΑΝΙΣ Ο ΚΑΛΙΒΙΤΙΣ".

V

Τιν άλι μέρα το προί ο πάτερ- Αρςένιος με ςκιμένο το κεφάλι κε ντροπιαζμένος μ' αποχερέτιςε. Τυ φίλιςα το χέρι κ' επίγε στο καλό. Με τις 286 εκίνες δραχμές

αγοράςαμε ακάθαρτο πετρέλεο κ' έτςι ο άγιος-Ιοάνις ο Καλιβίτις έκανε το ... θάμα-τυ ...

Από τις ακρίδες δεν έμινε ύτε φτερό....

Εργαςία.

1. Τί ενοί ο ςινγραφέας βάζοντας δίπλα τα ςκυλίκια, τον περονόςπορο κε τυς τοκογλίφυς;

2. Γιατί δεν καταπίςτικαν ι χορικί ν' αγοράςυν πετρέλεο γιά να καταςτρέπςυν τις ακρίδες;

3. Σε πιά μέρι τυ διιγίματος φένοντε πιό χτιπιτά ι πςεφτιές κε ι αγιρτίες τον καλόγερον;

4. Πιός γλίτοςε απ' τις ακρίδες ςτο τέλος: ι λιτανία ί το πετρέλεο;

Πςιχομαχύςε ο χαλκιάς.

Πςιχομαχύςε ο χαλκιας,
κ'ι γίφτιςα[1] τον κλέι.
—Εςι πεθένις μάςτορα,
κ'εμένα πύ μ'αφίνις;

—Σ'αφίνο τιν καλίβα-μυ
τι χιλιοτριπιμένι,
νἄχις τον ίλιο μάγερα
κε τι βροχί γιά πλίςτρα
κε τον αέρα ςκυπιςτί
κε το χαλάζι φίλο...

(Λαικό).

[1] Γίφτο λένε το χαλκιά. Εδο γίφτιςα ςιμένι ι γινέκα τυ χαλκιά.

M. Σαλτικόφ Σςεντριν

Ι Ματριόνκα.

(Απόςπαςμα απ'το διίγιμα „Ποςεχόνςκαγια σταρινά").

(Ι ζοί τις γινέκας ςτιν εποχί τις δυλοπαρικίας).

Ι

Ι Ματριόνκα ίνε τόρα δεκαοχτό χρονό. Στο ςπίτι τυ αφέντι τιν ίχαν πάρι από μικρό πεδί, ςαν πέθαναν ο πατέρας κε ι μάνα-τις, κ' έμινε ορφανί κ'έριμι, χορίς κανένα προςτάτι. Μέσα δο στο δομάτιο αφτό τον δυλικόν μεγάλοςε ι Ματριόνκα με το μπόρςι κε το τολοκνό. Ινε τόςο αγαθί, τόςο φρόνιμι κε χαδιάρα κοπέλα, πυ τιν αγαπύν όχι μονάχα ι φιλενάδες-τις, μα κε τα πεδιά τις αφέντρας. . . Κ'έχι ένα χαραχτίρα τόςο έφθιμο, τόςο πρόθιμο, πυ προβάλι ολοζόντανα πάνο στο φόντο τις θλίψςις, πυ βαςιλέβι μέσα στο δομάτιο τον δυλικόν. Μόλις όμος έγινε μιτέρα, έζβιςε το γέλιο στα χίλια-τις κε τόρα, πυ τιν τίλιξε γιά δέφτερι φορά ι αμαρτία, έχαςε κε το ιθικό-τις.

Λες, κάπιο κακό τιν παραμόνεβε. Κάπια ςιμάδια, πυ δεν άφιναν καμιά αμφιβολία, έπιθαν τι Ματριόνκα, ότι όλι κςέρυνε τιν αμαρτία-τις. Οταν περνύςε μπρο-

στά απ'τις φιλινάδες-τις, τι στραβοκιτάζανε. Αμα τιν έβλεπε ι Ακυλίνα, ι κλιδοκρατόρισα, κυνύσε το κεφάλι-τις κε στο πρόσοπό-τις ζογραφιζόταν κάπια ιποψία. Ακόμα κε ι ίδια ι αφέντρα, άμα τιν τίχενε άδραχνε τιν εφκερία να τιν ονομάσι „κσεμιαλιζμένι". . .

Οστόσο καταπρόσοπο δεν τις έλεγε κανίς τίποτε. Μονάχα το αφεντόπεδο, ο Στεπάν Βασίλιεβιτς, τίνε σταμάτισε μιά φορά κι που πίγενε κε μ'έναν τόνο σκλιρόκαρδο τις φόνακσε:

— Ε, Ματριόνκα, πάλι συ φύσκοσε ο αέρας τιν κιλιά;

Ετσι, τις τα ίπε ανιχτά κε καταπρόσοπο, δίχος να ντραπί. Κε όμος αφτί δεν έκανε ποτές κακό στο Στεπάν Βασίλιεβιτς.

Ι κενύργια αμαρτία τις Ματριόνκας τις έφερε στο νυ κε τιν παλιά-τις αμαρτία. Μέσα-τις κσίπνισε το έστιμα τις μάνας. Ο γιός-τις, που αν κε δεν ίταν „καθαφτό γιός", οστόσο ίταν γιός-τις. . . Πύ νἄνε τόρα ο Μακάρκας, το κακόμιρο το πεδί; Μίπος ίνε κατυριμένο κε βιζένι μέσα στιν κύνια το ρογοβίζι, που τυ κάνανε με μάβρο ψομί. . . Ινε αλίθια, πος ι Νενίλα, — σ'αφτί δόσανε το πεδί-τις, — ίνε καλί γινέκα. Μα όσο καλός κε νἄνε κανίς, το κσένο πεδί ίνε πάντα κσένο, μίπος πονάι γι'αφτό ι καρδιά-τυ; Οσο καλί κε νἄνε, πάντα μιτριά ίνε. Θα μάθι άραγε κάποτε ο Μακάρκας, ότι έχι δικί-τυ μάνα; Πιός κσέρι, μπορί αφτί να πεθάνι κε να μι μάθι ποτές τιν αλίθια ο γιόκας-τις! . .

Τέλος, φανερόθικαν όλα. Ι Ματριόνκα ομολόγισε, ότι πάνε τόρα τέσερις μίνες, που ίνε ένκιος κε ίταν τόσο βέβει γιά τιν τιμορία-τις, που δε δοκίμασε καν να ζιτίσι έλεος.

— Ε, τόρα περίμενε το γαμπρό κ'ετιμάςυ γιά το μακρινό ταξίδι! — τις ίπε ι αφέντρα.

Φορέσανε τις Ματριόνκας ένα φυστάνι τις δυλιάς απ'τιν ανάποδι κε βγάλανε τιν ποδιά, πυ φορύςε, γιά να δυν τι φυςκομένι κιλιά-τις. Θέλανε, φένετε, το πάθιμα τις Ματριόνκας να γίνι μάθιμα στυς άλυς. . .

II

Οςτόςο ο γαμπρός δεν ερχόταν. Ι Ματριόνκα άρχιςε να νιόθι μέςα-τις κάπια χαρά. Τα δυλικά ίχαν πάπςι το ςύςυρο κι άρχιςαν να τις μιλύν με ςιμπόνια· αφτό τις έδοςε θάρος.

Μα, νά, ένα πρωί μπένι στο δομάτιο τον δυλικόν ο Φεντότ κε λέι στιν Ακυλίνα, πος πρέπι να ετιμαστί ι Ματριόνκα: ίρθε από τιν Υκρανία ο γαμπρός. Επιδί έλιπε ι παραμάνα, δεν ίταν κανίς να δόςι τις απετύμενες διαταγές. Ι γενικί περιέργια ίχε φτάςι ςε τέτιο ςιμίο, πυ κατόρθοςαν να πίςυν το Φεντότ να τυς δίξι το γαμπρό, όταν θα πίγενε ίςτερα απ'το φαγί να αναπαφτί ο αφέντις.

Ο γαμπρός όμος έτςι κοντύλις όπος ίταν, έμιαζε ςαν πεδί κε κανίς δε θα τον έλεγε ύτε δεκαπέντε χρονό. Φορύςε ένα ολοκένυργο αζιάμ, καμομένο από χοριάτικο ίφαζμα κε στα πόδια-τυ κενύργια τςαρύχια. Τα δομάτια τον αφεντικόν με τιν πλύςια επίπλοςί-τυς τον ίχαν θαμπόςι τόςο πολί, πυ έμινε μ'ανιχτό στόμα, ςαν απολιθομένος, πάνο στο κατόφλι τις εξςόπορτας. Ακόμα κε ι Ακυλίνα, πυ ίταν ςινιθιζμένι στις ςυρπρίζες, πυ ςκάρονε κάθε λίγο κε λιγάκι ι αφέντρα, άμα τον ίδε το γαμπρό, ξαφνιάστικε.

—Πόςο χρονό ίςε; —ρότιςε το γαμπρό κε κςάφνυ ένιοςε μέςα-τις μιά βαθιά λίπι γιά τι Ματριόνκα.

—Τα χριςτύγενα έκλιςα τα δεκαεφτά — απάντιςε κίνος διλά.

Ι Ματριόνκα δε βάςτακςε.

—Οχι, όχι, ποτέ δε θα ςε πάρο, ςε ςιχένυμε! —φόνακςε ςικόνοντας τις γροθιές-τις κε ορμόντας καταπάνο-τυ. —Ετςι θα πο κε τυ παπά ςτιν εκλιςιά: δεν τον πέρνο! Κι αν θα με δόςυν με το ζόρι, θα ςε κςεκάνο προτύ φτάςις ςπίτι-ςυ!

Ο γαμπρός τινάχτικε. Με χαμιλομένο το κεφάλι κίταζε λοκςά τιν κιλιά τις Ματριόνκας κε ςόπενε.

—Ακύς! —ςινέχιςε ταραγμένι ι νίφι — να το κςέρις, λιπόν! Καλίτερα να φίγις με το καλό, αλιός ότι ίπα θα το κάνο. Δε ςε πέρνο, όχι, δε ςε πέρνο.

—Κ'εμένα δε μυ κάνι καρδιά να ςε πάρο — μυρμύριςε με λίπι το πεδί.

— Γιατί λιπόν ίρθες, κυτόμιαλε;

— Ο ςτάροςτας μ' έςτιλε... γι' αφτό...

— Αιντε, νκρεμίςυ αποδό!

Γίριςε το πεδί τις πλάτες-τυ κε βγίκε. Ι Ματριόνκα κςέςπαςε ςε κλάματα. Ολα μπορύςε να τα περιμένι, όχι όμος κε μιά τέτια προζβολί. Κε δεν ένιοθε, ι άμιρι, ότι ι προζβολί αφτί ίταν πιό βαςανιςτικί γιά το αθόο πεδί, πυ δεν έφτεγε ςε τίποτε. Ολι τιν ιμέρα έβριζε κε καταριόταν κε χτιπύςε ολοένα τιν κιλιά-τις ςτο τραπέζι, για να κάνι αποβολί. Ι φιλενάδες-τις φρόντιζαν να τιν καθιςιχάςυν...

Οςτόςο τιν άλι μέρα ςα να ιςίχαςε λιγάκι.

Αρχιςαν πάλι να τιν καταπίθυν κε να τιν ιςιχάζυν. Κε ι κόπι-τυς, δεν πίγαν χαμένι.

— Αχυςε κίνο, πυ ςυ λέο — τις ορμίνεβε ι Ακυλίνα. Θέλις δε θέλις θα ςυ τόνε δόςυνε. Κι αφύ ίν' έτςι κόρι-μυ, να κάνις αφτό πυ ςυ λέο: πίγενε να τόνε βρις κε μίλιςέ-του με το καλό, μάθε τί άνθροπι ίνε ι γέρι-του, πός ζύνε καλά ί όχι, θα ςυ το ςιχορέςυν άραγε, έχυν στο ςπίτι άλι νίφι, έχυν γαμπρύς; Προςπάθιςε να τον καλοπιάςις. Ινε κοντύλις, δε λέο, οςτόςο ίνε καλό πεδί.

— Θα γιρίζο με πανιόβα... — έλεγε μ' αναφιλιτά ι Ματριόνκα.

— Ε, κε τί μ' αφτό, αν βάνις πανιόβα! Ολες ι παντρεμένες έτςι ντίνυντε. Μιά πυ θα παντρεφτίς κ' εςι, πρέπι να ντίνεςε, όπος ντίνυντε όλες ι παντρεμένες. Αμα θ' αρχίςις να δυλέβις κε θα βοιθάς τυς γέρυς όλα θα κςεχαςτύνε. Ινε τάχα πιό εφχάριςτο να κάθετε κανίς απ' το προί ος το βράδι μπροςτά ςτον αργαλιό κε να μιν κυνιέτε καθόλυ απ' τι θέςι-του;

— Βέβεα κε δεν ίνε εφχάριςτο — ίπαν επιβεβεόνοντας κε ι δύλες.

— Ε, λιπόν, άκυςε αφτά πυ ςυ λέο, Ματριόνκα! Κι αφτός ίνε πεδί-μυ, ςκλάβος, ςαν κε ςένα. Εμινες ένκιος χορίς νάχι ο άνθροπος κανένα πάρε-δόςε με τιν ιπόθεςι. Τί χροςτά ο έριμος, γιά να πάρι ςτο λεμό-του τιν κςένι αμαρτία. Πιός κςέρι, μπορί κιόλας να κάθετε μέςα ςτιν τραπεζαρία κε να κλέι!

— Θα με ςκοτόςυν ςτο κςίλο...

— Μι φοβάςε, δε θα ςε ςκοτόςυν. Στιν αρχί θα ςυ δόςυν ένα διό μαθίματα ι γέρι, ίςτερα όμος, άμα δύνε, πος δεν τυς αντιςτέκεςε, θα ς' αφίςυν ίςιχι. Ελα, πίγενε λιπόν, πίγενε!

Ι Ματριόνκα δέχτικε.

III

Ιςτερα απ' το φαί πίγε ςτιν τραπεζαρία κε ςα να τὄφερε ι τίχι-τις, δεν αντάμοςε κανέναν άλον, εχτός απ' τιν πλίςτρα. Ο γαμπρός ίταν κςαπλομένος πάνο ς' ένα πάνκο κε κιμύνταν.

— Γεγόρυςκα, — φόνακςε το γαμπρό με μιά χαδιάρικι φονί ι Ματριόνκα.

Ο Γεγόρυςκας ςικόθικε απ' τον πάνκο κε το βλέμα-τυ, το γεμάτο απορία, το κάρφοςε πάνο ςτιν κιλιάτις, ςα να μιν τον ενδιάφερνε κανένα άλο μέρος απ' το κορμί-τις.

— Θέ-μυ, ίνε ίδιος κι απαράλαχτος, όπος τον ίδα χτες, — τις πέραςε γιά μιά ςτιγμί απ' το νυ, μα νίκιςε τον εαφτό-τις κε ςινέχιςε: — Ιρθα, Γεγόρυςκα, να ςυ μιλίςο...

— Ιρθες; — κςαναίπε μιχανικά ο Γεγόρυςκας, άμα τέλιοςε κίνι.

— Ιρθα να ςυ ζιτίςο ςιχόρεςι. Με παντρέβυν χορίς να το θέλο. Κι όμος, αν δεν ίταν ςτι μέςι ι αμαρτία-μυ, εςί θἄπερνες όπιαν ίθελες κε δε θα ντροπιαζόςυνα.

— Δε μυ κάνι καρδιά να ςε πάρο, δεν ίςε τίμια. Θα παρακελέςο γονατιςτός τ' αφεντικά να με γλιτόςυν απ' αφτί τιν παντριά.

— Τυ κάκυ: ότι πι μιά φορά ι αφέντρα, θα το κάνι. Καλίτερα θα κάνις να με ςιχορέςις.

— Εμένα δε μυ έκανες τίποτα, γιά να ςε ςιχορέςο. Νά, δεν ίςε τίμια. Κανένας διάβολος δε ςας πέρνι εςάς: όλο τρέχετε ςα λιςαζμένες κε γιρέβετε αγαπιτικύς...

— Ινε ςκλιρόκαρδι ι γέρι-ςυ;

Κίτακςε πικραμένα το γαμπρό, γιρέβοντας κάπια ςιμπόνια στα μάτια-τυ, μ' αντίς γιά απάντιςι κατςύφιαςε το πρόςοπό-τυ ο Γεγόρυςκας κε πςιθίριςε:

— Ιχαμε κε μις μιά τέτια, Βαρβάρα τίνε λέγανε... τι φέρανε κι αφτί μέςα στο καλάθι... Δεν έζιςε πολί.

— Τιν κςεμπέρδεπςαν;

— Το κατάλαβε ι ίδια, κςεμπερδέφτικε μόνι-τις.

— Δε θα με ςιχορέςις, λιπόν;

— Συ τὄπα: εμένα δε μ' έκανες τίποτε, γιά να ςε ςιχορέςο. Ιμε ςκλιρός!..

Ακύμπιςε το κεφάλι-τυ πάνο στο τραπέζι κε άρχιςε να κλέι.

— Θα ς' αγαπό, — πςιθίριςε ι Ματριόνκα κε τραβίχτικε κοντά-τυ, — θα ςε φιλάγο ςαν τα μάτια-μυ, δε θ' αφίςο κανένα να ς' ανκίκςι, κάθε φτέκςιμο δικό-ςυ θα το πέρνο πάνο-μυ, ότι θα προςτάζις θα το κάνο!

Τα δάκρια τυ γαμπρύ τι ςινέφεραν. Ιχε καταλάβι, πος το πεδί αφτό, πυ ίνε ςχεδόν ανίλικο, ίνε ανανκαςμένο να χαθί εκςετίας-τις κ' ι ιδέα αφτί περνύςε ςαν ιλεχτρικό ρέβμα απ' όλο-τις το κορμί.

— Με τρόι το βάςανο, δε μπορό, με τρόι το βάςανο! — ςινέχιζε ι Ματριόνκα — πός θα παρυςιαστό στυς γέρυς μ' αφτί τιν κιλιά.

Σίρθικε πιό κοντά-τυ, χίθικε πάνο-τυ να τον ανκαλιάςι, αφτός όμος, δίχος ν' αλάκςι θέςι, τι ςκύντιςε βάρβαρα με τον ανκόνα-τυ.

— Μιν κολνάς πάνο-μυ! Αςε-με! — τις ίπε με ςιχαςιά.

— Ελα να με γλιτόςις, ςκότοςέ-με! καλίτερα να με ςκοτόςις τόρα, παρά να με βαςανίζυν κάθε μέρα ι γέρι-ςυ!

Σίκοσε κίνος το κεφάλι-τυ κε τιν κίταксε. Ιδε το πρόσοπό-τυ ι Ματριόνκα κε κσάφνυ τις φάνικε, ότι ίχε γεράσι πολί: ίχαν ζαρόσι τα μύτρα-τυ κε πάνο στο πρόσοπό-τυ ζογραφιζόταν κάπιο μίσος άγριο.

— Τί νόμισες, πος θα μπορύσα να λιπιθό εσένα... τιν πόρνι! — τις ίπε με αφρύς στο στόμα κε βγίκε έκσο...

IV

Ι Ματριόνκα δεν κσαναδοκίμασε πιά να τα σιάκσι με το γαμπρό. Οταν γίρισε στο σπίτι, τα φότα ίταν αναμένα. Χορίς να πι τίποτε, κάθισε δίπλα στυς άλυς κι άρχισε να δυλέβι στον αργαλιό. Απ' το πρόσοπό-τις κατάλαβαν μονομιάς ι φιλινάδες-τις, ότι δεν έφερε «σιχόρεσι» απ' το γαμπρό.

— Δεν κόβι το μιαλό-τυ, φοβάτε τυς γέρυς-τυ... Πίγενε πάλι... — άρχισε να τις λέι ι Ακυλίνα, μα κατάλαβε, ότι ίνε πιά αργά κε πρόστεσε: —Τί άσχιμα μπλέχτικαν τα πράματα, δεν κσέρις, πός να τα κσεμπλέκσις!..

Ι Ματριόνκα άρχισε να νιόθι μέσα-τις έναν πόνο, πυ μέρα με τιν ιμέρα μεγάλονε κε με άζβιστι δίψα άκυγε τα σιμπονετικά λόγια τον φιλενάδον-τις. Αφτί όμος δεν ίθελε σιμπόνια, ίθελε ι ιπόθεσι να πάρι κάπιο τέλος. Κε όχι κίνο πυ περίμεναν όλι, ίθελε κάτι άλο, ολότελα διαφορετικό. Τιν ίχε κιριέψι μιά επίμονι ιδέα: να σκοτοθί, να βάλι τέλος στι ζοί-τις!

Κε το τέλος αφτό δεν άργισε καθόλυ. Μιά μάβρι νίχτα, πυ όκσο φισύσε άγριος ο άνεμος κε μέσα στο δομάτιο τον δυλικόν όλι ίχαν κιμιθί, βγίκε ι Ματριόνκα κσιπόλιτι κε με τιν πυκαμίσα κε κάθισε στον εκσόστι. Το

χιόνι έπεφτε πικνό, χτιπύσε τσυχτερά το πρόσοπό-τις κι αφτί καθιζμένι, ακίνιτι, τυρτύριζε απ' το κρίο κε κίταζε τολμιρά, κατάματα το τέλος, που διάλεκσε μονάχι-τις. Ο θάνατος τι ζίγονε ςιγά-ςιγά... δεν τι βαςάνιζε. Λες κ' ίταν όνιρο, που νανύριζε τι φτέχτρα, όςπυ έπαπςε να χτιπά ι καρδιά-τις.

Το προί βρίκαν το πτόμα τις Ματριόνκας κςιλιαζμένο πάνο ςτον εκςόςτι.

Τι θάπςανε τι Ματριόνκα ςτο νεκροταφίο τυ χοριύ, ςίμφονα με τα χριςτιανικά έθιμα κε δίχος να ιδοπιίςυν τιν αςτινομία· διαδόςανε, ότι ο θάνατός-τις ίταν απλί ςίμπτοςι.

Τιν ίδια μέρα ςτίλανε κε το Γεγόρυςκα ςτο χοριότυ, ςτιν Υκρανία.

Αγνοςτες λέκςις.

Αξιάμ — λαφριά χοριάτικι φορεςιά, που τι φορύν το καλοκέρι.

Πανιόβα — φυςτάνι, καμομένο απο ςκλιρό μαλί, που το φτιάνυν ι χοριάτες.

Συρπρίζα — εδό — πράμα, που γίνετε ανεπάντεχα.

Εργαςία. Απαντίςτε ςτα παρακάτο ροτίματα:

1. Πιά εποχί καθρεφτίζι το διίγιμα αφτό;
2. Γιατί μπορύςε ι τςιφλικάδενα να κάνι, ό,τι ίθελε με τι Ματριόνκα, δίνοντάς-τιν άντρα, που δεν αγαπύςε;
3. Τί το κινό ιπάρχι ςτι θέςι τις Ματριόνκας κε τυ Γεγόρυςκα;
4. Γιατί αφτοχτόνιςε ι Ματριόνκα;

Ανιχτό γράμα μιάς εχςόριςτις μάνας οχτό πεδιόν.

(Απ' το «Δελτίο τις Εργατιχίς Βοίθιας» τις Ελάδας πέρνυμε το παραχάτο γράμα, πυ τὄγραπςε μιά μιτέρα απ' τιν Ελινιχί Σιβιρία, όπυ ι πλυτοχρατία έςτιλε χιλιάδες πεδιά τυ λαύ, γιατί αγονίςτιχαν γιά το πςομί χε τις ελεφτερίες-τυς. Απ' το γράμα αφτό φένετε, πός ι ελινίδα αγονίζετε δίπλα στον άντρα).

Αχύςτε, πυ ςας μιλά μιά βαςανιζμένι μάνα οχτό ανίλιχον πεδιόν, μιά μάνα, πυ τιν αρπάχςανε χε τι ςίρανε ςτο εριμόνιςο τις εχςορίας, γιατί αγονίςτιχε γιά το πςομί τον πεδιόν-τις!

Χρόνια ολόχλιρα βαςανίζυμε γιά να ζίςο χε να μεγαλόςο τα πεδιά-μυ. Ο πατέρας-τυς μπροςτά ςτι διςτιχία χε τιν ανέχια έφιγε ςτο εχςοτεριχό από χρόνια, με τιν ελπίδα να βρι δυλιά, για να ζίςυμε τα πεδιά-μας. Κ' εχί τον βρίχε ι ανεργία! Αναγκάςτιχα να χςενοδυλέβο, γιά να ιχονομό το χςεροχόματο γιά τα πεδάχια-μυ.

Ι ζοί-μυ δεν περιγράφετε! Δύλεβα ςα ςχίλα 15 όρες τιν ιμέρα, γιά να πάρο 20 πςοροδραχμές. Τί να προτοπάρο όμος μ' αφτές; Το αλέβρι, το πςομί, το φαί, τα ρύχα, τα παπυτςάχια τον πεδιόν-μυ, πυ γίριζαν χςιπόλιτα ί τα βιβλία, τα τετράδια χε τ' άλα έχςοδα, πυ θέλανε γιά να τα ςτίλο ςτο ςχολιό; Ο ςίλογος πολιτέχνον, πυ χτίπιςα χίλιες φορές τιν πόρτα-τυ, δεν μ' έδοςε χαμιά βοίθια. Αχόμα ύτε απ' τις ενγραφές τυ ςχολιύ δεν απαλάχςανε τα πεδιά-μυ. Κ' έπιτα ι φόρι, ι αχρίβια ς' όλα τα πράματα περιςέβαν τις ςτερίςις χε τιν ανέχια. Τα πιό μεγάλα-μυ πεδιά τἄβαλα ςτι δυλιά. Μα ι ζοί χάθε μέρα χε χιρότερι! Δε μπόρεςα να βαςτάχςο· φόναχςα! Θέλο να ζίςο τα πεδιά-μυ! Δόςτε-

μυ δυλιά μ' ανθροπινό μεροκάματο. Φόναχσα στο Κράτος, στις Αρχές: Δόστε-μυ μιά μικρί βοίθια· δόστε βιβλία, ρύχα, παπύτσια στα πεδιά-μυ.

Κι αντίς όλα αφτά με καταδίοχσαν. Με ίπαν «επικίντινι» γιά τιν ασφάλιά-τυς. Μ' αρπάχσανε σαν κακύργα ι χοροφιλάκι απ' τα πεδιά-μυ, πυ κλέγανε κε λαχταρύσαν, με σίράνε από τμίμα σε τμίμα, κε στα τελεφτέα μ' έστιλαν στο εριμονίσι τύτο, στι Σίκινο.

Αλα διό-μυ πεδιά, το ένα 17 κε το άλο 15 χρονό τα πετάχσανε κι αφτά στιν Ανάφι[1].

Τ' άλα πεδάκια-μυ, μικρά κε ανίλικα, μένυνε έριμα κι απροστάτεφτα στο έλεος τυ δρόμυ, τις πίνας κε τις στέρισις. Τι μάνα-τυς τιν αγαπιμένι, πυ τα ζύσε κε τα προστάτεβε, τιν πίραν από κοντά-τυς. Τόρα κανένα δεν έχυν — μα κανένα! Χτες πίρα γράμα απ' το κοριτσάκι-μυ, τιν Κικί, πΰνε μόλις 13 χρονό κε μυ γράφι: «Καλί-μυ μαμά, σταμάτισα απ' το σκολιό, γιατί δεν ίχα να πλερόσο. Μι στενοχοριθίς όμος γι' αφτό, μαμάκα-μυ... Τόρα θα μίνο στι θέσι-συ να δυλέβο στο σπίτι... Απ' το αλέβρι, πυ μας άφισες, έχυμε ακόμα μισό τσυβάλι. Θα μάθο κε να ζιμόνο μοναχί-μυ... Ι Εργατικί Βοίθια μονάχα μας βοιθάι κε φροντίζι γιά μας...»

Απ' το κσερονίσι τις εχσορίας-μυ θέλο να σικόσο πσιλά, πολί πσιλά τι φονί-μυ, γιά να μ' ακύσι κάθε μάνα, πυ ένιοσε τι λαχτάρα κε τον αγόνα γιά να μεγαλόσι τα πεδιά-τις, κάθε νέα — αβριανί μάνα — κάθε τίμια νικοκιρά, κάθε εργαζόμενι γινέκα κε να φονάχσο:

— Μανάδες τυ λαύ· εσίς, πυ με χίλια βάσανα μεγαλόνετε τα πεδιά-σας γιά να τ' αρπάχσυν ι οχτρί τυ

---

[1] Εριμονίσι κι αφτό γιά εχσορία.

λαύ, πυ μας κιβερνάνε, κε να τα πετσοκόπςυνε ςαν τραγιά ςτον πόλεμο. Παλέπςτε δίπλα ςτυς άντρες-ςας κε μοναχές γιά μιά ανθρόπινι ζοί. Παλέπςτε ενάντια ςτυς φόρυς κε τιν ακρίβια. Γιά δορεάν κε πραγματική μόρφοςι ςτα πεδιά-ςας κ' ενάντια ςτον πόλεμο. Νά ο δρόμος να ςόςετε τα πεδιά-ςας.

Γινέκες, ςκλάβες τυ ςπιτιύ, δυλέφτρες τυ χεριύ κε τυ μιαλύ! Ος τόρα ι οχτρί τυ λαύ δε μας λογαριάζυνε καλά-καλά γι' ανθρόπυς, μα τόρα με το φαςιζμό, πυ άρχιςε κε ςτι χόρα-μας, θέλυν να μας αφερέςυν κάθε δικέομα πάνο ςτι ζοί, να μας κάνυν ςκλάβες, χιρότερα απ' ότι ι γινέκες ςτο μεςέονα. Μας θέλυν ςοςτά ζόα ςπιτικά, χορίς μιλιά κε χορίς ςκέπςι. Αρχιςαν κιόλας να φτιάνυν νόμυς, πυ διόχνυν τι γινέκα απ' τις δυλιές!

Εμίς ι γινέκες ίμαςτε άνθροπι! Κε πρέπι να αγονιςτύμε γιά τις ελεφτερίες-μας κ' ενάντια ςτο φαςιζμό!

Ενιςχίςτε τιν Εργατική Βοίθια ςτο δίςκολο αγόνα-τις γιά τι ςοτιρία κε τιν ενίςχιςι τον κατατρεγμένον πεδιόν τυ λαύ.

Αφτί, πυ χτικιάζυν ςίμερα ςτις φιλακές κε ςτις εκςορίες ίνε πεδιά τυ λαύ—πεδιά δικά-ςας! Κόπςτε απ' το ιςτέριμά-ςας, απ' το ιςτέριμα τον πεδιόν-ςας ότι μπορίτε κε δόςτε-το ςτιν Εργατική Βοίθια γιά τυς φιλακιζμένυς κε τυς εκςόριςτυς. Πλιμιρίςτε μανάδες μαζί με τις αδελφάδες, τις γινέκες τον φιλακιζμένον κε εκςορίςτον τα ιπυργία κε τις νομαρχίες με διαμαρτιρίες κε ζιτίςτε γενική αμνιςτία, χορίς καμιά εκςέρεςι, ς' όλυς τυς φιλακιζμένυς κε εκςορίςτυς.

ΜΑΡΙΑ ΤΣΥΝΙ,
Πολιτική εκςόριςτι.

Εργαςία.

1. Γιατί εκςορίςανε τι μάνα στο εριμονίςι; Πιύς εκςορίζι ι αςτικί Ελάδα κε πιύς φιλακίζι κε γιατί;

2. Πόςες όρες δύλεβε τι μέρα ι μάνα; Μπορύνε τα πεδιά τον φτοχόν να πάνε στο ςχολιό ςτιν αςτικί Ελάδα;

3. Πιός βοιθάι τυς εκςόριςτυς αγόνιςτές τις εργατικίς τάκςις;

4. Πός μπορί να γίνι πιό επιτιχιμένα· ο αγόνας ενάντια ςτιν εκμετάλεπςι κε τιν καταπίεςι;

M. Ικονόμυ

Ι γινέκα.

Κι αν ςΰδεςαν τα χέρια μάβρι χρόνι,
κι αν χρόνι ςκοτινί κε ςκυριαζμένι
ς' ίχαν, γινέκα, καταφρονεμένι,
νά τόρα τις αχτίδες-τυ κςαπλόνι

ένας κενύργιος ίλιος, πυ θαμπόνι.
Σ' ανατολί κενύργια, χριςομένι
όλι ι νεκρί πιά τόρα αναςτιμένι
ςικόνυντε. Κι ο πόθος-ςυ αν φτερόνι

γιά τιν ελεφτεριά, πυ ςΰχυν κλέπςι,
ςίκυ κε ςπάςε, ό ςπάςε τα δεζμά-ςυ,
κε τις πςιχίς-ςυ ι δίναμ' ας θεριέπςι.
Ο! τιν τρανί τιν κλίρα-ςυ ςτοχάςυ
ςι, Γινέκα, τον όλον-μας γενίτρα.
Γίνυ εςί τον δεζμόν-ςυ ι καταλίτρα.

Κ. Βάρναλι

Ι όρα φτάνι.

Το πίμα αφτό το έγραπσε ο πιιτίς στιν εξορία κε διμοσιέφτικε στιν ιδικί πανιγιρικί έκδοσι τυ «Ριζοσπάστι», πυ έβγαλαν ι εξόριστι σιντάχτες-τυ στον Αι-Στράτι[1], αφιερομένο στιν επέτιο τις Οχτοβριανίς επανάστασις.

Αφύ μας εσκοτόναν με το ζόρι
στα μακελιά-τυς χρόνια τόρα ι μπαζαδόρι
κι αφύ μας εσκοτόνανε πιό φίνα
στα χρόνια τις ιρίνις με τιν πίνα.

Αφύ μας τιραγνύσαν έτσι εόνες
ι Μασκαράδες κ' ι Απατεόνες,
τυ γδικιομύ, σιντρόφι, ι όρα φτάνι.
Αρπάχτε το σφιρί κε το δρεπάνι.

Τελιόσανε τα λόγια κε τ' αστία.
Ολύθε τρίζι ι σάπια πολιτία.
Κάνι νερά κε γέρνι το καράβι,
δεν το σόζυν τυ φασιζμύ ι μπράβι.

Ολι μαζί με τα γερά-μας μπράτσα
τον λιστόν να σαρόσυμε τι ράτσα!
Απ' τα μπυντρύμια κι απ' τιν εξορία
νέα τυ κόζμυ ξεκινά ι Ιστορία.

---

[1] Ενα απ' τα ξερονίσια, όπυ εξορίζι ι ελινικί μπυρζυαζία τυς αγονιστές τις εργατικίς τάξις.

Ιςπράτυν τυς φόρυς.

(Απόςπαζμα απ' το έργο «Ιςτορίες παρμένες απ' τι ζοί-μυ»).

(Τί διιγίθικε το χοριατόπυλο, πυ το λέγανε Λαβριέντιεφ).

Ι

Μέςα στο χοριό γιρίζαν ι φορατζίδες με τ'αμάκςια κε ιςπράτανε τυς φόρυς κε τα καθιςτερύμενα... Πιγένανε από ςπίτι ςε ςπίτι βρίζανε τυς χορικύς κε τυς φοβέριζαν, πος θα τυς ςπάςυν στο κςίλο, θα τυς ςακατέπςυν κε θα τυς πάρυν τιν πςιχί. Από πίςο τυς ακολυθύςαν ο σταρςινάς κε ο ςτάροςτας, στολιζμένι με τα παράςιμά-τυς κε ι μάρτιρες, κάτι μεςάνι απ' τιν πόλι, πυ καθόν-τυςαν πάνο ςε μεγάλα κε πλατιά αμάκςια. Βγάζανε μέςα απ' τα ςπίτια κε πετύςανε όκςο στο δρόμο, κε πάνω στα χιόνια, λινά ιφάζματα, ρύχα, ςαμοβάρια, χάμυρα κι όλα, όςα μπορύςαν να πυλιθύν. Ενας κοκινομάλις μεςάνος, πυ φορύςε τυλύπα, τ'αγόραζε όλα. Ο στα-νοβόι τόνε καλύςε Βαςίλ Βαςίλιεβιτς κε τον τράτερνε κίτρινα λαφριά τςιγάρα. Τις τιμές τις όριζε ο ίδιος ο στανοβόι—ο σταρςινάς ςιμφονύςε μ'αφτές—κε γιά να μιν αντικρίςι τις ματιές τον μυζίκον, γίριζε το πρόςοπό-τυ αλύ. Ο ςτάροςτας ςόπενε κε ι μάρτιρες αναςένανε βα-θιά. Ο Βαςίλ Βαςίλιτς κλοτςύςε το πράμα κε με βραχ-νιαζμένι φονί έλεγε κοντολογίς: το πέρνο! Ι δυλεφτές-τυ το κυβαλύςαν μάνι-μάνι πάνο ςτι ςάνια κι αφτός ανκομαχόντας έχονε το χέρι-τυ στον κόρφο, έβγαζε μιά μεγάλι, ος μιςί πίχι, λιγδερί ςακύλα από λινό ίφαζμα κε μετρύςε με τα κςεπαγιαζμένα-τυ κόκινα δάχτιλα τα

πςιλά-τυ. Ι γινέκες κλέγανε, βγάζανε άγρια κςεφονιτά, ι μυζίκι πέφτανε στα γόνατα πάνο στο χιόνι μπροςτά στυς χοροφίλακες, χτιπύςαν τα μέτοπά-τυς πάνο στις γαλότςες-τυς, ςκύπιζαν με τα μαλιά-τυς το χιόνι κε με βραχνιαζμένι φονί κάτι λέγανε. Ο στανοβόι άνκιζε με τι μίτι τις σπάθας-τυ τις πλάτες τον μυζίκον, πυ ίταν πεζμένι μπρύμιτα, τυς έδιοχνε απο μπροςτά-τυ κε φόναζε πότε άγρια κε πότε ίμερα.

Αφύ πέρνανε τα πράματα, πυ βρίςκανε στα σπίτια, βγάζανε κι απ' τις μάντρες τα ζόα: γυρυνόπυλα, αγελάδες, πυλερικά. Τις κότες τις χόνανε μαζί με τα γυρυνόπυλα μέςα σε μεγάλα τςύβάλια, τα πρόβατα τα δένανε απ' τα πόδια κε τα ρίχνανε πάνο στις ςάνιες, τις αγελάδες κε τα μοςκάρια τα δένανε μπροςτά στο τιμόνι κε πίςο απ' τι ςάνια. Ι κότες κακαρίζανε, πολεμύςαν να τυς κςεφίγυν κε στυς δρόμυς πετύςαν ένα ςορό πύπυλα. Τα γυρυνόπυλα, ι γινέκες, τα πέδιά, όλιτυς βγάζανε κάτι άγρια κςεφονιτά. Ι αγελάδες μυκανίζανε λιπιτερά, γίριζαν το κεφάλι-τυς δόθε-κίθε κε ανατάραζαν με τα πόδια-τυς το χιόνι...

Σε λίγο γιόμιςαν κε τα τέςερα αμάκςια, πυ ίχαν φέρι μαζί-τυς ι μεςάνι.

— Δεν πάμε τόρα να πάρυμε κανένα μεζέ, Βαςίλ Βαςίλιτς, τί λες; —ίπε ο στανοβόι στον κοκινομάλι.

— Νε, δε θάνε άςκιμα, απάντιςε.

Τ' αμάκςια, πυ ίταν γεμάτα με λινά ιφάζματα, παπύτςια κε ρύχα, τα στίλανε με ένα πεδί κε με τυς ντεςιάτςκι στιν πόλι. Ι φορατζίδες ζαρομένι απ' το κρίο κε τρίβοντας τα χέρια-τυς μπίκαν στο σπίτι τυ στάροστα. Ο ςότςκι έτρεκςε γιά το ρακί κ' ένιας μάρτιρας πετάχτικε στις παπαδιάς να τυς φέρι κςινά μίλα.

Τιν όρα πυ τρογόπιναν κε γλεντύσανε στι ζεστασιά, ι μυζίκι, τυς περιμέναν ιπομονιτικά πάνο στον εκσόστι. Ι κόρι τυ στάροστα, ι Παλαγύσα κε ι ίδια ι σταροστίνα τρέχανε κάθε λίγο κε λιγάκι απ' το ιπόγιο στο κελάρι κι απ' το κελάρι στο σπίτι κε κυβαλύσανε βιαστικά: πιάτα γεμάτα ανκύρια, κσινολάχανα, χρένο, χιρομέρι κε τσυκάλια γεμάτα γάλα. Ι μυζίκι κιτάζανε με λέμαργο μάτι τα φαγιά, πυ κυβαλύσαν, κε κάτι πσιθιρίζαν σιγά μέσα-τυς.

— Μορέ, φαγιά, αδερφάκια-μυ, να συ τρέχυν τα σάλια.

— Αμ σινίθισαν βλέπις στα γλικά, στα μπόλικα... σφέντες τυς λεν αφτύς...

Ιστερα απ' το τσάι με τις κυλύρες, άρχισαν πάλι τις κατασχέσις κε το πύλιμα. Ι γινέκες, πυ σ' αφτό το μετακσί ίχαν κάπος ισιχάσι, άρχισαν πάλι τα κσεφονιτά. Ο πρίσταβος φόναζε, χτιπύσε με το πόδι κ' ι μυζίκι κιλιόνταν μέσα στα χιόνια.

Εφτασε κε ι σιρά ι δικί-μας. Εμίς όμος δεν ίχαμε τίποτα.

— Αφτί ίνε πολί φτοχί, εβγενέστατε — ίπε ο στάροστας κ' έβγαλε το καπέλο-τυ. Τίποτε δεν έχυν... Αλίθια...

Ι μάρτιρες γίρισαν κε ίδαν τον πατέρα-μυ. Το πρόσοπό-τυ ίχε μελανιάσι.

— Μι φοβάσε, Λαβρέντιεφ — πσιθίρισε σιγά στον πατέρα-μυ ο Φαρνόσι. — Πέσε στα γόνατα, κε πέστυς, — σφάκστε-με, δεν έχο τίποτα... Ιποχορί γλίγορα αφτός... Θα φονάκσι, θα κσελαρινκιστί, μα στο τέλος θα χαριστί... Ε, ίσος να συ κατεβάσι κάνα-διό χαστύκια,

κάνε όμος ιπομονί... Κίνο πυ πρέπι να τονίςις ίνε, πος πινάτε, πος τα φάγατε όλα... Νά, το βλέπις το πàλτό-μυ; Ινε κόςκινο...

Ο στανοβόι κάνοντας να μπι στο μπροστινό δοματιάκι, χτίπισε το κύτελό-τυ στιν πόρτα κ' έβρισε.

Απ' το φόβο-τις ι μάνα-μυ άρπακσε τι σκύπα κι' άρχισε να σκυπίζι κάτο απ' τα πόδια-τυ τα σκυπίδια.

— Πατερύλι, αφέντι-μας... πόσον κερό έχυμε να σας δύμε...

Κάτο απ' τι μαντίλα-τις προβάλανε τα μαλιά-τις κε στο δεκσί πόδι-τις έπεσε το παλιόπανο, πυ ίταν δεμένο χαλαρά κι αφτί περιφερόταν σαν τρελί στο δομάτιο.

Ο στανοβόι τιν κίτακσε κοροιδεφτικά κε γέλασε.

— Μορέ τι σκιάχτρο ίνε τύτο.

Γέλασε κε ο υριάτνικος.

Απ' τιν πόρτα, πυ άνικσαν ι χοροφίλακες, έβγενε έκσο ζεστός αέρας. Ο στανοβόι ζάροσε το μύτρο-τυ κ' έφτισε.

— Πφφφ. — Τί βρομιά... Ζόα... κε βγένοντας έκσο έκλισε δινατά τιν πόρτα.

— Πύ ίνε ο νικοκίρις;

— Νά, εμίς... εγό ίμε... — πσιθίρισε ο πατέραςμυ κε προχόρισε μπροστά.

— Δεν έχο... Πινάμε... περιμέντε, γιά το θεό...

Επεσε ο πατέρας-μυ στα γόνατα. Τρέμανε τα σαγόνια-τυ. Ο αέρας έκανε τι σταχτιά κε πλατιά γενιάδατυ να κιματίζι κε πάνο στι φαλάκρα-τυ πέφταν ι τυλύπες τυ χιονιύ κε λιόνανε...

Ο πατέρας-μυ κάτι τυς έλεγε γονατιστός κε τσυνκρανύσε το στίθος-τυ. Ι Μότια (ι αδερφί-μυ) έτρεμε ολοκίτρινι κε πάνο στο πρόσοπό-τις κσεχόριζαν κόκινι

λεκέδες. Ι μάνα-μυ έκλεε κι αφτί παράμερα. Ο πατέρας-μυ κίταζε με δυλικό βλέμα, πότε τον υριάτνικο, πότε το ςτανοβόι. Εγο βριςκόμυνα ανάμεςα ςτα πεδιά.

— Κίτα, ο πατέρας-ςυ κλέι — πςιθίριςε ο Ντεμτςόνοκ.

Ι χορικί κρίβανε το βιός-τυς γιά να το γλιτόςυν απ' τιν κατάςχεςι. Ο πατέρας τυ Μιχάλι Ντεμτςόνοκ έςφακςε το γυρύνι τυ κε τὄκριπςε μέςα ςτο ςανό. Ο Λαβρέντιεφ έκριπςε μέςα ςτιν αποθίκι-τυ το μοςκάρι-τυ, τιν Πεςτρΰχα.

Τα πεδιά τρέκςανε να δύνε, πός ίνε κριμένο το ςφαχτό. Οταν φτάςανε κοντά ςτι θεμονιά, ίδανε πος το τρόγανε τα ςκιλιά.

II

...Τέςερα μεγάλα ςκιλιά ανίκςανε μιά τρίπα μέςα ςτο ςανό κε τρόγανε λιμαζμένα το κρέας. Πάνο ςτο χιόνι κοκινίζανε κάμποςες ςταλαματιές έμα. Λίγο παραπέρα βριςκόταν ένας χοντρός άςπρος ςκίλος με μάβρες βύλες κε τρία κοράκια. Ανάμεςα απ' το ςανό προβάλανε φαγομένα κόκαλα.

— Πατέρα-α, — φόνακςε ο Μιχάλις κε ςταματόντας γιά μιά ςτιγμί κςαναφόνακςε — Πατέρα.

Αρχιςε πάλι το τρέκςιμο. Κάτο απ' το καπέλο-τυ κιματίζανε τα καςτανά μαλιά-τυ κι αφτός ολοένα φόναζε.

— Πατέρα, τα ςκιλιά. Πατέρα, το γυρύνι. Πατέρα, άφιςαν μονάχα κόκαλα...

Ι μυζίκι, πυ ςτέκονταν κοντά ςτον εκςόςτι, γίριςαν κ' έβλεπαν με απορία. Ο πατέρας τυ Μιχάλι έπεςε πάνο ςτο χιόνι.

— Τί κςελαρινκίζεςε — φόνακςε ο ςτάροςτας κι άρπακςε το ςκυπόκςιλο.

— Τα ςκιλιά... το φάγανε—φόνακςε άκςαφνα ο Μιχάλις κι άνικςε διάπλατα τα χέρια-τυ.

— Ε-ε-ε... τί λες, μορέ; — μόλις μπόρεςε να πι ο πατέρας τυ Μιχάλι. —Τί λες ανόιτε;... Κόπςε τι φονί-ςυ...

— Φάγανε το γυρύνι, — φόνακςε ο Μιχάλις. — Δε ςυ έλεγε ι μάνα-μυ να το κρίπςις βαθιά, εςί όμος δεν τιν άκυςες — κ' έκλαπςε ςυφρόνοντας ςα γριά το πρόςοπό-τυ.

— Πάι, χάθικα — μυρμύριςε ο πατέρας τυ Μιχάλι κι άρπαξε τα μαλιά-τυ. Πάνο ςτα χλομά-τυ μάγυλα άρχιςαν να κιλύνε ςαν ποτάμι τα δάκρια.

Μ' έπιαςε μιά τρομάρα κε μένα κε κιτόντας τον πατέρα-μυ φόνακςα.

— Θα φάνε κε τιν Πεςτρύχα-μας... Τρέκςε γρίγορα ςτιν αποθίκι...

Ο φορατςίς γίριςε απότομα κε με κίτακςε.

— Τί ίπες μικρέ; — ρότιςε το Μιχάλι.

Κίνος γύρλοςε τα μάτια-τυ, κ' έμινε μ' ανιχτό ςτόμα ςτι θέςι-τυ. Ο φορατςίς έςτρεπςε το πρόςοπό-τυ ςε μένα.

— Τί έκανε, λέι; Πιανύ ίςε ςι;

— Δικός-μας, — απάντιςα βιαςτικά με δάκρια ςτα μάτια. —Στυ Μιχάλι ςφάκςανε το γυρύνι κε το φάγανε τα ςκιλιά μέςα ςτο ςανό. Θα παν να φάνε κε το δικό-μας το μοςκάρι ςτιν αποθίκι...

Κίτακςα τον πατέρα-μυ, θιμίθικα τις φοβέρες-τυ κε κλέοντας, φόνακςα.

— Τόρα θα με ςκοτόςι ςτο κςίλο... Δεν έχυμε μοςκάρι, το πυλίςαμε.

Ο πατέρας τυ Μιχάλι καθόταν πάνο ςτο χιόνι, κυ-

νύςε δόθε-πέρα το κεφάλι κε μονολογύςε.

Ο πατέρας-μυ έπεςε στα πόδια τυ στανοβόι, ι Μότια άρχιςε να κλέι κ' ι μυζίκι μίνανε στον τόπο-τυς ςαν απολιθομένι.

Σίκοςε τι γροθιά-τυ ο φορατςίς κ' έδοκε μιά τυ πατέρα-μυ στα μύτρα. Το κίτρινο γάντι-τυ έςκαςε στο χέρι-τυ. Ο πατέρας-μυ έπεςε κε χτιπόντας το κεφάλι-τυ πάνο στο κατόφλι έβγαλε ένα άγριο βονκιτό. Ι Μότια ρίχτικε ςα θεριό πάνο στο στανοβόι κε γαντςόθικε απ' το μανίκι-τυ. Κάπιος τι χτίπιςε στο κεφάλι κ' έπεςε δίπλα στον πατέρα-μυ. Κςάφνυ ςικόθικε, όρμιςε πάνο στο φορατςί, μα κςανά τι χτιπίςανε κε έπεςε. Πίγε ο φορατςίς κοντά στον πατέρα-μυ κε τὔδοςε μιά κλοτςιά στιν κιλιά. Ο πατέρας-μυ κυβαριάςτικε απ' τον πόνο κ' ι μάνα-μυ έτρεκςε στι ςοφίτα.

— Βοίθια... Μας ςκοτόνυν... Γλιτόςτε-μας... — κε απ' το τέταρτο ςκαλοπάτι έπεςε στο πάτομα.

Αγνοςτες λέκςις.

Ντεςιάτςκι — στιν τςαρικί Ροςία ίταν χορικός, πυ τον έβαζαν να εχτελί χρέι αςτινόμυ.

Πρίςταβος — στιν τςαρικί Ροςία διικιτίς αςτινομικύ τμίματος.

Στανοβόι πρίςταβ — στιν τςαρικί Ροςία, αςτινομικός διεφθιντίς στο χοριό.

Σότςκι — στιν τςαρικί Ροςία βοιθός τυ χοροφίλακα τυ χοριύ κε τυ στάροςτα, πυ τον έβαζε το χοριό.

Εργαςία.

1. (Πρότο μέρος τυ διιγίματος).

Βρέςτε ςτο τέλος τυ πρότυ μέρυς τι ςκινι, όπυ μαθένυνε, πος ο Λαβρέντιεφ με τιν ικογένιά-τυ παρακαλύςε να τον απαλάκςυν απ' τυς φόρυς.

2. (Δέφτερο μέρος τυ διιγίματος).

Διιγιθίτε το περιεχόμενο τυ δέφτερυ μέρυς τυ διιγίματος.

Βρέςτε κε διαβάςτε μιά φορά ακόμα το μέρος, όπυ περιγράφετε, πός ο ςτανοβόι χτιπά τον πατέρα κε τι Μότια.

3. (Γιά όλο το διίγιμα).

Διιγιθίτε, πός παραςτένι το διίγιμα τύτο τι ζοί τυ φτοχύ — αγρότι ςτιν τςαρικί εποχί.

Ζ. Παπαντονίυ

Το άλογο.

Ενα κάρο ανέβενε από τα ςφαγία. Μέςα έφερνε ένα βόδι ςφαγμένο με τα πόδια ςτον υρανό. Απάνο ςτο ςφαχτό καθόταν ο καροτςέρις, ένας άνθροπος μελαχρινός, με πςαρά γένια κε το πεδί-τυ. Το κάρο κιλιόταν αργά, νοθρά, μέςα ςτι γαλίνι.

Ιταν Απρίλις, ίχε πέςι το βράδι κι άναβαν τα φότα. Από το καμυτςίκι, ένα μαδιμένο ςκινί, μπορύςε να καταλάβι κανίς, πος ο καροτςέρις τ'αγαπύςε τ'άλογο. Το καμυτςίκι έπεφτε ςτα καπύλια πολί ελαφρά, ςαν πεχνίδι. Κε ς'όλο τον ανίφορο από τα ςφαγία ίςαμε τιν πόλι, αφτό τ'άλογο δεν άκυςε βριςιά, μίτε προςταγί παρά φονί: «Ελα Κίρκο, άιντε Κίρκο». Ετςι μ'αφτό το χάιδι, ανέβενε ςέρνοντας το κάρο, ένα ςφαχτό κε διό ανθρόπυς.

— Πυ λες, — ίπεν ο γέρος καροτςέρις, ο Κίρκος έχι φιλότιμο. Να τ'ακύς εςί, πυ κάποτε το χτιπάς. Δεν τα δέρνυν τα ζόα. Το ζο ίνε άνθροπος. Κε τέτιο άλογο, πύ το βρίςκις; Σαν τύτο! Μας τρέφι όλυς, πυ λες. Δίνι πςομί εμένα, εςένα κε τις μάνας-ςυ, τον αδελφιόν-ςυ, τυ ςπιτιύ. Ενα ζο να θρέβι οχτό ανθρόπυς!.. Θα πις εγό δυλέβο. Αμ' αφτό δυλέβι πρότα χ' ίςτερα γο. Γιατί αφτό ίνε δυλεφτίς, πυ δε βρίςκετε.

Ιν' από τι Σερβία. Χρεοθίκαμε να το πάρυμε, δεν τα κςέρις εςί.

Πέραςε κάμποςι όρα ςιοπίς.

Το πεδί έπεζε με τιν υρά τυ βοδιύ. Ο γέρος έφτινε τον καπνό λέγοντας πότε-πότε: Φτυ φαρμάκι. Επιτα κςανάρχιςε:

—Πυ λες... πόςες αραμπαδιές έφερε ο Κίρκος απ'τα νταμάρια... Κανένα άλογο δεν κυβάλιςε τόςι πέτρα, τόςο λιθάρι. Δόδεκα δραχμές τιν ιμέρα. Μας έςοςε. Κι απ'τιν Πεντέλι, πριν πάρομε κάρο δικό-μας, ίχε ζεφτί κε τράβαγε μάρμαρο κε κακό. Νά μάρμαρο! θεόρατο, γιά τ'αγάλματα, πυ λες. Κε να πις, πος δεν ίταν άγριο! Ιταν, όμος άκυγε κιόλας. Εδό στο Λικαβιτό μπορύςε αν ίταν άλος καροτςέρις, να βρι το διάολό-τυ ςτον κατίφορο. Ομος εγό τυ μιλό. «Κίρκο», να τυ πις, ακύι αφτός. Γιατί το ζο καταλαβένι. Τα βάςανά-μας, τι φτόχια... όλα. Κε πος εγό ίμε άροςτος, το κςέρι κι αφτό.

Το κάρο πίγενε βαριά. Ι ρόδες βροντύςαν με το ριθμό-τυς, εκίνο το ριθμό, πυ κςέρετε, πυ τον ακύετε κάποτε τι νίχτα, μόνο αρτόν, μέςα στιν πόλι. Κςανάρχιςε ο γέρος:

— Ακυ: Αβριο τ'άλογο κε το κάρο κε τι δυλιά θα τιν πάρις εςί. Εγό δε μπορό. Κςέρις, πυ ι μέςι-μυ πονί. Νά, θα πέςο. Μΰπε ο γιατρός να μι δυλέβο. Κε τί να κάμις, έλα ντε. Ζίςε χορίς δυλιά μιά φαμίλια οχτό ςτόματα. Ε! πύ καταντίςαμε. Να κυβαλύμε απ'τα ςφαγία διόμιςι δραχμές τιν ιμέρα. Τί να κάμις, πός ν'ανεβίς ςε νταμάρι, άροςτο κορμί; Κ' ι αδελφί-ςυ κίτρινι ςε κακό χάλι! Νε, ι Βγενιό, τιν ίδες πός ίνε; Αφτά θέλυν γιατρύς, παράδες...Ιμαςτε διςτιχιζμένι,

άκυ πεδί-μυ. Κίτα να δυλέπςις... Να πάρις τον Κίρκο να τον κςαναπάς ςτα νταμάρια, να βγάλυμε πςομί. Να γιατρεφτό κ'εγό. Κ' ι μάνα-ςυ να μι κςενοπλένι, κ'ι Βγενιό να κάνι χρόμα, πυ βίχι το κορίτςι... Βίχι, τ'ακύς; Νά-το λιπόν. Πιάςε τα λυριά. Κατέβα κάτο κε πιάςε τον Κίρκο. Να τον βγάλις εδό ςτον ανίφορο! Ελα ςιγά! χάιδεβέ-τον ςτο λεμό. Αιντε Κίρκο...

Το πεδί πίδιkςε κάτο, έπιαςε τ'άλογο κε τραβύςε. Ο γέρος έβλεπε με ανάπαπςι τι λιγερί ςκιά τυ πεδιύ, το τολμιρό-τυ χέρι, πυ κρατύςε τα λυριά, έβλεπε τι ςινέχιά-τυ. Αφτό το πεδί θα γίνι καλός καροτςέρις.

Περπατί κι όλο ςιλογιέτε. Αροστος, ςακατεμένος κι οςτόςο δε ςιλογιέτε καθόλυ γιά τον εαφτό-τυ: „Αχ νἄπαβε ο βίχας τυ κοριτςιύ, τις Βγενύλας-τυ! Αχ κε να κατάφερνε τύτο δο το πεδί, να πάρι ςτα χέρια-τυ το κάρο με τον Κίρκο. Εγό πιά γέραςα, λίγες ίνε ι μέρες-μυ".

Επιτα ςιλογίςτικε το ςπίτι-τυ, ένα άθλιο χάλαζμα ςτυς Αέριδες[1], κε μέςα τα πεδιά-τυ πυ φόναζαν, ι γινέκα-τυ πάνο ςε μιά ςκάφι, το κορίτςι-τυ πάνο ς' ένα κρεβάτι μ' εκίνο το βίχα, πυ δε μπορίς να τον ακύς, κι ο γιατρός νἄρχετε να λέι «φάρμακα, αέρας, λυτρά», όλα τα πράματα, πυ δε γίνοντε. Τα ςιλογίςτικε όλα.

*
* *

Το κάρο ίχε προχορίςι πολί μέςα ςτιν πόλι, όταν άκυςε μιά φονί:

---

[1] Μια λαικί-ςινικία τις Αθίνας.

— Αλτ!

Ι φονί ερχόταν απο μακριά κε δεν κατάλαβε, πός ίταν γι' αφτόν. Ομος το «Αλτ!» κςανακύςτικε. Το κάρο ςταμάτιςε. Τρις ςτρατιότες τυ πιροβολικύ κ' ένας δεκανέας, με τα όπλα ςτον όμο πλιςίαςαν.

— Ελα κατέβα κάτο, — ίπε ο δεκανέας.

— Σε μένα το λες;

— Αιντε γιά-ςυ, κατέβα να μι χάνυμε κερό.

— Κε γιατί;

— Κυβέντα θέλις, πατριότι; Το κάρο θα το πάμε ςτο ςτρατόνα. Επιςτρατία έχυμε. Τόρα το μαθένις;

— Επιςτρατία...

— Νε γιά-ςυ. Ανανκαςτικί ιςφορά. Πιάςτε από κι να κςεφορτόςυμε... Αιντε γιά-ςυ. Τί έχις μέςα...

— Κοτζάμ βόδι!

— Να το ρίκςις κάτο.

— Ετςι μες' ςτο δρόμο; Γιά ςτάςυ, βρε πεδί, τ' ίνε τύτα; Θα το πάο ςτιν αγορά. Εχο δυλιά, έχο μεροκάματο.

— Το μεροκάματο κιτάς, καιμένε, ί πυ φέβγι απόπςε το ςίνταγμα; Χορατέβις;

— Γιά κςίγα-μυ, παλικάρι-μυ... Γιά πές-μυ... πός πέρνις έτςι τ' άλογο τ' αλυνύ απ' το δρόμο... Ετςι το λέι ο νόμος;

— Τόρα θα ςυ κςιγίςο κε το νόμο; Εμπρός βοιθάτε από δο. Σίντομα.

Ιπεν ο δεκανέας, κ' ι ςτρατιότες ανέβικαν ςτις ρόδες. Πιάνοντας κ' ι τρις έςιραν το βόδι προς τα όκςο. Το μάβρο ςφαχτό έπεςε με βρόντο βαρί κάτο ςτο πεζοδρόμιο.

— Ελα μαρς! ίπε ο δεκανέας. Κόπιαςε κοντά πατριότι.

— Πύ κοντά;

— Στο ςτρατόνα να πάρις τον αριθμό-ςυ. Κ' ίςτερα απ' τον πόλεμο, αν γίνι πόλεμος, ίςτερα απ' τιν επιςτρατία τέλος πάντον, νἄρθις να πάρις τ' άλογό-ςυ κε το κάρο, ί να πλιροθίς απ' το διμόςιο, αν ςκοτοθί το ζο.

Ο γέρος γίριςε κε κίτακςε το βόδι, πυ ίταν πεζμένο ςτο δρόμο. Ιπε ςτο πεδί-τυ: Κάτςε αφτύ, όςπυ νἄρθο. Το πεδί έπεςε απάνο ςτο βόδι κε κςεκυραζόταν. Ο γέρος ακολυθύςε το κάρο. Δεν έλεγε τίποτα. Ενας ςτρατιότις, εκί πυ πίγεναν χορίς καμιά κυβέντα, γίριςε κε τυ ίπε:

— Αμ ότι έχυμε κε δεν έχυμε, πατριότι, θα το δόςυμε γιά τιν πατρίδα.

Ο γέρος μετά κάμποςι όρα τυ απάντιςε:

— Πιός λέι όχι. Γιά τιν πατρίδα ίν' όλα. Μα ο θεός δίνι ςε κάπιυς, βλέπις, έκςι πεδιά. Κ' ετύτ' ι δόλια καρδιά, πυ έχυμε, ςάμπος μπορίς να τιν κάμις, όποτε θέλις, πέτρα ςτο νταμάρι; Γιά να μιν ακύι; Πάντα καρδιά ίνε.

— Καραβάςις! φόναχςε ο δεκανέας ςτο ςτρατιότι, πυ έςερνε τ' άλογο. Τράβα γλίγορα.

Φτάςανε ςτο ςτρατόνα κ' έμπαςαν το κάρο ςτιν αβλί φονάζοντας «Ε! Ο! ιπ!». Το ςίνταγμα ετιμαζόταν. Θἄφεβγε τα μεςάνιχτα. Ο γέρος ςτάθικε κι άκυγε το θόριβο τις αβλίς. Ι έφεδρι χόρεβαν, πιδύςαν, τάραζαν τον κόζμο από τις φονές. Τα τραγύδια, τα λιανοτράγυδα, τα λιζμονιμένα, τα παλιά, ιχύςαν τόςο χαροπά, ςε τόνο πυ ποτέ δεν τυς έδοκε το κραςί, ποτέ τα πα-

νιγίρια. Τύτο το μεθίσι κι ο χάρος κεραστίς, πρότι φορά τὄβλεπεν ο γέρος. Εβλεπε τυ χορύ τυς τρελύς γίρυς, το χορεφτί, πὔτρεμε το κορμί-τυ στον αέρα, το πιλίκιο, πυ σφεντονιζότανε ψιλά... Το τραγύδι χινόταν δινατό από στόματα, πυ γελύσαν.

Μέσα στο σάλαγο σκιές, δίο-δίο, γλιστρύσαν κοντά στον τίχο, στο σκοτάδι, χέρια έπεφταν απάνο σε όμυς απελπιζμένα. Τα λόγια γίνονταν σιντρίματα μέσα στα δάκρια, κ' ένιοθες τυς μεγάλυς χοριζμύς, πυ έχυν τι σιοπί κε τιν επισιμότιτα τυ θανάτυ. Χέρια ζαρομένα έσφινκαν τα ζοντανά κορμιά τον εφέδρον...

Ο γέρος ίταν μόνος σ' αφτό το πανιγίρι. Κανένα δεν ίκσερε, κε δεν τον ίκσερε κανένας. Ομος προχόρισε στο βάθος, εκί πυ ίταν αραδιαζμένα κάμποσα κάρα κε το δικό-τυ μαζί.

Ο Κίρκος σίκοσε το κεφάλι προς αφτόνε κε φίσιξε με τα πλατιά-τυ ρυθύνια. Ο γέρος άπλοσε τα χέρια κε τον έπιασε απ' το λεμό.

Κ' εκί στι γονιά παράμερα, ένας άνθροπος μιλύσε μ' ένα άλογο:

— Δε θα σε κσαναιδό... Ε, δυλεφτί... Ε, παλικάρι... Κε στο σπίτι δεν κσέρυν τίποτα. Μίτε ι κιρά-συ. Μίτε ι Βγενιό, κατάλαβες. Μιά φαμίλια σε χάνι... Ιμυν άρος τος, βρε Κίρκο, μα τόρα ίμε πεθαμένος. Πας στο καλό. Κι ότι θα σ' έδινα στο γιό-μυ, κατάλαβες... Στα νταμάρια ν' ανεβίς... Να κατεβάσις αραμπαδιές. Δυλεφτί, ε δυλεφτί... Θα σε πάρυνε... κε πιός κσέρι πύ θα πεθάνις... Κε πός... στρατιότις... Κίρκο... βρε... Ε, Κίρκο, πύ μας αφίνις!

Ενας στρατιότις πλισιάζι ψάχνοντας στο σκοτάδι:

— Αιντε καιμένε γέρο! τι δυλιά-ςυ θᾶχυμε; Αιντε να πάρις τον αριθμό.

Ο γέρος μπίκε ς' ένα γραφίο, πίρε κάπιο χαρτί, τὄβαλε στον κόρφο. Επιτα βρέθικε στο δρόμο. Πίγενε αργά, με το κεφάλι κάτυ, προς το μέρος, πυ άφιςε το ςφαχτό με το πεδί.

Πολί γίριζαν απ' το ςτρατόνα, μοναχί, μα μέςα ς' αφτύς ο καροτςέρις ο πεζός, ο γέρος ίταν ο πιό μονάχος!

Εργαςία.

1. Γιατί αγαπύςε ο γερο-καροτςέρις τόςο πολί τ' άλογό-τυ; Από πύ φένετε ι αγάπι-τυ;
2. Πός ζύςε ι ικογένια τυ καροτςέρι; Πός τιν περιγράφι ο ςινγραφέας;
3. Γιατί πίραν τ' άλογο τυ καροτςέρι; Σε πιά χόρα γίνετε αφτό, πυ περιγράφι το διίγιμα;

Γιάνι Πολέμι

Το χέρι.

Στυ ανατόμυ το λεφκό μαρμάρινο τραπέζι
χέρι απο πτόμα κίτετε κι από νεκρύ κορμί.
Ι ζμίλι με τις ίνες-τις κε με τα νέβρα πέζι
κε στι γοργί τιν κόπςι-τις χορίζοντε ι αρμί.

Σκιμένος ςτι μελέτι-τυ κε ςτι ςπυδί-τυ απάνο
κόβι ο ανατόμος άπονα μ' αχορτασιά θεριύ·
κ' εγό, πυ τις ιμέρες-μυ γιά κςένες ένιες χάνο,
ακύο τ' αχνό παράπονο τυ δίςτιχυ χεριύ.

«Κε λέι το χέρι: «Επλίροσες, κόπσε. ανατόμε, κόπσε,
απ' τι φτοχί γινέκα-μυ μ' αγόρασες φτινά.
Φτινό το κρέας τ' ανθρόπινο, μα φτάνι πος απόπσε
χορτάτα θε να κιμιθύν τα πέντε-μυ ορφανά.

Δύλεπσα, δύλεπσα γι' αφτί κε πόνεσα γιά κίνα,
κσίλιασε τις παλάμις-μυ το δέρμα στι δυλιά,
τα δάχτιλά-μυ ερόζοσαν κρατόντας τιν ακσίνα
κ' έσφιξε κάθε κόμπος-τυς κε κάθε-τυς θελιά.

Υτε μιά μέρα ισίχασα ποτέ-μυ ύτε μιάν όρα,
ύτε ποτέ θ' αναπαφτό με τ' άλο-μυ κορμί...
Κε ζοντανός σας έθρεπσα κε πεθαμένος τόρα,
ορφανεμένα-μυ πεδιά, σας έδοσα πσομί».

A. Τολςτόι

Πός τιμορύςαν γιά τιν απόδραςι.

(Απόςπαζμα απ' το έργο «Ιςτερα απ' το μπάλο»).

(Πός τιμορύςαν τυς φαντάρυς ςτον κερό τυ τςάρυ).

Ι φαντάρι φορύσαν μάβρες φορεσιές κε στέκανε σε διό γραμές ο ένας αντίκρι στον άλο. Στέκονταν σε στάσι προσοχίς κε με το όπλο «παρα πόδες» κε πίσο απ' αφτυς ι ταμπυρλιέριδες μαζί με το

φλαυτίςτα, πυ πέζανε αδιάκοπα μιά μονότονι κε κυραςτικί μελοδία.

— Τί κάνυν αφτί εδό;—ρότιςα τον καμιναδόρο, πυ ςτάθικε δίπλα-μυ.

— Τιμορύν έναν τάταρο, πυ δραπέτεπςε—ίπε με θιμό ο καμιναδόρος κε κίτακςε ςτιν άλι άκρι, πυ τέλιοναν ι ςιρές.

Κίτακςα κ' εγό προς το μέρος, πυ έβλεπε ο καμιναδόρος κε ίδα κάτι τρομερό, πυ προχορύςε ανάμεςα απ' τις γραμές, προς το μέρος-μυ. Αφτό το κάτι ίταν ένας άνθροπος, γιμνός ος τι μέςι κε δεμένος ςτα όπλα διό φαντάρον, πυ τον κυβαλύςαν. Δίπλα-τυ βιμάτιζε ένας πςιλός ςτρατιοτικός, πυ φορύςε μανδία κε πιλίκιο... Σέρνοντας τα πόδια-τυ μέςα ςτο λιομένο χιόνι ο τιμοριμένος κάτο απ' τα χτιπίματα, πυ έπεφταν βροχί κι απ' τις διό μεριές, μιά έγερνε πίςο κε τότε ι ιπακςιοματικί, πυ τον πιγέναν δεμένο πάνο ςτα όπλα-τυς τον έςπροχναν μπρος, μια έπεφτε μπρος κε τότε πάλι ι ιπακςιοματικί κρατόντας μίπος πέςι τον ετραβύςαν προς τα πίςο. Δίπλα-τυ με ςταθερό βίμα κε με πόδια τρεμάμενα βάδιζε ένας πςιλός ακςιοματικός...

Σε κάθε χτίπιμα ο τιμοριμένος γίριζε πονεμένα το πρόςοπο, ςα να τυ φενόταν παράκςενο, κε κίταζε προς το μέρος, πυ τόνε χτιπύςανε κε άναμεςα από τ' άςπρα δόντια-τυ επαναλάβενε κάπια λόγια. Μονάχα ςα βρέθικε πολί κοντά-μυ, μπόρεςα να κςεχορίςο, τί έλεγε. Δεν ίταν λόγια, ίταν παρακαλετά ανακατομένα με κλάματα «Αδέρφια, λιπιθίτε-με, αδέρφια, λιπιθίτε-με».

Τ' αδέρφια όμος δεν τυ έδιχναν καμιά λίπιςι κε όταν έφταςαν ςτιν ίδι γραμί με μένα, ένας φαντάρος, πυ ές-

τεκε αντίκρι-μυ, έκανε ένα βίμα μπρος κε ςικόνοντας το ραβδί-τυ το κατέβαςε με φόρα πάνο ςτι ράχι τυ τάταρυ. Ο τάταρος τινάχτικε μπρος, μα τον κράτιςαν ι ιπαξιοματικί. Ομιο χτίπιμα τυ ίρθε κι απ' τιν άλι μεριά, κατόπι απ' τιν άλι, κε ίςτερα πάλι από τιν άλι... Ο ςινταγματάρχις προχορύςε δίπλα-τυ, κε κιτάζοντας, πότε τι γι πότε τον τιμοριμένο, ανάςενε βαθιά τον αέρα κε φυςκόνοντας τα μάγυλά-τυ τον έβγαζε αλαφριά-αλαφριά ανάμεςα απ' τα μιςανιγμένα χίλια-τυ. Σαν επέραςαν το μέρος, όπυ ςτεκόμυνα, κε προχόριςαν παρακάτο, ίδα ανάμεςα απ' τις ςιρές τις πλάτες τυ τιμοριμένυ. Ιταν κάτι παρδαλό κε ιγρό, κάτι ςαν κόκινο κε αφίςικο έτςι, πυ δεν μπορύςα να το πιςτέπςο, πος ίταν κορμί ανθρόπυ.

— Οχ θέ-μυ, πςιθίριςε δίπλα-μυ ο καμιναδόρος.

Ο τιμοριμένος απομακρινόταν. Πάνο ςτι ράχι-τυ πέφτανε ςα βροχί τα χτιπίματα κι αφτός ςκόνταφτε, μάζεβε το κορμί-τυ κε γίρο ολοένα αντιχύςαν τα ταμπύρλα, ςφίριζε το φλαύτο κε δίπλα ςτον τιμοριμένο προχορύςε με ςταθερό βίμα ι πςιλί κε ολόρθι φιγύρα τυ ςινταγματάρχι. Ι φιγύρα αφτί ςταμάτιςε άκςαφνα γιά μιά ςτιγμί κε ζίγοςε με γοργά βίματα ένα φαντάρο.

— Θα ςυ δίκςο εγό να χαδέβις, — άκυςα να τυ λέι μ' ένα αφςτιρό ίφος. — Θα χαδέβις λιπόν; Θα χαδέβις;

Κε ίδα με τα ίδια-μυ μάτια να χτιπά με το γερό, το γαντοφορεμένο-τυ χέρι έναν κοντό κε αδίνατο φαντάρο, πυ έτρεμε ςίνκορμος, μόνο κε μόνο γιατί δεν κατέβαςε το ραβδί-τυ με αρκετί δίναμι πάνο ςτι ματοκιλιζμένι ράχι τυ τάταρυ.

Εργαςία.

1. Γιατί χτιπύςαν ι φαντάρι τόςο άγρια το ςίντροφό-τυς; Γιατί χτίπιςε ο ςινταγματάρχις έναν απ' τυς φαντάρυς; Με τί φρόν-

τιζαν να επιβάλυν τιν πιθαρχία στον τςαρικό ςτρατό; Πός πετιχένυν τιν πιθαρχία ςτον Κόκινο ςτρατό;

2. Βρέςτε κε διαβάςτε τα λόγια, πυ επαναλάβενε ο τάταρος, όταν τον χτιπύςανε.

Α. Σεραφιμόβιτς.

Μέςα ςτι φοτιά.

1. Εδό κε πολά χρόνια, έφεβγα γιά τι Γιύζοφκα, ςτο Νότο...

Στι Γιύζοφκα έπρεπε να έβρο ένα μιχανοδιγό. Πέραςα απ' το παζάρι. Μιά τεράςτια πλατία, γεμάτι από κάρα με τα τιμόνια-τυς ςτραμένα κατά τον υρανό. Ιταν ίςα-ίςα κιριακί.

Μα κε τί δεν ίχε ςτο παζάρι. Κάρα ατελίοτα γεμάτα αβγά, χιρομέρια, λαρδί, πρόβιο κρέας, καρπύζια, ςταφίλια, ολάκερα βυνά από άςπρα πςομιά, γάλα, ςμετάνα, τιρί.

2. Στιν άκρι τις Γιύζοφκας, ς' ένα μικρό, δίπατο ςπιτάκι βρίκα τιν ικογένια τυ μιχανοδιγύ.

Μιά γινέκα με ςυβλερί μίτι, μακρυλό πρόςοπο κε βαςανιζμένα μάτια, κρατύςε ςτα χέρια-τις ένα κιτρινιάρικο, τυμπανιαζμένο μορό. Στο χεράκι-τυ κρατύςε ςφιχτά ένα πιπιλιζμένο κοματάκι μάβρο πςομί. Διό κοριτςάκια, το ένα τριό κε το άλο τεςάρο χρονό, κρατύςαν τι μάνα-τυς απ' το φυςτάνι. Ενα πεδί ος έκςι χρονό έπεςε με τιν κιλιά πάνο ςε μιά γάτα κε τιν τιρανύςε. Ολα τα πεδάκια ίταν αδίνατα κε αροςτιάρικα.

Ενα πεδί, ος ενιά χρονό, με λεπτό λεμό κε με ίφος πολί ςοβαρό, με κιτύςε προςεχτικά με τα μεγάλα, τα βαθιγάλανα μάτια-τυ.

— Δεν ίνε εδό Δυλέβι στο εργοστάσιο.

— Μα σίμερα ίνε κιριακί.

— Αφτός πάντα δυλέβι. Νά, ο Μίτιας θα σας πάι εκί.

3. Κάτο στο βάθος, μέσα σε μιά μεγάλι ρεματιά, κε στο μαβριδερό καπνό, πυ έμιαζε με απέραντι θάλασα, πλέανε ι κορφές κάπιον χτίριον.

Μέσα απ' αφτά τα θολά, τα κιματιστά σίνεφα έβγενε ένας μεγάλος θόριβος. Χτιπύσαν σφιριά, έπεφταν κάτι σίδερα, τρακέρνανε βαγόνια...

Δεν άκυες ύτε μιά ανθρόπινι φονί.

Κατεβίκαμε από ένα κριμνόδικο μέρος. Κοντά στις πόρτες τυ εργοστασίυ ίταν μαζεμένο ένα μεγάλο πλίθος εργάτες. Στα μάτια-τυς ζογραφίζονταν ι πίνα. Αλι κάθονταν, άλι στέκονταν κε άλι ίταν κσαπλομένι χάμο κε σκαλίζανε τι γι.

— Περιμένυν, δεν έχι δυλιά, όλι-τυς πεθένυν απ' τιν πίνα — ίπε το πεδί. — Χιμόνα καλοκέρι, μέρα-νίχτα, πάντα περιμένυν κοντά στιν πόρτα.

Τέλος πίρα τιν άδια κε μπίκαμε στο εργοστάσιο.

Ανάμεσα απ' το μάβρο καπνό έβγενε ένας ανιπόφορος κρότος, ακύονταν ένα μεγάλο βυιτό, ένας διαπεραστικός στεναγμός κε ι άνθροπι ίταν ανανκαζμένι να μιλάνε αναμετακσί-τυς με νοίματα.

Το πεδί με πέρασε από ατέλιοτες χαμιλές κάμαρες, πυ έκαναν τον αέρα να τρεμυλιάζι με τα πιρομένα τύβλα-τυς. Τα καμίνια περνύσαν ατέλιοτα απ' τις διό πάντες κε στις πλεβρές-τυς μαβρίζανε αμέτριτες μαντεμένιες πορτίτσες.

Ανάμεσα στα καμίνια απλόνονταν στενές ράγιες κε πάνο απ' αφτές περνύσε μιά μικρύτσικι ατμομιχανί. Τιν

ατμομιχανί τι διέφθινε όρθιος ένας άνθροπος κε πάνο ς'αφτί βρισκόταν ένα χοντρό μακρί σίδερο. Σταματύσε μπροστά στις πορτίτσες κι αμέσος πετιόνταν απ'τις διό πάντες διό εργάτες, τις ανίγανε με διό σιδερένιυς γάντσυς κε τραβιόνταν πίσο.

Απ'το καμίνι κσεχινόταν προς τα έκσο ένα φος αποτιφλοτικό, μιά ανιπόφορι ζέστι· τα μαλιά τυ μιχανοδιγύ άρχιζαν τότε να κατσαρόνυν κε το μάβρο, το χλομό κε αδίνατο πρόσοπό-τυ το αβλάκονε ο ίδροτας.

Ο μιχανοδιγός γιρνά το χερύλι κε το σίδερο σικόνετε με κρότο απ'τιν ατμομιχανί, χόνετε στο καμίνι, όπυ αχνίζι μέσα στο πιρομένο κάταςπρο κοκ.

Επιτα βγάζυν το σίδερο με θόριβο, ι ατμομιχανί κσαναζιγόνι το παρακάτο καμίνι, ανίγυν μονομιάς τις πορτίτσες, χόνυν πάλι το σίδερο μέσα στο πιρομένο κοκ κ'έτσι σινεχίζετε ατέλιοτα ι δυλιά.

—Νά-τος ο πατέρας-μυ, —φόνακσε στ'αφτί-μυ το πεδί κ'έτρεκσε κοντά στο μιχανοδιγό, προσπαθόντας να κρίψι το πρόσοπό-τυ απ'τιν φοβερί κάψα.

Εγό πνιγόμυνα απ'τιν πίρα κε δεν ίκσερα, πύ να τριπόσο.

Ο μιχανοδιγός κάτι τυ έδοσε να καταλάβι με νόιμα. Το πεδί με τράβικσε απ'το μανίκι κε βγίκαμε τέλος απ' τον άδι.

— Μυ ίπε να πάμε σπίτι, σε λίγο θ'αρθί να κυβεντιάσι μαζί-σας...

4. Μέσα στο σπίτι, πάνο ς'ένα τραπέζι σκεπαζμένο με μυσαμά, σφίριζε αδιάκοπα το σαμοβάρι, μέσα ς'ένα πιάτο ασπρολογύσαν αβγά, δίπλα εκί ένα κανάτι με γάλα, λίγο παραπέρα βύτιρο κε πσομί κομένο φέτες.

Ιστερα από λίγο ίρθε ο μιχανοδιγός. Χερετιστίκαμε.

Τα πεδιά μαζέφτικαν γίρο στο τραπέζι κε κιτάζανε με λέμαργα μάτια τα φαγιά.

Ο μιχανοδιγός κάθισε στο τραπέζι.

— Γινέκα, δόσε-μυ ένα τσάι.

— Δε θα συ δόσο, φάγε κ'ίστερα.

Κσεφλύδισε ένα αβγό, πίρε μιά μπυκιά στο στόμα, μα κσάφνυ ακύμπισε πάνο στο τραπέζι κε κρέμασε το κεφάλι-τυ με τι μπυκιά τυ αβγύ στο στόμα.

— Μίτκα, κσέχασες πάλι; — φόνακσε ι μάνα.

Το πεδί τράβικσε τι μίτι τυ πατέρα-τυ κε με μιά κλαψιάρικι φονί φόναζε.

— Πατέρα, φτα-α-άνι. Μιν κιμάσε, φάγε πρότα κ'ίστερα κιμάσε.

— Ε καλά. . . καλά. . — τινάχτικε κίνος πάνο, μα κσανακύμπισε στο τραπέζι κε κρέμασε πάλι το κεφάλι-τυ.

Το πεδί άρχισε πάλι να τον πιράζι, τον σίκονε απ'τυ πιγύνι κε τραβύσε αλαφριά τ'αφτιά-τυ. Ο μιχανοδιγός άρχισε να μασάι νισταγμένα κε χαμογελόντας, σα να ζιτύσε σιμπάθιο, σίκοσε με κόπο τα βλέφαρά-τυ κε ίπε.

— Ιμε κυραζμένος. Ας πάο. Αβριο προί τα λέμε με φρέσκο κεφάλι. Απόψε να μίνετε σε μας.

Πέρασε στιν άλι κάμαρα, έτρικσε το κρεβάτι κε σε λίγο ακύστικε ένα βαρί ρυχαλιτό.

5. Τα πεδάκια τριγιρίσανε το τραπέζι κι άρχισαν να φονάζυν λέμαργα.

— Δόσε-μυ... Δόσε-μυ... Δόσε-μυ...

Ι μάνα-τυς τἄδιοχνε απ' το τραπέζι κ' έκριβε γρίγορα τ' αβγά με το άσπρο ψομί κε το γάλα.

— Τςυτ... Τόρα θα φάμε, αφτά θα τα φάι το προί ο πατέρας-ςας.

Τα πεδιά άρχιςαν τις φονές κε τα κλάματα. Ι μάνα χτίπιςε το ένα, μάλοςε το δέφτερο, κ' έβαλε στο τραπέζι ένα πιάτο, το γέμιςε κβας, έριxςε μέςα κε θρίματα από μάβρο πςομί, κρεμίδια κε τα πεδιά άρχιςαν να τρόνε με κάτι κςίλινα, βαθιά κυτάλια.

6. Σίμερα ίνε κιριακί, γιατί δυλέβι ο άντρας-ςας;

— Θέ-μυ, ίπε κίνι, — κε πότε δε δυλέβι. Υτε γιορτές έχι, ύτε κιριακές. Τα καμίνια ανάβυν πάντα, ποτές δε ζβίνυν. Μονάχα το πάςχα έχυν διό μέρες ανάπαπςι, κε μιά μέρα τα χριςτύγενα. Δόδεκα όρες δυλέβι αφτός, δόδεκα όρες δυλέβι κι ο ςίντροφός-τυ, πυ τον αντικαταςτένι.

— Κι όταν αροςτίςι;

— Μονάχα γιά τρις βδομάδες επιτρέπετε ν' αροςτίςι κανένας. Αν μένι παραπάνο ςτο κρεβάτι, τόνε διόχνυν απ' τι δυλιά. Ο δικός-μυ ίχε περιπνεβμονία. Τρις βδομάδες ίταν ςτο κρεβάτι· ο γιατρός τυ ίχε ιπί να μιν πάι ακόμα ςτι δυλιά, αφτός όμος ςικόθικε κε πίγε: ικογενιάρχις άνθροπος ίνε, τί μπορύςε να κάνι. Ο γιατρός τυ παράνκιλε να τρόι καλά κι αφτός, ίδατε, δε μπορίς να τυ βάζις μπυκιά ςτο ςτόμα. Ερχετε απ' τι δυλιά κε κιτάζι πότε να κςαπλόςι. Τυ ςτέλνις φαγί ςτο εργοςτάςιο κι αφτός απ' τιν πολί ζέςτι δεν τρόι. Μονάχα το προί κάτι βάζι ςτο ςτόμα-τυ.

Σκύπιςε τα δάκρια-τις με τιν άκρι τυ μαντιλιύ.

— Τα πεδιά λιπύμε. Με ίκοςι διό ρύβλια το μίνα, πός μπορί να ζίςι κανίς;...

Τα πεδιά γεμίςανε τιν κιλιά-τυς κβας με κρεμίδια κε μάβρο πςομί, γλίπςανε τα κυτάλια-τυς κε πίγαν να

χιμιθύν. Ο πιό μεγάλος ςτεκόταν εκί δίπλα κε τεντόνοντας το λιγνό λεμό-τυ άκυε με προςοχί.

— Αφτόν έπρεπε να τον ςτίλυμε στο ςχολιό, μας παρακαλί, μα δε μπορύμε, θα τόνε βάλυμε ςε μιά ταβέρνα...

Αρχιςε πάλι τα κλάματα, έπιτα ςκύπιςε τα μάτιατις με τιν άκρι τυ μαντιλιύ.

Εργαςία:

1. Ιςτορίςτε τυς όρυς τις δυλιάς στο εργοςτάςιο έτςι, όπος ζογραφίζοντε στο διίγιμα. Πός ζύςε ι ικογένια τυ μιχανοδιγύ.

2. Το διίγιμα ίνε χοριςμένο ςε έξι κομάτια. Κάθε κομάτι ςιμιόνετε με αριθμύς. Διαλέξτε κε βάλτε ςε κάθε κομάτι τον κατάλιλο τίτλο απ' αφτύς, πυ δίνυμε παρακάτο: **Τί διιγίθικε ι γινέκα τυ μιχανοδιγύ γιά τι ζοί-τυς. Το μεςιμεριανό φαί τυ μιχανοδιγύ. Στο παζάρι. Ι ικογένια τυ μιχανοδιγύ. Το μεςιμεριανό φαί τις ικογένιας. Στο εργοςτάςιο.**

Στ. Κανονίδι

Το τραγύδι τυ ςιδερά.

Τι ίν' ι ζοί; Δεν ένιοςα!
Ενιά χρονό πεδί
με προτοδέχτικεν εδό
τ' αμόνι, το ςφιρί.

Κερύς κε χρόνια τόρα
δεν ίδα μιά άςπρι μέρα.
Δεν ξέρο αν όπος ςτα παλιά
ανθύνε τα βυνά.

Χτιπό ςιγά, χτιπό βαριά
τ' αμόνι το τραχί
κ' έχο νιχτιά παντοτινί
εδό ςτι φιλακί.

Τυ ίλιυ το φος ίταν γλικί
κ' εγό πεδί τρελό
μες' στο λιβάδι το πλατί,
μα το πςομί πικρό...

Κε τόρα νίχτα μπένο
κε νίχτα πάλι βγένο.
Εδό προζμένι το ςφιρί
κ' εκί ζιτύν πςομί.

Βαριά κι αργά ςφιροκοπό
τα πόδια-μυ λιγύν·
να ιδό τον ίλιο δε μπορό
τα χρόνια-μυ περνύν.

Πιός κςέρι αν δε θα δέςι
εμένα ί το πεδί-μυ,
ι μάβρι αλιςίδα αφτί
πυ πλάθι το ςφιρί...

Μυ λιόνι κ' ι καρδιά-μυ
κε ζβίνι το μιαλό-μυ
μιν ίμε ςίδερο κ' εγό;
Πονό, πονό, πονό.

Κ. Παπύλια

Θαμένι ζοντανί.

Ο Παπύλιας ίνε νέος εργάτις, μέλος τις Κομυνιςτικίς Νεολέας τις Ελάδας. Τα πρότα-τυ έργα διμοςιεφτίκανε ςτι «Νεολέα». Ι περιγραφί-τυ «Θαμένι ζοντανί» διμοςιέφτικε αργότερα ςτυς «Νέυς Προτοπόρυς», μινιάτικο περιοδικό τον αριςτερόν διανούμενον τις Ελάδας. Σε ιδιέτερο βιβλίο «Καφτό μολίβι» ο Παπύλιας διμοςίεπςε πέντε απ'τα διιγίματά-τυ, παρμένα απ'τι ζοί τυ προλεταριάτυ τις Ελάδας, απ'τον αγόνα-τυ ενάντια ςτο μπυρζυαζικό καθεςτός.

Στιν περιγραφί «Θαμένι ζοντανί» μας περιγράφι τι ζοί τον φιλακιζμένον αγονιςτόν τυ προλεταριάτυ ςτο Ιτζεδίν, ςτο ζοντανό τάφο, ζοί πυ τιν έζιςε κι ο ίδιος. Μας δίχνι τα μέςα, πυ μεταχιρίζετε το αςτικό καθεςτός, γιά να εκςοντόςι τυς επαναςτάτες, κι απ' τ'άλο μέρος τον ιροικό επαναςτατικό αγόνα τον πολιτικόν κατάδικον κε τιν ακράδαντι πίςτι-τυς ςτο μεγάλο έργο τις απελεφτέροςις τον εργαζομένον.

Ο ίλιος αργός κε μαχμυρλίς από το νιχτερινό-τυ ίπνο, πρόβαλε μέςα απ'το Κριτικό πέλαγο...

Μέρες κε μέρες κλιζμένι ςτο τμίμα τον μεταγογόν ςτα Χανιά[1] ίχαμε να τον δύμε...

Μέςα ςτ'αφτοκίνιτο δεμένι ο ένας με τον άλο καμιά ικοςαριά, δόςαμε τις πλάτες-μας μ'εφχαρίςτιςι ςτις αχτίδες-τυ...

Ο δρόμος γιά ένα μεγάλο διάςτιμα ίταν γεμάτος από δο κι από κι με πικροδάφνες, πυ άνιγαν τα ροζ μπυμπύκια-τυς ςτον ίλιο...

Στο πέραζμα τ'αφτοκίνιτυ πετύνε τα πυλιά.

Ο νοματάρχις, ένας πςιλός κε γεμάτος, με μυςτάκια ος εκί πέρα, θέλι να κάνι πνέβμα[2].

—Γιά ιδιές, μπρ'ςι Μανόλι! Αφτί! Αφτί... Αφτί... Να θέλυν να γίνυν τςιβερνίτες... Μόρ'ςις κοπέλια, δεν κάθιςτε καλά! Τόρα εδό πυ ςας πάνε, θα τα κςεχάςετε όλα...

---

[1] Χανιά — προτέβυςα τις Κρίτις.

[2] Κάνο πνέβμα—λέο εκςιπνάδες.

Τ'αφτοκίνιτο έςτριβε τον τελεφτέο λόφο... Μακριά φάνταζε, ςα ςορός από ριγμένες πέτρες, ένας μάβρος όνκος, πυ γίρο ςτα χοντρά θεμέλια-τυ ίχαν φιτρόςι θάμνι κε δεντράκια...

— Νά, εκί κάτο ίνε ι φιλακί.

Ολονόν τα μάτια γιρίςανε ςτο μέρος, πυ έδιχνε ο χοροφίλακας...

Ο μάβρος όνκος τυ φρύριυ κςεχόριζε ανάμεςα ςτι γαλάζια θάλαςα τις Σύδας[1] κε το γαλάζιο υρανό... Τα μάτια-μας αχόρταγα κιτύςαν τον ίλιο... Κε όλι ρυφύςαμε τον καθαρό αγέρα... Α! αν ίταν δινατό να πάρυμε μπόλικο αγέρα καθαρό... Να δόςυμε κε ςτυς άλυς ςιντρόφυς-μας, πυ μίνες κε μίνες ανας
ένυν το μυχλιαζμένο αγέρα τυ φρύριυ... Νἄταν δινατό να πάρυμε κάμποςες αχτίδες τυ ίλιυ μαζί-μας κε να ζεςτάνυμε μ'αφτές τυς παγομένυς θαλάμυς...

Το αφτοκίνιτο ςταμάτιςε όκςο απ'τι μεγάλι πόρτα τυ φρύριυ, κ'εμίς διό-διό κατεβένυμε. Ι ςιδερένια πόρτα άνικςε ςτρινκλίζοντας. Ενα μεγάλο περιβόλι, ςπαρμένο λαχανικά, κε απἄνο ς'αφτό ένας πελόριος όνκος με καμιά δεκαριά πορτύλες ςιδερένιες... Μιά πλάκα με μεγάλα χοντρά γράματα, ςαν επιγραφί κάπιυ τάφυ: «Ενκλιματικέ φιλακέ Καλαμιόν» (Ιτζεδίν). Ανικςε μιά απ' τις πορτύλες κε ςερνάμενι με τιν κιλιά γιά να μιν τρακάρυμε ςτο νταβάνι τυ θόλυ μπέναμε ένας-ένας...

Πίςο απ' τον τελεφτέο έκλιςε ι πόρτα μ'ένα πένθιμο κρότο. Ο κόζμος έζβιςε... Μιά νεκρικί ςιγί απλονόταν· λες κ'ίχαμε μπι ανάμεςα ςε πεθαμένυς... Στα μύτρα-μας φίςικςε ο μυχλιαζμένος αγέρας... Ενας κενύργιος κόζμος παρυςιάζετε μπροςτά ςτα μάτια-μας. Στο

[1] Σύδα — λιμάνι τις Κρίτις.

μπάνκο μας καθίζυν στι σιρά κι ο κυρέας, λες κε κυρέβι άλογα, δός-τυ κε κόβι τα μαλιά, βοιθόντας τι μιχανί με τα διό-τυ χέρια... Κ' ι μιχανί μαζί με τα μαλιά τραβά κάπυ-κάπυ κι από λίγο πετσί. Ενας χοντρός κε κιλαράς μας κάνι σιστάσις:

«Εδό πυ πορίσατε να καθόστε φρόνιμα. Ζατί εδό έχυμε διαταγί, ότι ίσαστε νύμερα». Ι φίλακες πσάχνυν, πσάχνυν... Ραφές... Παπύτσια... Σόβρακα. Κι όταν το χέρι-τυς σκαλόσι σε χαρτάκι, το κρατύν, λες κε βρίκανε κανένα σχεδιάγραμα... τις ανατροπίς τυ καθεστότος.

Μέχρι το μεσιμέρι ίχαν τελιόσι όλες ι διατιπόσις. Μας πίγαν στον Α θάλαμο κι άλυς μέσα στο θόλο.

Νά, ο Μιχάλις, ένας απ' τυς σιντρόφυς, μας περιμένι. Το πρόσοπό-τυ ίταν χλομό, κε όταν μας μίλισε, ένας βίχας, πυ τυ κυδύνιζε τα πλεμόνια, έδιχνε πος ίταν άροστος.

Ο θάλαμος, χομένος βαθιά μέσα στι γι, κάνι νερά. Κε μες στο σκοτάδι γιαλίζυν από μακριά τα νερά, κε ι μπόχα τις ιγρασίας χτιπάι τρομερά στα ρυθύνια. Ι ιγρασία τριπανίζι τα κόκαλα.

Ενας-ένας μαζέφτικαν ι σίντροφι στο βάθος τυ θαλάμυ...

Μας περίμεναν από μέρες να μάθυν νέα.

Ενας ροτάι από δο, άλος από κι, όλι ροτύν...

Κι ακύνε... ακύνε... Εχυνε κάμποσο κερό να μάθυνε νέα. Κσαπλομένι πάνο στο ιγρό τσιμέντο, ροτύμε κε μις με τι σιρά-μας...

— Βιβλία θάχετε μπόλικα, ε;

— Βιβλία; Να κσέρατε πόσες φορές ζιτίσαμε, μα

πάντα μας τ' αρνιθίκανε· κε το ταχιδρομίο αργά κε πυ το επιτρέπυνε...

Ινε ι ζοί-μας χορίς φος, μας ίπε ο Μιχάλις.

— Κι αν πίτε γιά φαί! Φακές κε ρίζι. Κε ρίζι με φασόλια. Πριν από λίγες μέρες, ένας σίντροφος έκατςε δέκα μέρες στο μπυντρύμι, γιατί μίλιςε γιά φαί... Ιμαςτε μακριά απ' τον κόζμο κε ίνε πςιλά τα κάςτρα κε βαθιά ςτι γις ο θάλαμός-μας κε δεν ακύγετε ι φονί-μας.

— Θαμένι ζοντανί, πες, — ςιμπλίροςε ένας σίντροφος.

Κε ίνε ςτ' αλίθια μάβρι ι ζοί εκί μέσα· μέρα μεςιμέρι κε να μι βλέπι ο ένας τον άλονε...

Το βράδι από πολί νορίς μας κλίνυν. Ι λάμπα τςακίζετε να δίνι λίγο φος, μα δεν τα καταφέρνι. Πάνο απ' τον τάφο-μας ςκύζυν κάθε τέταρτο ςαν τρομαγμένα νιχτοπύλια ι χοροφίλακες κε μας ταράζυν τον ίπνο. Διόχνυν τις κυκυβάγιες... κε να ςαν εκδιλόνυν το φόβο τις ετιμοθάνατις τάκςις, κςεχίνυν ςτο ανιχτό πέλαγος τις Κρίτις ςπαραχτικές κραβγές...

— Φίλακες γριγορίτεεε!

Προί-προί ανίγι ο θάλαμος κε μπένι ο αρχιφίλακας με τι ςτριμένι-τυ μυςτάκα, ςαν κενύργιος Κάιζερ. Μας θέλι ςε προςοχί. Κι οπόταν τυς γυςτάρι, κάνυν άνο-κάτο το θάλαμο... Τίποτα ςιμιόςις... Ολο κάτι να βρύνε γιά να τραβίκςυν μερικύς ςτον Αράπι — έναν τάφο μέςα ςτον τάφο-μας!

Μα εμίς μέςα ςτον τάφο-μας φροντίζυμε να πέρνυμε κε ζοί... να πέρνυμε φος... Κάπυ-κάπυ κανένα μάθιμα. Κ' έχι ι κολεχτίβα ςιντρόφυς, πυ μπορύν να κάνυν μαθίματα.

Θα πις μας έχι στιχίσι ίκοσι μέρες μπουντρύμι κι όταν βγίκαμε αποκί, μιρίζαμε χοματίλα... Προχτές πάλι ίχαμε ανακρίσις. Ο σίντροφος Παναγιότις βάλθικε να μάθι στενογραφία. Κι όταν τυ στίλανε τα βιβλία... φονές, κακό ο διεφθιντίς! Στο τέλος μίλισε γιά «απόπιρα ισαγογίς κομυνιστικόν εντίπον!»

Πάντα μας ζβίνυν το φος... Πάντα μας πέρνυν τι ζοί! Θαμένι όπος ίμαστε τόσο κερό, λιόνυμε, χανόμαστε λίγο-λίγο... Ρέβυμε κ' ίνε πέντε έξι ανάμεσά-μας πυ βίχυν κε φτίνυν... φτίνυν κόκινα φλέματα... Μέρα με τι μέρα λιόνυν, χάνοντε. Εμις δε μπορύμε να τυς βοιθίσυμε. Γιατί λίπι, λίπι, κε τί δε μας λίπι μέσα στι φιλακί!

Ο σίντροφος Εξαδάκις κάθε πρωί πέρνι τα διόμισι τσιγάρα κε τα κόβι σαν το σαλάμι, γιά να περάσι όλι τι μέρα. Στο στενό προάβλιο, πυ απ' το ξάνιγμά-τυ περνάι βιαστικά ο ίλιος, λες κε φοβάτε μιν τόνε σταματίσυν εκί γιά πολίν κερό, κάνυμε ατέλιοτες κυβέντες.

Κυβεντιάζυμε, μαζομένι σε μιά γονιά τυ προάβλιυ, κε ο φίλακας από κοντά. Ξάφνυ, νά κι ο διεφθιντίς. Σκύζι σα λισαζμένος.

— Σταθίτε! Μιν κυνιθί κανίς! Σινομοσία μυ κάνετε. Τόρα θα σας δίξο εγό!

Κε αφρίζι:

— Κ' εσί! Εσί τί τυς φιλάς; Να μυ φέρις στο γραφίο-μυ τυς τρις αρχιγύς. Α! Σχέδια, ε;... Σχέδια! Νά κε τα χαρτιά, πυ τα σκίσατε, μόλις μ' ίδατε! Εδό μέσα κομυνιστές ίνε μονάχα τρις κε παρασέρνυν κε τυς άλυς!

— Ολι ίμαστε! Ολι ίμαστε κομυνιστές! Οξο μαντρόσκιλο! — φονάξαμε όλι μαζί, κ' έφιγε ο διεφθιντίς,

χορίς να τολμίσι να σιλάβι ύτε έναν! Ιμασταν πάντα ενομένι, μα πάντα βρίσκανε τρόπυς να τραβάν σιντρόφυς στο γραφίο. Πότε μιά επιταγί... Ενα γράμα σιστιμένο. Κ' ίστερα ίκοσι μέρες μπυντρύμι. Πέρασαν τρις μίνες μέσα ς' αφτόνε τον τάφο, όταν ένα προί μας πίρανε κε μας πετάκσανε όκσο απ' τον τάφο-μας.

Τα χέρια τον σιντρόφον απλόνυντε πίσο απ' τα κάνκελα, κ' ενό μας αποχερετύν, μιάζυν σα να ζιτύν βοίθια. Μιάζυν σα να μας φονάζυν: «Σόστε-μας, σίντροφι, γιατί μας έχυν θάπσι ζοντανύς!»

Σ ι μ ί ο ς ι. Το Ιτζεδίν βρίσκετε στιν Κρίτι, δέκα χιλιόμετρα όκσο απ' τα Χανιά. Ινε παλιό κάστρο, πυ το χτίσανε στο μεσέονα ι φευδάλι βενετσάνι κε πυ σίμερα ι μπυρζυαζικί Ελάδα το μετάβαλε σε φιλακές. Αλοτε στέλνανε εδό τυς βαριπινίτες, διλαδί εκίνυς, πυ ίταν καταδικαζμένι γιά πολά χρόνια. Σίμερα στέλνυν εκί τυς πολιτικύς κατάδικυς, διλαδί τυς επαναστάτες, τυς προτοπόρυς τις εργατικίς τάκσις. Λίγι ίνε πυ βγένυν αποκί ζοντανί, κι απ' αφτύς ι περισότερι σακατεμένι πιά κι άροστι. Γι' αφτό ι Κριτικιά, όταν μάθι, πος ο φιλακιζμένος γιός-τις μεταφέρθικε στο Ιτζεδίν, αρχίζι το μιρολόι, θεορόντας βέβεο το χαμό τυ γιύ-τις:

Στι φιλακί σε βάλανε στο άτιμο Καλάμι,
ζίγοσε, γιέ-μυ, να σε δο, να σε φιλίσο πάλι.

Φ. Σβιατένκο

Ο παλιός αρχιεργάτις.

(Αναμνίσις ενός εργάτι τυ εργοστασίυ αφτοκινίτον στ' όνομα τυ Στάλιν).

1. Ο αρχιεργάτις Γάιντς ερχότανε στο σινεργίο πάντα ίστερα απ' τις 10. Ι ίδισι γιά τον ερχομό-τυ διαδινόταν σαν αστραπί ς' όλο το σινεργίο κε τότε ο κάθε εργάτις φρόντιζε νάχι τα μάτια-τυ τέσερα. Οστόσο το πράμα αφτό δε βοιθύσε κε πολί, γιατί ο αρχιεργάτις

προςπαθύςε με κάθε τρόπο όλο κε κάτι να βρι: πος κάπνιζαν, πος κολάτςιζαν, πος αναπαβόντανε. Κε τότε πιά πέφτανε βροχί τα προςτίματα. Μιά φορά με τςάκοςε κε μένα: κάπνιζα. Μυ ίπε ορθά-κοφτά:

— Αχά! καπνίζις! Λιπόν ι δυλιά αφτί θα ςυ κοςτίςι διό ρύμπλια.

Αν έπιανε κανένα να διαβάζι εφιμερίδα, τότε γινόταν μεγάλο κακό.

— Τί; — ροτύςε με κακία — με τιν πολιτικί καταπιάνεςε; Θες να γίνις γνοςτικός; Θα ςυ παρανκίλο εγό εφιμερίδα, μα θα ςυ πάρο τρία ρύμπλια.

Χαμογελύςε με αφταρέςκια κε προχορύςε παρακάτο, κυνόντας ένα γιαλιςτερό ςτάνκελ τυ εκςοτερικύ, πυ μ' αφτό μετρύςε κάποτε τι δυλιά· κάποτε το κατέβαζε κιόλας ςτι ράχι κανενός εργάτι, πυ λάχενε να μιν πάρι μιρυδιά τον ερχομό τυ «αρχιγύ» τυ ςινεργίυ.

2. Σ' όλα τα εργοςτάςια τυ Κίεβυ ι εργάςιμι μέρα λογαριαζόταν 11—12 όρες. Ι δυλιά ίταν βαριά κε γινόταν δίχος καμιά προςαρμογί... Κυράζεςε ςε μιά μέρα τόςο, πυ μόλις ςέρνις τα πόδια-ςυ. Κε ςα να μιν έφτανε αφτό, όταν κόντεβε να τελιόςι ι δυλιά, έβγενε ςτι μέςι ο μπριγαντίρος κε δίλονε:

— Ο αρχιεργάτις πρόςταχςε να δυλέπςυν όλι ιπερορία ος τις 10 το βράδι.

Ι εργάτες τρέχανε ςτον αρχιεργάτι, γιά να τον παρακαλέςυν να τυς αφίςι, γιατί μερικί απ' αφτύς ίχαν επίγυςα δυλιά. Μα πύ να τόνε βρύνε τον αρχιεργάτι! Τὄκοπςε λάςπι! Τί να κάνυν; Αν φέβγανε ςπίτι δίχος άδια, τιν άλι μέρα θα τυς έκανε παρατίριςι ο αρχιεργάτις κε θα τυς έβαζε πρόςτιμο, γιατί παρατίςανε δίχος άδια τι δυλιά. Κι άμα αρνιθίς τι δυλιά τρις φορές

το μίνα, ςτο λεν ορθά-κοφτά: «να πάρις το λογαριαζμό-ςυ».

Ετςι ανανκάζονταν να μίνυν. Μ' ένα λόγο, γδέρνανε τον εργάτι μέχρι εκί πυ δεν πέρνι, χορίς να φροντίζυν καθόλυ γιά τιν ιγία-τυ. Απ' τιν ιπερβολικί δυλιά κι απ' τιν άςκιμι τροφί ι εργάτες αροςτύςαν ςιχνά.

Το βιβλιαράκι τον εργατόν ίχε ένα άρθρο, πυ έλεγε, ότι ο εργάτις πυ αροςτένι, έχι το δικέομα να πάι ςτο γιατρό ςτιν όρα τις δυλιάς.

Χριαζότανε μονάχα πιςτοπιιτικό τυ γιατρύ, γιά να να μι βγάλυν απ' το μεροκάματο τυ εργάτι τις όρες, πυ έλιπε. Οςτόςο ο αρχιεργάτις παραβίαζε τον κανονιζμό αφτό. Σιχνά κρατύςαν απ' τον εργάτι τα χρίματα γιά τον κερό, πυ κςόδεβε να πάι ςτο γιατρό. Ο αρχιεργάτις τό'κανε κιόλας ςίςτιμα να βάζι πρόςτιμο, γιά να κρατίςυν απ' το μεροκάματο γιά τιν αρόςτια. Κε γιατί τό'κανε έτςι, το καταλαβένυμε έφκολα: όςο πιό πολά κρατάν απ' τον εργάτι γιά τα πρόςτιμα, τόςο μεγαλίτερι αμιβί πέρνι ο αρχιεργάτις. Γι' αφτό ίταν ςχεδόν αδίνατο να πάρι κανίς άδια, γιά να πάι ςτο νοςοκομίο.

Ι εργάτες βρίςκονταν μέςα ςε τέτιες ςινθίκες, πυ τυς ίταν αδίνατο να αποφίγυν το πρόςτιμο: ότι κι αν κάνανε, θα πέφτανε πάνο ςε κάπιο πρόςτιμο. Καμιά πλιρομί δε γινόταν δίχος κρατίςις.

Οταν ι εργάτες αποτίνονταν ςτον αρχιεργάτι, γιά να λιγοςτέπςι το πρόςτιμο, εκίνος τυς έλεγε:

— Νκρεμιςτίτε από δο! Τολμάτε κιόλας να μιλάτε!

Ο εργάτις ίταν ιποχρεομένος να εχτελέςι ότι τυ πρόςταζε ο αρχιεργάτις ί ο μπριγαντίρος, ακόμα κι αν έβλεπε, πος ι διαταγί ίταν ανόιτι, ί έβλαφτε κιόλας ςτι δυλιά.

Ο αρχιεργάτις δε δεχόταν καμιάν αντίριςι.

— Εςί σίμερα πρέπι να δυλέπςις κε τι νίχτα, έλεγε.
Ο λόγος-τυ ίτανε νόμος. Αν δεν το δεχόςυν, ςυ δίνανε το λογαριαζμό-ςυ. Κε κάπυ-κάπυ έτρογες κε καμιά χαςτυκιά!

Μιά φορά ίδα με τα μάτια-μυ, πος ο αρχιεργάτις έδιρε έναν εργάτι, γιατί ίχε ζιτίςι να μιραςτύν ςοςτά τα βραβία.

3. Στο ςινεργίο τον καζανιόν δεν περνύςε μέρα, πυ ο αρχιεργάτις Λάπε να μι βαρύςε κάπιον εργάτι με το ςφιρί, ί με το κςίλο. Τα παράπονα ίταν ανοφέλετα. Ενα μονάχα έμενε ςτυς εργάτες — ι εκδίκιςι.

Μιά φορά, το προί, μόλις μπίκε ςτο ςινεργίο ο Λάπε, τυ περάςανε ςτο κεφάλι ένα ςάκο κε τυ δόςανε ςτο κεφάλι, πυ πίγε καπνός. Αν δεν ίταν το καπέλο-τυ, πυ ίχε από μέςα μπαμπάκι, δε θα τι γλίτονε.

Παρόμιο περιςτατικό έγινε ςε λίγο κε ςτο εργοςτάςιο «Γρετέρα»: ι εργάτες, καταγαναχτιζμένι απ' τα κςιλοκοπίματα τυ αρχιεργάτι, τον πετάκςανε πάνο ςτον τόρνο κε κιρίκςανε απεργία. Ιςτερα από τέτια «μέτρα» ι αρχιεργάτες δεν πάπςανε να χριςιμοπιύν το κςίλο, οςτόςο έγιναν πιό προςεχτικί.

Γιά να ς' έχι ο αρχιεργάτις ςε καλά ντεφτέρια, έπρεπε να κςεχάςις κε ςινίδιςι κε ανθρόπινι ακςιοπρέπια. Βρίςκονταν κε τέτιι εργάτες.

Ιπίρχαν περιπτόςις, πυ εργάτες, ίςτερα από απέτιςι τυ αρχιεργάτι, έςτελναν ςτο ςπίτι-τυ τις γινέκες-τυς. Αν ι γινέκες δεν πίγεναν μόνες-τυς, ο αρχιεργάτις ίχε το ελέφτερο να πάι ςτα ςπίτια-τυς.

Κάποτε ι ίδιες ι γινέκες κςεςικόνονταν, γιά να ιπεραςπίςυν τα δικεόματά-τυς. Μιά φορά ένα απ' τα θίματα, πυ έβαλε ςτο μάτι ο Γάιντς, αντιςτάθικε ςτις ακςιόςις-τυ μ' έναν τρόπο πολί θετικό: τον κςιλοφόρ-

τοςε πανιγιρικά, έτςι, πυ όλι ι γιτονιά χίθικε στο δρόμο γιά να ςεργιανίςι το θέαμα αφτό.

Το αποτέλεζμα φιςικά ίταν από τα πριν γνοςτό: τον εφαρμοςτί, τον άντρα τις γινέκας αφτίς, τόνε διόκςανε απ' τι δυλιά.

4. Ολι-μας κςέρυμε, πος ι δοροδοχίες στιν εποχί εκίνι ίταν στιν ιμεριςία διάταχςι παντύ. Ο αρχιεργάτις επίςις έπερνε κι αφτός ρυςφέτια.

Στο εργοςτάςιο ίχαμε έναν εφαρμοςτί, πυ δύλεβε στο τριπάνι. Αφτός έπιαςε δυλιά στο εργοςτάςιο με ςίςταςι τυ αρχιεργάτι. Αρχιςε να δυλέβι, πέρνοντας το μεγαλίτερο μεροχάματο απ' όλυς. Αφτό έκανε τυς εργάτες να παραχςενεφτύν.

— Τί διάβόλο, μίπος τάχα δυλέβι καλίτερα απ' όλυς;

Κε τί νομίζετε; Αποδίχτικε το αντίθετο: έςπανε τα τριπάνια, έβγαζε ςκάρτα, κ' ερχόταν πάντα αργά στι δυλιά.

Καταλάβανε, πος κάπια βρομοδυλιά θάταν στι μέςι: μάθανε απ' τιν ιπιρέτρια τυ αρχιεργάτι, ότι ι γινέκα τυ εφαρμοςτί έφερνε στι γινέκα τυ αρχιεργάτι διάφορα δόρα — ένα κεφάλι ζάχαρι, μιά αςιμένια ζαχαριέρα, μιά χίνα κε αβγά. Μάθανε ακόμα, πος κι άλι φέρνανε δόρα: άλος ςερβίτςια γιά το τραπέζι κι άλος άλα πράματα.

Με βάςι τις πλιροφορίες αφτές κάναμε ένα μεγάλο γελιογραφικό ςκίτςο, πυ το τιχοκολίςαμε έκςο απ' το εργοςτάςιο. Θέλαμε να πύμε μ' αφτό: νά γιατί κερδίζι πολά ο Εφίμκας!

Ι τςανακογλίφτες τυ αρχιεργάτι τον ιδοπίιςαν κε νάτος, πυ καταφθάνι τρεχάτος, κι αρχίζι τις βριςιές:

— Παλιάνθροπι, επαναςτάτες, ςοςιαλιςτές!..

Γιά τιν ιμέρα τις πλιρομίς ιπίρχε ένα τέτιο ςινίθιο: μαζεβόταν όλι ι μπριγάντα στιν ταβέρνα κε προςκαλύςε

τον αρχιεργάτι-τις να πιί «ένα ποτιράκι». Αν ο αρχιεργάτις δεν πίγενε ςτιν ταβέρνα, τυ ςτέλνανε ςτο ςπίτι τα λεφτά κε ι ίδιι πίνανε ςτιν ιγιά-τυ. Το «ςινίθιο» αφτό ίχε γιά αποτέλεζμα τύτο, ότι ςιχνά ι εργάτες αφίνανε ςτιν ταβέρνα όλι-τυς τιν πλερομί. Μ' αφτό τον τρόπο όμος ο αρχιεργάτις ίτανε πιό καλός κε πιό πρόςχαρος μαζί-τυς.

5. Ο παλιός αρχιεργάτις ίταν ιδικός όχι μονάχα ςτιν παραγογί, μα κε ςτο να κςεμπερδέβι κάθε επαναςτατικί δράςι ςτο ςινεργίο...

Παρακολυθύςε κε κατάδινε τον καθένα, πυ αντιςτεκόταν ςτα εκμεταλεφτικά τερτίπια τυ εργοδότι, τον καθένα πυ κςεςικονόταν ενάντια ςτιν τςαρικί καταπίεςι, πυ πάλεβε γιά τιν ιπόθεςι τις εργατικίς τάκςις...

Ενας άνθροπος δίςκολα μπορύςε να καταφέρι τι δυλιά αφτί, ο αρχιεργάτις όμος ίταν καλός οργανοτίς: διάλεγε γιά βοιθύς τυς πιό καθιςτεριμένυς εργάτες, πυ δεν ίχαν τακςικί ςινίδιςι... Στο εργαςτίρι ίταν πολί ςπιύνι, κε δε μπορύςαν να μάθυν γλίγορα ι εργάτες, πιός ανάμεςά-τυς ίταν ο καταδότις. Οςτόςο το μαθένανε.

Ανάμεςα ςτυς εβνούμενυς τυ Γάιντς ίταν κ' ένας πετράς. Ο αρχιεργάτις τον ίχε ςε καλά ντεφτέρια, μ'όλο πυ εκίνος πιότερο γιρνύςε, παρά δύλεβε. Μόλις πάτιςε ςτο εργαςτίρι ο πετράς αφτός, αρχίςανε κιόλας ι ςιχνές ςιλίπςις τον εργατόν. Τυς φιλακίζανε κε κανένας δεν ίκςερε ςε πιά φιλακί τυς πίγεναν, τί τυς έκαναν.

Μιά μέρα—ίταν γιορτί — ο ςπιύνος αφτός πίρε το δρόμο γιά το δάςος, όπυ ςινίθιζαν να μαζέβοντε ι εργάτες κε να ςιζιτύν γιά τις δυλιές-τυς. Δεν πρόφταςε όμος να πάι ός το προοριζμένο μέρος. Απ' το παράθιρο κάπιυ αδιανύ ςπιτιύ, πυ δίπλα-τυ περνύςε ο ςπιύ-

νος, ακύςτικε ένας πιροβολιζμός κε ο καταδότις έπεςε χάμο νεκρός.

Ο αρχιεργάτις λιπίθικε πολί γιά το ςκοτομό τυ βοιθύ-τυ. Τυ έκανε πανιχίδα κε τυ απάνκιλε επικίδιο. Οργάνοςε μάλιςτα κε έρανο γιά τιν ικογένια τυ ςκοτομένυ, μα ο έρανος αφτός απότιχε.

Ι Οχτοβριανί επανάςταςι ςάροςε τυς εργοδότες—καπιταλιςτές κε μαζί μ' αφτύς πέτακςε ςτο ςκυπιδαριό κε τον αρχιεργάτι Γάιντς.

Εργαςία.

I. Απαντίςτε ςτα παρακάτο ροτίματα:

1. Πόςες όρες δύλεβαν ι εργάτες πριν απ' τιν επανάςταςι;

2. Πλερόνανε πολά προςτίματα ι εργάτες; Γιατί τυς βάζανε προςτίματα;

3. Πός φερνότανε με τυς εργάτες ο αρχιεργάτις Λάπε;

4. Σκεφτίτε, γιατί ίταν ανόφελο να παραπονεθί κανίς ενάντιά-τυ;

5. Γιατί ςτιν τςαρικί εποχί ο αρχιεργάτις φρόντιζε με κάθε τρόπο να πιέζι τυς εργάτες;

6. Θιμάτε κανένας από ςας τις διατάκςις, πυ επικρατύςαν ςτις φάμπρικες ςτιν τςαρικί εποχί; Διιγιθίτε γι' αφτές.

II. Το διίγιμα ίνε χοριζμένο ςε 5 κομάτια, πυ ςιμιόνυντε με αριθμύς. Διαλέκςτε γιά το κάθε κομάτι τυ διιγίματος μιά απ' τις παρακάτο επικεφαλίδες, πυ δίνυντε ανάκατα.

Ο αρχιεργάτις πέρνι ρυςφέτια απ' τυς εργάτες.

Ο αρχιεργάτις Γάιντς κάνι επιθεόριςι τυ ςινεργίυ.

Ο αρχιεργάτις οργανόνι ςτο ςινεργίο καταςκοπία.

Ο αρχιεργάτις βοιθάι τον εργοδότι να γδέρνι τυς εργάτες. Ι εργάτες δοκιμάζυν να ιπεραςπίςυν τα δικεόματά-τυς.

Ιςτορία μιάς απεργίας.

Εμα.

1. Τα χτίρια τις φάμπρικας αγνόριςτα—δεν ακύς το παντοτινό βυιτό, δεν καπνίζυν ι πςιλές χαμινάδες. Ι εργάτες τριπόνυν ς' όλα τα διαμερίζματα· χςάφνυ όμος αντίχιςε ς' όλυς τυς διαδρόμυς:

—Εβγάτε όχςο, πεδιά, ςτιν αβλί!.. Πάμε!..Ε-ε-έ-ι, όλι!

Ο κόζμος χςεχίθικε ςτιν αβλί —γινέκες, πεδιά, γέρι, νέι κε γενάτι εργάτες γιόμιςαν τιν αβλί τις φάμπρικας.

2. Ιρθε τρεχάτος ςτιν αβλί ο διεφθιντίς με πρόςοπο ςυφρομένο από κακία, κςελαρινκίςτικε, χτίπιςε με τα πόδια τι γι' το πλίθος όμος όρμιςε με βυιτό καταπάνοτυ. Ο διεφθιντίς ανανκάςτικε να ιποχορίςι κε άρχιςε, αγλίφοντας ςαν το ςκίλο, να μιλάι με ίφος ταπινομένο.

— Σίντροφι εργάτες...

— Δικός-ςυ ςίντροφος ίνε ο ςκίλος...

— Εματοπότι...

— Κάτο!..

— Φίγε, να μι ςε ςακατέπςυμε!..

— Νάρθί τ' αφεντικό εδό!..

— Απελεφτερόςτε τον Οςιποφ! Γιατί τον φιλακίςατε;

— Δε θα πιάςυμε δυλιά, όςπυ να τον απελεφτερόςετε...

— Δε μας μένι πιά δίναμι. Πάμε χαμένι.

— Αφκςίςτε τα μεροκάματα!

— Καταργίςτε τα προςτίματα!

— Να μας φέρνεςτε ςαν ανθρόπυς, κι όχι ςα ζόα!..

Φονές, βυιτό, θόριβος. Ο διεφθιντίς τὄςκασε. Φάνικε ι αςτινομία κε ι μαβιά ςτολί ενός χοροφίλακα. Βαριά κε απιλιτικά πλιςίαζε ένας λόχος με βίμα ςτρατιοτικό.

3. Ι εργάτες ςικόςανε ςτα χέρια-τυς έναν άνθροπο, γιά να φένετε κε γιά ν' ακυςτί καλίτερα. Κ' εκίνος φόνακςε δινατά.

— Σίντροφι ςτρατιότες! Μιν πιροβολάτε τ' αδέρφιαςας! Ιςαςτε κ' εςίς δυλεφτάδες, όπος εμίς. Ενα πράμα μονάχα θέλυμε, να κερδίζυμε το κςεροκόματο, πυ μας χριάζετε, να ζύμε ςαν άνθροπι κε να μι πςοφύν τα πεδιά-μας ςα ςκιλιά απ' τιν πίνα. Ι φαμπρικάντες χοντρένυν με το έμα-μας.

— Σοςτα-α-ά! — κςέςπαςαν ς' ένα βυιτό όλι μαζί ι ανιφαντάδες.

Οπυ να κίταζες, θἄβλεπες ανιχτά, μελανιαζμένα ςτόματα, πυ φονάζανε, δάςος ολάκερο από ςικομένες απάνο γροθιές κε παντύ γίρο καπέλα, τραγιάςκες, μαντίλες...

Ενας ακςιοματικός έβγαλε το ςπαθί-τυ απ' τι θίκι κε φόνακςε:

— Ολι ι εκςυςία ανατέθικε ςε μένα, ςαν αντιπρόςοπο τυ ςτρατιοτικύ τμίματος. Απετό να ςταματίςυν γλίγορα ι αγιτατορικί λόγι κε να διαλιθίτε! Αλιότικα θα δόςο πρόςταγμα να πιροβολίςυν.

Ενα βυιτό αγανάχτιςις γιόμιςε όλι τιν αβλί.

— Εματοπότες!..

— Τέρατα!..

4. Μέςα απ' τις γραμές βγίκε ένας παπάς κε κρατόντας το φαρδομάνικό-τυ προχόριςε προς το πλίθος με το ςταβρό πςιλά.

— Αδελφί, ενονόματι τυ κιρίυ ιμόν Ιιςύ χριςτύ, ςας παρακαλό να ιςιχάςετε. Θιμιθίτε τιν παρανκελίαν τυ

κιρίυ ιμόν Ιισύ χριςτύ, τυ ιύ τυ θεύ: να ιπακύετε ςτις αρχές. Γιατί πάτε ενάντια ςτι θέλιςι τυ υράνιυ βαςιλιά, πυ ςας ιποςχέθικε ανταμιβί, όταν έρθι ι βαςιλία-τυ; Κάνετε ιπομονί εδό, ςτο μάτεο τύτον κόζμο, κε ςτυς υρανύς θα ςας αποδοθύν εκατονταπλάςια... Ο θεός έδοςε ςτον καθένα το δικό-τυ κλίρο, κυβαλάτε-τον με ιπομονί κε ενκαρτέριςι κε γι' αφτό ο θεός θα ςας ανταμίπςι... ςτ' αφεντικό-ςας επίςις έδοςε ο θεός τον κλίρο-τυ, πυ κι αφτός πρέπι να τον κυβαλίςι...

— Νκρεμίςυ, παλιόπαπα!

— Φίγε αποδό!..

— Τςακίςυ αποδό, βαρβάτο άλογο!

— Ολι-ςας μιά ςιμορία ίςαςτε. Ολι ι ςκίλι μιά γενιά ίςαςτε!

Ο παπάς έκριπςε το ςταβρό κε ςκίβοντας τρίποςε πίςο απ' τις γραμές τον ςτρατιοτόν.

5. Ο ακςιοματικός έδοςε το παράνκελμα:

— Πιρ ομαδόν!

Κςέςπαςε ένα βυιτό:

— Τυς δικύς-ςας χτιπάτε; Τυς δικύς-ςας!

— Νά!.. φάτε ανθρόπινι ςάρκα!.. — φόνακςε με λίςα μιά απςιλί, κοκαλιάρα ανιφάντρα, κ' έςκιςε το πυκάμιςο, πυ τις ςκέπαζε το ςτεγνό ςτίθος. Ι μπύκες τον τυφεκιόν ςτραμένες καταπάνο-τις, ςα να τιν κίταζαν κατάματα — Φάτε!..

Ο άνθροπος, πυ ίχε μιλίςι, κςακολύθιςε:

— Στρατιότες, θα πιροβολίςετε μίπος τυς αδερφύς κε τις αδερφάδες-ςας, γιά το χατίρι τον φαμπρικάντιδον;...

Το ςπαθί άςτραπςε, κατέβικε κε ακύςτικε το παράνκελμα:

— Πιρ!..

Κανένας δεν άκυςε τιν ομοβροντία· ίδαν μονάχα, πος ςοριάςτικαν στο χόμα κάμποςι άνθροπι, απλόνοντας τα χέρια: ςοριάςτικε χάμυ ο Ιβάν Βιαζάλκιν, ςοριάςτικε δίχος να βγάλι φονί κε ι ανιφάντρα με το ςκιζμένο πυκάμιςο· ςε λίγο όλι ι γι κάτο απ' τυς εργάτες, πυ κίτονταν ςε φριχτές πόζες, έπλεε στο έμα.

Ιςτερα από μιά όρα ίρθε ένας παπάς. Φορύςε μάβρο άμφιο με άςπρες ρίγες κε με άςπρο σταβρό ςτι ράχι. Κυνύςε το θιμιατό πάνο απ' τι μακριά γραμί τον ςκοτομένον, πυ κίτονταν ςε μάκρος τυ τίχυ με σταβρομένα τα χέρια κε κλιςτά τα βλέφαρα· ίχαν πιά κςεπλίνι το κςεραμένο έμα.

— Ε-ο-ο-νι-ί-α-α ι μνι-ί-μι-ι...

Εργαςία.

1. Τί έλεγε ο εργάτις ςτυς ςτρατιότες;

2. Τί έλεγε ο παπάς ςτυς απεργύς εργάτες; Γιατί ι θριςκία κιρίχνι ςτυς εργάτες ιπομονί πάνο ςτι γι; Πιόνα ςίμφερνε αφτό;

3. Αν κάπιος από ςας πίρε μέρος ςε απεργία ςτον κερό τυ τςάρυ, ας διιγιθί, πός οργανόθικε κε πός τέλιοςε.

4. Το διίγιμα ίνε χοριζμένο ςε 5 κομάτια, πυ ςιμιόνυντε με αριθμύς. Διαλέκςτε γιά το κάθε κομάτι μιά απ' τις ακόλυθες επικεφαλίδες, πυ δίνυντε ανάκατα:

Ο τυφεκιζμός τον εργατόν. Ι εργάτες βγένυν ςτιν αβλί. Ο λόγος τυ εργάτι κε ι φοβέρες τυ ακςιοματικύ. Πός „μιλύςαν" ι εργάτες με το διεφθιντί. Πός φρόντιζε ο παπάς να πίςι τυς εργάτες.

Α. Σεραφιμόβιτς

Το 1905 ςτιν Πρέςνια τις Μόςχας.

(Απόςπαζμα απ' το διίγιμα „Στιν Πρέςνια").

1. Απ' το πρωί ίταν ςινίθος ιςιχία· αλά κατά τι μία ι όρα άρχιζε το τυφεκίδι. Ι δρόμι ςα να απονεκρόθικαν.

Κοντά όμος στιν κάθε πόρτα, στο κάθε σταβροδρόμι ίταν μαζομένος κόζμος. Λένε ο ένας τυ αλυνύ τις θιριοδίες τον στρατιοτόν κε τις αστινομίας, τυς άθλυς τον ντρυζίνικον κε σιζιτύν ζοιρά γιά το σανς τις νίκις τις μιάς ί τις άλις μερίδας στο εματιρό δράμα, πυ κσετιλιζόταν...

Το ένα ίστερα από τ' άλο κσεφιτρόνυν οδοφράγματα προς τι διέφθινσι τυ γεφιριύ τις Πρέσνιας. Ο κόζμος μεμιάς εκσαφανίστικε. Στον απονεκρομένο κε έριμο δρόμο άσπριζε απιλιτικά το χιόνι. Τα δοκάρια, τα σανίδια, ι στίλι, ι αναποδογιριζμένες σάνιες, πυ τα σοριάσανε άταχτα σε φάρδος τυ δρόμυ, δίνυν στα σπίτια, στα παράθιρα, στα διπλοτριπλομανταλομένα μαγαζιά, στις αβλόπορτες, πυ λαμποκοπύν απ' το χιόνι, μιά όψι σιοπιλίς κε εντατικίς αναμονίς.

2. Στρίβο τι γονία κε μπένο ς' ένα στενοδρόμι.

— Τί τρέχι;

— Καζάκι...

Κάμποσι άνθροπι, με τα ρεβόλβερ στα χέρια, μαζοχτίκανε δίπλα στιν πιο κοντινί απ' τι γονία αβλόπορτα.

Κίτακσα. Από μακριά έρχονταν, παραταγμένι σε πλάτος τυ δρόμυ; καζάκι. Μόλις ανέβικαν στο γεφίρι, ι σταχτιά γραμί-τυς άστραψε απ' τι φοτιά κε ακύστικε ένα: ρρρρ...ρρρρ...ρρρρ... σα να σκίζανε ένα τεράστιο, κολαριζμένο τσίτι. Στα οδοφράγματα, στα λύκια, στις ταμπέλες κε στα παράθιρα κε πιότερο στις αβλόπορτες πέσανε σα φυντύκια... Ρρρρ...ρρρρ...ρρρρ... Μπίκα στιν αβλόπορτα. Ίχανε μαζοχτί αφτύ πέρα καμιά ικοσαριά διαβάτες κε περίεργι. Μιά γινέκα έτρεχε πάνο-κάτο.

— Οι, μανύλα-μυ, πύ να πάο!..

Το τσίτι εκσακολυθύσαν να το σκίζυν. Σ' αφτό το

μεταχςί ακύςτικαν ι ντελικάτι πιροβολιζμί τυ μπράυνινκ. Στο αντικρινό πεζοδρόμι ένας ντρυζίνικος γονάτιςε ίςιχα, ςιμάδεπςε με το τυφέκι, άςτραπςε ι φλόγα — κι άκςαφνα, ανάμεςα απ' εκίνυς, πυ πιροβολύςαν, ακύςτικαν φονές κε χαρύμενο γέλιο:

— Μπράβο... Μπράβο... Μπράβο!..

Πάπςανε να ςκίζυν τςίτι. Ο κόζμος χίθικε κςανά ςτυς δρόμυς. Βγίκα κ' εγό. Παντύ ςτέκονταν ομάδεςομάδες. Ι καζάκι μαζέπςανε τέςερις πλιγομένυς κε κςεκίνιςαν παραταγμένι ςε διμιρίες.

3. Το κακό κςανάρχιςε. Τα οδοφράγματα κςεφίτροναν το ένα ίςτερα απ' τ' άλο. Προς τιν κάτο μεριά τυ δρόμυ, δίπλα ςτο γεφίρι, κςεφίτροςε το τελεφτέο. Πάνο απ' αφτό κιμάτιζε νικιφόρα ι κόκινι ςιμέα. Κι όλα αφτά τα κίταζε από μακριά κατςυφιαζμένος κε ςιοπιλός ο πιροζβεςτικός πίργος τις Πρέςνιας.

Τι νίχτα ι πολιτία απονεκρόθικε. Αςπρογάλιαζε το χιόνι. Τα ςπίτια, ςαν τεράςτιι μιςτιριόδικι λεκέδες, βύλιακςαν μέςα ςτο χιόνι. Δε φενόταν ύτε ένα φος. Δεν ακυόταν ύτε ένας αχός. Μονάχα τα ςκιλιά αλιχτύςαν, κε ςτο αναμεταχςί επικρατύςε ςιοπί. Νόμιζε κανίς, πος μέςα ςτο ςκοτάδι τις νίχτας απλόθικε ένα μεγάλο χοριό, πυ πάνο απ' αφτό κιμάτιζε ιςιχία κε ιρινικός ίπνος.

Εντεκάμιςι.

...Ρρρρ...ρρρρ...ρρρρ...

Ι ομοβροντίες ςκίζυν τι νιχτερινί ςιγαλιά...Ρρρρ...

Αφτό γίνετε ς' εμάς, κάτο, μέςα ςτιν αβλί. Ανίγο με επιφίλακςι τι φόρτοτςκα. Πιροβολύν ςτις αβλόπορτες. Τα βόλια, ςα να πετιέντε από κόςκινο, πέφτυν βροχί ςτιν αβλόπορτα, ςτις κίριες ίςοδες. Ολο το ςπίτι ίνε ςα νεκρό. Εδό δεν έχι ντρυζίνικυς, γιατί δεν τυς ίνε βολι-

κό να κρίβοντε κε να πιροβολύν: ι αβλί ίνε ςαν τσυβάλι, με μιά έκςοδο, κ' έφκολα μπορύν να τυς πιάςυν. Οςτόςο ι ςτρατιότες πιροβολύν ςτιν αβλί, ςτα παράθιρα τον ιρινικόν κατίκον, γιά να ςπίρυν το φόβο, γιά να μι φανί κανίς, κε το κιριότερο, γιατί δεν τυς ίταν μπορετό να πιροβολύν τυς ντρυζίνικυς: αφτί ίνε άπιαςτι.

Ι πιροβολιζμί κοπάζυν. Απ' το δρόμο έρχοντε ομιλίες κε φονές. Ο υρανός λίγο-λίγο κοκινίζι. Κςεπετιέντε ςπίθες, ζαρόνυν κε τρίζυν τα κςίλα: κένε τα οδοφράγματα...

4. Ενιοθα το ςτίθος-μυ βαρί, ςα να το πίεζε βαριά ι πλάκα τυ τάφυ. Στα μάτια-μυ φενόταν ι φρίκι τις εματιρίς εκδίκιςις. Πόςο όμος απόριςα το πρωί, όταν ίδα, πος ακόμι δεν ίχε φτάςι το τέλος: τα οδοφράγματα, πυ κςαναςτίςανε, ςτέκονταν ιπερίφανα κε αψιλά κιμάτιζε ι κόκινι ςιμέα. Στιν πολιτία τα καταπνίκςανε όλα, κε μονάχα ι Πρέςνια, εριμικί κε περιζοζμένι από οδοφράγματα, έδινε κατςυφιαζμένι κε περίφανι τιν τελεφτέα μάχι.

5. Ανανκάςτικα να γιρίςο απ' τιν πόλι, κε έπεςα ςτιν Πρέςνια απ' τιν πλεβρά τυ γεφιριύ Γορμπάτι. Επρεπε να περάςο απ' τι Μεγάλι Πρέςνια. Με ςταματίςανε:

— Μιν προχορίςετε.

— Τί τρέχι;

— Πιροβολύν απ' τον πιροζβεςτικό πίργο... δίχος άλο θα ςας πιροβολίςυν.

Κίταkςα. Πραγματικά, πάνο ςτον πίργο φένονταν φιγύρες κε από κερό ςε κερό αντιχύςε αποκί πάνο κανένας πιροβολιζμός. Ι αςτινόμι κε ι ςτρατιότες, λιςιαζμένι, γιατί ίταν ανίκανι να κιριέψυν τιν Πρέςνια, κινιγύςαν τυς ιρινικύς πολίτες. Μόλις κςεμίτιζε κανίς, αμέςος

τον βυτύσαν. Τα βόλια πέφτανε ς' όλο το μάκρος τυ δρόμυ, πέφτανε ςτις αβλές, ςπάνανε τα παράθιρα.

Ι Μεγάλι Πρέςνια απλονόταν εριμικιά κε ςτις διό πλεβρές· οςτόςο όλα τα ςτενοδρόμια, πυ δε φένονταν απ' τον πίργο, ίταν γιομάτα από κόζμο. Τις ιμέρες αφτές δε μπορύςε κανένας να κάθετε ςτο ςπίτι. Αφυνκράςτικα.

6. — Τι νίχτα πιάςανε κοντά ςτο γεφίρι Γορμπάτι ένα φιτιτί, τυ κάνανε έρεβνα κε βρίκανε πάνο-τυ ρεβόλβερ. Ιςτερα πιάςανε μιά κοπέλα κ' ίςτερα έναν εργάτι. Ο ακςιοματικός δε ρότιςε τίποτα, δε φρόντιςε να μάθι πιί ίνε, κύνιςε το κεφάλι-τυ κε...

— Τί;

— Τυς τυφεκίςανε.

Επικρατύςε θλιβερί κε βαριά ςιοπί.

Εργαςία.

1. Διιγιθίτε, πός ι εργάτες, πυ κςεςικόθικαν, ιπεραςπιζόνταν τον εαφτό-τυς απ' τυς καζάκυς.

2. Το διίγιμα ίνε χοριζμένο ςε 6 κομάτια, πυ το καθένα ςιμιόνετε με αριθμό. Διαλέχςτε γιά το κάθε κομάτι μιά απ' τις παρακάτο επικεφαλίδες, πυ δίνοντε ανάκατα:

Ο νιχτερινός πιροβολιζμός. Τί όπςι ίχαν ι δρόμι τις Πρέςνιας τον κερό τις εκςέγερςις; Ι αςτινομία «κινιγάι» τυς ιρινικύς πολίτες απ' τον πίργο. Ο τυφεκιζμός τον επαναςτατόν. Ι ντρυζίνικι αποκρύυν τιν επίθεςι τον καζάκον. Ι Πρέςνια δεν παραδίνετε.

3. Αντιγράπςτε τις επικεφαλίδες αφτές με τάκςι κε διιγιθίτε πάνο ς' αφτό το πλάνο το περιεχόμενο τυ διιγίματος.

A. Δέλτα

Ιρθε ο κερός.

Ο ςκλάβος πυ παράδερνε
βυβός, ςκιφτός μες τι ςκλαβιά-τυ
ίρθε ο κερός
τρανός να ιπςοθί από τι λάςπι κάτυ.

Ιρθε ο κερός, πυ πρόζμεναν
μίριες καρδιές μ' ανίποτι λαχτάρα,
όςες πονύςαν ςτ' άδικο
κι όςες θρινύςαν ςτιν κατάρα,

πυ έζονε κ' έπνιγε τι γις
ςα ςίγνεφο, ςαν αγριεμένι μπόρα.
Τυ πεθαμένυ τιν ανάςταςι
γιορτάςτε τόρα.

Κι ο ςκλάβος, πυ παράδερνε
βυβός, ςκιφτός μες τι ςκλαβιά-τυ
ίρθε ο κερός — κε φοβερός
ςικόνετε απ' τι λάςπι κάτυ!

Α. Τςέχοφ

Ο χαμελέοντας[1].

Απ' τιν πλατία τις αγοράς περνάι ο αςτινομικός επιθεοριτίς Οτςυμέλοφ με κενύργιο μανδία κε μ' ένα μπογαλάκι στο χέρι. Πίςο απ' αφτόν βαδίζι ένας κοκινομάλις αςτινόμος... Γίρο ιςιχία... ςτιν πλατία δεν ιπάρχι πςιχί...

— Δανκάνις κιόλας τριςκατάρατο, ακύι άκςαφνα ο Οτςυμέλοφ. Πεδιά, μιν τ'αφίνετε! Ιπάρχι τόρα διαταγί να μι δανκόνυν! Πιάςτε-το! Α...α!

Ακύςτικε ύρλιαζμα ςκιλιύ. Κιτάζι ο Οτςυμέλοφ ςτιν πάντα κε βλέπι πίςο απ' τιν κςιλαποθίκι τυ εμπόρυ Πιτςύγιν να τρέχι ένα ςκιλί. Το ςκιλί αφτό έτρεχε πάνο στα τρία-τυ πόδια κε κίταζε γίρο. Το κινιγύςε ένας άνθροπος με τςίτινο κολαριζμένο πυκάμιςο κε κςεκύμποτο γελέκο. Το κινιγάι κε απλόνοντας το κορμί-τυ προς τα μπρος, πέφτι κε αρπά το ςκιλί απ' τα πιςινά-τυ πόδια. Ακύετε

[1] Ο χαμελέοντας ίνε ένα ίδος σάβρα, πυ έχι τιν ικανότιτα να αλάζι γλίγορα το χρόμα-τυ κε να πέρνι το χρόμα τις περικικλοςιάς-τυ.

κσανά το ύρλιαζμα τυ σκιλιύ κε μιά φονί: «Μιν τ' αφίνις!» Απ' τα μαγαζιά κσεμιτίζυν νισταγμένες φάτσες κε σε λίγο δίπλα στιν κσιλαποθίκι μαζέφτικε πολίς κόζμος, σα να κσεφίτροσε απ' τι γι.

— Διασάλεφσις τις τάκσεος, εντιμότατε!.., λέι ο αστινόμος.

Ο Οτσυμέλοφ κάνι μισί στροφί προς τ' αριστερά κε βαδίζι προς το μέρος, όπυ ίχε μαζοχτί ο κόζμος. Δίπλα στιν πόρτα τις αποθίκις βλέπι να στέκετε ο άνθροπος με το κσεκύμποτο γελέκο, πυ σικόνοντας προς τα πάνο το δεκσί-τυ χέρι, έδιχνε ‚στον κόζμο το ματομένο-τυ δάχτιλο...

Ο Οτσυμέλοφ γνόρισε στον άνθροπο αφτό το χρισικό Χριύκιν. Στι μέσι τυ κόζμυ καθόταν ένα άσπρο λαγονικό με συβλερί μύρι κε ένα κίτρινο λεκέ στι ράχι — ο ένοχος όλυ αφτύ τυ σκάνταλυ˙ έτρεμε σίνκορμο κε ίχε ανιχτά τα μπροστινά-τυ πόδια. Στα δακριζμένα-τυ μάτια φένετε έκφρασι πόνυ κε φρίκις.

—Γιατί μαζοχτίκατε εδό; — ροτάι ο Οτσυμέλοφ, τριπόνοντας μέσα στο πλίθος. Τί τρέχι; Γιατ' δίχνις το δάχτιλό-συ;... Πιός φόνακσε;

—Πιγένο στο δρόμο-μυ, εβγενέστατε, κανένα δεν πιράζο... αρχίζι ο Χριύκιν, βίχοντας μέσα στι χύφτα-τυ. Πίγενα, πυ λέτε, γιά κσίλα με το Μίτρι Μίτριτς, κι άκσαφνα αφτό το χαμένο, δίχος να το πιράκσο καθόλυ, μ' αρπάζι το δάχτιλο... Με σιμπαθάτε, εγό ίμε άνθροπος τις δυλιάς. Ι δυλιά-μυ ίνε μικρί. Ας με πλερόσυν, γιατί ίσος γιά μιά βδομάδα δε θα μπορέσο να κυνίσο το δάχτιλό-μυ... Αφτό ύτε ο νόμος δεν το λέι, εβγενέστατε, να παθένι κανίς απ' τα ζόα... Αν ο καθένας θα δανκάσι, τότε καλίτερα να μι ζι κανένας στον κόζμο...

—Χμ! . . Καλά. . . λέι αφςτιρά ο Οτςυμέλοφ, βίχοντας κε κυνόντας τα φρίδια-τυ. Καλά. Πιανύ ίνε το ςκιλί; Δε θα τ' αφίςο εγό! Θα ςας δίκςο εγό ν'αφίνετε λέφτερα τα ςκιλιά! Ινε κερός πιά να ςτρέπςυμε τιν προςοχί-μας ςτυς κιρίυς αφτύς, πυ δε θέλυν να ιποταχτύν ςτις αποφάςις! Θα τον προςτιμάρυμε τον παλιάνθροπο, γιά να μάθι τί ίνε ςκιλί κι άλο αδέςποτο ζόο! Θα τυ δίκςο εγό! . . Ελντίριν,—λέι ο επιθεοριτίς ςτον αςτινόμο—μάθε πιανύ ίνε το ςκιλί αφτό, κε κάνε προτόκολο. Κε το ςκιλί πρέπι να ςκοτοθί. Αμέςος κιόλας! Το δίχος άλο θἄνε λιςαζμένο. . . Πιανύ ίνε το ςκιλί, ςας λέο, δεν ακύτε;

—Θαρό, πος ίνε τυ ςτρατιγύ Ζιγάλοφ,—λέι κάπιος απ'το πλίθος.

—Τυ ςτρατιγύ Ζιγάλοφ; Χμ! . . Βγάλε-μυ το παλτό Ελντίριν. . . Φρίκι, τέτια ζέςτι! Θα βρέκςι, φένετε... Οςτόςο, ένα πράμα δε μπορό να καταλάβο: πός μπορύςε να ςε δάνκάςι;—λέι ο Οτςυμέλοφ ςτο Χριύκιν. Πός ς'έπιαςε απ'το δάχτιλο; Ενα τόςο δα ζοάκι αφτό, κ'εςί κοτςάμυ άνθροπος, ίςαμ' εκί πάνο! Δίχος άλο, θα χτίπιςες κάπυ το δάχτιλό-ςυ με καρφί κ'ίςτερα ςυ κατέβικε να πις πςέματα. Σας κςέρυμε, διαβόλι.

—Εχοςε, εβγενέςτατε, το τςιγάρο ςτι μύρι τυ ςκιλιύ, έτςι γιά χορατό· κ'εκίνο—δεν ίνε κυτό, βέβεα—χραπ, τόνε δάνκαςε. . . Καβγατςίς, εβγενέςτατε!

—Λες πςέματα, ςτραβομύρι! Δεν ίδες, γιατί λιπόν να λες πςέματα; Ι εβγενία-τυ ίνε έκςιπνος άνθροπος κε καταλαβένι, πιός λέι πςέματα κε πιός αλίθια... Αν λέγο πςέματα, ας με κρίνι το ιρινοδικίο. Εκί όλα ίνε γραμένα ςτο νόμο... Σίμερα όλι ίμαςτε ίςι... Αν θέλετε

να κσέρετε, ο αδερφός-μυ δυλέβι στι χοροφιλακί...

— Πάπστε τις σιζιτίσις!

— Οχι, το σκιλί δεν ίνε τυ στρατιγύ, — παρατίρισε με στόχασι ο αστινόμος. — Ο στρατιγός δεν έχι τέτια σκιλιά.

— Το κσέρις καλά;

— Το κσέρο καλά, εβγενέστατε...

— Κ'εγό το κσέρο. Ο στρατιγός έχι ακριβά σκιλιά, όλα από ράτσα, ενό αφτό, πιός διάβολος κσέρι, τί ίνε; Υτε μαλί έχι, ύτε παρυσιαστικό... Ενα βρομόσκιλο εκί... Θα το φίλαγε, διλαδί, ο στρατιγός ένα τέτιο σκιλί;! Πύ τὄχετε το μιαλό-σας; κσέρετε, τί θα πάθενε ένα τέτιο σκιλί, αν έπεφτε στι Μόσχα ί στο Πετερμπύργ; Εκί δε θα καθόταν να σκαλίσυνε το νόμο· θα το κσεμπέρδεβαν αμέσος. Επαθες, Χριύκιν, κε δεν πρέπι να τιν αφίσις έτσι τι δυλιά... Ινε κερός πιά να μάθυν, πος δεν πρέπι να πέζυν με τι ζοί τυ κόζμυ! Θα τυς το μάθυμε!

— Ισος όμος να ίνε κε τυ στρατιγύ... μυρμυρίζι ο αστινόμος. Δεν ίνε γραμένο στι μυσύδα-τυ... Τις προάλες ίδα ένα τέτιο σκιλί στιν αβλί-τυ.

— Ετσι μυ φένετε κ'εμένα, πος ίνε τυ στρατιγύ, ίπε κάπιος απ'το πλίθος.

— Χμ!.. Φόρεσέ-μυ, Ελντίριν, το παλτό. Σάμπος να δρόσισε... Κριόνο... Θα το πας στο στρατιγό κε θα τόνε ροτίσις. Πές-τυ, πος εγό το βρίκα κε τυ τὄστιλα... Κε πές-τυ ακόμα, να μιν τ'αφίσυν να βγι στο δρόμο... Ισος να ίνε κε ακριβό, κι αν το κάθε γυρύνι χόνι στι μύρι-τυ τσιγάρο, γλίγορα μπορί να το βλάπσι. Το σκιλί ίνε ντελικάτικο ζόο... Κε σί, βλάκα, κετέβασε το χέρι! Δε μας χριάζετε να μας εκθέσις το κυτό-συ το δάχτιλο! Μόνος-συ φτες!

—Ερχετε ο μάγερας τυ στρατιγύ, ας τον ροτίςυμε... Ε, Προχόρ! Ελα εδό, αγαπιτέ! Κίτα αφτό το ςκιλί... Ινε δικό-ςας;

—Πύ ςας κατέβικε; Εμις ποτέ δεν ίχαμε τέτια ςκιλιά!

—Περιςότερες εροτίςις δε χριάζοντε, λέι ο Οτςυμέλοφ. Ινε αδέςποτο. Περιτές ι ςιζιτίςις... Μιά κ'ίπα, πος ίνε αδέςποτο, παναπί ίνε αδέςποτο. Να το ςκοτόςυμε κε να τελιόνι όλ' ι φαςαρία!

—Δεν ίνε δικό-μας, εκςακολυθί ο Προχόρ. Ινε τυ αδελφύ τυ στρατιγύ, πυ μας ίρθε τις προάλες. Ο αφέντις-μυ δεν αγαπά τα λαγονικά. Ο αδελφός-τυ όμος κινιγ...

—Κε μίπος ίρθε ο αδελφός-τυ; Ο Βλαντίμιρ Ιβάνιτς;—ροτάι ο Οτςυμέλοφ κε στο πρόςοπό-τυ ζογραφίζετε ένα χαμόγελο. Ακύς εκί! Κ'εγό να μιν το κςέρο; Ιρθε μυςαφίρις;

—Νέςκε, μυςαφίρις...

—Ακύς εκί! Θα επιθίμιςε τον αδελφό-τυ... Κ'εγό δεν το ίκςερα! Οςτε ίνε δικό-τυ το ςκιλί; Χέρο πολί... Πάρτε-το... Καλό ίνε το ςκιλάκι, δεν πιράζι... Ζβέλτο... Τςαπ, άρπακςε τύτον εδό απ' το δάχτιλο! Χα-χα-χα... Μα γιατί τρέμις; Ρρρ...ρρ... Θιμόνι το κατεργάρικο....

Ο Προχόρ φονάζι το ςκιλί κε βγένι μαζί μ'αφτό απ'τιν αποθίκι. Το πλίθος χαχανίζι σε βάρος τυ Χριύκιν.

—Θα λογαριαστό μαζί-ςυ, τον φοβερίζι ο Οτςυμέλοφ. Τιλίζετε στο μανδία-τυ κε εκςακολυθί να πιγενοέρχετε στιν πλατία τις αγοράς.

Εργαςία.

1. Σκεφτίτε, γιατί ο Οτςυμέλοφ άλαζε χάμποςες φορές τιν απόφαςί-τυ;
2. Γιατί ο ςινγραφέας ονόμαςε το διίγιμά-τυ «Χαμελέοντας;»
3. Τί ίθελε να δίκςι μ'αφτό το διίγιμα ο ςινγραφέας;

Γ. Πολέμι

Ι πέτρα.

Καταμεςίς τυ δρόμυ μιά πέτρα ίνε ριγμένι·
αδιάφορος διαβάτις περνάι από ςιμά,
ςκοντάφτι, πέφτι χάμο, ςικόνετε, διαβένι
κε με χαμένα λόγια τιν πέτρα βλαςτιμά.

Κε δέφτερος κε τρίτος κε τέταρτος διαβάτις
(τιν όρα πυ τα ςκότι τα βραδινά αρχινύν)
αςτόχαςτι κ'εκίνι διαβένυνε κοντά-τις
κι όλι ςκοντάφτυν κι όλι τιν βρίζυν κε περνύν.

Κ' ι πέτρα απολογίθι κ'ίπε ςτον τελεφτέο:
—Κι αν ςκόνταπςαν ι άλι κι αν ςκόνταπςες κε ςί,
κακόςυρτε διαβάτι, τί φτέο εγό, τί φτέο
κι όλι με βλαςτιμάτε με πίκρα περιςί;

Αν από ςας ο πρότος μ'έβγαζε από τι μέςι
κε μ'ακυμπύςε πέρα ςτυ δρόμυ τι γονιά,
κανίς από τυς άλυς, κανίς δε θάχε πέςι,
μίτε θα μ'ίχε βρίςι με τόςιν απονιά.

Μακςίμ Γόρκι

Τιν Προτομαγιά.

(Απόςπαζμα από το ρομάντςο «Ι Μάνα»).

Το ρομάντςο «Ι μάνα» το έγραπςε ο μεγαλίτερος προλετάριος ςινγραφέας, ο Μακςίμ Γόρκι. Γενίθικε στα 1868. Ο Μακςίμ Γόρκι ιπόφερε πολί κε ένιοςε νορίς τις διςκολίες τις ζοίς: δύλεπςε κιπυρός, φùρναρις, καθαριςτίς αβλίς, φορτοεκφορτοτίς κε πέραςε πεζός όλι τι Ροςία. Γιά τι ζοί-τυ διιγιέτε στα βιβλία-τυ «Τα πεδικά χρόνια» κε «Τα πανεπιςτίμιά μυ». Ο Γόρκι πίρε μέρος κε ςτον επαναςτατικό αγόνα. Ι τςαρικί κιβέρνιςι τον έπιαςε πολές φορές, τον εκςόριςε κε τον φιλάκιςε. Ο Β. Ι. Λένιν ίκςερε πολί καλά το Μ. Γόρκι, εχτιμύςε πολί τα έργα-τυ κ' ίχε ςιχνά αλιλογραφία μαζί-τυ.

Χάρι ςτιν επαναςτατικί-τυ δράςι ο Μ. Γόρκι μελέτιςε πολί καλά τι Ροςία, τι ζοί τον εργαζόμενον, τον επαναςτατικό αγόνα τον εργατόν ενάντια ςτον τςαριζμό κε τον καπιταλιζμό. Στα λογοτεχνικά-τυ έργα μας δίχνι πιςτά κε ζοιρά τον αγόνα τις εργατικίς τάκςις γιά τιν απολίτροςίτις, τι ζοί τον εργατόν κε αγροτόν πριν απ' τον Οχτόβρι. Ο επαναςτάτις ςινγραφέας Γόρκι ίνε ο πιό αγαπιμένος ςινγραφέας τον εργαζόμενον ςε μας κε ςτο εκςοτερικό. Τα έργα-τυ κςεςκεπάζυν τυς καπιταλιςτές, δίχνυν τον ιροικό αγόνα τον εργατόν, καλύνε ςτον αγόνα γιά τι νίκι το ςοςιαλιζμό. Ο Μακςίμ Γόρκι διαπεδαγογί τυς αναγνόςτες-τυ κε τυς κάνι ςινιδιτύς επαναςτάτες. Κ' έτςι, όπος έγραφε ο Λένιν γι' αφτόν, οφελί πάρα πολί τιν εργατικί τάκςι. Γιά τι δράςι-τυ ςαν επαναςτάτι ςινγραφέα ο Μ. Γόρκι παραςιμοφορίθικε με το παράςιμο τυ Λένιν.

Το ρομάντςο το Μ. Γόρκι «Ι μάνα» ίνε ένα από τα καλίτερα έργα, πυ καθρεφτίζυν τι ζοί τις εργατικίς τάκςις πριν απ' τιν Οχτοβριανί επανάςταςι κε τον επαναςτατικό-τις αγόνα. Στι «Μάνα» διιγιέτε

γιά τι ζοί μιάς εργάτριας, τις Πελαγίας Νίλοβνας. Κάτο από τιν επίδρασι τυ γιό-τις — τυ νέυ εργάτι μπολςεβίκυ Πάβλυ — από καθιςτεριμένι κε ταξικά αςινίδιτι γινέκα, πυ ίταν, γίνετε ι δραςτίρια αγονίςτρια, πυ πέρνι ενεργό μέρος ςτον αγόνα γιά τιν απελευτέροσι όλον τον εργαζομένον. Στο απόςπαζμα, πυ διμοςιέβυμε παρακάτο, περιγράφετε ι εργατικί διαδίλοςι τις Προτομαγιάς, πυ διαλίυν ι ςτρατιότες. Επικεφαλίς τις διαδίλοςις ίνε ο Πάβλος· μαζί τυ ίνε κε ι μάνα-τυ.

...Βγίκανε ςτιν πλατία, πυ ςτο κέντρο-τις ίταν ι εκλιςιά. Μέςα ςτον αβλόγιρο τις εκλιςιάς κόζμος πολίς, άλι καθιζμένι κι άλι ορθί: καμιά πεντακοςαριά έφθιμι νέι, γινέκες με τιν έγνια ζογραφιζμένι στα πρόςοπά-τυς κε πεδάκια. Το πλίθος κιμάτιζε, ι άνθροπι ςικόναν ανίςιχα τα κεφάλια, κίταζαν μακριά προς όλες τις μεριές κε περίμεναν ανιπόμονα...

Ακύςτικε ςτρινκιά ι φονί τις ςιρίνας κι ο μάβρος-τις αχός έπνικςε τις φονές τον ανθρόπον. Το πλίθος ςάλεπςε, ι καθιζμένι ςικοθίκαν, γιά ένα λεπτό όλα νεκρόθικαν, όλι βρίςκονταν ς' επιφιλακί κε πολόν τα πρόςοπα χλομιάςανε...

— Σίντροφι! — αντίχιςε δινατί κε βροντερί ι φονί τυ Πάβλυ. Μιά κςερί κε καφτί καταχνιά έκαπςε τα μάτια τις μάνας-τυ, πυ με μιά κίνιςι τυ κορμιύ-τις, πυ κςαφνικά δινάμοςε, ςτάθικε πίςο απ' το γιό-τις. Ολι γιρίςανε κατά τον Πάβλο κε μαζέφτικαν γίρο-τυ, απαράλαχτα όπος τα κοματάκια τυ ςίδερυ γίρο ςτο μαγνίτι...

— Σίντροφι! Εμίς αποφαςίςαμε να διλόςυμε ςίμερα ανιχτά, πιί ίμαςτε: Σίμερα ςικόνυμε ψιλά τι ςιμέα-μας, τι ςιμέα τυ νυ, τις αλίθιας κε τις λεφτεριάς!

Ενα κοντάρι, άςπρο κε μακρί, λαμποκόπιςε στον αέρα, έγιρε λίγο μπροστά, έςκιςε το πλίθος, χάθικε μέςα ς' αφτό κ' ίςτερα από ένα λεφτό πάνο απ' τα αναγερμένα πρόςοπα τον ανθρόπον φτερύγιζε ςαν κόκινο πυλί το πλατί πανί τις ςιμέας τυ εργαζόμενυ λαύ.

Ο Πάβλος ςίκοςε το χέρι πςιλά, το κοντάρι ςάλεπςε κε τότες καμιά δεκαριά χέρια αρπάκςανε το άςπρο κε γιαλιςτερό κοντάρι· ανάμεςα ς' αφτά ίτανε κε το χέρι τις μάνας-τυ.

— Ζίτο ι εργατιά, φόνακςε ο Πάβλος.

Σαν απάντιςι ακύςτικε ένα μιριόςτομο βυιτό:

— Ζίτο το εργατικό κόμα, το δικό-μας το κόμα, ςίντροφι, ι πνεματικί-μας πατρίδα.

Το πλίθος κόχλαζε από ενθυςιαζμό κι όςι ίχαν καταλάβι τι ςιμαςία τις ςιμέας άνιγαν δρόμο ανάμεςα απ' το πλίθος κε προςπαθύςαν να τι φτάςυν.

— Ζίτο ι εργαζόμενι όλον τον χορόν! — ακύςτικε ι φονί τυ Πάβλυ. Κε ο αχός, πυ ολοένα μεγάλονε ςε δίναμι κε ςε χαρά, τυ απαντύςε χιλιόςτομα με τρόπο, πυ ςπάραζε τις καρδιές.

Το πλίθος πίκνοςε πιότερο. Ο Πάβλος κύνιςε τι ςιμέα, κι αφτί ανεμιζόταν στον αέρα, όλο κε έπλεε προς τα εμπρός κε ςτραφτοκοπύςε ςτον ίλιο, ςα νάπλονε ένα κόκινο κε πλατί χαμόγελο...

„Τον παλιό ν' αρνιθύμε τον κόζμο. .“

Ι μάνα με γλικό χαμόγελο στα χίλια προχορύςε μπροςτά κε πάνο απ' το κεφάλι, πυ ίταν μπρός-τις, έβλεπε το γιό-τις κε τι ςιμέα. Ολόγιρά-τις λάμπανε χαρύμενα πρόςοπα, πικιλόχρομα μάτια, κε μπροςτά απ' όλυς πίγενε ο γιός-τις κι ο Αντρέας. Ακυγε τις φο-

νές-τυς — ι μαλακιά κε ιγρί φονί τυ Αντρέα έζμιγε αρμονικά ς' έναν ίχο με τι φονί τυ γιύ-τις, τι χοντρί κε λίγο μπάςα:

„ — Στο πόδι, στο πόδι εργάτι-λαέ
ςτιν πάλι εμπρός πιναζμένι!..“

Τιν ίςοδο τυ δρόμυ προς τιν πλατία τιν έφραζε ένας χαμιλός νκρίζος τίχος από ανθρόπυς, πυ έμιαζαν πολί ο ένας με τον άλονε.

Πάνο απ'τον όμο τυ καθενός κρία κε λεπτά λαμποκοπύςαν ι ςυβλερές λόνχες. Κι όλος αφτός ο ςιοπιλός κι ακίνιτος τίχος ςκορπύςε ένα ςίνκριο πάνο ςτυς εργάτες...

Εγινε ςιοπί, ιςιχία. Ι ςιμέα ιπςόθικε, ςάλεπςε κε κιματίζοντας ςκεφτικά πάνο από τα κεφάλια τον ανθρόπον προχορύςε απαλά κατά το νκρίζο τίχο τον ςτρατιοτόν...

Ι μάνα ζύλιςε με τα χέρια-τις το ςτίθος, κίτακςε γίρο κ' ίδε, ότι το πλίθος, πυ νορίτερα καταπλιμίριζε το δρόμο, τόρα ςτέκι αναποφάςιςτο κε κιτάζι, πός κςεκίνιςαν κε προχορύν ι άνθροπι με τι ςιμέα. Τυς ακολυθύςαν μερικές δεκαριές, μα ςε κάθε βίμα, πυ έκαναν προς τα εμπρός, όλο κε κάπιος τραβιόταν ςτιν πάντα, ςάμπος ι μέςι τυ δρόμυ νἆταν τόςο πιρομένι, πυ έκεγε τις πατύςες-τυς...

« — Σιντρίμια ο ζιγός θε να πέςι...» προφίτεβε το τραγύδι.

« — Κε θα ςικοθί ο λαός!» — επαναλάβενε βροντερά κε με πεπίθιςι ένας χορός από δινατές φονές.

Το απαλό όμος κίμα τυ τραγυδιύ το διακόφτανε ςιγανά λόγια:

— Δίνι διαταγές...

— Επι σκοπόν!..—αντίχισε από μπροστά μιά αφςτιρί φονί.

Ι λόνχες έκαναν στον αέρα μιά καμπίλι, χαμίλοσαν, στίθικαν αντίκρι στι σιμέα.

— Μα-άρς!..

Ι μάνα κάρφοσε τα μάτια-τις, κιτύσε.

Το νκρίζο κίμα τον στρατιοτόν κυνίθικε, απλόθικε ς' όλο το πλάτος τυ δρόμυ· τόρα προχορί ομαλά, έχοντας προτεταμένο το αριό χτένι τον ατσαλένιον δοντιόν, πυ ασιμολάμπυν, κε σκορπάνε γίρο το σίνκριο.

—Διαλιθίτε!—φόνακσε με πσιλί φονί ένας κοντός ακσιοματικύλις, ανεμίζοντας τι γιμνί σπάθα-τυ. Σίκονε τα πόδια-τυ πσιλά, δίχος να λιγά τα γόνατα κε χτιπύσε κορδομένος τα τακύνια-τυ στι γι. Συ θάμποναν τα μάτια τα καλολυστραριζμένα ποδίματά-τυ...

Ι άνθροπι με τιν κόκινι σιμέα κε ι στέρει αλισίδα τον νκρίζον ανθρόπον πλισίαζαν ι πρότι τυς δέφτερυς ολοένα κε πιότερο. Τα πρόσοπα τον στρατιοτόν φένονταν κιόλας καθαρά.

Το τραγύδι έζβισε. Ι άνθροπι σταμάτισαν κε περικίκλοσαν σφιχτά τον Πάβλο· εκίνος όμος φρόντιζε πάντα ν'ανίγι δρόμο κε να τραβάι μπροστά. Κξάφνυ έγινε σιοπί κε μονομιάς, σάμπος ι σιοπί αφτί νάπεσε άορατι από πάνο, τίλικσε τυς ανθρόπυς, σα διάφανο σίνεφο.

Κάτο από τι σιμέα μίνανε καμιά ικοσαριά άνθροπι, πυ στεκόνταν αποφασιζμένι...

Μπροστά στον Πάβλο πίδικσε ο μικρός ακσιοματικύλις, άδραχσε το κοντάρι κε τυ φόνακσε προκλιτικά:

—Αστο!

—Κάτο τα χέρια!—φόνακσε δινατά ο Πάβλος.

Ι κόκινι σιμέα σάλεβε στον αέρα· έγερνε πότε δεξιά κε πότε αριστερά, ξαναστάθικε όμος όρθια κε ο αξιοματικό λ'ς γιά μιά στιγμί τινάχτικε πίσο κ' έκατσε πάνο στι γι.

Κάμποσι στρατιότες πετάχτικαν μπροστά. Ενας απ'αφτύς κατέβασε μιά με τον ιποκόπανο κ' ι σιμέα τραντάχτικε, ίστερα έγιρε κε χάθικε μέσα στο νκρίζο σορό τον στρατιοτόν.

Εργασία.

1. Γιά πιό σκοπό αγονιζόταν ο Πάβλος κε ι σίντροφί-τυ; Αφτό να το πις με λόγια τυ βιβλίυ. Πός τέλιοσε ι διαδίλοσι; Γιατί ο τσαριζμός με τι δίναμι τον όπλον διάλιε τις προτομαγιάτικες εργατικές διαδιλόσις;
2. Αντιγράπστε τις λέξις, πυ μ'αφτές ο Γόρκι περιγράφι τι σιμέα.
3. Βρέστε επικεφαλίδες γιά τα διό πρότα μέρι τις διίγισις, πυ ίνε χοριζμένα με γραμές.

<u>Ρίγα Νκόλφι</u>

Τι δίναμί-συ νιόσε.

Στι στράτα αργοδιαβένι τις αργατιάς το πλίθος.
Φαρμάκι έχι στα χίλι, κομένι τιν ορμί,
κι ο πόνος, πυ σιντρίβι τ' αράθιμό-τυ στίθος
θεριέβι το κορμί.

Πύ πάι σιμαζομένο το έλεος να γιρέπσι;
Πιός άρχοντας θ'ακύσι, πιά πόρτα θ'ανιχτί;
Με τάπραγα τα λόγια τί πάι να ζιτιανέπσι,
να γίρι να κλαφτί;

Το τέρας τις ανάνκις, πυ τι ζοί-τυ θλίβι,
νεκρόνι τιν αγάπι, μαρένι τ'αγαθά,
θα πάπςι να τραντάζι το μάβρο-τυ καλίβι,
το χάρο να βοιθά;

Ο ςινοδιά θλιμένι, τυ δίκιυ τον αγόνα
ςα θέλις να κερδίςις, μι ςκίβις κε διλιάς.
Κε πός θα διαφεντέπςις με λιγιζμένο γόνα
τι μίρα τις δυλιάς;

Τι δίναμί-ςυ νιόςε κ'ιπςόςυ προς τον ίλιο.
Τιν πάναγνί-ςυ ράτςα, τι ςιδερένια ιγιά,
θεύς να τα λατρέπςις. Τυ κόζμυ το βαςίλιο
ζοντάνεπςε, ραγιά.

Το πίζμα τυ δινάςτι, πυ τι χαρά μολέβι,
τα λύλυδα ςκοτόνι, ςτερέβι τιν πιγί,
θα το ςιντρίπςι, μάθε, το χέρι πυ δυλέβι
κι αναμετρά τι γι.

B. I. Λένιν

Προς το λαό.

Τιν έκλιςι τύτι προς το λαό τιν έγραπςε ο Β. Ι. Λένιν ςτα 1917, ίςτερα από τι νίκι τις Οχτοβριανίς επανάςταςις.

Σίντροφι— εργάτες, ςτρατιότες, αγρότες, εργαζόμενι.

Ι επανάςταςι τον εργατόν κε αγροτόν νίκιςε τελιοτικά ςτο Πετρογράντ, αφύ ςκόρπιςε κε ςινέλαβε τα τελεφτέα απομινάρια τον λίγον καζάκον, πυ ίχε κςε-

γελάςι ο Κερένςκι. Ι επανάςταςι νίκιςε κε ςτι Μόςχα. Προτύ ακόμα φτάςυν τα τρένα με ςτρατιοτικές δινάμις, πυ ςτάλθικαν εκί απ' τιν Πετρύπολι, ι γιύνκερι κε ι άλι κορνιλοβικί ιπογράπςανε τυς όρυς τις ιρίνις, τον αφοπλιζμό τον γιύνκερον κε τι διάλιςι τις επιτροπίς ςοτιρίας[1].

Από το μέτοπο κε τα χοριά έρχοντε κάθε μέρα, κάθε ςτιγμί ιδίςις, ότι ι πλιονοπςιφία τον ςτρατιοτόν, πυ ίνε ςτα χαρακόματα, κε τον χορικόν ςτις επαρχίες ιποςτιρίζι τιν κενύργια κιβέρνιςι κε τυς νόμυς τις γιά τιν πρόταςι ιρίνις κε γιά τιν άμεςι παραχόριςι τις γις ςτυς αγρότες.

Εχι εκςαςφαλιςτί ι νίκι τον εργατόν κε αγροτόν, γιατί τιν ιποςτιρίζι πιά ι πλιονοπςιφία τυ λαύ.

Ενοίτε, βέβεα, ότι ι τςιφλικάδες κε ι καπιταλιςτές, ι ανότερι ιπάλιλι κε ι τςινόβνικι, πυ ίνε ςτενά δεμένι με τιν μπυρζυαζία, μ' ένα λόγο, όλι ι πλύςιι κε όςι πέρνυν το μέρος-τυς, δέχοντε εχτρικά τιν κενύργια επανάςταςι, αντιςτέκυντε ςτι νίκι-τις, φοβερίζυνε, ότι θα κλίςυνε τις τράπεζες, χαλύν ί ςταματύν τιν εργαςία δια-

[1] Ι Επιτροπί τις κινονικίς αςφάλιας (ι επιτροπί γιά ςοτιρία τις επανάςταςις) καθοδιγύςε ςτι Μόςχα τον ένοπλο αγόνα ενάντια ςτα Σοβιέτ.

φόρον ιδριμάτον, φέρνυν με κάθε τρόπο εμπόδια, τι φρενάρυν άμεσα ί έμεσα. Κάθε σινιδιτός εργάτις καταλαβένι πολί καλά, ότι μιά τέτια αντίςτασι θα σιναντίςυμε αναπόφεβγα κι αφτό το τόνιςε πολές φορές όλος ο κοματικός τίπος τον μπολςεβίκον. Ι εργαζόμενες τάκςις δεν τρομάκςαν ύτε γιά μιά ςτιγμί απ' τιν αντίςτασι αφτί, δε διλιάςανε ύτε τόσο δα μπροςτά ςτις απιλές κε ςτις απεργίες τον οπαδόν τις μπυρζυαζίας.

Εχυμε με το μέρος-μας τιν πλιονοπςιφία τυ λαύ. Εχυμε με το μέρος-μας τιν πλιονοπςιφία τον εργαζομένον κε καταπιεζομένον όλυ τυ κόζμυ. Εχυμε με το μέρος-μας το δίκιο. Ι νίκι-μας ίνε εκςαςφαλιζμένι.

Ι αντίςτασι τον καπιταλιςτόν κε τον ανότερον ιπαλίλον θα τςακιςτί. Κανένα δε θα τυ στερίςυμε τιν περιυςία-τυ χορίς ιδικό κρατικό νόμο γιά τιν εθνικοπίισι τον τραπεζόν κε τον ςινδικάτον. Αφτός ο νόμος θάνε σε λίγο έτιμος. Υτε ένα καπίκι δε θα χάσι ο εργαζόμενος ί ο δυλεφτίς· απεναντίας, μάλιςτα, θα τυ δοθί βοίθια. Εκςόν από τον αφςτιρότατο ιπολογιζμό κε έλενχο, εκςόν από τι φορολογία, πυ θα ορίζετε από μπροςτά, ι κιβέρνισι κανένα άλο μέτρο δε ςκέφτετε να πάρι.

Γιά να πραγματοπιιθύν ι δίκεες αφτές απετίςις, ςιςπιρόθικε γίρο απ' τιν προςορινί εργατο-αγροτικί κιβέρνισι τεράςτια πλιονοπςιφία τυ λαύ.

Σίντροφι εργαζόμενι. Θιμιθίτε, ότι **ςις ι ίδιι** διικίτε τόρα το κράτος. Κανίς δε θα σας βοιθίσι, αν ι ίδιι δεν ενοθίτε κε δεν πάρετε ςτα χέρια-σας όλες τις **ιποθέςις** τυ κράτυς. Τα **δικά-ςας** τα Σοβιέτ από δο κε μπρος ίνε όργανα τις κρατικίς εκςυςίας κε έχυν το δικέομα να πάρυν αποφάςις.

Σισπιροθίτε γίρο απ' τα Σοβιέτ-σας. Διναμόστε-τα. Καταπιαστίτε μόνι-σας με όλες τις δυλιές, αρχίζοντας από τις πιό μικρές, δίχος να περιμένετε κανένα. Βάλτε τιν πιό αφστιρί επαναστατικί τάκσι, καταπνίκστε αλίπιτα τις αναρχικές απόπιρες από μέρος τον μέθισον, τον χυλιγάνον, τον αντεπαναστατικόν γιύνκερον, τον κορνιλοβικόν κε κάθε παρόμιυ.

Κάντε αφστιρότατο έλενχο στιν παραγογί κε στον ιπολογιζμό τον προιόντον.

Σιλάβετε κε παραδόστε στο επαναστατικό λαικό δικαστίριο τον καθένα, πυ θα θελίσι να βλάπσι τι λαικί ιπόθεσι, αδιάφορο με πιόν τρόπο θα προκσενίσι τι βλάβι αφτί: άκσαφνα με το να σαμποτάρι (να βλάφτι, να κολισιεργί, να παραλίι) τιν παραγογί ί με το να κρίπσι τα αποθέματα τον γενιμάτον κε τον προιόντον, με το να φέρι εμπόδια στιν αποστολί τον προιόντον τυ σιταριύ, με το να παραλίσι τι λιτυργία τον σιδεροδρόμον, τυ ταχιδρομίυ, τυ τιλεγραφίυ κε τον τιλεφονικόν σταθμόν κε γενικά φέρνοντας με οπιοδίποτε τρόπο αντίστασι στο μεγάλο έργο τις ιρίνις, στο έργο τις παραχόρισις τις γις στυς αγρότες, στο έργο τις εκσασφάλισις τυ εργατικύ ελένχυ στιν παραγογί κε στι διανομί τον προιόντον.

Σίντροφι εργάτες, στρατιότες, αγρότες κε εργαζόμενι. Πάρτε **όλι** τιν εκσυσία στα χέρια τον **Σοβιέτ-σας.** Προσέκστε, φιλάκστε σαν τα μάτια-σας, τι γι, τα γενίματα, τις φάμπρικες, τα όπλα, τα προιόντα, τα μέσα τις μεταφοράς, όλα αφτά, πυ από δο κε μπρος θάνε **ολότελα** δικά-σας, περιυσία ολόκλιρυ τυ λαύ. Σιγά-σιγά, με τι σινκατάθεσι κε τιν ένκρισι τον αγροτόν, με κίνα, πυ θα παρυσιάσι ι πίρα τις δυλιάς τον αγροτόν κε τον εργατόν, θα προχορίσυμε σταθερά κε ακλό-

νιτα ςτι νίκι τυ ςοςιαλιζμό, νίκι πυ θα τιν ενιςχίςυν προτοπόρι εργάτες τον πιό πολιτιζμένον χορόν, κε πυ θα δόςι στυς λαύς ςταθερί ιρίνι κε θα γλιτόςι από κάθε ζιγό κε από κάθε εκμετάλεπςι.

Ο πρόεδρος τον Επιτρόπον τυ λαύ

Β. Υλιάνοβ (Λένιν).

18 /5/ Νοέβρι 1917
Πετρογράντ.

(Β. Ι. Λ έ ν ι ν. Απαντα, έκδοςι 3-ι, τόμος XXII ς. 54 .

Α. Φαντέεφ

Ι ιποχόριςι τον παρτιζάνον.

(Απόςπαζμα από τιν „Πανολεθρία").

Ι κόκινι παρτιζάνι, ίςτερα από πολές μάχες, πυ ς' αφτές ίχαν μεγάλες απόλιες, καταδιόκοντε από τυς άςπρυς κε ιποχορύνε μέςα από τιν ταιγά. Τιν ιποχόριςί-τυς τιν καλίπτι μιά διμιρία από εργάτες ανθρακορίχυς, με αρχιγύς τον Ντύμποφ κε τον Μπακλάνοφ.

Ανάμεςα στυς παρτιζάνυς, πυ ιποχορύνε, ίνε ο αρχιγός τυ αποςπάζματος Λέβινςον, ι αρχιγί τον διμιριόν Κυμπράκ κε Μπορίςοφ κε ο φυρνελάς Γοντζαρένκο.

Φτάςανε ςτιν άκρι τυ δάςυς κε κςεπέζεπςαν. Ο Μπακλάνοφ με τι διμιρία τυ Ντύμποφ έμινε γιά να καλίπςι τιν ιποχόριςι κε ι άλι τρίποςαν βαθιά μέςα στο δάςος, κρατόντας τ'άλογα από τα χαλινάρια.

Στο δάςος μέςα βαςίλεβε ιςιχία απόλιτι· δεν έφτανε ος εκί ο κρότος τον πολιβόλον, δεν ακύγονταν ι πιροβολιζμί τον όπλον κε ύτε ο βρόντος τον κανονιόν. Ολα αφτά φένονταν ςα να μιν ίχαν ςχέςι μαζί-τυς, δεν ετάραζαν τιν ιςιχία τυ δάςυς. Μόνο πύ κε πύ ακύγονταν

στο βάθος ι οβίδες, πυ έςπαζαν τα δέντρα κε τἄριχναν χάμο...

Ο Λέβινςον έδοςε τ' άλογό-τυ στον Εφίμκα, άφιςε τον Κυμπράκ να περάςι μπροστά, δίχνοντάς-τυ, πιά κατέφθινςι να πάρι, κι ο ίδιος στάθικε στιν πάντα γιά να ιδί, πόςι άντρες τυ μένανε ακόμα.

Ι άντρες περνύςανε δίπλα-τυ εκςαντλιμένι, βρεμένι κ' εκςαγριομένι, τα γόνατά-τυς λιγύςαν δίςκολα, τα μάτια-τυς καρφόνονταν στο ςκοτάδι κε τα ποδάρια-τυς τςαλαβυτύςαν στο νερο. Τ' άλογα μερικές φορές χόνονταν ος τιν κιλιά μέςα στι γι, γιατί το χόμα ίταν πολί μαλακό...

Ο Λέβινςον κυτςένοντας κι από τα διό τα πόδια έμινε πιό πίςο απ' όλυς. Ακςαφνα το απόςπαζμα σταμάτιςε...

— Τί τρέχι; ρότιςε.

— Δεν κςέρο, — απάντιςε ο παρτιζάνος, πυ πίγενε μπροστά απ' αφτόνα.

— Μάθε από τιν αλιςίδα...

Ιςτερα από κάμποςι όρα ίρθε ι απάντιςι, πυ τιν επαναλάβανε δεκαριές χλομιαζμένα, τρεμάμενα χίλια.

— Παρακάτο δε θα μπορέςυμε να προχορίςυμε, ίνε βύρκος.

Ο Λέβινςον, ιπερνικόντας τιν κςαφνικί τρεμύλα τον ποδιόν-τυ, έτρεκςε στον Κυμπράκ.

Μόλις χάθικε πίςο απ' τα δέντρα, όλι ι μάζα τον παρτιζάνον όρμιςε προς τα πίςο κε κςεχίθικε προς όλες τις μεριές, μα παντύ ο δρόμος φράζονταν από ςκοτινά κε αδιάβατα βαλτοτόπια... Κ' ι πιροβολιζμί, πυ ακύγονταν από τιν άκρι τυ δάςυς, δεν τυς φενόταν πιά πος ίνε άςχετι προς αφτύς — όχι, τόρα ίχανε άμεςι σχέςι

μ' αφτύς κε ςα να τυς πλιςίαζαν...

Τυς άντρες τυς ίχε κιριέπςι απογοίτεπςι κε αγανάχτιςι. Ζιτύςαν το φτέχτι γιά τι ςιμφορά-τυς κι αφτός, βέβεα, ίταν ο Λέβινςον... Αν ίταν δινατό να τόνε δύνε τόρα δα, θα πέφτανε όλι μαζί απάνο-τυ, μ' όλι τι δίναμι, πυ τυς έδινε ο φόβος-τυς — ας τυς βγάλι από δο μέςα, αφτός πυ ίκςερε να τυς φέρι ος εκί...

Κι άκςαφνα, νά-τος αφτός ο ίδιος ανάμεςάτυς, μέςα στο κέντρο τις ανθρόπινις μάζας, κρατόντας στο χέρι-τυ ένα αναμένο δαβλί, πυ φότιζε το νεκρόχλομο κε γενάτο πρόςοπό-τυ... Κε μέςα στιν ιςιχία, πυ έγινε γιά μιά στιγμί κε πυ τι διακόφταν μονάχα ι αχί τυ πεχνιδιύ, πυ έπεζε ο θάνατος εκί στιν άκρι τυ δάςυς, ι νεβρικί, λεπτί, απότομι κε βραχνιαζμένι φονί-τυ αντίχιςε έτςι, πυ να τιν ακύςυν όλι:

— Πιός χαλάι τις γραμές;... Πίςο... Μόνο κορίτςια μπορί να πιάνι πανικός... Σιοπί, — βρόντιςε ι φονί-τυ κε άρπακςε κςαφνικά το μάυζερ.

Ι φονές τις διαμαρτιρίας έζβιςαν μεμιάς πάνο στα χίλια. — Ακύστε τι διαταγί-μυ. Θα περάςυμε το βάλτο — άλι διέκςοδο δεν ιπάρχι... Μπορίςοφ, πίγενε να βοιθίςις το Μπακλάνοφ. Πές τυ να βαςτάκςι ίςαμε τι στιγμί, πυ εγό θα τυ δόςο διαταγί να ιποχορίςι... Κυμπράκ, διάλεκςε διό ανθρόπυς γιά να κρατίςυν τιν επαφί με το Μπακλάνοφ... ακύστε όλι. Δέστε τ' άλογα. Διό διμιρίες να παν να κόψυν ιτιές· μι λιπιθίτε τα ςπαθιά-ςας. Ολι ι άλι θα ίνε στι διάθεςι τυ Κυμπράκ. Θα κάνετε, ότι ςας πι, χορίς καμιά αντιλογία. Κυμπράκ, ακολύθα-με... Ιςτερα γίριςε τι ράχι-τυ στυς άντρες κε τράβιχςε κατά το βάλτο ςκιφτός, κρατόντας πάνο απ' το κεφάλι-τυ το δαβλί, πυ κάπνιζε.

Κε ι εκ;αντλιμένι, ι ςτριμογμένι μάζα αφτί, πυ πριν από λίγο, μέςα ςτιν απελπιςία-τις ςίκοςε το χέρι κ'ίταν έτιμι να ςκοτόςι, να κλάπςι, καταλάγιαςε κε τόρα κςαφνικά έκαμε μιά γλίγορι, πιθαργιμένι κε ζοιρί κίνιςι, πυ κςεπερνύςε τις ανθρόπινες δινάμις.

Σε λίγα λεφτά τα άλογα ίχανε δεθί, ακυγόταν ο κρότος τον μπαλτάδον, το δάςος τον ιτιόν τράνταζε από τα χτιπίματα τον ςπαθιόνε. Ι διμιρία τυ Μπορίςοφ έτρεχε μέςα ςτο ςκοτάδι, ακυγόταν κλανκί όπλον κε βαριές πατιμαςιές κι απ' αντίκρι κυβαλύςαν κιόλας τα πρότα δεμάτια από βρεμένα ιτιόκλαδα... Ακυγόταν ο κρότος τον δέντρον, πυ πέφτανε, κε το τεράςτιο πολίκλαδο δέντρο, ςφιρίζοντας έπεφτε πάνο ςτι μαλακοςιά, γιά νάβρι το θάνατό-τυ...

Εκί μέςα ςτο νερό, μέςα ςτι λάςπι κε τον όλεθρο, γαντζόνονταν από τα κλαδιά ςα μερμίνκια ι άνθροπι. Δυλέβανε με βγαλμένυς τυς μαντίες, κε ανάμεςα από τα κςεςκιζμένα παντελόνια κε τα πυκάμιςα φένυνταν τα κςιλιαζμένα, τα καταιδρομένα, τα γρατζυνιζμένα κε ματομένα-τυς κορμιά...

Επερναν μες'απ'το βάλτο με τα καπέλα-τυς νερό, πυ μίριζε ςα βατραχίςιο χαβιάρι κε τόπιναν βιαςτικά κε αχόρταγα, ςα λαβομένα θεριά...

Κε το τυφεκίδι όλο κε πλιςίαζε, γινόταν πιό δινατό, κε ακυγόταν καθαρότερα. Ο Μπακλάνοφ έςτελνε ακατάπαφτα ανθρόπυς κε ροτύςε. Πότε θα τελιόςι... γλίγορα θα τελίοςι;... Ιχε χάςι τυς μιςύς άντρες-τυ, έχαςε τον Ντύμποφ, πυ κολιμπύςε ςτο έμα-τυ κε ιποχορύςε αργά-αργά. Κε ιποχορόντας έφταςε ςτις ιτιές, πυ τις κόβανε γιά να κάνυν περαςιά· έτςι δεν τύμινε μέρος γιά παραπέρα ιποχόριςι. Τόρα ι ςφέρες τυ εχτρύ ςφιρίζανε

πικνές πάνο από το βάλτο. Μεριχί από κίνυς, πυ δύλεβαν, πλιγόθικαν... Τα άλογα σκιαγμένα απ'το τυφεκίδι χλιμιντρύσαν ακατάπαφτα, σικόνονταν όρθια στις μίτες τον πισινόν-τυς ποδιόν, μερικά μάλιστα, πυ κόπσανε τα χαλινάρια-τυς, σκορπίστικαν στιν ταιγά, βυτίκσανε στο βύρκο κε ζιτύσαν παραπονεμένα βοίθια.

Ι παρτιζάνι, πυ βρίσκονταν στις ιτιές, μόλις έμαθαν, πος ι περασιά ίχε κιόλας τελιόσι, το βάλανε στα πόδια. Ο Μπακλάνοφ με βαθυλομένα μάγυλα, με πριζμένα μάτια, κατάμαβρος από τιν κάπνι τυ μπαρυτιύ έτρεχε καταπόδι, τυς απιλύσε με το άδιο-τυ πιστόλι, κε από τι λίσα-τυ έκλεγε.

Το απόσπαζμα φονάζοντας κε κυνόντας τα δαδιά κε τα όπλα, σέρνοντας πίσο-τυ τα άλογα, πυ αντιστέκονταν πιζμομένα, έφτασε όλο μαζί σχεδόν στιν περασιά.

Τα νεβρικά άλογα δεν άκυγαν τυς οδιγύς κε χτιπιόντυσαν σιναμετακσί-τυς σα σελινιαζμένα˙ τα πισινά, κσετρελαμένα πιδύσαν πάνο στα μπροστινά, ι περασιά έτριζε κε διαλιόταν.

Τελεφτέι πέρασαν ο Λέβινσον κε ο Γοντσαρένκο.

Ο φυρνελάς πρόκανε να βάλι το καπσύλι τυ διναμίτι κε τιν ίδια σχεδόν στιγμί, πυ ο εχτρός έφτανε στιν περασιά, αφτί ανατινάχτικε ολόκλιρι στον αέρα...

Ιστερα από λίγι όρα ι άντρες ίρθαν στον εαφτό-τυς κε κατάλαβαν, πος ίχε κιόλας κσιμερόσι. Μπροστά-τυς απλονόταν ι ταιγά, πυ λαμποκοπύσε απ' τι χρισαφένια πάχνι. Ανάμεσα από τα δέντρα φένονταν ζοιρά κομάτια γαλάζιυ υρανύ κ' ένιοθε κανίς, πος κάτο κε πίσο από το δάσος, όπυ κι αν ίνε θα προβάλι ο ίλιος. Πέτακσαν απ' τα χέρια-τυς τ' αναμένα δαδιά, ίδαν τα κόκινα, τα κσιλιαζμένα, τα κατακοματιαζμένα-τυς χέρια, τα ιδρομένα

κε βαςανιζμένα-τυς άλογα, πυ άχνιζαν βγάζοντας απ' τα κορμιά-τυς έναν αρεό αχνό κε θάμαζαν γιά όσα κατόρθοςαν να κάνυν κίνι τι νίχτα.

Εργαςία.

Βρέςτε στο βιβλίο τιν αρχί κε το τέλος απ' το μέρος εκίνο τυ διιγίματος, πυ λέι πος ι παρτιζάνι έφτιαςαν πάνο απ' το βάλτο τιν περαςιά. Βρέςτε μόνι-ςας ςίντομι επικεφαλίδα γιά το μέρος αφτό.

Σ. Σοφρονιάδι

Στιν εργατιά.

Τις πρόλιπςις νκρεμνόντας τιν απάτι,
με θαμαζμό, μ'αγάπι κε μ'ελπίδα,
ςτρέφο ς'εςένα εργατιά το μάτι
ςαν ίλιυ αχτίδα.

Οτι όμορφο κι ότι γερό ςτιν πλάςι:
Βαπόρι, μιχανί, δρόμι, παλάτι,
το χέρι-ςυ το τίμιο τὄχι πλάςι
ο ςκλάβε εργάτι.

Το χέρι-ςυ έχι ιπςόςι ςτυς εόνες
τις Πιραμίδες κε τυς Παρθενόνες
αθάνατα τις εργατιάς μνιμία,
άλαλα, θία.

Πςιχί ς'όλα τα πάντα έχι φιςίςι
ι ζοί-ςυ νυ, φος, ορμί κε νιάτα.
Με δάκρι, μ'έμα, με ίδρο έχις ποτίςι
μαρτίριυ ςτράτα.

Ο πόνος-ςυ ας γίνι θιμός κε μίςος
κι ας πνίκςι με τι βία τι βία, ανίςος
ςτο λιτρομό-ςυ ι τίρανι τολμίςυν
να ς'εμποδίςυν.

К. Γορμπυνόφ

Κυλάκικες θιριοδίες.

(Απόςπαζμα από το „Λεντολόμ").

Στο χοριό Υςλάντα, ςτον όχτο τυ ποταμύ Κυμπρά, ι κυλάκι με τι βοίθια τυ πολιμένυ μπαντίτι Γυλιάς κάνυν πολά κακυργίματα ενάντια ςτι Σοβιετικί εκςυςία. Από το χοριό ςτέλνυνε το φτοχό Φεντοςέιτς, φίλακα τυ ςελςοβιετιύ, ςτιν πόλι να ζιτίςι βοίθια. Κςοπίςο-τυ τρέχυν γιά να τον πιάςυν, ι κυλάκι Σαμόν, Γύρυ κε Αβίβα Κάπλινι (αδέρφια κε τα τρία)· μαζί-τυς ίνε κε ο μπαντίτις Γυλιάς.

---

1. Ο Φεντοςέιτς με τιν κοντί κάπα, τιν κενύργια ςκινένια ζόνι ςτι μέςι, με κενύργιες λάπτες κε τις γάμπες-τυ καλοτιλιγμένες με πάνινες λορίδες περπατά αργά-αργά κε μιάζι ίδιος κι απαράλαχτος ςφιχτοδεμένο δεμάτι. Περπατί δίχος να κιτά δεκςιά κε αριςτερά κε δίνι κυράγιο ςτον εαφτό-τυ με φονύλα, πυ μιάζι ςα ςφίριγμα.

—Τιύ-τιύ. Κάνε ικονομία ςτις δινάμις-ςυ. Θα βρεθίς ςτιν ανάνκι να τρέκςις ίςος πέντε βέρςτια, ίςος κε δέκα· αφτί δεν κυράζοντε γλίγορα. Θα πάο ςιγά-ςιγά, κ'έτςι θα μυ μίνυνε πιότερες δινάμις γιά το τρέκςιμο...

Στο ποτάμι, ανάμεςα απ'τυς αψιλύς όχτυς-τυ, βαςίλεβε ιςιχία κε γαλίνι. Μαζί με τον Κυμπρά κάνι ελιγμύς κε το δρομάκι, πυ ςίμερα ίνε παγομένο κε γλιςτερό.

— Θα ςας δίκςο εγό — τιύ-τιύ, πός τρέχι ο Φεντοςέιτς. Θα ςας κάνο να μυςκέπςετε απ'τον ίδροτα. Κε ο Φεντοςέιτς φαντάζετε, πος ι οχτρί-τυ, πυ τον κινιγύν, πέφτυν βρίζοντας κε λαχανιαζμένι πάνο στο χιόνι, κ' έτςι τυ έρχετε μεγάλο κέφι. Αποφαςίζι μάλιστα να γιρίςι πίςο το κεφάλι-τυ κε να κιτάκςι πάνο απ'τον αριστερό-τυ όμο.

— Δε φένοντε. Ϊνε φανερό, ί μετανόιςαν, ί φοβίθικαν, αλιότικα θα έρχονταν. Γιατί να μιν έρθυν; Εγό το ίχα... Με πίραν γιά βλάκα, νόμιςαν πος ίπα παραπάνο απ' όςα έπρεπε. Τιύ-τιύ. Θ'αποδιχτί, πος ςις ίστε βλάκες. Κανένας διάβολος δε φένετε.

Ι χιμονιάτικι μέρα ίνε μικρί. Ο ίλιος πάι να κριφτί πίςο απ'τα βυνά. Μάβρες ςκιές πέφτυν από τυς όχτυς στον ποταμό. Στις πλαγιές κίτυνταν τυ ίλιυ ι αχτίνες, πυ μιάζυνε με παγομένα κόκινα ριάκια.

— Νά, ςε λίγο κιόλας θα φανί το δάςος. Στο δάςος μέςα δεν ίμε καλός δρομέας. Τιύ-τιύ, οςτόςο θα μετριθύμε...

Κςανακίτακςε δεκςιά κε αριστερά. Πίςο-τυ μακριά, ο έριμος χιονιζμένος δρόμος κε το γνόριμο μακρινό βυνό τις Υςλάντας.

Από πίςο ςιγά-ςιγά τον κινιγά το ςερνάμενο ςύρυπο.

2. Τιχέα ο Φεντοςέιτς κίτακςε κατά τον αριστερό όχτο τυ Κύμπρα.

Εκί διό βέρστια πίςο-τυ, κυνιέντε διό φιγύρες. Ακςαφνα σταμάτιςαν. Ιςτερα ι μιά πέραςε στο δεκςιό όχτο, πυ ίτανε κε ο Φεντοςέιτς.

Κε τόρα τρέχυν πάνο στυς διό όχτυς αντικριστί, κρατόντας πάντα τιν ίδια γραμί.

— Τιύ-τιύ, — ςφίρικςε ανίςιχα ο Φεντοςέιτς. Κίτα-

ζα πάντα κατά το δρόμο κε δε μΰρθε στο νυ να κιτάκσο κε κατά τον όχτο κίνονε. Μόρε βλάκας πυ ίμε. Σταμάτισε, σφίνκι τι ζόνι-τυ, δένι καλίτερα τα λυριά γίρο απ'τις γάμπες-τυ...

Κ'εκίνι το ίδιο σταματίσανε.

— Τιύ-τιύ. Τόρα θα σας δοκιμάσο.

Ο Φεντοσέιτς πιγένι με πολί σιγανό βίμα. Εκίνι γλιγορέπσανε το βίμα. Ο Φεντοσέιτς άρχισε να τριποδίζι σαν άλογο. Εκίνι τρέχανε μ'όλα-τυς τα δινατά. Τότε ο γέρος σταμάτισε γιά τελεφτέα φορά κε κάρφοσε τα μάτια-τυ πάνο σε κίνυς, πυ τον κινιγύσαν.

— Αριστερά ο Γύρι, δεκσιά ο Αβίβα. Νά, τρέχο, πιάστε-με, τυς φόνακσε περίφανα ο Φεντοσέιτς.

3. Εσπροκσε τον κσεσκιζμένο σκύφο-τυ ος πίσο στο ζβέρκο, πίρε βαθιά ανάσα κι άρχισε να τρέχι με μεγαλίτερι γλιγοράδα· κάθε ίκοσι σάζνες γλιγόρεβε το τρέκσιμο. Τρέχυν κε κίνι, πυ έρχυντε κατόπι-τυ, κυνόντας τα χέρια-τυς κε γέρνοντας τα κορμιά μιά από δό κε μιά από κι. Σαν έφτασε στιν απότομι στροφί, κε τα διό αδέρφια, πυ τον κινιγύσαν δε φένονταν, ο Φεντοσέιτς έσκιπσε λίγο προς τα μπρος κι άρχισε να τριποδίζι μ'όλα-τυ τα δινατά. Ο αέρας σφίριζε στ'αφτιά-τυ. Λες κε τα πόδια-τυ δεν πατύσαν στο χιόνι. Στο ίπσομα σταμάτισε λιγάκι, κίτακσε πίσο-τυ κε γέλασε. Ι απόστασι ανάμεσα σ'αφτόν κε στα διό αδέρφια κσανάγινε όχι λιγότερο από διό βέρστια.

— Δέκα χρονάκια ακόμα αν γιμναστίτε στιν τρεχάλα, τότε μόνο θα μπορέσετε να παραβγίτε μαζί-μυ. Τόρα εμίς — τιύ-τιύ — αναπαβόμαστε.

Τυς άφισε να τόνε ζιγόσυν ος ένα βέρστι κ'ίστερα άρχισε να κσανατρέχι, να γελά κε να φονάζι.

— Να δύμε πιανύ τα κότςια θα βαςτάκςυν παραπάνο.

4. Δεν τρέχι, πετά. Ο δρόμος εδό ίνε ίςιος κε μπορί να τρέχι εφκολότερα. Εκατό ςάζνες μπροςτά ιπςονόταν ο μάβρος κε ςιοπιλός τίχος τυ δάςυς. Ο Φεντοςέιτς κςαφνικά ςταμάτιςε το τρέκςιμο, πάγοςε από τιν τρομάρα-τυ κε καρφόθικε ςτι θέςι-τυ˙ μέςα από το δάςος ίχαν βγι διό άλι κ᾽ έτρεχαν καταπάνο-τυ. Ο Φεντοςέιτς γνόριςε το δέφτερο: ίταν ο Σαμόν. Ο πρότος δεν ίταν ντόπιος. Κοντόχοντρος με ςτρονκιλί ςάπκα, τρέχι μ᾽ όλυς τυς κανόνες τυ τρεκςίματος: το κεφάλι πίςο, τις γροθιές ςφιγμένες πάνο ςτις διό μεριές τυ ςτίθυς-τυ˙ κάτο από τιν αμαςκάλι-τυ κρατάι ένα ςιδερένιο ραβδί.

Ο Φεντοςέιτς έρικςε τόρα πικραμένος μιά ματιά πίςο-τυ. Από τιν ακροποταμιά βλέπι να τρέχυν κ᾽ ι άλι διό.

— Τιύ-τιύ. Πός έγινε αφτό; Λιπόν με γελάςανε. Παναπί, αφτί ίνε μόνο τα λαγονικά κε ι πραγματικί κινιγί έρχοντε από το δάςος. Ινε ολοφάνερο, πος δε θα τιν ιδό τιν πόλι˙ αν μπορύςα τυλάχιςτο να γιρνύςα πίςο ςτιν Υςλάντα.

Γίριςε απότομα κ᾽ έπεςε με δίναμι ίςια πάνο ςτο Γύρι.

— Θα κςεφίγο τυλάχιςτο από τον ένανε.

Ο Σαμόν κε ο άγνοςτος τρέχυνε ςε διάφορες μεριές γιά να τον μπλοκάρυνε. Ο τέταρτος από τον αριςτερό όχτο πέραςε ςτο δεκςιό. Τόρα τον βάλανε κ᾽ ι τέςερις ςτι μέςι.

— Στάςυ — φόνακςε ο Γύρι.

5. Ο Φεντοςέιτς όμος τραβά γραμί καταπάνο-τυ.

Ιςτερα από τρία βίματα ςτριφογιρίζι ςα ζβύρα κάτο από τα πόδια-τυ. Ο Γύρι κατρακίλιςε προς τον ποταμό. Τυ Αβίβα ο Φεντοςέιτς τυ κςέφιγε έφκολα: γιά να τον κςεγελάςι, έκοπςε λοκςά κι όταν ο Αβίβα όρμιςε να τον πιάςι, ο Φεντοςέιτς κςαναγίριςε ςτον προτιτερινό-τυ δρόμο. Γιά κάμποςα λεφτά τα πόδια-τυ δύλεβαν με μεγάλι γλιγοράδα κε δίχος να ςταματίςυν.

— Τόρα γλίτοςα, ςκέφτικε μ' εφχαρίςτιςι ο Φεντοςέιτς κε γίριςε πίςο να δι.

Τ' αδέρφια μίνανε πίςο, ο άγνοςτος όμος με τι ςτρογκιλί ςάπκα ερχόταν καταπάνο-τυ ςα βέλος. Κςεράθικε το ςτόμα τυ Φεντοςέιτς. Χτιπύςαν τα μελίνκια-τυ, το έμα-τυ ανέβενε ςτο κεφάλι, τ' αφτιά-τυ βυίζανε. Λίθικαν κε τα λυριά πυ ίχε τιλιγμένα ςτις γάμπες-τυ. Ο Φεντοςέιτς, εκί πυ έτρεχε, τα κςετίλικςε κε τα πέτακςε ςτιν πάντα.

Αφτά όμος τιλίχτικαν ςτο πόδι-τυ κ' έςερναν μαζί το τςαρύχι-τυ, πυ πίγε μπλέχτικε ς' ένα κύτςυρο κ' έτςι ο Φεντοςέιτς έπεςε· μάνι-μάνι έκοπςε τα λυριά, κ' ελέφτερος κςανάρχιςε πάλι τιν τρεχάλα. Ο άγνοςτος τόρα ίταν κάπυ ίκοςι ςάζνες μακριά-τυ· ίχε βάνι κι αφτός όλα-τυ τα δινατά.

— Θα κςεφίγο, θα κςεφίγο, — φόνακςε λαχανιαζμένος ο Φεντοςέιτς.

6. Τιν ίδια ςτιγμί ο άγνοςτος κςάμοςε με δίναμι το χέρι κε πέτακςε ανάμεςα ςτα πόδια τυ Φεντοςέιτς το ςιδερένιο ραβδί. Ο Φεντοςέιτς έπεςε μπρύμιτα πάνο ςτο ςτρακομένο χιόνι, κε το πρόςοπό-τυ βάφτικε ςτο έμα. Άκυςε πίςο-τυ βαρί βιματιζμό κε λαχανιάζματα κε αναςικόθικε ςτα τέςερα, μα ο άλος άρπακςε βιαςτικά το ςιδερένιο ραβδί, όρμιςε κε χτίπιςε με φόρα το φίλακα

στο ζβέρκο. Αφτός έβγαλε μιά λεπτί φονί ςαν τυ λαγύ κε κςανάπεςε πάνο στο χιόνι. Κ' έτςι πεζμένον ο άγνοςτος τυ κατέβαςε μ' όλι-τυ τι δίναμι άλι μιά.

— Καραύλ, — φόνακςε πνιγμένος ο Φεντοςέιτς.— Με ςκοτό...

Δεν πρόφταςε ν' αποςόςι τι φράςι-τυ, όπυ φτάνι ο Γύρυ κε τυ δίνι μιά στα δόντια με τα βαριά ποδίματάτυ, πυ ίταν όλι δικί-τυ.

— Το ςακί, το ςακί, — φόναζε ο Γύρυ στα αδέρφια, πυ τρέχανε προς τα κι.

Βιαςτικά κε τρομαγμένα άρχιςαν να τυ φορύν τυ γέρυ ένα φαρδί ςακί. Οςο ζαλιζμένος κι αν ίταν ο Φεντοςέιτς, κατάλαβε το πικρό τέλος-τυ κε τυς ίπε με αδίνατι, μα καθαρί φονί.

— Με ςκοτόνετε έτςι ςα γάτα; Δε μπορύςατε τάχα να μυ δόςετε ένα ανθρόπινο τέλος;

Ο άνθροπος τότε με τιν κυμπάνκα άρπακςε το ςιδερένιο ραβδί απ' τι λεφτί-τυ άκρι κε με τι χοντρί χτίπιςε τον τςυβαλιαζμένο Φεντοςέιτς στο κεφάλι...

Ιςτερα έφταςε ο Γύρυ, έπιαςε το ςακί από τις διό άκρες κε τινάζοντάς-το προςπαθύςε να χόςι μέςα κε τα πόδια τυ ςκοτομένυ.

Επιτα έςτριψε τις διό πάνο άκρες τυ τςυβαλιύ κε τις έδεςε με ςπάνκο.

— Μι τόνε ςέρνετε πάνο στο χιόνι, φορτοθίτε-τον, ίπε νισταγμένα ο Γυλιάς, πυ ερχότανε από πίςο κε ςκέπαζε τις σταλαματιές το έμα με το χιόνι...

Εθαψαν το ςακί κάτο απ' τον πάγο κε τυ δόςανε μιά κλοτςιά γιά να πάι πιό βαθιά.

Σε λίγο τιν ακροποταμιά, όπυ θάφτικε το τςυβάλι, τιν άγλιφαν τα κιματάκια. Σαν τέλιοςαν με το θάψιμο,

άρχιςαν να πλένυνε τα μύτρα κε τα χέρια-τυς. Ο Γυλιάς έριχςε μιά ματιά στο ματομένο ραβδί-τυ κε με λίπι, γιατί τὄχανε, το πέταχςε μέςα στις απςεντιές.

7. Ο Σαμόν έβαλε το χέρι ςτιν τςέπι-τυ, έβγαλε πέντε ρύβλια κε τἄδοςε στον Γυλιάς.

— Τ'άλα τα πέντε θα στα δόςι ο Φιλίπ.

— Δόςε κε μιςό ρύμπλι γιά το ραβδί — λέι ο Γυλιάς.

Ο Γύρυ φόναχςε δινατά.

— Κε ικοςιπέντε καπίκια θἄφτανάν.

— Αςε τόρα τα παζαρλίκια. Εγό δε ςιμφόνιςα μαζί-ςας, πόςα βέρςτια θἄτρεχα κινιγόντας-τον.

Τςέποςε τα λεφτά κε κίταχςε τ' αδέρφια με μιά ματιά διαταχτική.

— Κε τόρα ςκορπιςτίτε. Μιν τίχι κε μπίτε στο χοριό όλι μαζί κι απ' τιν ίδια μεριά.

Ετςι ςκορπίςτικαν στα διάφορα μέρι.

Εργαςία.

Σκεφτίτε κε βρέςτε επικεφαλίδα γιά κάθε μέρος τις διίγιςις, πυ ςιμιόνετε με αριθμό. Σιζιτίςτε τις επικεφαλίδες, πυ βρίκατε, κε τις καλίτερες γράφτε-τις ςαν ίδος πλάνο.

Διάνκελμα ςτον Κόκινο Στρατό.

Σίντροφι κραςνοαρμέι. Ι καπιταλιςτές τις Ανκλίας, τις Αμερικίς κε τις Γαλίας κάνυν πόλεμο ενάντια ςτι Ροςία. Θέλυνε να εκδικιθύν τι Σοβιετικί εργατο-αγροτικί διμοκρατία, γιατί κατάργιςε το κράτος τον τςιφλικάδον κε τον καπιταλιςτόν, κ'έδοςε έτςι το παράδιγμα ςε όλυς τυς λαύς τις γις. Ι καπιταλιςτές τις Ανκλίας, τις Γαλίας

κε τις Αμερικίς βοιθύνε με χρίματα κε πολεμοφόδια τυς ρόσυς τσιφλικάδες, πυ οδιγύν ενάντια στι Σοβιετικί εκσυσία στρατέβματα από τι Σιβιρία, από το Ντον, από το Βόριο Κάφκασο, γιατί θέλυν να κσαναστίσυν το κράτος τυ τσάρυ, το κράτος τον τσιφλικάδον, το κράτος τον καπιταλιστόν. Οχι. Αφτό δε θα γίνι. Ο Κόκινος στρατός σινκέντροσε τις δινάμις-τυ, κσεσικόθικε, κ'έδιοκσε τα στρατέβματα τον τσιφλικάδον κε τυς άσπρυς ακσιοματικύς από το Βόλγα, κιρίεψε τι Ρίγα, όλι σχεδόν τιν Υκρανία κε πλισιάζι στο Ροστόβ κε στιν Οντέσα. Ας εντίνυμε ακόμι λίγο τις δινάμις-μας, ακόμι λίγυς μίνες αγόνες με τον οχτρό κ' ι νίκι θάνε δικί-μας.

Ι δίναμι τυ Κόκινυ στρατύ βρίσκετε σ'αφτό, ότι αγονίζετε σινιδιτά κε σαν ένας άνθροπος, γιά να δοθί ι γι στυς αγρότες, αγονίζετε γιά τιν εκσυσία τον εργατόν κε αγροτόν, γιά τι σοβιετικί εκσυσία.

Ο Κόκινος στρατός ίνε ανίκιτος, γιατί ενόνι τα εκατομίρια τον εργαζομένον αγροτόν με τυς εργάτες, πυ έμαθαν τόρα να αγονίζυντε, πυ έμαθαν τι σιντροφικί πιθαρχία, πυ δε χάνυν το ιθικό-τυς, πυ ατσαλόνυντε από τις μικρές ίτες κε πυ βαδίζυν ολοένα κε πιό θαραλέα ενάντια στον οχτρό, γιατί κσέρυν, ότι ι καταστροφί-τυ πλισιάζι.

Σίντροφι κρασνοαρμέι. Ι σιμαχία τον εργατόν κε αγροτόν τυ Κόκινυ στρατύ ίνε στερεί, στενί κε αδιάσπαστι. Ι κυλάκι κ'ι πολί πλύσιι χορικί φροντίζυν να οργανόσυν εκσεγέρσις ενάντια στι Σοβιετικί εκσυσία, μα αφτί ίνε μιά πολί ασίμαντι μιονοψιφία. Οχι γιά πολί κερό κε αριά κε πυ κατορθόνυν να κσεγελάσυν τυς αγρότες.

Ι αγρότες κσέρυν, ότι μόνο όταν ίνε ενομένι με τυς εργάτες, θα τσακίσυνε τυς τσιφλικάδες.

Κάποτε στα χοριά, ονομάζυνε τον εαφτό-τυς κομυνιςτί ι χιρότερι οχτρί τυ εργατικύ λαύ, ι εκδιαςτές, πυ κόλιςαν ςτιν αρχί γιά δικύς-τυς ατομικύς ςκοπύς, κςεγελύν το λαό κε με τις πράκςις-τυς, αδικύν κε προζβάλυν το μεςέο χορικό. Ι εργατο-αγροτικί κιβέρνιςι πίρε ςταθερί απόφαςι ν'αγονιςτί ενάντια ς'αφτύς τυς ανθρόπυς, να καθαρίςι από δάφτυς τα χοριά. Ο μεςέος χορικός δεν ίνε οχτρός, παρά φίλος τυ εργάτι, φίλος τις Σοβιετικίς εκςυςίας.

Ι ςινιδιτί εργάτες, ι πραγματικά ςοβιετικί άνθροπι φέρνυντε ςτο μεςέο αγρότι, ςα σε ςίντροφο. Ο μεςέος χορικός δε λιςτέβι τιν κςένι εργαςία, δεν πλυτίζι σε βάρος τυ άλυ, όπος ι κυλάκι· ο μεςέος χορικός δυλέβι ο ίδιος κε ζι με τον κόπο-τυ. Ι ςοβιετικί εκςυςία θα πνίκςι τυς κυλάκυς, θα καθαρίςι το χοριό από όλυς εκίνυς, πυ αδικύν το μεςέο χορικό, θα ενόςι με κάθε τρόπο τυς εργάτες μ'όλι τιν εργαζόμενι αγροτιά, κε με τι φτοχί κε με τι μεςέα...

Σίντροφι κραςνοαρμέι. Σταθίτε ακλόνιτι, μονιαζμένι. Εμπρός με θάρος ενάντια ςτον οχτρο. Θα ςας ακολυθίςι ι νίκι. Ι εκςυςία τον τςιφλικάδον κε τον καπιταλιςτόν, πυ ςιντρίφτικε ςτι Ροςία, θα νικίςι ς'όλο τον κόζμο.

(Β. Ι. Λένιν, Απαντα, έκδοςι 3-ι τ. XXIV ςελ. 197—198).

Δ. Εριςτέα

Ι κόκινι κορδέλα.

Ιτον αρχές τυ Μάρτι. Μπυλύκια περνύςαν κάθε μέρα απ'το χοριό-μας τ' απομινάρια τυ ςτρατύ τον άςπρον. Περνύςανε κολοβομένα τα τάγματα τον αντεπαναςτατόν, αρπάζοντας, διαγυμίζοντας, ςκοτόνοντας,

ςπέρνοντας το φόβο κε τον τρόμο ςτυς άοπλυς χορικύς. Ολι ι καπνοφιτεφτές απ' τις γιτονικές φιτίες κατεβίκανε ςτο χοριό. Φέβγανε με τις ικογένιές-τυς κε με ότι απ' τιν περιυςία-τυς κατορθόςανε να ςόςυν. Ι περιςότερι απ' τυς ςιντοπίτες-μας πίραν τα βυνά. Στα βυνά ίταν κι ο πατέρας-μυ. Πίγαν εκί να ενοθύνε με τα επαναςτατικά ςόματα τον πραςινοκόκινον, πυ πολεμύςανε τυς άςπρυς. Το κςέρανε αφτό ι άςπρι κε γι' αφτό κςεςπύςαν ςε βάρος τυ άοπλυ πλιθιζμύ τυ χοριύ-μας.

. . . .

Θιμάμε, ο ίλιος κόντεβε να βαςιλέπςι. Στον καφενέ τυ μπάρμπα-Γιάνι διαςκεδάζανε ι ακςιοματικί τυ Ντενίκιν. Μαζί-τυς κε ο γιός τυ Φλορίδι, ο Νίκος, κε διό τρις ακόμα νέι απ' τις πλύςιες ικογένιες τυ χοριύ-μας. Χορικί πολί λίγι ςτυς δρόμυς. Κλιζμένι από νορίς ςτα ςπίτια-τυς ι περιςότερι. Ιμαςτε ιδοπιμένι απ' τιν επαναςτατικί επιτροπί, πος το βράδι θάρχιζε ι επίθεςι κε περιμέναμε το ςιμάδι.

Δεν περιμέναμε κε πολί. Από τ' αντικρινό μέρος τυ χοριύ ακύςτικε το τυφεκίδι. Αμέςος ι ςιρίνα τυ μίλυ άρχιςε να βαρά κίντινο. Μεθιζμένι ι ακςιοματικί αδιάςανε ςτι ςτιγμί τον καφενέ... Το τυφεκίδι ολοένα κε δινάμονε. Σε λίγο άρχιςε να μιλά κε το πολιβόλο— τρα-τα-τα, τρα-τα-τα. Ο αχός τον όπλον όλο κε μεγάλονε, όλο κε ςίμονε. Δεν πέραςε ύτε όρα κε τα περίφιμα μπυλύκια τον άςπρον άρχιςαν τιν ιποχόριςι.

Φέβγανε, φέβγανε ντροπιαζμένι. Κε μπροςτά-τυς, όπος πάντα, ι παπάδες, ι πλύςιι, κ' ι τςαρικί ιπάλιλι με το ίνε-τυς κε τις ικογένιές-τυς.

Μας ίρθαν κι αφτί με τα μπυλύκια τυ Ντενίκιν.

. . . .

Απ' το μιςοκλιζμένο παράθιρο τυ ςπιτιύ-μας παρακολυθό τιν ιποχόριςι.

— Κλίςε το παράθιρο, μυ λέι ι μάνα-μυ, να μ' ςε δύνε. Μπορί να ςε χτιπίςυν.

— Πιροβολύν τάχα κε τα πεδιά;

— Ολα μπορύν να τα κάνυν αφτί, πεδί-μυ. Δε θιμάςε, πος ςκοτόςανε προχτές το Βάνια, το φίλο-ςυ;

Αλίθια, πριν από διό μέρες, τρις απ' τιν «άγρια μεραρχία» — έτςι ονομάζανε το πιό άγριο τάγμα τον άςπρον — ςκότοςαν το Βάνια, το φίλο-μυ. Πόςο τόνε λιπίθικα. Ενα πεδί 12 χρονό. Το ςκότοςαν, λέι, γιατί δε θέλιςε να τυς ανίκςι. Να μι βρυν τον πατέρα-τυ, πυ ίταν κριμένος πάνο στο νταβάνι.

Το τυφεκίδι εκςακολυθί πιό άγρια. Τόρα πιά ακύετε στο διπλανό-μας δρόμο κε τυ πολιβόλυ ο κρότος.

Πέςε μπρύμιτα, — φονάζι ι μιτέρα. Πέςαμε όλι μπρύμιτα κε περιμέναμε.

. . . .

Το τυφεκίδι σταμάτιςε. Ι άςπρι ίχαν κιόλας φίγι. Κι όςι δεν κατόρθοςαν να φίγυν, έπεςαν εχμάλοτι στα χέρια τον επαναςτατόν.

Χτιπά ι πόρτα, μιςανίγο το παράθιρο.

— Μάνα θα πάο ν' ανίκςο. Ινε δικί-μας. Κίτα εκί, πός τρέχυν με τις κόκινες κορδέλες στο καςκέτο. Διόχνυν τυς άςπρυς.

Τρέχο στιν πόρτα. Ανίγο. Ιταν ο πατέρας κε διό γιτόνι.

— Ιςτε καλά όλι-ςας; — ροτάι.

— Νε, τυ αποκρινόμαςτε.

— Ανίκςτε λιπόν λέφτερα τις πόρτες κε τα παράθιρα. Τα διόκςαμε τα ςκιλιά.

— Δός-μυ πατέρα κε μένα απ' αφτί τιν κόκινι κορδέλα, πυ έχις στο κασκέτο-ςυ. Θέλο να τίνε βάλο γιά να κσέρυν όλι, πος ίμε πεδί επαναστάτι.

Ο μπάρμπα-Γιάνις τότε, ο γίτονάς-μας, βγάζι ένα κομάτι κορδέλα κε μυ το δίνι.

Κανένα δόρο καμιά φορά δε μ' εφχαρίςτιςε τόςο, όςο το κομάτι εκίνο τις κόκινις κορδέλας. Με περιφάνια το βάζο κε ςίμερα ακόμα. Ενθίμιο τις απελεφτέροςις τυ χοριύ-μας.

Εργαςία.

1. Πιά εποχί περιγράφι ο ςινγραφέας;
2. Πός φέρνονταν ι άςπρι απέναντι ςτις εργαζόμενες μάζες.
3. Ζιτίςτε από τυς γονιύς-ςας να ςας διιγιθύν, πός απολεφτεροθικε το μέρος-ςας απ' τυς άςπρυς.

Μ. Ικονόμυ

Οχι πιά.

Οχι πιά το κεφάλι ςκιμένο,
όχι πιά μιρολόι κριφό!
Οχι πιά το κορμί-μας γιρμένο
ςτον τιράνον το μάβρο ζιγό.

Ο! το χέρι-μας πλύτι κςεθάβι
κ' ι δυλιά-μας γενά θιςαβρύς.
Μα πεθένυμε δύλι κε ςκλάβι
γι' ακαμάτες τιράνυς ςκλιρύς!

—Γιατί όλα τ'αρπάζυν ι λίγι
κε το έμα-μας πίνυν αφτί.
Ι χτινόδικι βία μας πνίγι
κε μας σφίνκι βαθιά τιν πσιχί.

Το κεφάλι πσιλά! Κ'ενομένι,
προχορίςτε μ'αντρίκια καρδιά!
Σικοθίτε! Νά τόρα σιμένι
τις ανάςτασις όρα γλικιά.

Δ. Φύρμανοφ

Ι μάχι τις Σλομίχινςκαγιας.

(Απόςπαζμα από το ρομάντσο «Τςαπάεφ»).

«Ι μάχι τις Σλομίχινςκαγιας» ίνε ένα απόςπαζμα από το μεγάλο έργο «Τςαπάεφ», πυ έγραπςε ο ςινγραφέας Φύρμανοφ. Στο διίγιμα αφτό διιγιέτε γιά τιν 25-ι μεραρχία τυ Τςαπάεφ, πυ ς' αφτίν ίταν κομιςάρος ο ίδιος. Ο Φύρμανοφ πίρε μέρος ςτον εμφίλιο πόλεμο κε παρασιμοφορίθικε με το παράσιμο τις Κόκινις ςιμέας. Στα έργα-τυ ο Φύρμανοφ ζογράφιςε με ζοντανά χρόματα τον ιροικό αγόνα τυ Κόκινυ ςτρατύ. Ο Δ. Φύρμανοφ πέθανε ςτα 1926 ςε ιλικία 35 χρονό. Ο Τςαπάεφ, ίροας τυ εμφιλίυ πολέμυ, ίτανε διικιτίς μεραρχίας κε ςκοτόθικε ςτον πόλεμο ενάντια ςτυς άςπρυς. Από το έργο τυ Φύρμανοφ έγινε ι τενία «Τςαπάεφ».

...Μάβρι ςάπκα με κόκινο γίρο, με μάβρι κάπα, πυ κιμάτιζε ςτον αέρα, λες κε πετύςε ο Τςαπάεφ από τι μιάν άκρι ςτιν άλι. Κε μις όλι βλέπαμε να κςεφιτρόνι αναπάντεχα πότε δο, πότε κι κε πάλι να χάνετε

γλίγορα ι αδίνατι φιγύρα, ι κολιμένι πάνο στιν καζάκικι σέλα. Ετσι πετόντας, έδινε διαταγές, ιδοπιύσε γιά τα απαρέτιτα, έβανε ροτίματα. Ι κομαντίρι, πυ κσέρανε τόσο καλά τον Τσαπάι-τυς, τΰδιναν γλίγορα τις χριαζύμενες πλιροφορίες, χορίς να πυν ύτε μιά παραπανίσια λέκσι, χορίς καθόλυ να χασομερύν.

— Ινε γερά όλα τα πολιβόλα; — ροτύσε περνόντας με καλπαζμό.

— Γερά, τυ απαντύσε κάπιος από τις γραμές.

— Πόσα αμάκσια με πολεμοφόδια έχυμε;

— Εκσι...

— Πΰνε ο διικιτίς;

— Αριστερά...

Χινόταν προς τιν αριστερί φάλανκα...

Ι γραμές τον στρατιοτόν όρμισαν στι μάχι. Τιν ίδια στιγμί από τις γραμές τον καζάκον έκαμαν μπρος τα πολιβόλα.

Ι γραμές τον στρατιοτόν έπεφταν μπρύμιτα, χόνονταν μέσα στο χιόνι κ' έμεναν εκί ακίνιτι, σαν πεθαμένι, περιμένοντας κενύργιο πρόσταγμα.

Πίσο από τις γραμές ερχόταν ο Τσαπάεφ κε μ'ένα τρόπο σίντομο, γοργό κε επιταχτικό έδινε διαταγές κ' έπερνε απαντίσις.

Νά-τος, έκανε μιά απότομι στροφί με τ' άλογό-τυ κ' έτρεκσε στον κομαντίρο τις πιροβολαρχίας.

— Στόχος ι μίλι.

— Σαρόστε τα πιροβόλα απ' τυς μίλυς.

— Τι στανίτσα μιν τι πιράζετε, όσπυ να σας πο.

Κε κάνοντας γλίγορα πίσο, τράβικσε με καλπαζμό γιά τις γραμές. Πιό σιχνά, πιό βροντερά κε πιό άγρια μίλισαν τα κανόνια. Ι στανίτσα νεβρικά βιαζόταν να στα-

ματίςι τις γραμές τον στρατιοτόν, πυ τρέχανε απ' όλες τις μεριές...

Τα πιρά δινάμοσαν κι απ' τις διό μεριές. Μα από στιγμί σε στιγμί ι κρας-νοαρμέι όλο κε περισότερο ζιγόνυν τι στανίτςα, όλο κε πιό πετιχιμένα πέφτυν κε σκάνε ι οβίδες, κε τόρα τυς βαςανίζι ι σκέπςι, ότι ο θάνατος ίνε τόσο κοντά, ότι κι ο οχτρός ίνε κι αφτός τόσο κοντά, πυ πρέπι να τον τςαλαπατίςυν κε περνόντας πάνο από τυς όμυς-τυ, να μπύνε στι στανίτςα...

Τα μάτια τυ Τςαπάεφ λάμπυνε, κε όλος φοτιά τρέχι απ' τι μιά άκρι στιν άλι. Στέλνι ανκελιοφόρυς πότε στυς πολιβολιτές, πότε στυς πιροβολιτές, πότε στον κομαντίρο τυ ςιντάγματος, κε πότε πάλι κςαναχίνετε ο ίδιος με καλπαζμό κι όλι ι πολεμιςτές βλέπυν τιν αδίνατι φιγύρα να περνά από παντύ σαν αςτραπί.

Νά ένας καβαλάρις, πύ έφτασε πετόντας, κάτι τυ ίπε γλίγορα-γλίγορα.

— Πύ; Στιν αριςτερί φάλανκα; — ρότιςε ο Τςαπάεφ ανασικομένος πάνο στ' άλογο.

— Στιν αριςτερί...

— Πολί;

— Μάλιςτα.

— Τα πολιβόλα ίνε στι θέςι-τυς;

— Ολα εντάκςι... Στίλαμε να ζιτίςυμε ενίςχιςι...

Κε με καλπαζμό ορμά προς τιν αριςτερί φάλανκα, πυ κιντινέβι. Ι καζάκι χίθικαν σα λάβα... Φένυντε κιόλας τ' άλογά-τυς, πυ καλπάζυν...

Ο Τςαπάεφ έτρεκςε κοντά στο δικιτί τυ ςιντάγματος.

— Στι θέςι-σας. Ολι στις γραμές... Πιρ ομαδόν.

— Στις διαταγές-σας...

Κε πέραςε κοντά από τις γραμές τον πολεμιςτόν, πΰταν πεζμένι μπρύμιτα.

— Μι διλιάζετε, μι διλιάζετε πεδιά. Μι ςικοθίτε, αφίςτε-τυς να πλιςιάζυν κε πιροβολίςτε, όταν δοθί διαταγί... Ολι στι θέςι-ςας... πιροβολίςτε, όταν θα δοθί διαταγί...

Διό λόγια, ιπομένα μ' έναν τόνο γεμάτο πεπίθιςι κε θάρος, ίνε τόςο απαρέτιτα στυς πολεμιςτές στις τελεφτέες, στις κρίςιμες στιγμές. Ινε ίςιχι. Ακυςαν, ίδαν ότι ο Τςαπάεφ ίνε μαζί-τυς. Πιςτέβυνε, πος τίποτα το κακό δε θα γίνι.

Μόλις ι λάβα τον καζάκον έφταςε ςε απόςταςι βολίς, ακύςτικε μιά ομοβροντία, κατόπι-τις άλι...

Ι λάβα ταράχτικε, τρόμακςε, τἄχαςε κε γιά μιά στιγμί ςα ν' απονεκρόθικε.

Αχχχ! Αχχχ—αντίχιςαν κςερές ομοβροντίες. Πέραςαν μερικά δεφτερόλεπτα κ' ι λάβα μένι ακίνιτι... Λίγο ακόμα κε τ' άλογα κάνυν στροφί κε φέβγυν ανεμοπόδαρα.

Ι καζάκι φέβγυν ςαν άνεμος κε πίςο-τυς:

Τρα-τα-τα... Αχχχ! Αχχχ! Τρα-τα-τα... Αχχχ! Αχχχ!..

Ι επίθεςι αποκρύςτικε. Ι πολεμιςτές ςικόνυν τόρα τ' άςπρα κεφάλια-τυς από τι γι. Στα πρόςοπά-τυς, τα παγομένα κε τρομαγμένα, ςιγοχαράζι ένα φοβιζμένο χαμόγελο... Τόρα ι γραμές τον στρατιοτόν ίνε κοντά στι στανίτςα. Σικόνυντε, τρέχυν λίγα βίματα κε κςαναπέφτυν πάλι μπρύμιτα. Κε αφτό το ςίκο-πέςε γίνετε τόρα ςιχνότερο...

Ι πολεμιςτές περάςανε πιά τυς πρότυς μίλυς ομάδες-ομάδες μέςα ςε χαντάκι, άλοτες πάλι πίςο από φράχτες, — έτςι ολοένα προχορύςαν, ολοένα κε έμπεναν στι στανίτςα.

Κι άκςαφνα ανιςίχιςε το αναπάντεχο.

— Σίντροφι. Υρά!.. Υρά!.. Υρά!..

Ανασιντάχτικαν ι γραμές, ρίκςανε τα τυφέκια στυς όμυς κε με λαφριό καλπαζμό όρμισαν γιά τελεφτέα επίθεςι... Τα καζάκικα πολιβόλα δεν ακύγονταν πιά. Τυς πολιβολιτές τυς σκότοςαν με τις σπαθιές μπροστά στα πολιβόλα-τυς.

Στυς δρόμυς τις στανίτςας περνύν θοριβόδικα κίματα κρασνοαρμέον... Κάπυ εκί στο βάθος φένυντε γιά μιά στιγμί κε κςαναχάνυντε ι τελεφτέι καβαλάριδες...

Ο Κόκινος στρατός μπίκε πιά μέσα στι στανίτςα.

Εργαςία.

Ιδε κανίς από ςας στον κινιματόγραφο τιν τενία «Τςαπάεφ»; Διιγιθίτε γιά το ιροικό τέλος τυ Τςαπάεφ. Μιάζι ο Τςαπάεφ τυ κινιματογράφυ, με τον Τςαπάεφ, πυ περιγράφι εδό ο Φύρμανοφ;

Σ. Μαλάςκιν

Ι μάχι κοντά ςτον ποταμό Τςόρνι.

1. Το τάγμα-μας στεκόταν ςτιν πόλι κε δεν πολιςκοτιζόταν γιά τον εχτρό. Πολί τραβίκςανε κατά το ποτάμι κε κολιμπύςανε στα δροςερά κε διάφανα νερά-τυ. Το ποτάμι έπεζε ςτυς φιδοτύς όχτυς-τυ κε τα νερά-τυ κάτο από τις αχτίνες τυ ίλιυ φένονταν άλοτε αςιμένια κε άλοτε χριςά. Από τον όχτο ακύονταν χαρύμενες κε περίφανες φονές, αντιχύςανε ζοιρά κε ακράτιτα γέλια, τέτια, πυ μονάχα στα όριμα νιάτα μπορί κανίς να τα ςιναντίςι. Εμίς, ςαν τα βυβάλια, βυτύςαμε μες το νερό, κιλιόμαςταν ςτιν ακροποταμιά, λιοκεγόμαςταν κ' ίςτερα πέφταμε κςανά μέςα στα δροςερά κιματάκια.

Ο σίντροφός-μας — ένας μπελορύσος, πυ λιοκαμένος κε φρέςκος από το κολίμπι, αναπαβότανε στιν αχροποταμιά — ανασκελόθικε, έβαλε τα χέρια κάτο απ' το κεφάλι-τυ κε κι πυ κανίς δεν το περίμενε, αρχίζι το τραγύδι με πλέρια κε διάφανι φονί τενόρυ... Πλαγιάζαμε στον όχτο με τα μάτια μιςόκλιστα... Τα γιμνά-μας κορμιά, τα χάιδεβε το λαφρό αγεράκι τις στέπας.

2. Ακςαφνα όμος ακύστικε πίςο-μας ένας δινατός κρότος. Ιςτερα κι άλος κι άλος... Εκρίκςις, πυ κςεκύφεναν, μας τίνακςαν πάνο ςαν τόπια κε τράντακςαν όλο τον όχτο... Ι σίντροφί-μας πεταχτίκανε όκςο απ' το νερό όλι μαζί· ανεβίκαμε τον όχτο κι αρπάζοντας αςπρόρυχα κε ποδίματα κε όλι μαζί ςα μεγάλο κοπάδι πίραμε τρεχάτι το δρόμο γιά τιν πόλι. Ι οβίδες πέφτανε πίςο-μας κε μπροστά-μας, σικόνοντας πορτοκαλιύς κε μαβιύς στίλυς ςκόνι κε καπνό. Το νερό τυ ποταμύ άρχιςε ν' αναταράζετε κε να πετά πςιλά αςπρόμαβρα ςιντριβάνια. Χινόταν έκςο από τιν κίτι-τυ κε πότε χανόταν κε πότε πάλι κςαναφενόταν. Ι γι κάτο απ' τα πόδια-μας βύιζε, τρανταζόταν, βρομύςε μπαρύτι κε καρβυνίλα... Μπίκαμε βιαστικά στιν πλατία. Παραταχτίκαμε, χορίς να καταλάβυμε το παράνκελμα τυ κομαντίρυ.

Από τυς στρατόνες έρχονταν να μας προαπαντίςυν κραςνοαρμέι κ' ι λόνχες-τυς λάμπανε στον ίλιο. Απ' τον άλο δρόμο ερχόταν καλπάζοντας το ιπικό. Μας έκοπςε το δρόμο. Από τα πέταλα τον αλόγον ςικονόταν μιά νκρίζα ςκόνι, όμια με μαραμένυς θάμνυς απςεντιάς, πυ ςκορπιζότανε στο δρόμο. Το ιπικό, ςκίζοντας τον αέρα, τράβικςε πέρα κε το ποδοβολιτό τον αλόγον ακυόταν στιν αντίθετι πλεβρά.

Ιςτερα από μιςί όρα κςαναγιρίςαμε στο διτικό μέρος

τις πόλις με πλέρια στρατιοτικί τάκσι· το μέρος αφτό κεότανε από τις οβίδες... Ι εκρίκσις τον οβίδον σίκοναν ολόκλιρα σιντριβάνια, πότε δο πότε κι, πυ αργότερα απλόνονταν πάνο στι γι σαν καταχνιά.

3. Στιν άκρι τις πόλις μιραστίκαμε σε ομάδες. Κάναμε χαρακόματα πάνο στο λόφο. Από κι φενόταν καθαρά, ότι ι καζάκι τυ Ντύτοφ κάναν επίθεσι από τρις μεριές: από τι σιδεροδρομικί γραμι—αφτό ίτανε κατά μέτοπο επίθεσι ενάντια στο σίνταγμά-μας, κι από τις διό μεριές, πασκίζοντας έτσι να ζόσυνε, σα σε δαχτιλίδι τιν πόλι. Ι πιροβολαρχίες-μας απαντύν. Ι οβίδες-μας σκάζυν μέσα στις γραμές τυ οχτρύ κε σικόνυνε πικνές τυλύπες καπνό. Το θορακιζμένο τρένο τον άσπρον προχορί σαν ελέφαντας κατά το σταθμό κε τα κανόνια-τυ βροντοκοπύν. Ι οβίδες τυ οχτρύ πέφτανε βροχί πάνο στο σταθμό κε στις σιδεροδρομικές ράγιες. Από τι σιδεροδρομικί γραμί ακύγετε σφίριγμα, κρότος... Από τα χαρακόματα βλέπυμε, πος ο οχτρός άρχισε τιν επίθεσι ενάντια στιν αριστερί φάλανκα. Ι πολιβολιτές-μας αρχίσανε να ρίχνυνε λισαζμένα κ' ίστερα από δέκα λεφτά στιν αριστερί φάλανκα έγινε σιοπί. Επιτα κσαφνικά ακύστικε ένα παρατεταμένο «υρά»,—ίταν ι άσπρι, πυ φόναζαν.

Φόνακσαν κε ι δικί-μας «υρά» κε έτσι τα «υρά» τον άσπρον αντικριστίκανε με τα «υρά» τον δικόνε-μας. Ο κομαντίρος διάτακσε τιν πιροβολαρχία να σινκεντρόσι τα πιρά-τις πάνο στο θορακιζμένο τρένο, πυ όχι μόνο κατατσακίζι το σταθμό κε τι δεκσιά-μας φάλανκα, μα θερίζι αλίπιτα κε τις γραμές τυ τάγματός-μας. Ι οβίδες τυ οχτρύ πέφτυν μπροστά-μας κε πίσο-μας, σκάφτυν βαθιά τι γι κε μας τιλίγυν με σκόνι κε καπνό.

4. —Σίνταγμα, εμπρός! διάταξε ο κομαντίρος.—Πιρ ενάντια στις γραμές τον άσπρον.

Τρέξαμε μπροστά κε πλισιάσαμε το σταθμό από το μέρος τις κατιφοριάς... Ι γραμές τυ οχτρύ, πυ τις κάλιπτε το θορακιζμένο τρένο, όρμισαν καταπάνο-μας κε πιροβολύσαν κριμένες πίσο απ' τα επιχόματα κε τις ράγιες.

Υ-υρ-ρ-α-ά!..—φονάξαμε ξαφνικά κε σικοθίκαμε πάνο.

— Υ-υ-ρ-ρ-α-ά!.. — μας ίρθε ο αντίλαλος από τιν πόλι.

Ι γι τράνταζε. Τα πιρά τις πιροβολαρχίας-μας βρίκανε τα πολεμοφόδια τυ οχτρύ κε τα πισινά βαγόνια τυ θορακιζμένυ τρένυ τιλίχτικαν μέσα σε μιά ολοκόκινι φλόγα κε τινάχτικαν στον αέρα.

Ι ατμομιχανί όρμισε προς τα μπρος, ίστερα έκαμε πίσο κε κατρακίλισε απ' τιν κατιφοριά. Ι γραμές τον καζάκον, κατατρομαγμένες από τιν ανατίναξι τυ θορακιζμένυ τρένυ-τυς, έκαναν στροφί προς τα πίσο κε τὄβαλαν στα πόδια. Το πιρ τις πιροβολαρχίας-μας δεκάτιζε τυς άσπρυς.

— Τάγμα, εμπρός!

Προχορύσαμε κε στον ίλιο στραφτοκοπύσαν ι λόνχες-μας σα μαβιές γυρυνότριχες. Κατεβίκαμε στον κάμπο κε κινιγίσαμε τον οχτρό. Ι άσπρι ίχαν κάπος σινεφέρι· στράφικαν πίσο κε έτρεχαν καταπάνο-μας. Σε λίγο αντικριστίκαμε κε πιαστίκαμε στα χέρια. Ι σιδεροδρομικί γραμί μιά βύιζε από το «υρά» κε μιά απονεκρονόταν. Κάθε φορά, πυ σταματύσε το «υρά», ακυγόταν ο λισαζμένος κρότος τον τυφεκιόν κε τον πολιβόλον.

— Τάγμα, έφοδο!

5. Ορμίςαμε κςανά ςαν τίχος πάνο ςτον εχτρό. Ι άςπρι δε βαςτάκςανε. Ι ςτέπα βύιζε κε τράνταζε· πότ' εδό, πότ' εκί ακυόταν κρότος, πυ έκαναν ι εκρίκςις απ' τις οβίδες. Ι εκρίκςις αφτές ακολυθύςαν τον οχτρό. Ι άςπρι χαθίκανε μέςα ςτιν απέραντι, τι φοβερί ςτέπα. Το ιπικό-μας προςπέραςε κε τυς κινιγύςε. Εμίς μίναμε πίςο. Σπάνια ακύαμε ποδοβολιτό κε ςπάνια έφταναν ός εμάς μερικί μακρινί πιροβολιζμί. Γιρίςαμε πίςο.

Βράδιαζε. Ο ίλιος χάθικε πίςο απ' τον ορίζοντα κ' ι δίςι χριςοκοκίνιςε.

Σα φτάςαμε πιά ςτι ςτανίτςα, ο υρανός ίχε κςαςτερόςι κε ςτον απςιλό γαλάζιο-τυ θόλο έπλεε το χλομό φενκάρι.

Μπροςτά-μας βιμάτιζε κςένιαςτος ο μαχιτικός, ο μπολςεβίκος κομαντίρος-μας.

Μπίκαμε ςτιν πόλι Τρόιτςκ. Μας φοτίζανε ι πιρκαγιές, πυ κόντεβαν να ζβίςυν. Περάςαμε από τον κεντρικότερο δρόμο κε γιρίςαμε ςτιν πλατία, πυ βριςκόταν ςτο κέντρο. Το πλίθος έςτεκε ςτα πεζοδρόμια, πίγενε πέραδόθε κε μας ιποδεχόταν χαρύμενα.

Στιν πόλι μπίκανε τα κόκινα τάγματα.

Εργαςία.

1. Σκεφτίτε κε βρέςτε επικεφαλίδες γιά το κάθε κομάτι τις δίγιςις, πυ ςιμιόνετε με αριθμό.

2. Πίρε κανένας από ςας μέρος ςτον εμφίλιο πόλεμο; Διιγιθίτε κάτι από τις μάχες τυ Κόκινυ ςτρατύ, πυ ίδατε ι ίδιι.

ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ ΑΠ' ΤΟ ΠΡΟΤΟΚΟΛΟ ΑΡ. 68.

ΤΙΣ ΣΙΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΤΥ ΠΡΟΕΔΡΙΥ ΤΙΣ ΠΑΝΡΟΣΙΚΙΣ ΚΕΝΤΡΙΚΙΣ ΕΧΤΕΛΕΣΤΙΚΙΣ ΕΠΙΤΡΟΠΙΣ.

27 τυ Νοέβρι 1919.

ΑΚΥΣΑΜΕ:

34. Γιά τιν παρασιμοφόρισι με το παράσιμο τις Κόκινις σιμέας τυ ς Ι. Β. Στάλιν, πυ ίνε μέλος τυ προεδρίυ κε μέλος τυ Επαναστατικύ Στρατιοτικύ Σιμβυλίυ τυ Νότιυ μετόπυ.

ΑΠΟΦΑΣΙΣΑΜΕ:

Τι στιγμί τυ θανατερύ κιντίνυ, όταν ι σοβιετικί εκσυσία, περικικλομένι απ' όλες τις μεριές απ' το σφιχτό χαλκά τον οχτρόν, τι στιγμί, πυ ι οχτρί τις εργατο-αγροτικίς επανάστασις πλισίασαν — τον Ιύλι τυ 1919 — το κόκινο Πίτερ κε πίραν κιόλας στα χέρια-τυς τιν Κράσναγια Γόρκα, ς' αφτί τι βαριά γιά τι Σοβιετικί Ροσία στιγμί, ο Ιοσίφ Βισαριόνοβιτς Ντζυγασβίλι (Στάλιν), πυ τον διόρισε ι ΠΚΕΕ (ΒΤΣΙΚ) σε μαχιτικί θέσι, κατόρθοσε με τιν ενέργιά-τυ κε με τιν ακύραστι δυλιά-τυ να πικνόσι τις γραμές τυ Κόκινυ στρατύ, πυ σαλέφτικαν.

Οντας ο ίδιος στις γραμές τυ πιρός, κάτο απ' τα βόλια τυ εχτρύ εμψίχονε με τυ προσοπικό-τυ παράδιγμα τις γραμές εκίνον, πυ πολεμύσαν γιά τι Σοβιετικί διμοκρατία.

Ι Πανροσικί Κεντρικί Εχτελεστικί Επιτροπί, γιά να ιπογραμίσι όλες τις εκδυλέψσις-τυ γιά τιν άμινα τυ Πετρογράντ, καθός κε τιν παραπέρα με αφταπάρνισι δυλιά-τυ στο Νότιο μέτοπο, αποφάσισε να παρασιμοφορίσι τον Ι. Β. Ντζυγασβίλι (Στάλιν) με το παράσιμο τις Κόκινις σιμέας.

Ο Πρόεδρος τις ΠΚΕΕ Μ. ΚΑΛΙΝΙΝ.

Σ. Καφταράτςε

Απ' τις αναμνίςις-μυ γιά το ςίντροφο Στάλιν.

(«Πράβντα», 8 τυ Φλεβάρι 1936).

Αφτό, πυ θα διιγιθό, έγινε το χιμόνα τυ 1911.

1. Ζύςα στο Πετερμπύργ, ςτιν οδό Πύςκινςκαγια. Μιά απ' τις χιμονιάτικες κρίες κε ςκοτινές μέρες τυ Πετερμπύργ, στις έντεκα το προί, καθόμυνα κε μελετύςα. Ακύςτικε χτίπος ςτιν πόρτα κε ςτιν κάμαρα μπίκε ο Στάλιν (Κόμπα). Αφτό ίταν αναπάντεχο γιά μένα. Ικςερα, πος βρισκόταν ςτιν εκςορία. Ιχε τι ςινιθιζμένι έφθιμι κε πρόςχαρι έκφρασι τυ προςόπυ-τυ, πυ τι διατίριςε παρ' όλι τιν τςυχτερί παγονιά κε το ντεμιςεζόν παλτό-τυ. Ιςτερα απ' τις πρότες λέκςις τυ χερετιζμύ, δίχος να βγάλι το παλτό-τυ, ίπε:

— Θα μίνο μαζί-ςυ γιά κάμποςον κερό...

— Θέλι κε ρότιμα... Βγάλε το παλτό-ςυ, ζεςτάςυ κ' εγό θα ετιμάςο το τςάι.

— Δε χριάζετε. Θα ιςιχάςο λίγο. Κςέρις όμος τί τρέχι; Ερχομε απ' τι Μόςχα. Απ' το τρένο ίςια ίρθα ς' εςένα... Στι Μόςχα, ςτο ςταθμό, πίρε το μάτι-μυ ένα ςπιύνο, πυ με παρακολυθύςε· κε τί νομίζις; Κ' εδό όταν κατέβικα απ' το βαγόνι, ίδα τον ίδιο ςπιύνο, πυ με ςινόδεπςε ος τιν εκςόπορτα τυ ςπιτιύ-ςυ. Τόρα φέρνι βόλτες έκςο απ' το ςπίτι. Το κάθαρμα! — έβριςε...

2. Το πράμα ίταν ολοφάνερο κε ςοβαρό... Επρεπε να καλοςκεφτύμε πάνο ςτιν κατάςταςι, πυ διμιυργίθικε... Πός θα γλίτονε, πός θα κςέφεβγε το κινιγιτό, πός θα κάναμε το ςπιύνο να χάςι τα χνάρια. Το ςπίτι δεν ίχε

άλι έκςοδο, εκςόν απ' τιν κιρία ίςοδο κε τιν αβλόπορτα, πυ ίταν δίπλα ς' αφτί. Ετςι δεν ιπίρχε τρόπος να τυ πέκςυμε κανένα πεχνίδι κε να τον κςεγελάςυμε. Μπορύςα, φιςικά, να βρο γινεκία ρύχα, οςτόςο ι μεταμόρφοςι τυ Στάλιν ςε γινέκα δεν έδινε κε πολές ελπίδες.

— Δε μ' έπιαςε μεμιάς, θέλι, φένετε, να με παρακολυθίςι, ίπε ο Στάλιν.

Οςο κι αν ςκεφτίκαμε, δεν μπορέςαμε να ςοφιςτύμε τίποτα.

— Ας κςαπλόςο λίγο κ' ίςτερα βλέπυμε...

— Κιμίςυ, κςεκυράςυ ος το βράδι· ίςος να μι βαςτάκςι κιόλας ςτιν παγονιά κε φίγι.

— Θα βαςτάκςι, ίπε χαμογελόντας...

Ο Στάλιν κςάπλοςε. Ιταν ολότελα ίςιχος. Ι ιςιχία όμος αφτί δεν προερχόταν από αφροντιςιά, αλά από τιν παλικαρίςια αντοχί, πυ τόνε χαρακτίριζε πάντα κε πυ ίχα τιν εφκερία να τίνε διαπιςτόςο κε ςτα περαζμένα χρόνια. Ιχε πολές φροντίδες βαριές κε μεγάλες ο Στάλιν. Ιταν ι ιποθέςις κε ι εντολές τυ κόματος, πυ ανάλαβε ςε μιά τόςο ιπέφθινι ιςτορικί ςτιγμί.

Μέςα ςτο κεφάλι-μυ ςχιματίζονταν κε άλαζαν λογιόλογιό ςχέδια, οςτόςο γιά κανένα απ' αφτά δεν πίςτεβα, πος θα μπορύςε να πετίχι. Ενα μονάχα πράμα ίταν ολοφάνερο: πος έπρεπε με κάθε τρόπο να γλιτόςο το Στάλιν απ' τα νίχια τις οχράνας.

3. Περιμένοντας το Στάλιν να κςιπνίςι, πίρα τις ςιμιόςις-μυ κάτι να διαβάςο. Οςτόςο το κεφάλι-μυ δε δύλεβε. Μιά βαςανιςτικί ςκέπςι μυ τριπάνιζε το μιαλό: θα μπορέςι να κςεφίγι ο Στάλιν, ί θα τον πιάςυν; Κατά τις πέντε κςίπνιςε ο Στάλιν. Μιλίςαμε καμιά όρα ακόμα κ' ιςτερότερα βγίκαμε. Ιχε πλακόςι ι ςινιθιζμένι

νίχτα τυ Πετερμπύργ. Μέςα ςτιν καταχνιά τα ιλεχτρικά φότα φότιζαν θαμπά, κ' ι άνθροπι γλιςτρύςαν, ςαν ίςκιι. Προτύ ακόμα βγύμε απ' τιν εκςόπορτα, μυ λέι ο Στάλιν:

— Νάτονε, περιμένι...

... Κε πραγματικά, ςτιν αντικρινί μεριά, λίγο προς τα πλάγια, ςτεκόταν μιά φιγύρα με γυνένιο καπέλο με αφτιά κε με το γιακά ςικομένο.

— Αφτός ίνε, ίπε ο Στάλιν.

Ο κίντινος ίταν χεροπιαςτός.

— Τί να κάνυμε; ρότιςα το Στάλιν. Κ' εκίνος ςε ίςιχο τόνο μυ απαντάι:

— Ας προχορίςυμε.

Τραβίκςαμε κατά τι λεοφόρο Νέφςκι. Ι φιγύρα μας πίρε το κατόπι. Βγίκαμε γλίγορα στο Νέφςκι κι ανακατοθίκαμε με τον κόζμο. Ανάμεςα ςτον κόζμο, πυ ερχόταν από πίςο-μας, ο ςπιύνος δε φενόταν.

— Κάπυ θα κρίφτικε, ίπε ο Στάλιν. Δε θα μας αφίςι να τυ κςεφίγυμε έτςι έφκολα... Πρέπι να βγάλι το πςομί-τυ ο άνθροπος...

Κε πραγματικά, όταν φτάςαμε ςτι Διμόςια βιβλιοθίκι, τον ίδαμε μπροςτά-μας, ςτι γονία. Τραβίκςαμε παραπέρα. Μας ακολύθιςε. Το ρολόι τις Διμόςιας βιβλιοθίκις έδιχνε εφτά. Περπατίςαμε ος μιά όρα ακόμα. Ο ςπιύνος πότε χανόταν, πότε κςεφίτρονε μπροςτά-μας. Μόλις ςχιματίζαμε τι γνόμι, πος μας έχαςε, νάτος πάλι μπροςτά-μας, φάντις μπαςτύνι.

— Τί να κάνυμε, Στάλιν; τόνε ρότιςα.

— Στο δομάτιό-ςυ δεν κάνι πιά να πάμε. Ι κατικία-ςυ αχρίςτεπςε κιόλας... Στιν περιφέρια τυ Βίμποργ έχι μιά παράνομι κατικία ενός ςιντρόφυ, φιλαντέζυ εργάτι...

Πρέπι να καταφέρυμε να πάμε ος εκί, κι αφτυνύ να τυ κάνυμε να μίνι ςτα κρία τυ λυτρύ.

4. Ιταν πάνο-κάτο 10 ι όρα. Φέραμε βόλτα λίγο ακόμα κε ςταματίςαμε ςτι γονία τις οδός Καραβάναγια. Ι δρόμι ίταν αδιανί. Σταθίκαμε εκί λίγα λεφτά να ιδύμε, αν εκςακολυθί το κινιγιτό. Δεν ίδαμε τίποτε.

—Σα να μιν ίνε, ίπα.

—Νε, δε φένετε, απάντιςε ο Στάλιν.

Τι ςτιγμί αφτί περνύςε από δίπλα-μας αργά-αργά μιά ςάνια μ' ένα όμορφο άλογο τυ Οριόλ. Ι ίδια ςκέπςι κατέβικε κε το διονόνε-μας.

—Στάλιν, πάρε τι ςάνια κε τράβα... Εχις λεφτά;

—Εχο...

Ιςτερα από λίγα δεφτερόλεφτα ο Στάλιν καθόταν κιόλας πάνο ςτι ςάνια κε τ' άλογο πίρε δρόμο ςαν αςτραπί. Ενα χαμόγελο ικανοπίιςις εςτάνθικα ν' ανεβένι ςτα χίλια-μυ γιά τιν επιτιχία... Παρακολυθύςα ακόμα το Στάλιν, πυ χάθικε μέςα ςτι χιονόςκονι, όταν κςάφνυ ακύο ποδοβολιτό κε βλέπο να περνάι δίπλα-μυ μιά άλι ςάνια· μέςα ςτι ςάνια τύτι διάκρινα το ςπιύνο-«μας» κε κάπιον άλονε. «Κινιγιτό», μυ πέραςε ςαν αςτραπί απ' το νυ. Νε, ίταν κινιγιτό. Ι ςάνια γιά μιά ςτιγμί χάθικε απ' τα μάτια-μυ.

Στεκόμυνα πολίν όρα κε ςκεφτόμυνα λιπιμένος. Εβλεπα μπροςτά-μυ ολοκάθαρι τιν ικόνα: κατέβικε κάπυ ο Στάλιν απ' τι ςάνια, πίγε ςτι γιάφκα, τον παρακολύθιςαν, τον έπιαςαν, τον κυβάλιςαν ςτιν οχράνα...

Κςανά Σιβιρία, ίςος κε κάτεργο... Βαρί χτίπιμα, αλίθια!..

—Τιν άλι μέρα, προς το βράδι, καθόμυνα ςτιν κάμαρά-μυ· κςάφνυ ακύο ςτο διάδρομο το κυδύνι τυ τιλέ-

φονυ. Με φονάκσανε στο τιλέφονο.

— Πιός ίνε; ρότισα.

— Με βαρ, μπίτζο[1]... απάντισε μιά φονί γρυζίνικα. Ι καρδιά-μυ χτίπισε. Ιταν ι φονί τυ Στάλιν.

—Πός τα πας; ρότισα γρυζίνικα.

—Πολί καλά... Θα συ τα πο...

Εδο σταμάτισε ι σινομιλία-μας. Παναπί ο Στάλιν ίταν σόος κε αβλαβίς.

6. Με ανιπομονισία περίμενα να τον σιναντίσο. Σε λίγο παρυσιάστικε ι εφκερία. Οτι μυ διιγίθικε, ίταν πολί ανότερο κε διαφορετικό απ' εκίνα, πυ λογάριαζα κε περίμενα: ο Στάλιν εφτίς κατάλαβε, πος τον κινιγύν κε ίδε, πος βρίσκετε σε αδιέκσοδο. Περνύσε απ' τι λεοφόρο Λιτέινι. Απο πίσο-τυ ίδε μέσα στι χιονόσκονι τυς σπιύνυς τις οχράνας, πυ τον ίχαν πάρι καταπόδι.

— Σίγυρα κι αφτός ο αμακσάς θα ίνε πράχτορας, σκέφτικα. Πρέπι να το σκάσο το δίχος άλο κε απ' αφτόν κι από κίνυς... Μα πός...

Νά το γεφίρι Λιτέινι... Νά ι περιφέρια Βίμποργ... Κάπυ εκί κοντά ίνε κε ι κατικία τυ φιλαντέζυ σιντρόφυ. Δεν πρέπι να χαθί ύτε δεφτερόλεφτο. Πρέπι να λιθί στι στιγμί το ζίτιμα. Κι ο Στάλιν αποφάσισε. Εριξε μιά ακόμα ματιά στο δρόμο, πυ τόνε φοτίζανε θαμπά τ' αρεά φανάρια, κυλυριάστικε κ' έπεσε μέσα στο χιόνι. Κ' έτσι, όπος ίταν κυλυριαζμένος κίλισε κε τρίποσε μέσα στα χιόνια, στιν άκρι τυ δρόμυ.

—Μπροστά απ' τι μίτι-μυ περάσανε σαν αστραπί ι πράχτορες τις οχράνας κινιγόντας τιν αδιανί σάνια, —διιγόταν ο Στάλιν.

Τυς παρακολύθισε γιά λίγι όρα με τα μάτια-τυ ο

[1] Εγό ίμε.

Στάλιν κ' έπιτα ςικόθικε, τίνακςε το χιόνι απ' τα ρύχατυ κε τράβικςε γιά το παράνομο ςπίτι τυ ςιντρόφυ, πυ ίταν στο πέμπτο πάτομα μιάς πολικατικίας.

Αφτό ίταν μιά ςκανταλόδικι αποτιχία τις οχράνας. Νἄχυνε στα χέρια-τυς ένα τέτιο «κινίγι» κε να τ' αφίςυν να τυς κςεφίγι έτςι ντροπιαςτικά. Ι οχράνα καθόριςε πάνο-κάτο τιν περιφέρια, όπυ κρίφτικε ο Στάλιν, τιν περικίκλοςε κι άρχιςε να πςάχνι ς' όλα τα ςπίτια.

— Εγό από πάνο παρακολυθύςα, έλεγε ο Στάλιν, πός ι ςπιύνι μπένανε στα ςπίτια κε πςάχνανε ς' όλες τις γονιές.

Ιςτερα από τρις μέρες ο Στάλιν, μεταμφιεζμένος ςε φιτιτί τις ςτρατιοτικίς ιατρικίς ακαδιμίας, βγίκε απ' τον κριπςόνα-τυ κε εκςακολύθιςε τιν καθοδιγιτικί δυλιά μέςα ςτιν παρανομία τυ Πίτερ, ος τον Απρίλι τυ 1912, όταν τον κςαναπιάςανε κε τον ςτίλανε εκςορία γιά τέςερα χρόνια στιν περιφέρια τυ Ναρίμ.

Εργαςία.

1. Διιγιθίτε, πός κατόρθοςε να γλιτόςι ο ςίντροφος Στάλιν απ' το κινιγιτό.

2. Το διίγιμα ίνε χοριζμένο με αριθμύς ςε 6 κομάτια. Βρέςτε επικεφαλίδα γιά το κάθε κομάτι.

3. Τις επικεφαλίδες, πυ βρίκατε, γράπςτε-τις ςα ςχέδιο, κε πάνο ς' αφτό διιγιθίτε το περιεχόμενο ολόκλιρυ τυ διιγίματος.

Προς τις γινέκες-εργάτριες.

Σίντροφι! Ι εκλογές τυ Μοςχοβίτικυ Σοβιέτ μας δίχνυν, ότι το κόμα τον κομυνιστόν δινάμοςε μέςα ςτιν εργατικί τάκςι.

Πρέπι ι γινέκες-εργάτριες να πάρυν πιό ενεργό μέρος στις εκλογές. Ι Σοβιετικί εκςυςία ίνε ι πρότι κε

ι μοναδικί στον κόζμο εχσυσία, πυ κατάργισε πλέρια όλυς τυς παλιύς, τυς αστικύς, τυς πρόστιχυς νόμυς, πυ βάζυνε τι γινέκα σε κατότερι θέσι σχετικά με τον άντρα, πυ δίνυνε προνόμια στον άντρα, λογοχάρι στο ζίτιμα τυ γάμυ κε στο ζίτιμα τον σχέσεον με τα πεδιά. Ι Σοβιετικί εχσυσία, πρότι κε μοναδικί στον κόζμο, σαν εχσυσία τον εργαζόμενον, κατάργισε όλα τα σχετικά με τιν ιδιοχτισία πλεονεχτίματα, πυ διατίρισαν γιά τον άντρα στο ικογενιακό δίκεο όλες, ακόμα κ' ι πιό διμοκρατικές αστικές διμοκρατίες.

Εκί όπυ ιπάρχυν τσιφλικάδες, καπιταλιστές, έμπορι, δε μπορί να ιπάρχι ισότιτα τις γινέκας με τον άντρα, έστο κι αν το λέι ακόμα ο νόμος.

Εκί όπυ δεν ιπάρχυν τσιφλικάδες, καπιταλιστές, έμποροι, όπυ ι εχσυσία τον εργαζόμενον φτιάνι κενύργια ζοί, δίχος τυς εκμεταλεφτές, εκί ιπάρχι ισότιτα τις γινέκας με τον άντρα. Εκί ο νόμος το λέι κε το εφαρμόζι.

Αφτό όμος δε φτάνι.

Ι ισότιτα σίμφονα με το νόμο δεν ίνε ακόμα ισότιτα στι ζοί. Εμάς μας χριάζετε να πετίχι ι γινέκα-εργάτρια νἄχι ισότιτα με τον άντρα-δυλεφτί όχι μονάχα σίμφονα με το νόμο, μα κε στι ζοί. Γι' αφτό πρέπι ι γινέκες εργάτριες να πέρνυν ολοένα κε πιό ενεργό μέρος στι διίκισι τον κινονικόν επιχιρίσεον κε στι διίκισι τυ κράτυς.

Ι γινέκες, διικόντας, θα μάθυν γλίγορα κε θα χσεπεράσυν τυς άντρες.

Εκλέχστε λιπόν περισότερες γινέκες-εργάτριες στο Σοβιέτ, τόσο μέλι τυ κόματος όσο κε εχσοκοματικές. Φτάνι να ίνε τίμια εργάτρια, πυ να χσέρι να κάνι λογικί εφσινίδιτι δυλιά, κι ας ίνε εχσοκοματικί — εκλέχστε-τιν στο Μοσχοβίτικο Σοβιέτ!

Εχλέχςτε πιό πολές γινέχες-εργάτριες στο Μοςχοβίτικο Σοβιέτ! Ας αποδίχςι το μοςχοβίτικο προλεταριάτο, ότι ίνε έτιμο να χάνι χε χάνι όλα γιά τον αγόνα μέχρι τι νίχι, γιά τον αγόνα ενάντια στιν παλιά ανιςότιτα, ενάντια στον παλιό αστικό εχςεφτελιζμό τις γινέχας!

Το προλεταριάτο δε μπορί να πετίχι πλέρια τι νίχι, αν δεν καταχτίςι πλέριά λεφτεριά γιά τις γινέχες.

21, II. 1920.

(Β. Ι. Λένιν. Απαντα, έχδοςι 3-ι τ. XXV, ςελ. 40).

Α. Νεβέροφ

Ι Μαρία ι μπολςεβίκα.

1. Ιχαμε στο χοριό-μας μιά γινέχα, πυ τίνε λέγανε Μαρία. Απςιλί, με γιομάτο στίθος, φρίδι μάβρο, γαιτάνι. Ο άντρας-τις μικρόςομος, ςα δαχτιλίθρα. Τΰδοςαν χε παρατςύχλι. Τράγο τον ίπανε. Μ'ένα καπέλο μπορίς να τόνε ςκεπάςις ολόχλιρο. Απςις, όςο δεν πέρνι. Τα βάζι πάντα με τι Μαρία· χτιπά τι γροθιά-τυ πάνο στο τραπέζι, όπος ο ςιδεράς με το ςφιρί.

— Θα ςε ςχοτόςο! Θα ςυ πάρο τιν πςιχί!

Ινε όμος χ' ι Μαρία πονιρί. Αρχίζι επίτιδες να τον χαλοπιάνι, ςα να φοβίθικε.

— Προχόφι Μίτριτς! Τ' ίν' αφτά;

— Θα ςυ χόπςο το κεφάλι!

Αφτί τυ μιλάι με πιότερο χάδι.

— Εχο πςίςι λαπά. Θέλις;

Τυ γιομίζι ένα πιάτο. Ρίχνι από πάνο βύτιρο έτςι, πυ ςχιματίζοντε πάνο απ'το λαπά βυτιρένια αστράχια. Στέκετε μπροστά-τυ με βαθιά ιπόχλιςι, τον φιλέβι έτςι, όπος χάνυν στυς γάμυς.

— Τρόγε, Προχόφι Μίτριτς, εγό ίμε ι φτέχτρα...

Τυ αρέςι τυ Προχόφι αφτό το πράμα, να τόνε περιπιέτε ι γινέχατυ. Σιχόνι τι μίτι-τυ χε νιόθι τον εαφτό-τυ πολί δινατό, θερίο.

— Δε θέλο.

Ι Μαρία, ςαν χαμαριέρα, στριφογιρίζι όλιν τιν όρα γίρο-τυ: τυ δίνι νερό, τυ φέρνι τιν χαπνοςαχύλα-τυ. Κι αν τίχι ο άντρας-τις να βγάλι

ςτι μέςι τυ καλιβιύ τις λάπτες κε τα τςυράπια-τυ, αφτί περιμαζέβι αμέςος τις λάπτες, κε τα τςυράπια-τυ τα χόνι ςτι ντυχόβκα.

2. Προτίτερα ι Μαρία έδιχνε λιγότερο το χαραχτίρα-τις. Πιότερο ίχε να κάνι με τις ςκυτύρες τυ ςπιτιύ. Μόλις όμος φάνικαν ι μπολςεβίκι με τι λεφτεριά κε αρχίςανε να φυςκόνυν τα μιαλά τον γινεκόν—εςίς, τυς λέγανε, ίςαςτε τόρα ίςες με τυς άντρες — άνικςε κ' ι Μαρία τα μάτια-τις. Μόλις άκυε, πος ίρθε κάποιος ρίτορας, αμέςος έτρεχε ςτι ςινέλεφςι. Σα νάχαςε τι ντροπί. Μιά φορά ζίγοςε το ρίτορα, πεζογελά με τα μάτια-τις, ςαν κοπέλα, κε τυ λέι:

— Πάμε, ςίντροφε ρίτορα, ς'εμάς, να πιύμε τςάι.

Ι θοριά τυ Τράγυ άλακςε, βέβεα, μεμιάς. Σκοτίνιαςαν τα μάτια-τυ, φύςκοςαν τα ρυθύνια-τυ. «Νά τόρα, θα τιν αδράκςι κιόλας μέςα ςτι ςινέλεφςι» ςκεφτόμαςταν εμίς. Οςτόςο έκανε ιπομονί. Τι ζίγοςε κε τις λέι:

— Εμπρός, ςπίτι!..

Στο ςπίτι ςίκοςε τις γροθιές-τυ κ' ετιμαζόταν να τιν βαρέςι.

— Θα ςυ πάρο τιν πςιχί!

Ι Μαρία τον πιράζι:

— Πιός ίνε αφτός, πυ κάνι ςαματά ςτο ςπίτι-μας, Προκόφι Μίτριτς;

— Θα ςυ κόπςο τιν ποδιά, αν εκςακολυθίς να ςέρνεςε ςτις ςινελέφςις.

— Ο μπαλτάς-ςυ δεν κόβι.

Αναπςε ο Τράγος. Πςάχνι να βρι κάτι, γιά να τι χτιπίςι. Ι Μαρία τον φοβερίζι.

— Τόλμιςε να μ'ανκίκςις: θα ςπάςο όλα τα τςυκάλια πάνο ςτο τραγίςιο κεφάλι-ςυ.

Ετςι άρχιςαν ι φαςαρίες. Ο τράγος δίχνι τι δικί-τυ εκςυςία, ι Μαρία τι δικί τις..

3. Αρχιςε ι Μαρία να πέρνι απ'το κλυμπ εφιμερίδες κε βιβλία. Κςεδιπλόνι τιν εφιμερίδα πάνο ςτο τραπέζι ςαν τραπεζομάντιλο, κάθετε κε κυνάι τα χίλια-τις ςα δαςκάλα. Κ' ι εφιμερίδες κε τα βιβλία, όπος κςέρυμε, τραβύν τον άνθροπο: γίνετε αλιότικος,δε μιάζι πιά με τον εαφτό-τυ. Τόρα τελεφτέα έβγαλε ςτι μέςι κε το ζενοντέλ (γινεκίο τμίμα). Τέτια λέκςι εμίς δεν ακύςαμε· δε μιάζι νάνε ρύςικι. Κ' ίςτερα απ' αφτό, τί να διςι! Κόλιςε δίπλα-τις μιά γινέκα, ίςτερα άλι. Τί διάβολο! Στο ςπίτι τυ Τράγυ ανίκςανε κύρςα. Μαζόνυντε κι αρχίζυνε πιά να γλοςοκοπανάνε. Αρχιςε να έρχετε κι ο κομιςάρος απ'το ςοβιέτ. Ινε δικός-μας χοριανός, Βάςκα Σλαπυνόκ τόνε λέγαμε προτίτερα. Πέραςε με το μέρος τον μπολςεβίκον, έγινε Βαςίλις Ιβάνοβιτς. Ο Τράγος-μας γένικε πιά γατίτςα.

Μόλις κάνι να κςεςτομίςι κάτι, κε αμέςος τον αποςτομόνυν δέκα φονές μεμιάς.

— Ε-ε-ε, ςόπενε!

Ο κομισάρος, βέβεα, ιποστιρίζι τις γινέκες — τέτιο ίνε το πρόγραμά-τυ.

— Τόρα, λέι, Προκόφι Μίτριτς, δε γίνετε να μαλόνις τι γινέκα — επανάστασι έχυμε...

Κ'εκίνος πσεφτοχαμογελάι, σα βλάκας. Από μέσα-τυ ίνε έτιμος να κάνι κομάτια όλιν αφτίν τιν επανάστασι, μα φοβάτε: μπορί νάχι μπελάδες. Κε ι Μαρία ολοένα πέρνι θάρος:

— Θέλο, λέι, να μπο πιά ολότελα στο μπολσεβίκικο κόμα.

Ο Τράγος προσπαθί να τιν κάνι να ντρέπετε.

— Πός δε ντρέπεσε, τις λέι. Κυκύτσι σινίδισι δεν έχις. Ο θεός δε θα συ τι σιχορέσι αφτί-συ τι διαγογί.

Ι Μαρία τον κοροιδέβι.

— Ο θε-εός. Πιός θεός; Πός συ κατέβικε;

4. Ετιμαζόμασταν να εκλέξυμε το σοβιέτ. Ο τόπος γιόμισε γινέκες, λες κ'ίταν γιορτί. Εκί πυ μιλύσαμε κε κάναμε σαματά, ακύμε να φονάζυνε τόνομα τις Μαρίας.

— Τι Μαρία! τι Μαρία Γρισάγινα!

Ιπε κσεπίτιδες κάπιος από μας.

— Μάλιστα, μάλιστα!

Το κάναμε έτσι στα χορατά, ι δυλιά όμος πίρε σοβαρί τροπί. Ι γινέκες τσιμπάν τυς άντρες, σαν καλιακύδες· λογιό-λογιό χίρες, γινέκες στρατιοτόν — ολάκερο σίνεφο. Κε τυ κόζμυ τυ δικύ μας δεν τυ πολιαρέσι να αναλαβένι τέτιες θέσις, κε προπάντον σίμερα. Δεν παν να κυρέβοντε, σκέφτικαν. Θέλυν τι Μαρία, ας τιν εκλέκσυν λιπόν. Κομάτια να γίνι...

Μετρίσανε τυς πσίφυς, πυ πίρε ι Μαρία. Βγίκαν διακόσιι δεκαπέντε. Ο κομισάρος Βασίλις Ιβάνοβιτς έβγαλε κιόλας σινχαριτίριο λόγο.

— Το λιπόν, Μαρία Φεντόροβνα, λέι, ίστε ι πρότι γινέκα στο σοβιέτ τον αγροτόν αντιπροσόπον... Δυλέπστε.

Τα μάτια τις Μαρίας ανίκσανε διάπλατα κε μιά κοκινάδα ανέβικε στα μάγυλά-τις. Στέκετε ορθί, δίχος να χαμογελά.

— Θα δυλέπσο, σίντροφι, λέι. Αν δεν τα καταφέρο, μι με κατακρίνετε, βοιθίστε-με.

Σ'αφτό το μετακσί ο Τράγος τάχασε ολότελα. Κε το κιριότερο, δε μπορί να καταλάβι: τον κοροιδέβυν, ί τον τιμάνε.

Πίγε σπίτι κε σκέφτετε: «Πός να τις μιλίσο τόρα; Ινε πρόσοπο τις ιπιρεσίας...»

5. Πάμε ίστερα από κάμποσες μέρες στο σοβιέτ να ρίκσυμε μιά ματιά στι Μαρία — δεν τιν αναγνορίζυμε. Εχι το τραπέζι-τις· πάνο στο τραπέζι μελανοδοχίο, διό μολίβια — μαβί κε κόκινο — κε δίπλα-τις ο γραματέας κάτι γράφι. Κ' εκίνι ι κατεργάρα άλακσε κε τι φονί-τις ακόμα. Τα μάτια-τις πιγενοέρχοντε πάνο στις σιρές.

— Αφτό, λέι, ίνε γιά το επιςιτιςτικό ζίτιμα, ςίντροφε Ερεμέεφ.

— Αχα...

Ιπογράφι το χαρτί κε κςανά μιλάι ςαν προιςτάμενος:

— Ι κατάλογι ίνε έτιμι; Τελιόςτε-τυς γλίγορα!

Δεν πιςτέβυμε τα μάτια-μας. Αφτί ίνε ι Μαρία; Κε δεν κοκίνιςε ύτε μιά φορά.

Βαςανίςτικε ο Τράγος, βαςανίςτικε κε ςτο τέλος άρχιςε να τις ζιτάι διαζίγιο.

— Λεφτέροςέ-με, τις λέι, από τύτι τι ζοί... Εγό, λέι, δε μπορό πιά. Θα γιρέπςο άλι γινέκα — κατάλιλι.

Ι Μαρία κύνιςε μονάχα το χέρι-τις.

— Παρακαλό, λέι, εγό ίμε έτιμι εδό κε πολίν κερό.

Δύλεπςε πέντε μίνες ς' εμάς· μας έγινε φόρτομα: το χερικό-τις ίτανε με το παραπάνο μπολςεβίκικο, κόλιςαν απ'αφτίν κε ι άλες γινέκες... Ιχαμε τιν ιδέα, πος δε θα γλιτόςυμε απ' αφτίν. Μα νά, έγινε μιά μικρί ιςτορία — ι καζάκι έκαναν επίθεςι. Πίρε ι Μαρία ένα αμάκςι κε τράβιξε να βρι τυς μπολςεβίκυς. Πύ πίγε, δε μπορό να ςας το πο. Τιν ίδανε, τάχα, ςε κάπιο άλο χοριό· ίςος όμος κε να μιν ίταν εκίνι, μα κάπια άλι, πυ τις έμιαζε. Τόρα πολές τέτιες γινέκες κςεφιτρόςανε.

Εργαςία.

1. Διιγιθίτε, πός άλακςε ι θέςι τις Μαρίας απ'τι ςτιγμί, πυ ι μπολςεβίκι πίραν τιν εκςυςία. Πός φερνόταν μαζί-τις προτίτερα ο Τράγος; Γιατί ι Μαρία έπαπςε να φοβάτε τον Τράγο; Γιατί πςίφιςαν όλες ι γινέκες γιά τι Μαρία; Τα κατάφερε ι Μαρία με τι δυλιά τυ Σοβιέτ;

2. Σκεφτίτε, τί επικεφαλίδες μπορίτε να δόςετε ςτο κάθε κομάτι τυ διιγίματος, πυ αρχίζι με αριθμό. Σιζιτίςτε τις επικεφαλίδες, πυ ςκεφτίκατε κε τις καλίτερες απ'αφτές γράπςτε-τες ςα ςχέδιο.

Κατά τον Α. Ζόριτς

Ακριβός ςτις τέςερις.

Τιν κιριακί, όταν γένικε το φοβερό αφτό κε ακατανόιτο, πυ πέραςε ςτι ζοί-τυ ο μίςτερ Εντυαρντ Χενκ, τυ φέρανε το αφτοκίνιτο ακριβός ςτις τρις, όπος πάντα. Βγίκε ςτον αμακςοτό δρόμο. Ακύμπιςε ςτα μακςιλάρια τυ αφτοκίνιτυ κε άναπςε ένα πύρο. Γιά χιλιοςτί φορά ένιοθε με κενύργια δίναμι, πος όλα πυ τον περιτριγιρίζυν, όλα πυ μπορύν να τυ ίνε οφέλιμα ί βλαβερά, όλα μπορύν να αγοραςτύν, να πυλιθύν ί κε να καταςτραφύν με μιά-τυ μονογραφί.

Τι ςτιγμί, πυ τα ςκεφτόταν κε χαμογελύςε κατεβάζοντας τις κό-

χες τον χσοριζμένον χιλιόν-τυ, χε το φοτιζμένο ρολόι τυ αφτοχίνιτυ έδιχνε τέσερις παρά ένα λεφτό, ο σοφέρ σταμάτισε απότομα χε αναπάντεχα το αφτοχίνιτο χε έζβισε το φος. Κ' ενό απ' το μοτόρ έβγενε χανονιχός θόριβος, πυ ολοένα έζβινε, ο σοφέρ χαθόταν αχίνιτος, χρατόντας με το χέρι το μοχλό· χατόπι έβγαλε τιν τραγιάσχα-τυ (χέπχα) χε τιν έβαλε πάνο στο βολάν.

— Αλό, Κέλι, ίπε με χομένι φονί ο μίστερ Χενχ, τί τρέχι;

Ο σοφέρ χαθόταν αχίνιτος, σιοπιλός χε χσεσχύφοτος. Δεν χυνίθιχε χε δεν απάντισε.

— Κυφάθιχες, γάβγισε θιμομένος ο μίστερ Χενχ. Ινε αχριβός τέσερις! Θ' αργίσο.

Γίρισε τότε ο σοφέρ, χε γιά πρότι φορά ίδε ο μίστερ Χενχ τιν περιφρόνισι χε το μίσος ζογραφιζμένο πάνο στο ανθρόπινο πρόσοπο, πυ ίταν γιριζμένο προς το μέρος-τυ.

— Στις ιχοσιεφτά τυ Γενάρι, στις τέσερις ι όρα, ίπε ο σοφέρ, χιδέβυνε το Λένιν, σερ. Ι χίνισι σταματάι γιά πέντε λεφτά, σερ...

Ο μίστερ Χενχ σόπασε γιά ένα δεφτερόλεφτο σαστιζμένος, σφίνχοντας ανάμεσα στα δάχτιλά-τυ το πύρο χε λερόνοντας με τι στάχτι-τυ το παλτό χε το θαβμάσιο χαλί τυ αφτοχίνιτυ. Κατόπι τον ανχάλιασε μιά ανίμπορι χε λισιαζμένι χάχιτα.

— Αβριο χιόλας να φίγις! ίπε με βραχνιαζμένι φονί χε εστάνθιχε στο στόμα-τυ μιά δισάρεστι χσεραίλα.

Ο Κέλι, ο σοφέρ, δεν έδοσε χαμιά απάντισι χε χαθόταν αχίνιτος, χιτόντας ίσια μπροστά τυ με ανιχτά τα μάτια. Ο άνεμος ανατάραζε χε μπέρδεβε τα μαλιά στο χσεσχύφοτο χεφάλι-τυ.

Στο μιαλό τυ μίστερ Χενχ δύλεβε ι σχέπσι με τριπλί γλιγοράδα. Σχέφτιχε, πος αν αργίσι στο χριματιστίριο, θάχι τεράστιες ζιμίες, χε φόναχσε βραχνά τυ σοφέρ:

— Χίλιες ενχλέζιχες! Τράβα!

Ο σοφέρ δε σάλεπσε.

Ο μίστερ Χενχ θάθελε να φονάχσι, πος θα πλερόσι διό, χε τρις, χε πέντε, χε δέχα χιλιάδες, οστόσο δεν ίπε τίποτα. Εβλεπε χσεχάθαρα, ότι ο σοφέρ το χσέρι θαβμάσια χε το νιόθι, πος άβριο θα τόνε διόχσυν απ' τι θέσι-τυ χε θα βγι στο δρόμο με τι γινέχα-τυ χε το χοριτσάχι-τυ, τι Σεμ, χε θα χάνι το λύστρο στυς δρόμυς, ί θα ζιτιανέπσι, ί θα πάι στο λιμένα να φορτόσι τζάμπα σχεδόν τα γυρύνια τυ μίστερ Χενχ. Κι αν χσέροντάς-τα όλα αφτά, χι όντας έτιμος να πινάσι, ο Κέλι, ο σοφέρ, σταμάτισε τ' αφτοχίνιτο χε χάθετε αχίνιτος, χιτόντας ίσια μπροστά-τυ το ιδρομένο τζάμι, — παναπί πος χάπια παράχσενι δίναμι, πυ τον ιπαγορέβι να το χάνι, δε μπορί ν' αγοραστί, όπος αγοράζοντε όλα, πυ βρίσχυντε πάνο στο δρόμο τυ μίστερ Χενχ.

Οταν το ρολόι τυ αφτοχίνιτυ έδιχνε τέσερις χε πέντε λεφτά, ο Κέλι, ο σοφέρ, φόρεσε τιν τραγιάσχα-τυ. Το μοτόρ έβγαλε ίσιχο χε χανονιχό θόριβο, το αποτιφλοτιχό φος έσχισε χσανά το σίθαμπο, πυ ίχε τιλίχσι όλο τον χάμπο, χε ι μιχανί χσεχίνισε. Ι ζοί, πυ σταμάτισε γιά πέντε λεφτά, άρχισε να χσαναχιλάι ριθμιχά χε με το σινιθιζμένο τρόπο.

Οστόσο ο μίστερ Χενχ δεν ένιοσε ύτε χαρά, ύτε ισιχία. Εστανόταν έναν τσυχτερό πόνο στα μελίνχια-τυ, παράχσενο βάρος χε σίνχριο σ' όλο-τυ το χορμί χε χυχυλονόταν, χομένος στι γονιά, με το γιαχά τυ πανοφοριύ-τυ, πΰταν λερομένος απ' τι στάχτι...

Εργασία.

1. Γιατί ο σοφέρ Κέλι σταμάτισε γιὰ πέντε λεφτά το αφτοχίνιτο. Γιατί δεν έφεραν αποτέλεσμα στον Κέλι ύτε ι ανταμιβί, πυ τυ ιποσχέθιχε τ' αφεντιχό, ύτε ι φοβέρες-τυ. Σχεφτίτε, πιά ίνε ι παράχσενι δίναμι, πυ „δε μπορί να αγοραστί, όπος αγοράζοντε όλα, πυ βρίσχοντε πάνο στο δρόμο τυ μίστερ Χενχ".

2. Χορίστε όλο το διίγιμα σε χομάτια, ἐτσι πυ το χάθε χομάτι να τεριάζι, ος προς το περιεχόμενο, στις επιχεφαλίδες τυ παραχάτο σχεδίυ:

1. Ο μίστερ Χενχ χσεχίνισε. 2. Ο Κέλι σταματὰι τ' αφτοχίνιτο. 3. Ι ετία τυ σταματίματος. 4. Ι απιλές χε ι ιποσχέσις τυ μίστερ Χενχ. 5. Ο μίστερ Χενχ νιόθι τιν αδιναμία-τυ. 6. Το αφτοχίνιτο χσεχίνισε.

Ι ρίζες τυ σταχανοβίτιχυ χινίματος.

(Απόσπαζμα απ' το λόγο τυ ς. Στάλιν στιν Ι Πανενοσιαχί σίσχεψι τον σταχανοβιτόν εργατόν χε εργατριόν).

Πός μπορύμε να εχσιγίσυμε το γεγονός, ότι το σταχανοβίτιχο χίνιμα αποδίχτιχε σαν χάτι το πλέρια όριμο; Πύ βρίσχυντε ι ετίες τις τόσο γλίγορις διάδοσίς-τυ; Πιές ίνε ι ρίζες τυ σταχανοβίτιχυ χινίματος;

Ι ετίες αφτές θἄνε τυλάχιστο τέσερις.

1) Για βάσι τυ σταχανοβίτιχυ χινίματος χρισίμεψε πρότ' απ' όλα ι ριζιχί χαλιτέρεψι τις ιλιχίς θέσις τον εργατόν. Τόρα ζύμε πιό χαλά, σίντροφι. Τόρα ζύμε πιό χαρύμενα. Κι όταν ζι χανίς χαρύμενα, ι δυλιά φυντόνι. Από δο χσεπιδύν ι μεγάλες νόρμες στιν αποδοτιχότιτα τις δυλιάς. Αφτό διμιυργί τυς ίροες χε τις ιροίδες τις δυλιάς. Σ' αφτό πρότ' απ' όλα βρίσχετε ι ρίζα τυ σταχανοβίτιχυ χινίματος. Αν ίχαμε χρίσι, αν ίχαμε ανεργία — τι μάστιγα αφτί τις εργατιχίς τάχσις — αν ζύσαμε άσχιμα, άχαρα, όχι έφθιμα, χανένα σταχανοβίτιχο χίνιμα δε θα ίχαμε (χιροχροτίματα). Ι προλεταριαχί-μας επανάστασι ίνε ι μοναδιχί στον

κόζμο επανάστασι, πυ κατόρθοσε να δίχσι στο λαό όχι μονάχα τα πολιτικά-τις αποτελέζματα, μα κε αποτελέζματα ιλικά. Απ' όλες τις εργατικές επαναστάσις κσέρυμε μονάχα μιά, πυ κάπος κατόρθοσε να πάρι τιν εκσυσία. Αφτί ίνε ι Παρισινί Κομύνα. Αφτί όμος δε βάσταχσε πολί. Ινε αλίθια, πος αφτί δοκίμασε να σπάσι τα δεζμά τυ καπιταλιζμύ, δεν πρόφτασε όμος να τα σπάσι, κε πολί περισότερο δεν πρόφτασε να δίχσι στο λαό τα καλά ιλικά αποτελέζματα τις επανάστασις. Ι δικί-μας ι επανάστασι ίνε ι μοναδική, πυ όχι μόνο έσπασε τα δεζμά τυ καπιταλιζμύ, κ' έδοσε στο λαό τι λεφτεριά, μα πρόφτασε ακόμα να τυ δόσι κε τις ιλικές σινθίκες γιά μιά έφπορι ζοί. Σ' αφτό βρίσκετε ι δίναμι κε το ακατανίκιτο τις επανάστασίς-μας. Βέβεα, ίνε καλό να διόχσι κανίς τυς καπιταλιστές, να διόχσι τυς τσιφλικάδες, να διόχσι τυς τσαρικύς οπρίτσνικυς, να πάρι στα χέρια-τυ τιν εκσυσία κε να καταχτίσι τι λεφτεριά. Αφτό ίνε πολί καλό. Διστιχός όμος ι λεφτεριά μοναχί-τις με κανένα τρόπο δε φτάνι. Οταν δε φτάνι το ψομί, όταν δε φτάνυν το βύτιρο κε τα λίπι, όταν δε φτάνι ι μανιφατύρα, όταν ι κατικίες ίνε άσχιμες, με μόνι κε μονάχι τι λεφτεριά προκοπί δε μπορί να γίνι. Πολί δίσκολο ίνε, σίντροφι, να ζίσι κανίς μονάχα με τι λεφτεριά (ε π ι δ ο κ ι μ α σ ί ε ς, χ ι ρ ο κ ρ ο τ ί μ α τ α). Γιά να ζίσι κανίς καλά κε χαρύμενα, ίνε απαραίτιτο τα αγαθά τις πολιτικίς λεφτεριάς να σιμπλιροθύνε με ιλικά αγαθά. Ι χαραχτιριστική ιδιομορφία τις επανάστασίς-μας βρίσκετε σε τύτο, ότι έδοσε στο λαό όχι μονάχα λεφτεριά, μα κε ιλικά αγαθά, μα κε τι δινατότιτα μιάς έφπορις κε κυλτυρίστικις ζοίς. Νά γιατί σίμερα ζύμε χαρύμενα κε νά πάνο σε πιό έδαφος φίτροσε το σταχανοβίτικο κίνιμα.

2) Δέφτερι πιγί τυ σταχανοβίτικυ κινίματος ίνε το γεγονός, ότι σε μας λίπι ι εκμετάλεψσι. Ι άνθροπι σε μας δυλέβυν όχι γιά τυς εκμεταλεφτές, όχι γιά να πλυτίσυν τυς χαραμοφάγιδες, αλά γιά τον εαφτό-τυς, γιά τιν τάκσι-τυς, γιά τι δική-τυς, τι σοβιετική κινονία, όπυ στιν εκσυσία βρίσκυντε ι καλίτερι άνθροπι τις εργατικίς τάκσις. Γι' αφτό ίσα-ίσα ι δυλιά σε μας έχι κινονική σιμασία, ίνε έργο τιμίς κε δόκσας. Στον καπιταλιζμό ι δυλιά έχι ιδιοτικό, ατομικό χαραχτίρα. Εβγαλες παραπάνο δυλιά, πάρε παραπάνο κε ζίσε όπος καταλαβένις. Κανένας δε σε κσέρι κε δε θέλι να σε κσέρι. Δυλέβις γιά τυς καπιταλιστές, τυς πλυτίζις; Μα πός μπορί να γίνι κι αλιός; Γι' αφτό κε σε μισθόσανε, γιά να πλυτίζις τυς εκμεταλεφτές. Δεν ίσε σίμφονος μ' αφτό — τράβα στις γραμές τον άνεργον κε φιτοζόισε όπος σι καταλαβένις — θα βρύμε άλυς, πιό βολικύς. Γι' αφτό ι δυλιά τον ανθρόπον δεν εχτιμιέτε πολί μέσα στο καπιταλιστικό σίστιμα. Ενοίτε, πος μέσα σε τέτιες σινθίκες δε μπορί να ιπάρχι θέσι γιά σταχανοβίτικο κίνιμα. Το πράμα όμος αλάζι μέσα στις σινθίκες τυ σοβιετικύ καθεστότος. Εδό τον άνθροπο, πυ δυλέβι, τον έχυνε σε ιπόλιψσι. Εδό ο άνθροπος αφτός δυλέβι όχι γιά τυς εκμεταλεφτές, αλά γιά τον εαφτό-τυ, γιά τιν

τάκςι-τυ, γιά τιν κινονία. Εδό ο άνθροπος, πυ δυλέβι, δε μπορί να εςθάνετε τον εαφτό-τυ παραπεταμένο κε απομονομένο. Αντίθετα, ςε μας ο άνθροπος, πυ δυλέβι, εςτάνετε τον εαφτό-τυ ελέφτερο πολίτι τις χόρας-τυ, ςαν ένα ίδος κινονικύ παράγοντα. Κι αν δυλέβι καλά κε δίνι ςτιν κινονία κίνο, πυ μπορί νά δόςι, ίνε ίροας τις δυλιάς, ςτεφανομένος με δόκςα. Καταλαβένετε, πος μονάχα μέςα ςε τέτιες ςινθίκες μπορύςε να γενιθί το ςταχανοβίτικο κίνιμα.

3) Σαν τρίτι πιγί τυ ςταχανοβίτικυ κινίματος πρέπι να θεορίςυμε το γεγονός, ότι ςε μας ιπάρχι κενύργια τεχνικί. Το ςταχανοβίτικο κίνιμα ίνε οργανικά ςιδεμένο με τιν κενύργια τεχνικί. Δίχος κενύργια τεχνικί, δίχος κενύργια εργοςτάςια κε φάμπρικες, δίχος κενύργια αρματοςιά, το ςταχανοβίτικο κίνιμα δε μπορύςε να γενιθί ςε μας. Δίχος κενύργια τεχνικί μπορύνε ν' ανεβύν ι τεχνικές νόρμες μιά-διό φορές — όχι όμος παραπάνο. Αν ι ςταχανοβίτες ανεβάςανε τις τεχνικές νόρμες πέντε κε έκςι φορές, αφτό ςιμένι, πος αφτί ςτιρίζυντε ολοκλιροτικά κε πλέρια πάνο ςτιν κενύργια τεχνικί. Κ' έτςι βγένι, πος ι βιομιχανοπίιςι τις χόρας-μας, ι αναςινκρότιςι τον φάμπρικον κε εργοςταςίον-μας, το γεγονός ότι έχυμε κενύργια τεχνικί κε κενύργιες αρματοςιές, όλα τύτα ςταθίκανε ςα μιά απ' τις ετίες, πυ γενίςανε το ςταχανοβίτικο κίνιμα.

4) Με τιν κενύργια όμος τεχνικί μονάχα προκοπί δε γίνετε. Μπορί νάχι κανίς πρότις τάκςεος τεχνικί, πρότις τάκςεος εργοςτάςια κε φάμπρικες, ςα δεν ιπάρχυν όμος άνθροπι, ικανί να ζέκςυν τιν τεχνικί αφτί, τότε ι τεχνικί-ςας θα μίνι τεχνικί άζεχτι. Γιά να μπορέςι ι κενύργια τεχνικί να δόςι τα αποτελέζματά-τις, πρέπι να ιπάρχυν ακόμα κε άνθροπι, ςτελέχι εργάτες κε εργάτριες, ικανί να μπυν επικεφαλίς τις τεχνικίς κε να τίνε ςπρόκςυνε μπροςτά. Ι γένεςι κε το μεγάλομα τυ ςταχανοβίτικυ κινίματος ςιμένυν, πος ςε μας γενιθίκανε κιόλας τέτια ςτελέχι ανάμεςα ςτυς εργάτες κε ςτις εργάτριες. Εδό κε διό χρόνια το κόμα ίπε, ότι τόρα με το να έχυμε φτιάςι κενύργια εργοςτάςια κε φάμπρικες κε με το να έχυμε δόςι ςτις επιχιρίςις-μας κενύργια αρματοςιά, — κάναμε μονάχα τι μιςί δυλιά. Το κόμα ίπε τότε, πος ο ενθυςιαζμός τις ανικοδόμιςις κενύργιον εργοςταςίον πρέπι να ςιμπλιροθί με τον ενθυςιαζμό τις κατάχτιςίς-τυς, πος μονάχα ètςι μπορί ι δυλιά να πάι ος το τέλος. Ινε ολοφάνερο, πος ς' αφτά τα διό χρόνια γίνονταν ι κατάχτιςι τις κενύργιας αφτίς τεχνικίς κε ι διμιυργία κενύργιον ςτελεχόν. Τόρα ίνε ολοφάνερο, πος έχυμε κιόλας τέτια ςτελέχι. Ενοίτε, πος χορίς τέτια ςτελέχι, χορίς αφτύς τυς κενύργιυς ανθρόπυς, δε θα ίχαμε κανένα ςταχανοβίτικο κίνιμα. Ετςι ι κενύργιι άνθροπι, από μέςα απ' τυς εργάτες κε τις εργάτριες, πυ καταχτίςανε τιν κενύργια τεχνικί, ίταν ι δίναμι, πυ φορμάριςε κε έςπροκςε μπροςτά το ςταχανοβίτικο κίνιμα.

Αφτές ίνε ι ςινθίκες, πυ γενίςανε κε ςπρόκςανε μπροςτά το ςταχανοβίτικο κίνιμα.

Τί διιγιέτε ο Σταχάνοφ γιά τι δυλιά-τυ.

(Απόςπαξμα απ' το λόγο τυ ς. Σταχάνοφ ςτιν I Πανενοςιακί ςίςκεπςι τον ςταχανοβιτόν εργατόν κε εργατριόν).

Οταν διάβαςα το λόγο, πυ έκανε ςτις 4 τυ Μάι ο ς. Στάλιν ςτυς απόφιτυς τις Στρατιοτικίς ακαδιμίας, ςκέφτικα πολί πάνο ςτο ζίτιμα: τί πρέπι να γίνι, γιά ν' ανεβί ι παραγογικότιτα τις δυλιάς, να χριςιμοπιιθί πλέρια όλι ι τεχνικί. Οπος ίνε κιόλας γνοςτό, το Ντονμπάς οπλίςτικε τελεφτέα με πολές μιχανές κε με πολά μιχανίματα. Ινε γνοςτό ακόμα, πος το μιχανικό ςφιρί ςοβιετικίς παραγογίς ίνε πολί καλό, φτάνι μονάχα να το μεταχιριςτί κανίς όπος πρέπι.

Πλιςίαζε ι διεθνικί μέρα τον νέον κε θέλιςα να ιπογραμίςο τιν ιμέρα τύτι με ρεκόρ ςτο ανέβαξμα τις παραγογικότιτας τις δυλιάς. Πρέπι να ςας πο, ότι πολίν κερό πριν απ' τιν ιμέρα τύτι μαζί με τυς κοματικύς οργανοτές Πετρόφ κε Ντιυκάνοφ ςκεφτόμαςταν πάνο ςτο ζίτιμα: πός να ςπάςυμε τις αλιςίδες τις νόρμας, να κάνυμε τυς ανθρακορίχυς να πάρυνε φόρα, κε ν' ανανκάςυμε το ςφιρί να δυλέβι όλι τι βάρδια. Αποφαςίςαμε λιπόν ςτο ανθρακοριχίο: να κατεβάςυμε ένα ανθρακορίχο ς' όλι τι λάβα. Στα τέλι τυ Αβγύςτυ ίρθαν ςτο ςπίτι-μυ ο κοματικός οργανοτίς κι ο προιςτάμενος τυ τμίματος κε μυ προτίνανε να κατεβό ςτι λάβα. Με μεγάλι προθιμία δέχτικα τιν πρόταςι αφτί, κε τι νίχτα προς τις 31 τυ Αβγύςτυ πίγα να ςπάςο κάρβυνο. Μαζί-μυ κατεβίκανε διό ςτιριχτές (κρεπίλςικι), ο προιςτάμενος τυ τμίματος ςίντροφος Μαςύροφ, ο κοματικός οργανοτίς τυ οριχίυ ςίντροφος Πετρόφ κε ο ςιντάχτις τις μνογοτιράζκας ςίντροφος Μιχάιλοφ. Ινε δίςκολο να ςας μεταδόςο το τί εςτάνθικα εγό κε ι ςίντροφι, πυ κατεβίκανε μαζί-μυ. Θιμάμε όμος, ότι όλι-μας ίμαςταν βέβει γιά τιν επιτιχία τις δυλιάς-μας.

Εγό έςπανα κάρβυνο κε πίςο από μένα έρχονταν ι ςτιριχτές. Δυλέβαμε εντατικά κι ο κερός πέραςε, χορίς να το καταλάβυμε. Δύλεπςα 5 όρες κε 45 λεφτά. Μετρίςαμε κε βρίκαμε, ότι έςπαςα 102 τόνυς κάρβυνο.

Οταν βγίκα πάνο, άρχιςε να κςιμερόνι. Με ιποδέχτικαν κάμποςι ςίντροφι κε μυ ςφίκςανε το χέρι. Πρέπι όμος να ςας πο, ότι βρεθίκαν όχι λίγι άνθροπι απ' το δικό-μας το ανθρακοριχίο, πυ μεμιάς δεν πιςτέπςανε, ότι μπόρεςα να ςπάςο ςε μιά βάρδια 102 τόνυς. «Δίχος άλο τυ γράπςανε παραπάνο», λέγανε. «Σε μιά βάρδια δε μπορύςε να ςπάςι τόςο κάρβυνο».

Επρεπε να τυς πίςυμε, έπρεπε να δίξυμε ς' όλυς, πυ αμφιβάλαγε, ότι μπορί, δίχος μεγάλι ένταςι, να δόςι κανίς 102 τόνυς κε πιό

πολί αχόμα, φτάνι να οργανοθί ι δυλιά καθός πρέπι. Κε νά, ςτις 3 τυ Σεπτέβρι κατέβιχε ςτο ανθραχοριχίο ο ςίντροφος Ντιυχάνοφ, ο χοματιχός οργανοτίς τυ τμίματος, όπυ δύλεβα εγό. Το τμίμα αφτό ονομάζετε «Νιχάνορ Βοςτόχ». Ο Ντιυχάνοφ δύλεπςε ςε μιά βάρδια χε έδοςε 115 τόνυς. Δεν πιςτέπςανε όμος μεμιάς ύτε χε τον Ντιυχάνοφ. Χριάςτιχε να κατεβάςυμε ςτο ανθραχοριχίο ένα αχόμα άνθροπο. Τρίτος κατέβιχε να ςπάςι χάρβυνο ςτο ανθραχοριχίο ο χομςομόλος Κοντςεντάλοφ, πυ έδοςε χενύργιο ρεχόρ — 125 τόνυς. Ιςτερα από λίγες μέρες χςεπέραςα χε το διχό-μυ το ρεχόρ χε τα διχά-τυς χ' έςπαςα ςτιν αρχί 175 τόνυς χε κατόπι 227...

Ιμε απ' τιν περιφέρια τυ Οριόλ. Το χοριό-μας ίταν πολί φτοχό. Ι ιχογένιά-μας με μεγάλι διςχολία τἄβγαζε πέρα. Ο παπύς-μυ χε ο πατέρας μυ πιγένανε ςτιν πόλι να βρυν δυλιά. Ανεχςάρτιτι ζοί άρχιςα να ζο από 12 χρονό πεδί, όταν πίγα να δυλέπςο ςτο μίλο ενός χυλάχυ. Απ' τα χαράματα ος τι νίχτα χυβαλύςα ςαχιά χε τι νίχτα φρόντιζα τ' άλογα· χ' ίχε 40 άλογα ο χυλάχος αφτός. Βαριά ίταν ι ζοί-μυ.

Ι καθαφτό ζοί-μυ άρχιςε εδό, ςτο ανθραχοριχίο. Εδό, ςτο Ιρμίνο, ίρθα ςτα 1927. Θα ςας το πο ιλιχρινά: το ανθραχοριχίο το φοβόμυνα. Θιμόμυν πάντα τα λόγια τυ παπύ-μυ: «Το ανθραχοριχίο ίνε κάτεργο· ςχοτόνεςε άδιχα χε παράλογα, πας χαμένος».

Κατέβιχα ςτο ανθραχοριχίο μιά φορά, άλι μιά, βάςταχςα· ιςτερότερα ςινίθιςα, με τραβύςε ι δυλιά. Σε λίγο μ' έβαλαν να χυβαλό χάρβυνα με χάρο, πυ το έςερνε άλογο. Ι δυλιά αφτί μυ ίταν γνοςτί. Από μιχρό πεδί ςινίθιςα να φροντίζο τ' άλογα. Πέραςε λίγος χερός. Αρχιςα να δυλέβο ςτο ανθραχοριχίο. Στιν αρχί έςπαζα χάρβυνο με αχςίνα χι όταν μπίχαν τα μιχανιχά ςφιριά, δύλεβα μ' αφτά.

Εβαλα μπροςτά-μυ το πρόβλιμα: να βάλο όλα-μυ τα δινατά, γιά να δυλέπςο χαλά με το μιχανιχό ςφιρί. Αρχιςα να μαθένο. Κίταζα, πός δυλέβυν ι άλι χε λίγο-λίγο έμαθα τι δυλιά χε κατόρθοςα να δίνο 5—6 τόνυς. Οταν οργανόθιχαν ςτο ανθραχοριχίο χύρςα γιά τιν κατάχτιςι τις τεχνιχίς τυ μιχανιχύ ςφιριύ, άρχιςα να δίνο 12—13 τόνυς. Ιςτερότερα έδοςα χρατιχές εχςετάςις χε πίρα «άριςτα». Τραβίχτιχα γιά χαλά ςτι δυλιά, γένιχα τέλιος τεχνίτις, άρχιςα να δυλέβο ζαμπόιςιχος, όμια με τυς άλυς χε δεν καθιςτερύςα.

Απ' τα τότε, πυ έβαλα ρεχόρ παραγογιχότιτας ςτο μιχανιχό ςφιρί, άρχιςε ένα φαρδί χίνιμα τις εργατιχίς τάχςις τυ Ντονμπάς χε ςτυς άλυς αχόμα χλάδυς τις λαιχίς ιχονομίας γιά αποτελέςματα παραγογιχότιτας ςτι δυλιά, πυ δεν τα έχι δι ος τα τόρα ο χόςμος. Δεν χςέρο, αλίθια, γιατί το χίνιμα αφτό τ' ονομάζυν ςταχανοβίτιχι εχςτρατία. Ο αγαπιμένος αρχιγός τυ χόματός-μας χε τον λαόν τις Σοβιετιχίς Ενοςις ςίντροφος Στάλιν χε το χόμα τον μπολςεβίχον, πυ καθοδιγί, ίταν ο εμπνεφςτίς τον νιχόν-μας.

Σ' αφτόνε, στο μεγάλο Στάλιν, χροστάμε τιν εφτιχιζμένι ζοί τις χόρας-μας, τις χαρές-μας, τι δόξα τις όμορφις πατρίδας-μας. Γι' αφτόνε, γιά το μπολσεβίκικο κόμα, γιά τιν αγαπιμένι-μας πατρίδα ίμαστε έτιμι να δόσυμε ος το τέλος όλι-μας τι ζοί. (Θιελόδικα χιροχροτίματα. Ολι σικόνοντε στο πόδι κε χερετύν το σίντροφο Σταχάνοφ).

Ι πιό κοντινί-μας ιποχρέοσι ίνε να κάνυμε όλυς τυς κολχόζνικυς έφπορυς.

(Απόσπαζμα απ' το λόγο, πυ έκανε ο Ι. Β. Στάλιν στις 19 τυ Φλεβάρι 1933 στο Ι Πανενοσιακό σινέδριο τον κολχόζνικον-υντάρνικον).

... Ο σοσιαλιζμός ίνε καλί δυλιά. Ι εφτιχιζμένι σοσιαλιστικί ζοί ίνε αναμφιζβίτιτα καλί δυλιά. Ολα όμος αφτά ίνε δυλιά τυ μέλοντος. Το κιριότερο πρόβλιμα δε βρίσκετε στο τί θα κατορθόσυμε στο μέλον. Το κιριότερο πρόβλιμα βρίσκετε στο τί κατορθόσαμε πιά στο παρόν. Ι αγροτιά μπίκε στον κολχόζικο δρόμο. Αφτό ίνε πολί καλό. Τί έχι όμος κατορθόσι ι αγροτιά στο δρόμο αφτό; Τί το χεροπιαστό έχυμε κατορθόσι, ακολυθόντας τον κολχόζικο δρόμο;

Εχυμε κατορθόσι τύτο, ότι βοιθίσαμε εκατομίρια φτοχύς να μπύνε στα κολχόζια. Εχυμε κατορθόσι τύτο, ότι εκατομίρια φτοχί, αφύ μπίκαν στα κολχόζια κε χρισιμοπίισαν εκί τιν καλίτερι γι κε τα καλίτερα εργαλία, ανέβικαν ος το επίπεδο τον μεσέον. Εχυμε κατορθόσι τύτο, ότι τα εκατομίρια τον φτοχόν, πυ ζύσαν προτίτερα πιναζμένι, τόρα στα κολχόζια έγιναν μεσέι, έγιναν άνθροπι εξασφαλιζμένι. Εχυμε κατορθόσι τύτο, ότι κλονίσαμε σιθέμελα τι διαφοροπίισι τον αγροτόν σε φτοχύς κε κυλάκυς, τσακίσαμε τυς κυλάκυς κε βοιθίσαμε τυς φτοχύς να γίνυν νικοκιρέι τις δυλιάς-τυς μέσα στα κολχόζια γιά να γίνυν μεσέι.

Πός ίταν τα πράματα πριν απ' το σχεδίπλομα τις κολχόζικις ανικοδόμισις, εδό κε 4 χρόνια; Πλυτένανε κε ανεβένανε ψιλά ι κυλάκι. Φτοχένανε πιό πολί κε ριμάζονταν ι φτοχί, πέφτοντας στι σκλαβιά τον κυλάκον. Σκαρφαλόνανε προς τα πάνο ι μεσέι γιά να φτάσυν τυς κυλάκυς, μα κάθε φορά πέφτανε κάτο, σιμπλιρόνοντας τις γραμές τον φτοχόν γιά χαρά τον κυλάκον. Δεν ίνε δίσκολο να καταλάβυμε, πος απ' όλι αφτί τι φασαρία κερδιζμένι βγένανε μονάχα ι κυλάκι κε, ίσος, κάπι απ' τυς έφπορυς. Σε κάθε 100 σπίτια τυ χοριύ μπορύσε να βρι κανίς 4—5 κυλάκικα σπίτια, 8 ί 10 σπίτια έφπορον, 45—50 σπίτια μεσέον

κε 35 ςπίτια φτοχόν. Παναπί, το λιγότερο 35°/₀ απ' όλα τα ςπίτια τον χορικόν ίταν ι φτοχί, ανανκαζμένι να ςκίβυν κάτο απ' το ζιγό τον κυλάκον. Εγό δεν αναφέρο κιόλας τα ικονομικά αδίνατα ςτρόματα τον μεςέον, πυ λίγο διαφέρανε ος προς τι θέςι-τυς απ' τυς φτοχύς κε εκςαρτιόνταν ολότελα απ' τυς κυλάκυς.

Αφύ αναπτίκςαμε τιν κολχόζικι ανικοδόμιςι, κατορθόςαμε να βγάλυμε απ' τι μέςι αφτί τι φαςαρία κε τιν αδικία, τςακίςαμε τιν κυλάκικι εκμετάλεπςι, τραβίκςαμε ςτα κολχόζια όλι αφτί τι μάζα τον φτοχόν, τυς εκςαςφαλίςαμε τι ζοί-τυς κε τυς ανεβάςαμε ος το επίπεδο τον μεςέον έτςι, πυ να μπορύν να χριςιμοπιύν τι γι, τις εφκολίες, πυ δίνοντε ςτα κολχόζια, τα τράχτορα, τις αγροτικές μιχανές.

Κε τί ςιμένι αφτό; Αφτό ςιμένι, ότι όχι λιγότερο από 20 εκατομίρια αγροτικό πλιθιζμό, όχι λιγότερο από 20 εκατομίρια φτοχύς, τυς γλιτόςαμε απ' τιν κυλάκικι εκμετάλεπςι, κε χάρι ςτα κολχόζια, τυς μετατρέπςαμε ςε εκςαςφαλιζμένυς ανθρόπυς.

Αφτό ίνε μεγάλι επιτιχία, ςίντροφι. Αφτό ίνε τέτια επιτιχία, πυ ο κόζμος δεν κςέρι άλι παρόμια, κε πυ δεν πέτιχε κανένα κράτος ςτον κόζμο.

Ορίςτε λιπόν τα πραχτικά, τα χεροπιαςτά αποτελέζματα τις κολχόζικις ανικοδόμιςις, τα αποτελέζματα τυ γεγονότος, ότι ι αγρότες ακολυθίςανε το δρόμο τον κολχοζιόν.

Αφτό όμος ίνε μονάχα το **πρότο**-μας βίμα, ι **πρότι**-μας επιτιχία ςτο δρόμο τις κολχόζικις ανικοδόμιςις.

Δε θἄταν ςοςτό να ςκεφτύμε, πος πρέπι να ςταματίςυμε ς' αφτό το πρότο βίμα, ς' αφτί τιν πρότι επιτιχία. Γιά να προχορίςυμε πιό πέρα κε να διναμόςυμε τελιοτικά τα κολχόζια, πρέπι να κάνυμε **δέφτερο** βίμα, πρέπι να ςιμιόςυμε **κενύργια** επιτιχία.

Κε πιό ίνε το βίμα αφτό; Να ανεβάςυμε πιό πςιλά τυς κολχόζνικυς — κε τυς πρόιν φτοχύς, κε τυς πρόιν μεςέυς. Το βίμα αφτό ίνε, **να κάνυμε όλυς τυς κολχόζνικυς έφπορυς**. Μάλιςτα, ςίντροφι, έφπορυς. **(Εκςακολυθιτικά χιροκροτίματα).**

Χάρι ςτα κολχόζια, κατορθόςαμε να ανεβάςυμε τυς φτοχύς ος το επίπεδο τον μεςέον. Αφτό ίνε πολί καλό. Μα αφτό ίνε λίγο. Πρέπι τόρα να κατορθόςυμε να κάνυμε ακόμα ένα βίμα προς τα εμπρός κε να βοιθίςυμε όλυς τυς κολχόζνικυς — κε τυς πρόιν φτοχύς, κε τυς πρόιν μεςέυς — να ανεβύν ος το επίπεδο τον έφπορον. Αφτό μπορύμε να το κατορθόςυμε κε πρέπι να το κατορθόςυμε με κάθε τρόπο. **(Εκςακολυθιτικά χιροκροτίματα).** Τόρα τἄχυμε όλα γιά να πετίχυμε αφτό-μας το ςκοπό. Τα τράχτορα κε τις μιχανές-μας τις μεταχιριζόμαςτε πολί άςκιμα. Τι γι τιν καλιεργύμε όχι καλά. Φτάνι μονάχα να καλιτερέπςυμε τι μεταχίριςι τον μιχανόν κε τον τράχτορον, φτάνι μονάχα να καλιτερέπςυμε τιν καλιέργια τις γις, κε θα κατορθόςυ-

με να αφχςίςυμε το ποςό τον προιόντον-μας διό κε τρις φορές. Κι αφτό φτάνι κιόλας γιά να κάνυμε όλυς τυς κολχόζνικυς έφπορυς δυλεφτές τον κολχοζόκαμπον.

Πός ίταν προτίτερα τα πράματα, ςχετικά με τυς έφπορυς; Γιά να γίνι κανίς έφπορος, έπρεπε να αδικίςι τυς γιτόνυς-τυ, έπρεπε να τυς εκμεταλεφτί γιά καλά, να μιςτόςι μερικύς μπατράκυς, να τυς εκμεταλεφτί κι αφτύς, να αποχτίςι κεφάλεο κε, αφύ δυναμόςι, να ςκαρφαλόςι πιό πςιλά κε να γίνι κυλάκος. Μ' αφτό ακριβός εκςιγιέτε κε το γεγονός, ότι προτίτερα, τον κερό πυ ιπίρχαν μονονικοκιριά, ι φτοχί κε ι μεςέι μιςύςαν τυς έφπορυς κε δεν τυς ίχαν εμπιςτοςίνι. Τόρα τα πράματα ίνε αλιότικα. Τόρα κε ι ςινθίκες ίνε αλιότικες. Τόρα, γιά να γίνυν ι κολχόζνικι έφπορι, δε χριάζετε καθόλυ να αδικίςυν ί να εκμεταλεφτύν τυς γιτόνυς-τυς. Κ' εκςόν απ' αφτό, τόρα δεν ίνε δα κε έφκολο να εκμεταλεφτίς κάπιονε, γιατί δεν ιπάρχι πιά ς' εμάς ατομικί ιδιοχτιςία ςτι γι, ύτε νικιάζετε ι γι· ι μιχανές κε τα τράχτορα ανίκυν ςτο κράτος, κε ι άνθροπι, πυ έχυν κεφάλεο, δεν ίνε τόρα τις μόδας ςτα κολχόζια. Τέτια μόδα ιπίρχε, μα τόρα πάι περίπατο γιά πάντα. Τόρα γιά να γίνυν ι κολχόζνικι έφπορι, χριάζετε μονάχα ένα πράμα — να δυλέβυν τίμια ςτο κολχόζι, να χριςιμοπιύν ςοςτά τα τράχτορα κε τις μιχανές, να χριςιμοπιύν ςοςτά τα ζόα, πυ έχυμε ςτι δύλεψί-μας, να καλιεργύν ςοςτά τι γι, να φιλάγυν την κολχόζικι ιδιοχτιςία.

Κάποτε λένε: μιά κε ίνε ςοςιαλιζμός, γιατί να δυλέψυμε; Δυλέβαμε προτίτερα, δυλέβυμε κε τόρα, δεν ίνε τάχα κερός να πάψυμε να δυλέβυμε; Αφτά τα λόγια ίνε απόλυτα λαθεμένα, ςίντροφι. Αφτί ίνε ι φιλοςοφία τον τεμπέλιδον κε όχι τον τίμιον δυλεφτάδον. Ο ςοςιαλιζμός καθόλυ δεν αρνίτε τι δυλιά. Αντίθετα, ο ςοςιαλιζμός διμιυργιέτε πάνο ςτι δυλιά. Ο ςοςιαλιζμός κε ι δυλιά ίνε αναπόςπαςτα το ένα απ' τ' άλο. Ο **Λένιν**, ο μεγάλος-μας δάςκαλος, ίπε: «Οπιος δε δυλέβι, δεν τρόι». Τί παναπί αφτό, ενάντια ςε πιόνα ιπόθιχαν τα λόγια τύτα τυ Λένιν; Ενάντια ςτυς εκμεταλεφτές, ενάντια ς' εκίνυς, πυ ι ίδιι δε δυλέβυν, μα ανανκάζυν τυς άλυς να δυλέβυν κε πλυτένυν ςε βάρος τον άλον. Κ' ακόμα ενάντια ςε πιόνα; Ενάντια ςε κίνυς, πυ ι ίδιι τεμπελιάζυν κε θέλυν να ζίςυν ςε βάρος τον άλον. Ο ςοςιαλιζμός απετί όχι τεμπελιά, μα απετί να δυλέψυν όλι ι άνθροπι τίμια, να δυλέψυν όχι γιά τυς άλυς, όχι γιά τυς πλύςιυς κε τυς εκμεταλεφτές, μα γιά τον εαφτό-τυς, γιά την κινονία. Κε ςα δυλέψυμε τίμια, ςα δυλέψυμε γιά τον εαφτό-μας, γιά τα κολχόζια-μας, θα κατορθόςυμε μέςα ςε 2—3 χρόνια να ανεβάςυμε όλυς τυς κολχόζνικυς — κε τυς πρόιν φτοχύς, κε τυς πρόιν μεςέυς — ος το επίπεδο τον έφπορον, ος το επίπεδο ανθρόπον, πυ έχυν μπόλικα προιόντα κε ζυν πλέρια κυλτυρίςτικι ζοί.

Αφτι ίνε τόρα ι πιό κοντινί-μας ιποχρέοςι. Αφτίνε μπορύμε να την πραγματοπιίςυμε κε πρέπι να την πραγματοπιίςυμε με κάθε τρόπο **(εκςακολυθιτικά χιροκροτίματα).**

Μπ. Ολένιν

Ι Κοντράτοφ κε ι Σέροφ.

Σε απόσταςι 20 χιλιόμετρα απ' το ςταθμό Στάςοβο απλόνυντε νεροπάτιτα λιβάδια, πυ τα περιζόνι ο ποταμός Τςνα.

Διαφορετικά ζυν κε δυλέβυν ι άνθροπι ςτο ίδιο το κολχόζι. Ας δόςυμε το λόγο ςτον Ιβαν Νικίτιτς Μαλιαρόφ να μας διιγιθί γιά τι ζοί-τυς. Πολά ίδε κε πέραςε ο Μαλιαρόφ ςτι ζοί-τυ.

— Ολι-μυ ι ζοί μόλις χοράι ςτιν απαλάμι-μυ, λέι.

Εβδομίντα χρόνια έζιςα ςτο χοριό-μυ. Κιτάζο τυς ανθρόπυς, κιτάζο τα ζόα κι ανάμεςα απ' αφτύς βλέπο όλι τιν αλίθια... Τα λιβάδια-μας ίνε νεροπάτιτα, το ποτάμι-μας καλό, ι γί-μας μαβρόχομα. Δύλεβε μονάχα, κ' ι γι θα ςε ανταμίπςι... Εδο κε τέςερα χρόνια έχυμε κολχόζι κε δυλέβυμε όλι μαζί. Οςτόςο όλι δε δυλέβυν όμια. Δεν έχυν ακόμα αποχτίςι πλέρια ςινίδιςι! Δε φτάνι μονάχα νάχις κολχόζικο βιβλιάριο. Το βιβλιάριο δεν ίνε το κιριότερο, ι υςία. Ι υςία βρίςκετε ςτι δυλιά, ςτε ςινίδιςι. Απ' τι δυλιά, πυ κάνις, θα ςε ονοματίςυν κολχόζνικο. Παρακολυθό, λιπόν, τυς ανθρόπυς, εκςετάζο τι δυλιά-τυς· αφτί τι δυλιά μ' ανάθεςε το κολχόζι. Βλέπο τις αβλακιές, πυ κάνυν οργόνοντας, κι απ' τιν κάθε αβλακιά μπορό να ςυ πο τί λογίς άνθροπος ίνε αφτός, πυ έχι δυλέπςι. Τί άνθροπος ίνε, πός δυλέβι, το βλέπο πέρα-πέρα.

Αλοτες ο καθένας δύλεβε γιά τον εαφτό-τυ, φρόντιζε όλο κε κάτι να τραβίκςι προς το μέρος-τυ· οςτόςο κε ςίμερα βρίςκοντε ακόμα τέτιι, κρίμας πυ ίνε κε ςτο κολχόζι. Νά, λογοχάρι: έχυμε ςτο κολχόζι-μας ένα Σέροφ Ιβάν κ' ένα Κοντράτοφ Ιλία. Ιταν φτοχί κ' ι διό-τυς, πριν να μπυν ςτο κολχόζι, δίςκολα τα βγάζανε πέρα. Ι ικογένια τυ ενός ίτανε τόςι, όςι κε τυ άλυ: γιό κε κόρι ίχε ο Σέροφ, γιό κε κόρι ίχε κι ο Κοντράτοφ. Κολχόζνικι κ' ι διό-τυς, οςτόςο πόςι διαφορά έχι ο ένας απ' τον άλονε...

Ο Κοντράτοφ ίνε άνθροπος ζεμένος ςτι δυλιά τις κολεχτίβας. Παντύ γι' αφτόνε μιλάν: κε ςτι ςινέλεφςι, κε ςτον κάμπο, κε ςτιν εφιμερίδα τυ τίχυ. Κε το καλό άλογο δε χαλνάι τ' αβλάκι (έχετε ακύςι μιά τέτια παριμία;). Δυλέβι πάντα γιά τυς ανθρόπυς κε με τυς ανθρόπυς, παναπί κε με το κολχόζι.

Το χέρι τυ Κοντράτοφ το βλέπο παντύ: κε ςτον κάμπο κε ςτο ςπίτι. Αν θα κιτάκςετε τις αβλακιές-τυ ςτο όργομα, θα δίτε, ότι όλες ίνε ίςιες, δίχος ανόργοτα μέρι· κε ςτι μπριγάντα-τυ όλι ένας κ' ένας. Ποτές δε θα δίτε κανένα απ' τιν μπριγάντα-τυ ν' αργίςι, να παρακιμίθικε λογοχάρι. Κε μά το νε, όλι απορύνε. Πός γίνετε ένα τέτιο πράμα: δυλέβι ο άνθροπος πιό πολί απ' όλυς (έβγαλε 670 εργατοιμέρες

μέςα ς' ένα χρόνο μαζί με τι γινέκα-τυ), κι οςτόςο τυ μένι πολίς ελέφτερος κερός. Κι αφτό το καταφέρνι, γιατί διαθέτι τον κερό-τυ ςοςτά. Δε χάνι ύτε λεφτό· όλα τα κανονίζι. Αν κριάζετε, λογοχάρι, να διορθοθύν τα χάμυρα, τα διορθόνι στο ςπίτι κε δεν τα δένι με ςπάνκο στο χοράφι. Κε κίτα να δις: ο γιός-τυ, κι αφτός ίνε απ' τιν ίδια τι ράτςα. Τον κερό, πυ ο πατέρας-τυ διορθόνι τα χάμυρα, αφτός, ςκιμένος δίπλα-τυ, πλέκι καμτςίκι.

Ας πάρυμε τόρα τον Ιβάν Σέροφ. Τί να ςας πο γι' αφτόν; Δικός-μας ίνε, φτοχός τάχα. Μπίκε στο κολχόζι μαζί με τον Κοντράτοφ. Εχι ένα κυςύρι, το τςύζι λιγάκι· αφτό όμος δεν ίνε το κιριότερο. Κςεχορίζι το **δικό-τυ** απ' το **κολχόζικο** — νά πύ βρίςκετε ι υςία. Κ' έτςι βγένι, πος ίνε κςένος γιά το κολχόζι.

Ο ίλιος ανεβένι πςιλά· ι άνθροπι έχυνε κιόλας κάνι τι μιςί δυλιά, κε μόλις τότε παρυςιάζετε ο λεγάμενος. Οςο γιά τιν εφθιμία-τυ, κι αφτί δεν ίνε από φιςικό-τυ. Το ςπίρτο τιν ανάβι μέςα-τυ. Τιχένι κάπυ-κάπυ να τόνε πέρνυνε στο πςιλό ι κολχόζνικι: καλιμερύδια-ςας, Ιβάν Στεπάνοβιτς, τυ λένε, πός τα καλοπεράςατε στο πυπυλένιο ςτρόμα-ςας; Τιχένι όμος να θιμόνυν κε στα γερά...

Θέλετε να κςέρετε τί λογίς ίνε ένας άνθροπος στι δυλιά-τυ; Πιγένετε να δίτε το ςπίτι-τυ. Αφτός δεν έχι κε δικό-τυ ςπίτι, νικιάζι μιά γονιά ςε κςένο ςπίτι. Κε τί να δις εκί: το κρεβάτι αςιγίριςτο, κάτο απ' το κρεβάτι ένα ςορό άδια μπυκάλια, πάνο στο κρεβάτι ένα ςορό πράματα. Το καλίβι-τυ δεν τὄχι ςιγιρίςι απ' το χινόπορο. Ο Κοντράτοφ έφτιαςε μέςα ςε τέςερα χρόνια ένα καλίβι, πυ το βλέπις κε το λιμπίζεςε. Το κολχόζι τυ δάνιςε 250 ρύμπλια· ίχε κε διό γυρυνόπυλα, πυ τα μεγάλοςε· πύλιςε κε το παλιό-τυ καλίβι γιά ιλικό κ' έτςι τἄβγαλε πέρα. Αγόραςε αγελάδα, αγόραςε μοςκάρι. Ι ικογένιά-τυ ίνε μονιαςμένι. Μ' ένα λόγο, ζι ο άνθροπος! Τόρα να δύμε κε τα ζοντανά τυ Σέροφ: μιά γάτα έχι όλο κι όλο, κ' εκίνι ςυρτυκέβι. Κε όμος ίνε καλός ςιδεράς, να πύμε κε τυ στραβύ το δίκιο. Μόνο πυ ι ςινίδιςί-τυ δεν ίνε δικιά-μας: μόλις ςκεφτί, πος δυλέβι όχι γιά τον εαφτό-τυ, αλά γιά το κολχόζι, κατεβάζι αλιότικα το ςφιρί. Δεν το καταλαβένι ο άνθροπος, πος το **κινό** ίνε κε **δικό**-τυ. Δυλέβις γιά το κολχόζι κε νά, λίγο-λίγο αποκτάς καλίβι, αγελάδα, μοςκάρι, όπος ο Κοντράτοφ...

Γιατί τα κατάφερε ο Κοντράτοφ; Γιατί δε δυλέβι χόρια απ' τυς άλυς ανθρόπυς. Κε να τόνε δις, πός μιλάι στι ςινέλεφςι: κάνι αγόνα γιά το κάθε κολχόζικο ςπιρί, ςα να ίταν μάνα-τυ. Δεν κςεχορίζι ο άνθροπος, δε βλέπι, πύ ίνε το δικό-τυ κε πύ το κολχόζικο. Εδό λιπόν κρίβετε όλι ι υςία τις ιπόθεςις. Κε, φος φανερό, όταν ο άνθροπος νιόςι ένα τέτιο πράμα, ι δυλιά-τυ φυντόνι. Να ςας το πο ορθά κοφτά, απορό γιά τέτιυς ανθρόπυς, όπος το Σέροφ, λογοχάρι. Τέτιο απλό πράμα,

κε να μιν το καταλαβένυν, ότι το **κινό** γίνετε στο τέλος **δικό**-συ...

Γιατί ο Κοντράτοφ τα βγάζι πέρα; Το πράμα δε χριάζετε φιλοσοφία. Κάντε το λογαριζμό μόνι-σας: πέρνι γιά 35 καπίκια το μεσιμεριανό-τυ φαί απ' το κινονικό μαγεριό. Ι κόρι-τυ ίνε στο κολχόζικο σχολιό, ο γιός-τυ στον πεδικό κίπο τυ κολχοζιύ: κε βέβεα, δεν τρέφοντε εκί με φλύδες βαλανιδιάς. Νά λιπόν, όλα αφτά τόνε βοιθίσανε να εκσικονομίσι λεφτά κε να αγοράσι φέτο τιν άνικσι αγελάδα.

Ι ζοί κε τυ ενός κε τυ αλυνύ ίνε σα διό αβλακιές στον κάμπο. Πιγένο στον κάμπο κε τις κιτάζο: ι μιά αβλακιά κανονική, ίσια — ίνε τυ Κοντράτοφ. Ι άλι στραβί, με ανόργοτα μέρι — ίνε τυ Σέροφ. Παράκσενο πράμα· κι όμος αφτό το παράκσενο εκσιγιέτε πολί απλά. Οταν το κσεδιαλίνις καλά, το καταλαβένι κ' ένα μορό ακόμα...

... Εφκολα το καταλαβένι κανίς. Κιτάτε τιν καλίβα τυ Κοντράτοφ. Ι βεράντα, τα παράθιρα, όλα γίρο καθαρά, όπος το κρεβάτι. Ολα αφτά ίνε στιλ τυ Κοντράτοφ, δυλιά τυ Κοντράτοφ. Αν έβλεπες άλοτες ένα τέτιο σπίτι, αμέσος θάλεγες, πος αφτύ μέσα ζι κάπιος κυλάκος ί μπακάλις. Οχι, αδερφάκι-μυ, ίνε κολχόζικο σπίτι, κε ζι ς' αφτό μέσα ο Ιλίας Κοντράτοφ με τιν ικογένιά-τυ. Πύ θάβρισκε τέτιο σπίτι δίχος το κολχόζι; Τέτιο σπίτι, πυ λες, δεν το βρίσκι κανένας στο δρόμο.

Ε-εχ κε ν' αποχτύσαν όλι σινίδισι, να κσεκαθαρίζονταν τα μιαλάτυς, να δυλέβανε τίμια, σαν τον Κοντράτοφ! Γι έχυμε, ζόα έχυμε, μιχανές έχυμε, τί άλο θέλυμε; Δύλεπσε μονάχα, κοπίασε να φτιάσις γιά τον εαφτό-συ κε γιά τυς άλυς κενύργια ζοί, έφπορι, όπος ίπε ο ς. Στάλιν στο σινέδριό-μας.

Εργασία.

Απαντίστε στα παρακάτο ροτίματα:

1. Πός φέρνοντε στιν κολχόζικι δυλιά ο Κοντράτοφ κε ο Σέροφ;
2. Γιατί ο Κοντράτοφ έγινε έφπορος κολχόζνικος, ενό ο Σέροφ δεν έχι δικιά-τυ κόχι;
3. Πιί άνθροπι βοιθύν πραγματικά στιν ανικοδόμισι τυ σοσιαλιζμύ — ι Κοντράτοφ ί ι Σέροφ;
4. Σιναντίσατε ανθρόπυς, πυ μιάζυν με τον Κοντράτοφ ί με το Σέροφ; Πιά ίνε ι ομιότιτά-τυς;

M. Σόλοχοφ

I ςοςιαλιςτικί άμιλα ςτο κολχόζι.

(Απόςπαςμα απ' τιν „Οργομένι χέρσο").

Ο πρόεδρος τυ κολχοζιύ, ο κομυνιςτίς Νταβίντοφ — εργάτις ικοςιπενταχιλιαδίτις — μαθένι, πος ι δέφτερι μπριγάντα τυ κολχοζιύ, πυ δυλέβι ςτα χοράφια, δεν εχτελάι το πλάνο-τις. Ο Νταβίντοφ πιγένι ςτο χοράφι, γιά να λιχβιντάρι το ρίγμα κε να οδιγίςι κατόπιν-τυ τυς κολχόζνικυς με το παράδιγμα τις δυλιάς-τυ. Ο καλίτερος κολχόζνικος τις μπριγάντας ίνε ο Κοντράτ Μαιντάνικοφ· ι άλι όμος κολχόζνικι (ο Κυζενκόφ, ο Μπεςχλέμπνοφ, ο Αντίπ Γρατς) δεν εχτελύν τι νόρμα-τυς. Μόλις έφταςε ςτο χοράφι ο Νταβίντοφ, έβγαλε λόγο ςτυς κολχόζνικυς.

— ... Σίντροφι, ακύςτε τα λίγα κε ςοβαρά λόγια, πυ έχο να ςας πο. Σχεδόν όλι-ςας δυλέβετε άςκιμα! Πολί άςκιμα! Εκςόν απ' το Μαιντάνικοφ, κανένας άλος δεν εχτελάι τι νόρμα-τυ. Αφτό ίνε ντροπί γιά ςας, ςίντροφι τις δέφτερις μπριγάντας! Με τέτια δυλιά μπορύμε αμέςος να πέςυμε ςτο μάβρο πίνακα κε να κολίςυμε εκί γιά πάντα. Το κολχόζιμας φέρνι τ' όνομα τυ ςιντρόφυ Στάλιν, κε να βρίςκετε ςε τέτια ελεινί κατάςταςι! Πρέπι να διορθοθί ριζικά ι δυλιά!

— Ι νόρμα ίνε πολί ανότερι απ' τις δινάμις-μας. Τα βόδια δεν τραβύν, ίπε ο Αχίμ Μπεςχλέμπνοφ.

— Ι νόρμα ίνε ανότερι απ' τις δινάμις-ςας; Τα βόδια δεν τραβύν; Κυταμάρες! Αμ πός τραβύν τα βόδια τυ Μαιντάνικοφ; Θα μένο ςτιν μπριγάντα-ςας, θα πάρο τα βόδια τυ Αταμαντςυκόφ κε με ζοντανό παράδιγμα θα ςας αποδίκςο, ότι μπορί να οργόςι κανίς 1 εχτάρι τιν ιμέρα κι ακόμα $1^1/_4$.

— Μορέ έκςιπνος πυ ίςε, Νταβίντοφ! Τα μιρίςτικες αμέςος, ίπε γελόντας ο Κυζενκόφ κε έςφιξε μέςα ςτιν απαλάμι-τυ το ψαρό γενάκι-τυ. Με τα βόδια τυ Αταμαντςυκόφ μπορί κανίς να τα βγάλι πέρα κε με το διάβολο! Με τα βόδια αφτά κ' εγό μπορό να οργόςο ένα εχτάρι...

— Με τα δικά-ςυ δε μπορίς;

— Αδίνατο!

— Τότε κάνυμε αλακςιά. Εςι οργόνις με τα βόδια τυ Αταμαντςυκόφ κ' εγό με τα δικά-ςυ! Δέχεςε;

— Ας δοκιμάςυμε, απάντιςε με επιφίλακςι ο Κυζενκόφ, αφύ ςκέφτικε ςοβαρά.

Τι νίχτα ο Νταβίντοφ τιν πέραςε ανίςιχα.

Προς τα χςιμερόματα τον κςίπνιςε ο Κοντράτ Μαιντάνικοφ.

— Μιά ντεςιατίνα χ' ένα τέταρτο τιν ιμέρα, ςαν πολί ίνε... Το παραχςίλοςες χτες, ςίντροφε Νταβίντοφ! Κίτα να μι ρεζιλεφτύμε...

— Ολα στα χέρια-μας ίνε. Ολα δικά-μας ίνε. Γιατί φοβάςε, παλαβέ; — τυ έδινε θάρος ο Νταβίντοφ, ενό μέςα-τυ ςκεφτόταν: „Θα τιν εχτελέςο αφτί τι νόρμα κι αν ακόμα ίνε ανάνκι να πςοφίςο πάνο στο χοράφι! Θα οργόνο τι νίχτα με το φανάρι, μα θα το οργόςο το ένα χ' ένα τέταρτο, αλιότικα δε γίνετε. Θάνε έςχος γιά όλι τιν εργατικί τάκςι.."

Τον κερο, πυ ο Νταβίντοφ ςκύπιζε το πρόςοπό-τυ με τιν άκρι τις τολςτόφκας-τυ, ο Κοντράτ έζεκςε τα δικά-τυ τα βόδια κε τα βόδια τυ Νταβίντοφ κε φόνακςε:

— Πάμε!

. . . .

— Ετιχε να οργόςετε καμιά φορά; — ρότιςε ο Μαιντάνικοφ το Νταβίντοφ.

— Οχι, αδερφάκι, δεν έτιχε. Το αλέτρι πάνο-κάτο το κςέρο, να το βάλο όμος ςε ενέργια δε μπορό. Εκςίγιςέ-μυ, εγό καταλαβένο έφκολα:

— Θα βάλο μάνι-μάνι ςε τάκςι το αλέτρι-ςας, θα κάνο μαζί-ςας διό γίρυς χ' ίςτερα θα το καταφέρετε μόνος-ςας...

Ι μιά ίςτερα απ' τιν άλι ανίγυν ι αβλακιές πίςο από τ' αλέτρι, το ςτρακομένο από εόνες χόμα πέφτι κομάτια απ' το γινί, ι μπερδεμένες ρίζες τον χόρτον αναποδογίριςαν κε κιτάνε τον υρανό, το γραςίδι λιανίζετε κε κρίβετε μέςα στυς μάβρυς ζβόλυς. Το χόμα δίπλα στο αλέτρι ςαλέβι, αναποδογιρνά, λες κε κιματίζι. Ι φρέςκια μιρυδιά τυ μαβροχόματος ίνε γλικιά κε ζοογόνα. Ο ίλιος στέκετε ακόμα πςιλά, οςτόςο το κςεθοριαζμένο μαλί τυ βοδιύ έχι γίνι ςκύρο απ' τον ίδροτα... Προς το βράδι ο Νταβίντοφ ένιοθε να τυ τςιμπύν τα πόδια, πυ τυ τα χτίπιςαν τα παπύτςια, τυ πονύςε ι μέςι κε ι ράχι-τυ. Σκοντάφτοντας μέτριςε το κομάτι, πυ όργοςε, κε στα κςερά κε μαβριζμένα απ' τι ςκόνι χίλια-τυ άνθιςε ένα χαμόγελο: μέςα ςε μιά μέρα όργοςε μιά ντεςιατίνα.

— Ε λιπόν, πόςο όργοςες; ρότιςε ο Κυζενκόφ με χαμόγελο, πυ μόλις διακρινόταν, κε με φαρμάκι στα χίλια, όταν ο Νταβίντοφ πλιςίαζε τι στάνι ςέρνοντας τα πόδια-τυ.

— Πόςο λες να όργοςα;

— Κατάφερες να κάνις μιςί ντεςιατίνα;

— Οχι, πυ να ςε πάρι ο διάολος, μιά ντεςιατίνα χ' ένα γίρο.

Ο Κυζενκόφ, πυ άλιβε με ςυλεμά το κομένο απ' τα δόντια τυ βολοκοπιύ πόδι-τυ, απόριςε κε πίγε να μετρίςι το κομάτι τυ Νταβίντοφ... Ιςτερα από μιςί όρα, όταν ςκοτίνιαςε πιά, γίριςε χ' έκατςε μακριά απ' τι φοτιά.

— Γιατί σοπένις, Κυζενκόφ, ρότισε ο Νταβίντοφ.
— Μυ πονάι το πόδι. Κ' έπιτα τί να πο; Οργοσες καλύτσικα! Μεγάλι δυλιά, ίπε ανόρεχτα κε κσάπλοσε δίπλα στι φοτιά, σκεπάζοντας με το ζιπύνι το κεφάλι-τυ.
— Συ κλίσανε το στόμα; Τόρα δε θα γαβγίζις πιά! — κσεχαρδίστικε στα γέλια ο Κοντράτ. Ο Κυζενκόφ όμος σόπενε, σα να μιν άκυε.
Ο Νταβίντοφ έκατσε κοντά στιν παράνκα κ' έκλισε τα μάτια. Απ' τι φοτιά ερχόταν ι μιρυδιά τις στάχτις τον κσίλον. Κέγανε τα πριζμένα απ' το πολί περπάτιμα πόδια-τυ, ένιοθε πάνο στα γόνατά-τυ μεγάλο βάρος· όπος κι αν άπλονε τα πόδια-τυ, δεν ισίχαζε κε ολοένα άλαζε θέσι... Κι αμέσος, μόλις κσάπλοσε, πρόβαλε μπροστά στα μάτια-τυ ι μάβρι κιματιστί γι: το λαμπερό κοπίδι τυ γινιύ γλιστρύσε αθόριβα κε δίπλα, αλάζοντας σχίματα, έβραζε σαν πίσα το μάβρο χόμα... Ο Νταβίντοφ εστάνθικε ζαλάδα κε αναγύλες. Ανικσε τα μάτια-τυ κε φόνακσε τον Κοντράτ.
— Δεν κιμάσε; τόνε ρότισε ο Κοντράτ.
— Οχι! Εστάνυμε ζαλάδα στο κεφάλι κε μπροστά-μυ όλο κε βλέπο χόματα, πυ βγένυν κάτο απ' το αλέτρι...
— Ετσι γίνετε πάντα, ίπε ο Κοντράτ με φονί, γεμάτι σιμπάθια. Ολάκερι μέρα κιτάς χάμο, κε γι' αφτό συ έρχετε ζαλάδα. Ι γι αναδίνι μιά μιρυδιά διαβολικί, καθάρια, πυ σε κάνι να μεθάς. Κσέρις τί, Νταβίντοφ, άβριο να μιν κιτάς όλι τιν όρα κάτο. Φρόντιζε να κιτάζις περισότερο γίρο...
Τι νίχτα ο Νταβίντοφ δεν ένιοσε τον πσίλον τις δανκοματιές, ύτε άκυσε τα χλιμιντρίζματα τον αλόγον, ύτε τις αγριόχινες, πυ άργισαν να πάνε στι στάνι-τυς. Οταν κσίπνισε, πριν απ' τα κσιμερόματα, ίδε τον κυκυλομένο με το ζιπύνι Κοντράτ να πλισιάζι τιν παράνκα.
— Πύ ίσυνα; — ρότισε ο Νταβίντοφ μισοκσίπνιος — μισοκιμιζμένος, ανασικόνοντας το κεφάλι.
— Φίλαγα τα δικά-συ κε τα δικά μυ τα βόδια... Βοσκίσανε καλά. Τα κατέβασα στο λιβαδάκι, κ' εκί το χόρτο ίνε μπόλικο κε καλό...
Ι βραχνιαζμένι φονί τυ Κοντράτ μάκρενε κ' έζβινε λίγο-λίγο. Ο Νταβίντοφ δεν άκυσε το τέλος τις φράσις: ο ίπνος τον έκανε να κσαναγίρι το κεφάλι πάνο στι μυσκεμένι απ' τι δροσύλα γύνα. Κσανακιμίθικε.

Τιν άλι μέρα ο Νταβίντοφ όργοσε ος το βράδι μιά ντεσιατίνα κε διό γίρυς, ο Λιυμπίσκιν μιά ντεσιατίνα, ο Κυζενκόφ κάτι λιγότερο από μιά ντεσιατίνα κε, όλος διόλυ αναπάντεχα γιά όλυς, βγίκε πρότος ο Αντίπ Γρατς, πυ ος τα τότε βρισκόταν στιν ομάδα τον καθιστεριμένον, στιν «αχαμνοδίναμι κομάντα», όπος τιν ονόμασε κοροιδεφτικά ο Νταβίντοφ. Δύλεβε με νιστικά βόδια· το μεσιμέρι, όταν κάνανε διάλιμα γιά το φαί,

δεν ίπε πόςο όργοςε. Ιςτερα απ' το φαί ι γινέκα-τυ, πυ δύλεβε μαζί-τυ ζεβγάς, τάιςε τα βόδια απ' τιν ποδιά-τις, όπυ ίχε χίςι έκςι φύντια κοντςεντράτο, πυ αναλογύςε ςτο ζεβγάρι-τυς. Ο Αντίπ, μάλιςτα, μάζοκςε τα πςίχυλα κε τἄρικςε ςτιν ποδιά τις γινέκας-τυ γιά να τα φάνε τα βόδια. Ο Λιυμπίςκιν το παρατίριςε κε τυ φόνακςε:

— Το παρατέντοςες το ςκινί, Αντίπ.

— Κε θα το παρατεντόςο. Ι γενιά-μυ ίνε όλι άνθροπι τις δυλιάς, ίπε προκλιτικά ο Γρατς, πυ μάβριςε πιό πολί απ' τον ανικςιάτικο ίλιο.

Κι αλίθια παρατέντοςε το ςκινί: όργοςε ος το βράδι μιά ντεςιατίνα κ' ένα τέταρτο. Ιτανε πιά ςκοτάδι, όταν ίρθε ςτι ςτάνι ο Μαιντάνικοφ με τα βόδια-τυ. Οταν τον αρότιςε ο Νταβίντοφ «πόςα έκανες ος τι ςκόλι;» απάντιςε με βραχνί φονί: «Μιάμιςι παρά ένα γίρο. Δόςτε-μυ να ςτρίπςο ένα τςιγάρο. Εχο να φυμάρο απ' το μεςιμέρι...» κε κίτακςε το Νταβίντοφ με μάτια, πυ εκφράζανε θρίαμβο.

Ιςτερα αφύ διπνίςανε, ο Νταβίντοφ έβγαλε τα αποτελέζματα:

— Σίντροφι τις δέφτερις μπριγάντας, ι ςοςιαλιςτικί άμιλα ςε μας πίγε έκςοχα. Τα τέμπα-μας ίνε θαβμάςια! Ενα μπολςεβίκικο εφχαριςτό ςτιν μπριγάντα από μέρος τις διίκιςις τυ κολχοζιύ. Απ' το ρίγμα θα βγύμε, αγαπιτί ςίντροφι· αφτό ίνε γεγονός! Κε πός μπορύμε να μι βγύμε, αφύ αποδίχτικε ςτιν πράκςι, ότι μπορύν να εχτελεςτύν ι νόρμες! Τόρα πρέπι να βάλυμε τα δινατά-μας ςτο βολοκόπιμα. Κε πρέπι να βολοκοπίςυμε τρις φορές το δίχος άλο. Ιδιέτερα εκφράζο τις εφχαριςτίες-μυ ςτο Μαιντάνικοφ, γιατί ίνε ο καλίτερος υντάρνικος!

Ι γινέκες πλίνανε τα ςκέβι, ι οργοτές κςαπλόςανε να κιμιθύν, τα βόδια τα βγάλανε ςτι βοςκί. Τον Κοντράτ τον έπερνε ςχεδόν ο ίπνος, όταν ι γινέκα-τυ μπίκε κάτο απ' το ζιπύνι-τυ, τόνε ςκύντιςε ςτο πλεβρό κε τόνε ρότιςε:

— Κοντράςα, ο Νταβίντοφ ςε ανέβαςε πςιλά... ςάμπος να ςε πένεςε... Δε μυ λες, τί πάι να πι υντάρνικος;

Ο Κοντράτ άκυςε πολές φορές τι λέκςι αφτί, δε μπορύςε όμος να τιν εκςιγίςι. «Επρεπε να ροτίςο το Νταβίντοφ!» ςκέφτικε με κάπια διςαρέςκια. Απ' τιν άλι μεριά όμος δεν τὕρχονταν ςτο λογαριαζμό να μιν το κςιγίςι ςτι γινέκα-τυ, κ' έτςι να πέςι ι ακςία-τυ ςτα μάτια-τις. Γι' αφτό τις το κςίγιςε, όπος μπόρεςε:

— Υντάρνικος; Εχ μορί, κυτί πυ ίςε! Υντάρνικος! Χμ... Αφτό... Πός να ςυ το κςιγίςο έτςι, πυ να το καταλάβις; Το ντυφέκι, λογοχάρι έχι τι βελόνα τυ πετινύ, πυ κάνι το καπςύλι να ςκάι. Αφτό λιπόν το λένε επίςις υντάρνικ. Στο ντυφέκι αφτό έχι μεγάλι ςιμαςία. Χορίς αφτό δε μπορίς να πιροβολίςις... Ετςι κε ςτο κολχόζι: ο υντάρνικος ίνε ι κιριότερι φιγύρα. Κατάλαβες;

Εργαςία.

1. Σκεφτίτε, γιατί ο Αντίκ Γρατς, πυ δεν εχτελόςε τι νόρμα-τυ, έγινε ένας απ' τυς καλίτερυς δυλεφτές τις μπριγάτας; Τί ίθελε να δίχςι μ' αφτὸ ο ςινγραφέας;

2. Χορίςτε το διίγιμα ςε κοματάκια, ςίμφονα με το παρακάτο ςχέδιο.

1. Ο Νταβίντοφ αναλαβένι τιν ιποχρέοςι να ιπερεχτελέςι τι νόρμα τυ οργόματος. 2. Ο Νταβίντοφ εχτελί τιν ιποχρέοςί-τυ. 3. Πός αναπάβετε ο Νταβίντοφ. 4. Ι καθιςτεριμένι καλιτερέβυν λίγο-λίγο τι δυλιά-τυς. Ο Αντίπ Γρατς ςτις πρότες γραμές τις μπριγάντας. 5. Ο Κοντράτ Μαιντάνικοφ, ο καλίτερος υντάρνικος τις μπριγάντας.

Το τραγύδι ςτι δυλιά.

Ολι το τραγύδι ας πύμε
το τραγύδι ςτι δυλιά
ίρθε ι όρα να χαρύμε.
Ζίτο, ζίτο ι Εργατιά.

Ολα ςκίβυνε μπροςτά-τις
προςκινύνε ταπινά
κε δοκςάζυν τ' όνομά-τις
ζίτο, ζίτο ι Εργατιά.

Οτι γίρο-μας κιτάμε
απ' τα χρόνια τα παλιά,
ςτι δυλιά-μας τα χροςτάμε
ζίτο, ζίτο ι Εργατιά.

Σκλάβι τις δυλιάς ςικόςτε
το κεφάλι-ςας πςιλά
κε τι δίναμί-ςας νιόςτε
ζίτο, ζίτο ι Εργατιά.

Ζίτο ι Κόκινι Σιμέα,
πυ ςτον άνεμο πετά
έφταςε ι μεγάλι μέρα
ζίτο, ζίτο ι Εργατιά.

I ανάπτιξι τις δραστιριότιτας τον γινεκόν—κολχόζνιτσον.

(Απόσπαξμα απ' τιν έκθεσι τυ I. B. Στάλιν στο XVII σινέδριο τυ ΠΚΚ(μπ) στις 26 τυ Γενάρι 1934).

Πρέπι να σιμιόσυμε σαν εφχάριστο γεγονός κε σαν απόδιξι τις ανάπτιξις τις κυλτύρας στο χοριό τιν ανάπτιξι τις δραστιριότιτας τον γινεκόν-κολχόζνιτσον στον τομέα τις κινονικο-οργανοτικίς δυλιάς. Ινε γνοστό, λογοχάρι, ότι τόρα έχυμε: 6 χιλιάδες γινέκες-κολχόζνιτσες, πυ ίνε πρόεδρι στα κολχόζια· πάνο από 60 χιλιάδες μέλι τον διικίσεον τον κολχοζιόν· 28 χιλιάδες μπριγαντίρυς· 100 χιλιάδες οργανοτές κρίκον· 9 χιλιάδες διεφθιντές σε κολχόζικες εμπορεβματικές φέρμες· 7 χιλιάδες τραχτορίστες. Κε πρέπι να πύμε, πος ι αριθμί αφτί δεν ίνε πλέρια. Μα κε το λίγο, πυ κλιύνε μέσα-τυς ι αριθμί αφτί, μας μιλάι αρκετά κσε κάθαρα γιά τι μεγάλι ανάπτιξι τις κυλτύρας στο χοριό. Αφτό το γεγονός, σίντροφι, έχι τεράστια σιμασία. Αφτό έχι τεράστια σιμασία, γιατί ι γινέκες αποτελύν το μισό πλιθιζμό τις χόρας-μας, αποτελύν τεράστια στρατιά εργασίας, κε ίνε προοριζμένες να αναθρέπσυν τα πεδιά-μας, τι μελύμενι γενιά-μας, διλ. το μέλον-μας. Νά γιατί δεν μπορύμε να επιτρέπσυμε να μίνι στο σκοτάδι κε στιν αμάθια ι τεράστια αφτί στρατιά! Νά γιατί πρέπι να χερετίσυμε τιν αφκσανόμενι κινονικί δραστιριότιτα τον εργαζόμενον γινεκόν κε τιν προαγογί-τυς σε καθοδιγιτικά πόστα, σαν αναμφιζβίτιτι απόδιξι τις ανάπτιξις τις κυλτύρας-μας **(Εκσακολυθιτικά χιροκροτίματα)**.

I. Βασίλιεφ κε I. Μικάεφ

I τραχτορίστα Κάτια Κοζλόβα.

I τραχτορίστα Κοζλόβα ίνε αφτί, πυ τόρα διεφθίνι το εργαστίριο τις κολόνας . . . Ινε τόρα ικοσιτεσάρο χρονό κοπέλα κι οστόσο ίδε κε πέρασε τόσα, όσα κ' ένας εκσιντάρις. Από ενάμισι χρονό πεδί έμινε πεντάρφανι μαζί με το μεγαλίτερό-τις αδελφό. Μεγάλοσε στο χοριό με κσένο πσομί κε με κσένο κσίλο ος τιν όρα, πυ δινάμοσε κε μπόρεσε να κρατά στα χέρια-τις πεδάκια. Τότε τιν πίρανε νταντά κ' ίστερα από λίγο έγινε μπατράκισα. Ακόμα κε τόρα δε μπορί να θιμιθί δίχος σινκίνισι τιν μπατράκικι ζοί-τις.

— Τίχενε να πας χιμόνα στι στέπα για σανό — διιγιέτε ι Κοζλόβα. Στιν αρχί τα πόδια μέσα στις τρίπιες βάλενκες κέγανε από το

κρίο κ' ίςτερα κςιλιάζανε κε γίνονταν ςα δεκανίκια. Χονόςυνα μέςα στι θεμονιά, έβγανες τα μονοδάχτιλα χερότια από τα χέρια, τα πέρναγες στα πόδια κε τα ζέςτενες μιςίν όρα. Ο νικοχίρις όμος βιάζετε κε βρίζι. Εβαζες πάλι τις βάλενκες κ' έτρεχες στι δυλιά. Κε μόνο αφτά ίτανε τάχα;

Νά, ίνε ι δέφτερι χρονιά, πυ δυλέβο στο ςοβχόζι κ' έρχυντε στιγμές, πυ δεν πιςτέβο, πος μπόρεςα ν' απολαχτό από τον κυλάκικο ζιγό...

Παντρέφτικε δόδεκα χρονό ι Κάτια. Μα δε στάθικε τιχερί στιν παντριά-τις κε γλίγορα άφιςε τον άντρα-τις κε γίριςε στο ςπίτι με διό μινόν μορό στα χέρια. Ο παντρεμένος αδελφός-τις αρνίθικε να βάλι στο ςπίτι τι „χοριζμένι". Ι Κάτια ανανκάστικε να ζιτίςι καταφίγιο στα ςπίτια κςένον ανθρόπον, ζιτόντας κάθε μέρα δυλιά δο κε κι κε διό ολάκερα χρόνια να ζίςι μιςοπιναζμένι.

Ι πρόταςι, πυ τις έκανε ι επιτροπί τον μπατράκον, να μπι στα κύρςα τον τραχτορίςτον, ίταν γι' αφτί διέκςοδο από τι δίςκολι θέςι. Το χοριό κορόιδεβε τιν καταφρονεμένι „κυρςίςκα" έτςι, όπος μπορί να κοροιδέβι χοριό, πυ ιποδαβλίζετε από επιδέκςια κυλακιά. Χριαζόταν μεγάλο θάρος γιά να πάι κανίς κόντρα ς' όλο το χοριό. Εφτιχός όμος γιά τιν Κοζλόβα, ίχε τέτιο θάρος.

Τα κύρςα τις άνικςαν το δρόμο γιά το ςοβχόζι, κ' εδό βρίκε πιά τιν πραγματικί-τις θέςι, το ςπίτι-τις, τι λεφτεριά-τις κε τιν ανεκςαρτιςία-τις. Από τις πρότες μέρες τιν κιρίεπςε ι κενύργια-τις δυλιά. Τιν τραβύςε το μεγαλίο κε το οργανομένο τις δυλιάς αφτίς. Γλίγορα ένιοςε τον εαφτό-τις ςφιχτοδεμένο με τιν κολεχτίβα κε μαζί μ' αφτό γνόριςε κε τι δικί-τις τιν πραγματικί ακςία. Το ςιμφέρο τυ ςοβχοζιύ τό'νιοθε ςα δικό-τις, για το ςιμφέρο αφτο έδινε όλες-τις τις δινάμις.

Ι τραχτορίςτα Κοζλόβα έχι να δίκςι ανότερα δίγματα δυλιάς. Στο όργομα κςεπερνά τις νόρμες. Σε κάθε βάρδια κάνι ικονομία τρία κιλά κάφςιμι ίλι κε κάποτε ος δεκάκςι.

— Αφτί ίταν ι ςιγανί Κάτια Κοζλόβα! Ι πιό αδίνατι απ' όλα τα κορίτςια.

— Δε βαριέςε — λέι ο τραχτορίςτας Μαζάεφ.

— Αν ι Κοζλόβα κάνι μεγάλι ικονομία, ίνε γιατί ο μπριγαντίρος τις έδοςε τιν πιό καλί μιχανί.

— Ελάτε πεδιά, ας βάλυμε στι γραμί όλες τις μιχανές-μας — προτίνι άλος τραχτορίςτας — ας δέςυμε τα μάτια κι ας διαλέκςυμε έτςι στα στραβά. Τότε θα ιδύμε πιά μιχανί θα κάνι μεγαλίτερι ικονομία.

Μα μιλύςε ι ζύλια. Δεν ίταν έτςι, όπος τά'λεγαν. Ο μπριγαντίρος Αλεκςέεφ στιν αρχί ακόμα ίχε προτίνι στιν μπριγάντα-τυ.

— Πιγένετε κι ο καθένας ας διαλέκςι τι δικί-τυ μιχανί. Τα τράχτορα στέκονταν έκςο στιν αβλί — όλα το ίδιο βρόμικα — δεν τά'χανε με τίποτε αλίπςι κε καταςκονιζμένα.

Ι Κοζλόβα διάλεχσε γιά τον εαφτό-τις το «πέντε νύμερο». Επλινε κε χσανάπλινε με πετρέλεο το «πέντε»-τις έτςι, πυ ο Αλεχςέεφ τιν πένεςε κε από τότε ακόμα τιν ίχε ιποδίχςι στιν μπριγάντα-τυ.

— Μάθετε από τα κορίτςια, πός πρέπι να καθαρίζετε τα τράχτορα.

— Νε, — ίπε αςιλόγιςτα ο Μαζάεφ — όλι χσέρυνε τιν κλίςι τις γινέκας, πλίςιμο κε ςφυνκάριζμα. Ινε το φιςικό-τις.

Τις τραχτορίςτες — κομςομόλκες άρχιςαν να τις κοροιδέβυν ακόμα από τα κύρςα.

— Ας-τα, Κοζλόβα.

— Μα κε ςι ίςτερα από τι δυλιά πλένεςε. Το ίδιο θέλι κε ι μιχανί, να τιν πλένυν, να τιν καθαρίζυν κε τότε θα δυλέβι καλίτερα.

— Ι διχί-μυ κ' έτςι δυλέβι καλά — μυρμύριςε ένας άλος τραχτορίςτας.

Εδό ι Κοζλόβα δε βάσταχσε.

— Εγό γιά τον εαφτό-μυ το κάνο. Πιός θα δυλέπςι άβριο; Πάλι εγό. Τον εαφτό-μυ πρότ' απ' όλα χσαλαφρόνο.

Πολί κυτςομπόλιδες κε τεμπέλιδες ςπάσανε κιόλας τα φτερά τον μιχανόν κε χάσανε τα καπάκια από τ' αλέτρια. Στι μιχανί τις Κοζλόβας τίποτα δεν έςπαςε κε πάντα δύλεβε. Σε κάθε βάρδια έβλεπες να λαμποκοπά το καλοπλιμένο «πέντε νύμερο».

Ι Κοζλόβα ςπάνια μαλόνι στιν μπριγάντα. Μιά φορά όμος αποπίρε άςχιμα τυς ςιντρόφυς-τις.

Τιν μπριγάντα τι μεταφέρνανε ςε άλι ομάδα. Αφίνανε τις μιχανές, μα ι Κοζλόβα δίλονε.

— Εγό το «πέντε»-μυ με κανένα τρόπο δεν το δίνο. Ι θα πάο με τι μιχανί-μυ, ί θα μίνο στιν παλιά ομάδα.

Ι τραχτορίςτα Κοζλόβα κατόρθοςε να διατιρίςι έτςι το τράχτορό-τις, πυ ς' όλιν τιν εργατιχί ςεζόν ύτε μιά φορά δεν πίγε γιά επιςχεβί κε το παράδοςε ςε καλί κατάσταςι έτςι, όπος το πίρε. Στιν καμπάνια τις ςποράς απ' όλι τιν κολόνα μόνο τέςερις τραχτορίςτες χσεπερνύςαν κάθε μέρα τις νόρμες τις ςποράς. Ανάμεςά-τυς ι τραχτορίςτα Κοζλόβα ίχε τιν πρότι θέςι.

Στο διάστιμα τις εργατιχίς ςεζόν ι Κοζλόβα βραβέφτικε διό φορές με παπύτςια κε με πυτιόφκα ςε ςπίτι ανάπαπςις. Το χιμόνα γιά τιν ιποδιγματιχί-τις δυλιά στο εργαστίριο τις επιςχεβίς τον τράχτορον, τι βραβέπςανε με ρολόι. Κε τέλος τιν άνιχςι, μόλις τέλιοςε το κύρςο τον μπριγαντίρον, τιν προβιβάςανε ςε διεφθιντί τυ εργαστιρίυ τις κολόνας.

Εργαςία.

Σχιματίςτε μόνι-ςας το πλάνο τυ διιγίματος, ςιζιτίςτε-το κε ςίμφονα με το γενικό πλάνο εκθέςτε αφτά, πυ διαβάςατε.

Ματρένα Ντοροςένκο

μέλος τις διίκιςις τυ κολχοζιύ „Κράςνιι Ντονμπάς" (Στανίτςα Ιρκλιέφςκαγια, Βοριοκαφκαςιανί περιοχί (Κράι).

Ος το τέλος, ος τιν πλέρια νίκι.

I

Ας πάρυμε τιν ίδια τι ζοί-μυ. Ιμυνα μπατράκιςα. Ο πατέρας-μυ ίταν κι αφτός μπατράκος. Σ' όλι-τυ τι ζοί δύλεβε στυς κυλάκυς κε στυς παπάδες τις στανίτςας. Στα 1909, όταν ίμυνα ενιά χρονό, ο πατέρας-μυ ςτραβόθικε κι από τότε κςενοδύλεβα. Στιν αρχί κοντά στυς κυλάκυς κ' έπιτα κοντά στον παπά Σερμπίεφ.

Ιμυνα 16 χρονό, όταν παντρέφτικα κε πίρα τον καζάκο Ντοροςένκο.

Ι Ντοροςένκο ίτανε τέςερα αδέλφια. Ολι παντρεμένι, όλι έφπορι. Κ' ι γινέκες-τυς ίταν από ικογένιες, πυ ζύςαν καλά κε μονάχα εγό δεν ίμυνα τις διχίς-τυς ςιράς. Ο άντρας-μυ μ' ίχε ςα δυλέφτρα κε μ' έδερνε αλίπιτα. Θιμύμε, πίγενα στυ πατέρα, καθόμυνα κι άρχιζα το κλάμα, μα κίνος το δικό-τυ: «ιπόμενε κόρι-μυ, στον άντρα πρέπι να ιποτάζεςε»... Κε ζύςα.

Μα φένετε το έμα το μπατράκικο δεν μπορί να το ανανκάςι κανίς να πίκςι. Κςεςικόνετε, όταν ι πλύςιι ανεβένυν πςιλά, όταν καταπιέζυν το φτοχό, όχι μονάχα το δικό-τυς, μα κε τον κςένο. Κι αρχίςανε τα μαλόματα με τον άντρα-μυ από τιν εποχί, πυ ο εμφίλιος πόλεμος ανατάρακςε ςα θίελα τις στανίτςες τυ Κυμπάν.

Ι κυνιάδι-μυ — τ' αδέρφια τυ άντρα-μυ — πίγαν εθελοντές στυς άςπρυς κε τον ίδιο τον άντρα-μυ τον επιστράτεπςε ο Ντενίκιν. Από τότε αρχίζυν όλα: κε τα μαλόματα, κε ο αγόνας, κε ι κενύργια ζοί.

II

Ο μεγαλίτερος αντράδελφός-μυ ίνε ο Ιοςίφ Ντοροςένκο, πυ τον κςέρι όλι ι στανίτςα κε τα περίχορα με το παρατςύκλι «Αζιάτ».

Απςιλός, με φαρδιύς όμυς, όπςι θεριύ, με φοβερό, ςαν τι σκοτινί νίχτα βλέμα τον σκοτινόν ματιόνε-τυ, πυ δεν έκλιναν ποτές. Εγινε βαχμίστερ κε άςπρος δίμιος. Ι χορικί ανιστορύνε, πός στι στανίτςα Μπατυρίνςκα, πάνο στιν πλατία πιροβολύςε κ' έςφαζε με τα ίδια-τυ τα χέρια τις μιτέρες, τις γινέκες κε τα πεδιά τον κραςνοαρμέον κε τον κόκινον παρτιζάνον.

Γίριςε ο άντρας-μυ, γίριςε κε ο Αζιάτ στι στανίτςα. Ενα απετύςα

από τον άντρα-μυ, να μιν έρχετε ο Αζιάτ ς' εμάς. Τυ έλεγα, πος όλα όςα xςέρο γιά τον Αζιάτ, θα τα μαρτιρίςο στι Σοβιετιxί εxςυςία. Μα ίςτερα από xάθε τέτια ομιλία ο άντρας-μυ μ' έδερνε άγρια xε ςτο τέλος μΰπε ορθά xοφτά.

«Αν xάνις πος βγάζις μιλιά από το ςτόμα-ςυ, θα ςε πνίxςυμε». Κι όταν τα λογάριαςα όλα xε xάθιςα xε ςxέφτιxα, ςε πιόνα να μαρτιρίςο (βέβεα δε ςxεφτόμυνα μόνο γιά τον Αζιάτ) ίδα, πος ι δίναμι ίταν πάλι ςτα χέρια-τυς.

Σόπαςα... Εβαλα πέτρα ςτιν xαρδιά xε ςόπαςα. Ετςι ςοπένανε x' εxατοντάδες άλι άνθροπι, πυ xςέρανε όχι λιγότερα από μένα.

Κε γι' αφτό τι ςτανίτςα-μας τιν ίχαν γιά ίςιχι, γιά ιρινιxί...

Στο 1928 πέθανε ο άντρας-μυ. Αφτά τα χρόνια φίςιxςε φρέςxος αέρας. Γιά πρότι φορά τραντάxςανε τυς xυλάxυς έτςι όπος έπρεπε. Κι αφτί τι χρονιά γιά πρότι φορά βγίxα x' εγό μπροςτά ςτι ςινέλεφςι xε xατάνxιλα ςτυς ανθρόπυς όλα, όςα ι βαριά πέτρα πλάxονε μέςα ςτιν xαρδιά-μυ ς' όλα τα χρόνια.

Ιπα όλα όςα ίxςερα γιά τυς πλύςιυς xε τυς μπαντίτυς, πυ ίςαμε τότε xρατύςαν τι ςτανίτςα ςτα χέρια-τυς. Ιπα xε γιά τον Αζιάτ — τον Ιοςίφ Ντοροςένxο.

Εxίνι τι βραδιά ο Αζιάτ έγινε άφαντος από τι ςτανίτςα. Εγινε άφαντος αφτός—ι ιxογένιά-τυ όμος έμινε... Ολες ι ρίζες ίν' εδό. Εxςαxολυθύςανε να πέζυνε με τα ςινxενιxά εςτίματα, φοβέριζαν όλυς, πος ι ςοβιετιxί εxςυςία όπυ xι αν ίνε θα νxρεμιςτί. Κ' εxςόν απ' αφτό, απ' το 29 ος το 30 παρυςιαζόταν τις νίχτες xε ο ίδιος ο Αζιάτ. — Κυμπάρα, ςα δε λιπάςε τον εαφτό-ςυ, λιπίςυ τυλάχιςτο τα πεδιά· με πιύς ενοθίxατε, ενάντια ςε πιόνα πάτε; Ι μέρες τις ςοβιετιxίς εxςυςίας ίνε μετριμένες...

Τα νέβρα-μυ τεντόνονταν, ςα νάθελαν να ςπάςυν· τα δόντια-μυ δάνxαναν xε μάτοναν τα χίλια, xρίος ιδρότας περεχύςε το μέτοπο xι όλο-μυ το xορμί.

Ορες ολόxλιρες βαςανιζόμυνα, πάλεβα με τον εαφτό-μυ. Θ' αντέxςο άραγε ς' αφτί τιν πάλι με τυς πλύςιυς xε πονιρύς ςαν αλεπύδες, με τυς xαxύργυς;

Κε όρες-όρες μυ φενόταν, πος xάτο από το βλέμα τον φοβερόν αφτόν, ςα ςxοτινί νίχτα ματιόν, θα μυ xςέφεβγε ι λέxςι «ιρίνι», μα όπος δίχτιxε, το μπατράxιxο έμα δεν παγόνι.

— Οχι δε θα λιγίςο...

III

Ο Ιοςίφ έφιγε από τι ςτανίτςα xε xρίφτιxε. Ιςτερα από λίγο xερό διαδόθιxε, πος βριςxόταν ςτο ςοβχόζι τυ ραγιονιύ τις Καρενόβςxαγιας.

Βολέφτικε. Βολέφτικαν κ' ι άλι άσπρι λιςτές-κυλάκι, όχι όμος στο σοβχόζι, αλά μέσα στι στανίτσα. Κε βολέφτικαν έτσι, όςτε όταν εμίς τ' ακύσαμε, αναςτενάκςαμε. Τα τρία αδέλφια Γόρμπιχ κάτο από τιν αρχιγία τυ μεγαλίτερυ, τυ Μιχαίλ, παρέα με τυς ιποταχτικύς-τυς, τυς πλύσιυς καζάκυς Πυλυμπάτ κε Λυκάς — βάλανε στι στανίτσα-μας το 1929 τα θεμέλια τυ πρότυ κολχοζιύ «Σινιδιτί δυλιά».

Κι αλίθια, ότι έκαναν ίτανε σινιδιτί δυλιά, με καλά καταςτρομένο πλάνο.

Σαν άρχισε ι ομαδικί κολεχτιβοπίισι, ι Γόρμπιχ ίταν στις πρότες γραμές, ι ίδιι προπαγανδίζαν γιά τα κολχόζια κε πρότος αγροτέχνις τυ κολχοζιύ έγινε ο Μιχαίλ Γόρμπιχ.

Μα πιός ίνε αφτός ο Μιχαίλ Γόρμπιχ; Κυλάκος. Μα αφτό ίνε λίγο. Ινε άσπρος μπόγιας.

Κε να καταφέρι να πάρι κσανά τι μάζα στα χέρια-τυ. Κε πός τιν πίρε; Υτε με φονές, ύτε με βρισιές, ύτε με φοβέρες. Οχι. Κςαγόραςε τι φτοχολογιά δεχσιά κε αριςτερά.

Εγό ίμυνα οργανοτίς τον γινεκόν, αχτιβίςτκα, μάζεβα το αχτίβ κε τυς κσιγύσα. «Μα επιτέλυς καλί-μυ άνθροπι, κσεχάσατε πιί ίνε ι Γόρμπιχ;» Μα πάντα έπερνα τιν απάντισι.

— Τρε ε ελί. Δε βλέπις πόσο καλός, πόσο περιπιιτικός ίνε γιά τυς φτοχύς ο Μιχαίλ. Κε κσέχορα απ' αφτό ίνε κε γραματιζμένος. Χορίς τυς Γόρμπιχ εμίς δε θάχαμε κολχόζι, θα χανόμαςτε μπατράκι.

Κε όπος κε πρότα ι στανίτσα-μας φιμιζόταν σαν ίσιχι κε ιρινικί... Κανένας αγόνας, κανένας κυλάκος, τίποτα δε φενόταν.

Μπροςτά από ένα χρόνο χόρισαν τα κολχόζια τις στανίτσας-μας σε μικρότερα. Στο δικό-μας τμίμα οργανόθικε κενύργιο κολχόζι, το «Κράςνι Ντομπάς»· στι διίκισί τυ μπίκανε περισότερι μπατράκι, εκλέκσανε κε μένα, από το Γόρμπιχ κε τιν παρέα-τυς δεν έλαχε κανίς στι διίκισι.

Κ' εγό νόμιζα, πος αφτό ίταν επιτέλυς ι πρότι νίκι. Ι οχτρί όμος μας ίχαν περικικλόσι. Δε χόθικαν βέβεα στι διίκισι κε οςτόσο τα κατάφεραν έτσι, πυ ο Μιχαίλ Γόρμπιχ βολέφτικε μπριγαντίρος τις 5-ις μπριγάντας, ο Δ. Γόρμπιχ έγινε βοιθός τυ λογιςτί, ο Πορφίρις Γόρμπιχ διεφθιντίς τις γυρυνόφερμας, ο Πυλυμπάτ υτσότσικος στι θεριςτικί μιχανί κι αργότερα διεφθιντίς τυ νικοκιριύ κι ο Λυκάς έγινε φίλακας.

Κε όταν ίρθαν ι χλεμποζαγατόβκες, τότε μόνο καταλάβαμε, πος ι-παρέα τύτι μας μπέρδεψε όλυς. Εγό ίμυνα στο 4-ο τμίμα τις Επιτροπίς, πυ βοιθύσε γιά να γίνυν ι χλεμποζαγατόβκες. Σ' αφτό το τμίμα μπένανε ι μισί κολχόζνικι με τιν μπριγάντα τυ Μιχαίλ Γόρμπιχ. Κι όταν άρχισα να εκσετάζο, πύ παν τα στάρια κε δε μας μένι τίποτα να δόσυμε στο κράτος, κατόρθοσα να βρο τιν απάντισι.

Ολι αφτί ι παρέα με το Μιχαίλ Γόρμπιχ επιχεφαλίς έριχςε στυς χολχόζνιχυς το ςίνθιμα: χλέβε χε χρίβε, χόνε τα ςτάρια βαθιά ςτι γι.

Εγό τότε — ίτανε Νοέβρις — απέτιςα να γίνι χε έγινε γενιχί ςινέλεφςι, εχί τα ίπα όλα, όπος ίταν, χι αποφαςίςαμε να διόχςυμε αμέςος το Γόρμπιχ χε τιν παρέα-τυ από το χολχόζι.

Ο Μιχαίλ Γόρμπιχ έφιγε αμέςος τιν ίδια νίχτα από τι ςτανίτςα, χε τότε γιά πρότι φορά λίθιχαν ι γλόςες. Αρχίςαν να δυλέβυν ι γλόςες τον χολχόζνιχον. Ιδαν ι χολχόζνιτςες, πος ι δίναμι ίνε πιά ςτα χέριαμας, μόνο πυ χριάζετε νάμαςτε πιό θαρετί.

Ι άντρες ρυθύνιζαν χε χάζεβαν, ενό ι γινέχες αρχίςαν τον αγόνα. 32 χολχόζνιτςες χοριςτίχανε ςε ομάδες χε πίγαν τιν ίδια μέρα ςτυς χολχόζνιχυς, γιρέβοντας να πάρυν πίςο το χλεμένο ςιτάρι. Αρχίςαν γλίγορα-γλίγορα να ανίγυν τυς λάχυς.

Βέβεα, δεν το φέραν πίςο όλο το ςιτάρι, οςτόςο το πλάνο τις χλεμποζαγατόβχας, πυ ι Γόρμπιχ τόχανε διαςπάςι ολότελα, μι δίνοντας ςτο χράτος τίποτα ςχεδόν, εμίς χατορθόςαμε να το εχτελέςυμε χατά 80 προτςέντα. Από τότε ι γινέχες έγιναν πιό θαρετές χε πιό δραςτίριες.

IV

Ιςτερα από το διόχςιμο τον Γόρμπιχ από το χολχόζι ςτις 29 τυ Δεχέβρι έγινα πρόεδρος τυ χολχοζιύ. Οχι όμος γιά πολίν χερό. Ι μπαντίτες αποφαςίςανε να πραγματοπιίςυν τις ςιχνές φοβέρες-τυς.

Ενα βράδι, τιν όρα πυ γίριζα ςτο ςπίτι, αχύο τιν χόρι-μυ να φονάζι ςπαραχτιχά (ίτανε τότε 11 χρονό). Τρέχο να μπο μέςα, όταν άχςαφνα βλέπο να βγένι από τιν πόρτα μιά τεράςτια ανθρόπινι φιγύρα.

Ο «Αζιάτ» — χατάλαβα, έχανα ςτροφί χε μ' όλι-μυ τι δίναμι έτρεχςα χε μπίχα ςτιν πρότι αβλί, πυ έλαχε μπροςτά-μυ. Από πίςο-μυ άχυγα πρόςτιχες βριςιές χ' έπιτα τον χρότο ενός μεγάλυ τύβλυ, πυ έπεςε δίπλα-μυ.

Γίριςα ςτιν χαλίβα-μυ μαζί με τυς χολχόζνιχυς χε βρίχα όλα-μυ τα χορίτςια δεμένα. Οτι μπορύςανε να χυβαλίςυνε μαζί-τυς, το πίρανε, γδίςανε ολόχλιρο το ςπίτι.

Κατάλαβα, πος αν δίλιαζα χι άρχιζα ςα γινεχύλα τα χλάματα, όλος εχίνος ο ενθυςιαζμός, πυ άναπςα ςε άνιςο αγόνα, προπάντον ανάμεςα ςτις γινέχες, θάζβινε αμέςος, θα εχςανεμιζόταν.

Ετςι, πνίγοντας μέςα-μυ όλο τον πόνο χε χςέροντας, πος μ' αφτό δεν τέλιοςαν αχόμα όλα, εχςαχολύθιςα τι δυλιά όπος χε πριν, ςα να μιν έγινε τίποτα χι ύτε ςχέφτιχα ν' αλάχςο χατιχία.

Κε νά, τι νίχτα ςτις 19 τυ Γενάρι, χι πυ χιμόμυνα, χςιπνό άχςαφνα από το θόριβο, πυ γινόταν ςτιν πόρτα τις χαλίβας. Ιςτερα από τιν

πρότι επιδρομί ίχα ακονίσι εναν μπαλτά γιά κάθε ενδεχόμενο. Αρπαχσα τον μπαλτά, βγίκα κε ρότισα.

— Πιός;

Κάπιος χτιπύσε με λίσα τιν πόρτα. «Θα κόπσο το κεφάλι κινύ, πυ θα κοτίσι να μπι πρότος», ίπα με σταθερί φονί, προιδοπιόντας τυς κακύργυς. Μα αντίς γιά απάντισι ακύστικαν απ' έκσο γέλια. Οπος κατάλαβα, ίταν αρκετί. Κε οστόσο δεν κότισαν ν' ανίκσυν τιν πόρτα.

Δεν κ„έρο πόσιν όρα στεκόμυνα εκί, μ' ίχε όμος περονιάσι το κρίο. Κσαναμπίκα στιν καλίβα κε πλάγιασα δίπλα στο μικρότερό-μυ κοριτσάκι. Κσίπνισα από τα τρομαγμένα κακαρίζματα, πυ βγάνανε ι κότες. Κιτάζο από το παράθιρο κε βλέπο το σπίτι-μυ ζοζμένο στι φοτιά. Κσίπνισα τα πεδιά κε όλι μαζί τρέκσαμε στις πόρτες, γιά να γλιτόσυμε. Μα ι πόρτες ίτανε απ' όκσο καρφομένες γερά. Ιμασταν κλιζμένι. Να πιδίσο από το παράθιρο δεν τολμύσα, γιατί νόμιζα, ό-ι κάπιος παραφιλάι από κάτο.

Κε μόνο όταν κάικαν πιά ι πόρτες κε ι καλίβα γέμισε από καπνό κε φλόγες, τρέκσαμε να γλιτόσυμε, βγένοντας από μιάν καμένι πόρτα.

Το πρoί πάνο στον κορμό ενός δέντρυ, πυ βρισκότανε δίπλα στιν καλίβα, βρίκαμε καρφιτσoμένι μιά μικρί σιμίοσι. Τιν ίχαν καρφιτσόσι ι μπαντίτες, πυ έκαπσαν το σπίτι. «Περιμένυμε — έγραφαν — ανιπόμονα τιν όρα κε τι στιγμί, πυ θα μπορέσυμε να σε καρφόσυμε κε σένα πάνο στο παλύκι...»

Εγό όμος εκσακολυθύσα να δυλέβο, τίμαζα τον ανικσιάτικο σπόρο κ'έδινα όλο κε περισότερο θάρος στο αχτίβ-μυ.

Μα καθός φένετε, ι μπαντίτες ίχαν αποφασίσι να με κσεμπερδέπσυν. Τι νίχτα στις 30 τυ Γενάρι, γιρνόντας από τι διίκισι τυ κολχοζιύ γιά να πάο στο σπίτι, — ίχα πιά αλάκσι κατικία — μπροστά στο κατόφλι τις καλίβας με πιάνυνε διό άντρες, με δεμένι τι γενιάδα κε μ'ένα χτίπιμα στο κεφάλι με σοριάζυν χάμο. Ιστερα με τραβίκσανε στο χαγιάτι, μυ χόσανε στο στόμα ένα μπυκάλι γεμάτο πετρέλεο, κι όταν κατάπια αρκετό, μυ κλίσανε το στόμα με μιά πατσαβύρα, μυ περάσανε θελιά στο λεμό κε τιν τραβύσαν έτσι, πυ εγό έχασα τις εσθίσις-μυ.

Δεν κατόρθοσαν όμος να με πνίκσυν· φένετε, πος κάπιος τυς εμπόδισε. Πλάγιασα διό βδομάδες στο νοσοκομίο... Λιπόμυνα κατάκαρδα, γιατί το περιστατικό αφτό έγινε ετία να μιν πάο στι Μόσχα στο σινέδριο τον υντάρνικον.

Πίγα μόνο στο σινέδριο τις περιοχίς (κράι).

Κι αν δεν κατόρθοσα τότε ν'ακύσο το σίντροφο Στάλιν, κι από το βίμα τυ Πανενοσιακύ σινεδρίυ να πο όλα, όσα σκέφτυμε, ας τυ τα πο τυλάχιστο τόρα, σα γινέκα κε σαν αγονίστρια.

— Εχις δίκεο, σίντροφε Στάλιν. Ι δίναμι τον κολχόζνιτσον ίνε μεγάλι. Θα σταθύμε ος το τέλος κε θα παλέπσυμε ός τιν τελιοτικί νίκι,

ιπερασπίζοντας τι ςοβιετικί-μας εκςυςία, το κομυνιςτικό-μας κόμα, πυ λεφτέροςε εμάς τις ςκλάβες κε μας έκαμε χτίςτες τις κενύργιας-μας ζοίς. Δε θα ιποχορίςυμε. Κε τα κολχόζια-μας θα τα περιφρυρίςυμε, θα τα διναμόςυμε κε θα ζίςυμε, εμίς κε τα πεδιά-μας, άνετα.

Δε θ'αφίςυμε να ςικόςυνε κεφάλι ι μπαντίτες, να μας εμποδίςυν ι κυλάκι κ' ι οχτρί τυ λαύ.

Εργαςία.

Σχιματίςτε μόνι-ςας πλάνο, ςιζιτίςτε-το κε ςίμφονα με το γενικό αφτό πλάνο κάντε έκθεςι πάνο ςε κίνα πυ διαβάςατε.

Ι. Στάλιν.

Τ'αποτελέζματα τις πιατιλέτκας ςε τέςερα χρόνια ςτον τομέα τις βιομιχανοπίιςις.

(Απόςπαζμα από τιν έκθεςι τυ Ι. Στάλιν ςτιν κινί ολομέλια τις Κ. Ε. κε τις Κεντρικίς επιτροπίς ελένχυ τυ ΠΚΚ(μπ), πυ έγινε ςτις 7 τυ Γενάρι τυ 1933).

Τόρα ας έρθυμε ςτα αποτελέζματα τις πραγματοπίιςις τυ πεντάχρονυ πλάνυ.

Πιά ίνε τα αποτελέζματα τις πιατιλέτκας ςε τέςερα χρόνια ςτον τομέα τις **βιομιχανίας**;

Κατορθόςαμε να έχυμε νίκες ς'αφτόν τον τομέα;

Νε, κατορθόςαμε. Κι όχι μονάχα κατορθόςαμε, μα κάναμε παραπάνο απ' ότι εμίς ι ίδιι περιμέναμε, απ'ότι μπορύςαν να περιμένυν κι αφτά τα πιό θερμά κεφάλια τυ κόματός-μας. Αφτό τόρα δεν το αρνιύντε ύτε κε ι οχτρί-μας. Ακόμα περιςότερο, δε μπορύν να τ'αρνιθύν ι φίλι-μας.

Εμίς δεν ίχαμε μάβρι μεταλυργία, πυ ίνε ι βάςι τις βιομιχανοπίιςις τις χόρας. Τόρα τιν έχυμε.

Εμίς δεν ίχαμε βιομιχανία γιά τράχτορα. Τόρα τιν έχυμε.

Εμίς δεν ίχαμε βιομιχανία γιά αφτοκίνιτα. Τόρα τιν έχυμε.

Εμίς δεν ίχαμε μιχανυργικί βιομιχανία. Τόρα τιν έχυμε.

Εμίς δεν ίχαμε ςοβαρί κε ςίνχρονι χιμικί βιομιχανία. Τόρα τιν έχυμε.

Εμίς δεν ίχαμε πραγματιχί κε ςοβαρί βιομιχανία, πυ να παράγι ςίνχρονες αγροτικές μιχανές. Τόρα τιν έχυμε.

Εμίς δεν ίχαμε βιομιχανία αεροπλάνον. Τόρα τιν έχυμε.

Στιν παραγογί ιλεχτριχίς ενέργιας βριςκόμασταν ςτιν πιό τελεφτέα θέςι. Τόρα φτάςαμε ςε μιά από τις πρότες.

Στιν παραγογί ναφτο-προιόντον κε καρβύνυ βριςκόμασταν ςτιν τελεφτέα θέςι. Τόρα φτάςαμε ςε μιά από τις πρότες.

Ιχαμε μόνο μιά μοναδιχί καρβυνο-μεταλυργιχί βάςι ςτιν Υκρανία, πυ κε με κίνι δίςκολα κατορθόναμε να τα βγάζυμε πέρα. Κατορθόςαμε όχι μόνο ν'ανιπςόςυμε τι βάςι αφτί, μα διμιυργίςαμε κιόλας μιά κενύργια καρβυνο-μεταλυργιχί βάςι ςτιν Ανατολί, πυ ίνε το καμάρι τις χόρας-μας.

Ιχαμε μόνο μιά μοναδιχί βάςι ιφαντυργίας, ςτο Βορά τις χόρας-μας, κε κατορθόςαμε τύτο, ότι ςε λίγο θᾰχυμε διό κενύργιες βάςις ιφαντυργίας, ςτι Μέςι Αςία κε ςτι Διτιχί Σιβιρία.

Κι όχι μόνο διμιυργίςαμε τυς κενύργιυς αφτύς τεράςτιυς κλάδυς τις βιομιχανίας, μα τυς διμιυργίςαμε ςε τέτια κλίμακα κε ςε τέτιες διαςτάςις, πυ μπροςτά ς'αφτές οχριύν ι κλίμακες κε ι διαςτάςις τις εβροπαιχίς βιομιχανίας.

Κι αποτέλεζμα όλον αφτόν ίταν, ότι τα καπιταλιςτιχά ςτιχία εχτοπιςτίκανε από τι βιομιχανία τελιοτιχά κε αγίριςτα, ότι ι ςοςιαλιςτιχί βιομιχανία έγινε πιά ι μοναδιχί φόρμα τις βιομιχανίας ςτιν ΕΣΣΔ.

Αποτέλεζμα όλον αφτόν ίνε, ότι ι χόρα-μας από αγροτιχί έγινε βιομιχανιχί, γιατί το ιδιχό βάρος τις βιομιχανιχίς παραγογίς ςχετιχά με τιν αγροτιχί παραγογί ανέβικε από 48 προτςέντα, πυ ίτανε ςτιν αρχί τις πιατιλέτκας (1928), ςε 70 προτςέντα ςτο τέλος τυ τέταρτυ χρόνυ τις πιατιλέτκας (1932).

Αποτέλεζμα όλον αφτόν ίταν, ότι ςτο τέλος τυ τέταρτυ χρόνυ τις πιατιλέτκας κατορθόςαμε να εχτελέςυμε το πρόγραμα όλις τις βιομιχανιχίς παραγογίς, πυ ιπολογίζονταν να γίνι ςε πέντε χρόνια, κατά 93,7 προτςέντα κ'έτςι ανεβάςαμε τον όνκο τις βιομιχανιχίς παραγογίς πάνο από τρις φορές, ςε ςίνκριςι με το προπολεμιχό επίπεδο, κε πάνο από διό φορές, ςε ςίνκριςι με το επίπεδο τυ 1928. Οςο γιά το πρόγραμα τις παραγογίς τις βαριάς βιομιχανίας, εχτελέςαμε το πεντάχρονο κατά 108 προτςέντα. Ινε αλίθια, ότι από το γενιχό πρόγραμα τις πιατιλέτκας μας μίνανε ακόμα να εχτελέςυμε 6 προτςέντα. Αφτό όμος εξιγιέτε έτςι: επιδί ι γιτονιχές χόρες αρνίθικαν να ιπογράπςυνε μαζί-μας ςίμφονα μί επίθεςις κε επιδί ιπίρχαν περιπλοκές ςτιν Απο Ανατολί, αναγκαςτίκαμε, γιά να διναμόςυμε τιν άμινα τις χόρας-μας, να προςαρμόςυμε βιαςτιχά κε γλίγορα κάμποςα εργοςτάςια έτςι, πυ να παράγυν ςίνχρονα όπλα άμινας. Κ'επιδί γιά τιν αναδιοργάνοςι τύτι χριάζετε κάπια

περίοδο προετιμαςίας, γι' αφτό τα εργοστάσια αφτά σταματίςανε τιν παραγογί τέςερις μίνες, πράμα πυ δε μπορύςε να μιν έχι αντίχτιπο στο γενικό πρόγραμα τις παραγογίς, ςίμφονα με το πλάνο τις πιατιλέτκας, ς'όλο το 1932. Αφτί-μας ι πράχςι ίχε αποτέλεζμα να γιομίςι όλα τα ρίγματα ςτο έργο τις αμιντικίς ικανότιτας τις χόρας πλέρια κε ολοκλιροτικά. Δε μπορύςε όμος να μιν έχι αρνιτικό αντίχτιπο ςτιν εχτέλεςι τυ προγράματος τις παραγογίς ςίμφονα με το πεντάχρονο πλάνο. Δεν ιπάρχι καμιά αμφιβολία, ότι αν δε μεςολαβύςε ι κατάσταςι αφτί, όχι μονάχα θα εχτελύσαμε, μα το δίχος άλο κε θα κςεπερνύςαμε τυς αριθμύς τυ πεντάχρονυ πλάνυ.

Τέλος αποτέλεζμα όλον αφτόν ίτανε, ότι ι Σοβιετικί Ενοςι, από χόρα αδίνατι κε απροετίμαςτι γιά άμινα, έχι μετατραπί ςε χόρα δινατί από άποπςι αμιντικίς ικανότιτας, ςε χόρα, πυ ίνε έτιμι γιά κάθε ενδεχόμενο, ςε χόρα πυ ίνε ικανί να παράγι ςε μαζικί κλίμακα όλα τα ςίνχρονα όπλα τις άμινας κε να εφοδιάςι μ'αφτά το στρατό-τις ςε περίπτοςι εκςοτερικίς επίθεςις.

Νά πιά ίνε γενικά τ' αποτελέζματα τις πιατιλέτκας ςε τέςερα χρόνια στον τομέα τις βιομιχανίας.

Κατά το Σ. Μπεζμπορόντοφ

Το Μαγνιτογόρςκ.

Στις 30 τυ Ιύλι τυ 1929 στυς λόφυς τυ Μαγνιτογόρςκ έφταςε το πρότο τρένο, περνόντας εκατό ςαράντα χιλιόμετρα ράγιες, πυ λίγο πριν ίχαν στροθί πάνο στι στέπα.

Από μακρινά χοριά κατέβικαν κε μαζέφτικαν καζάχι κε κιργίζι γιά να ιποδεχτύνε τι μιχανί, πυ θάβλεπαν γιά πρότι φορά. Τα άλογα μόλις αντίκριςαν τιν ατμομιχανί, ςικόνονταν στις μίτες τον νιχιόν-τυς κε χιμύςαν προς τι στέπα. Ι νκαμίλες το βάνανε στα πόδια, αφίνοντας βραχνιαζμένα κε φοβιζμένα μυνκριτά. Ι καζάχι, ι κιργίζι, ι τςινκάνι κε ι ρύςι περικίκλοςαν τιν ατμομιχανί κε τιν πςαχυλέβαν.

Το πρότο τρένο έφερε τυς πρότυς ικοδόμυς τυ εργοςταςίυ τυ Μαγνιτογόρςκ, κε ι χορικί απ' τις γιτονικές στανίτςες το πράτο κόκινο καραβάνι στάρι.

Ι άλι μιχανί, πυ έφταςε ίστερα από τιν ατμομιχανί ίταν ι φαγάνα. Ι φαγάνα με το ατςαλένιο-τις χέρι άρχιςε να ςκάβι τι γι. Κε πάλι ι αγρότες θάβμαζαν τι δινατί κε ζβέλτι αφτί μιχανί. Ο ατμός κςεχινόταν στον αέρα ανκομαχόντας κε ι φαγάνα άπλονε στι γι το μακρί κε

δινατό-τις χέρι. Επερνε μεμιάς τρις αραμπαδιές χόμα, το σίκονε στον αέρα προςεχτικά κε τ' άδιαζε στο φορτιγό αφτοκίνιτο, πυ στεκόταν εκί δίπλα.

Ι άνθροπι, πυ όλι-τυς τι ζοί σκάβανε τι γι με το φτιάρι, ίχανε κάτι, πυ άκςιζε να το προςέκςυν.

Ιμυνα στο Μαγνιτογόρςκ το Μάρτι τυ 1930. Στα ριζά τον λόφον απλονότανε γιμνί στέπα, πυ ίχε ένα μονάχα δρόμο. Πάνο στο δρόμο τύτονε βρίςκονταν ι παράνκες τον εργατόν. Ι καθαφτό δυλιά, πυ γινόταν στο μέρος αφτό, ίταν το σκάπςιμο. Αλι σκάβανε με τα φτιάρια, κι άλι κυβαλύσαν το χόμα με τα κάρα. Φαγάνες κε φορτιγά αφτοκίνιτα τότε ίταν ακόμα λίγα, δε φτάνανε γιά όλες τις ικοδομιτικές δυλιές.

Ιςτερα από 18 μίνες κςαναπίγα στο Μαγνιτογόρςκ. Ιχα φτάςι από τι Μόςχα με το κατεφθίαν. Τέτια τρένα τόρα πιγένυν κάθε μέρα. Ιδα, κε δεν πίςτεβα τα μάτια-μυ, μιά τεράςτια πολιτία. Στυς δρόμυς-τις τρέχανε σαν αςτραπί αφτοκίνιτα κι αργοκιλύσαν βαριά τα λεοφορία. Δινατά τράχτορα τραβύσανε ολόκλιρες σιρές από κάρα με λαςτιχένιυς τροχύς. Κάθε προί ένα αεροπλάνο με έκςι θέσις απογιονόταν από το αεροδρόμιο τυ Μαγνιτογόρςκ κε τραβύςε γιά τι Μόςχα. Κάθε απόγεμα πάνο από τα ικοδομιτικά έργα πετά το αςιμένιο πυλί. Κανένας δε σικόνι το κεφάλι-τυ να ιδί τί ίνε αφτό, πυ κάνι θόριβο πςιλά στον υρανό. Ολι κςέρυνε, πος πέτακςε κςανά το επιβατικό — ταχιδρομικό αεροπλάνο από το Σβερντλόβςκ. Ι ιπόκοφες εκρίκςις νίχτα-μέρα τραντάζυν τυς τίχυς τον εργατικόν σπιτιόν. Κε αφτό πάλι το κςέρυν όλι: ίνε φυρνέλα, πυ ανίγυν μέσα στο μετάλεβμα τυ σίδερυ στυς λόφυς τυ Μαγνιτογόρςκ.

Κ' έτσι στον τόπο τις γιμνίς στέπας κςεφίτροςε ο γίγαντας τις σοσιαλιςτικίς βιομιχανίας, το εργοςτάσιο τυ Μαγνιτογόρςκ.

Το εργοςτάσιο τυ Μαγνιτογόρςκ ίνε το δέφτερο στον κόζμο. Μόνο ένα εργοςτάσιο ίνε μεγαλίτερο από το Μαγνιτοςτρόι, το εργοςτάσιο τυ Γέρι στιν Αμερικί. Ι αμερικανί φτιάνανε το εργοςτάσιό-τυς σε έντεκα χρόνια, κ' εμίς το Μαγνιτοςτρόι, πυ ίνε λίγο μικρότερο από το αμερικάνικο, το φτιάσαμε σε τρία μονάχα χρόνια. Το εργοςτάσιο τυ Μαγνιτογόρςκ έχι οχτό ιπςικάμινες. Οχτό ιπςικάμινες κατοβροχθίζυν κάθε μέρα 12800 τόνυς μετάλεβμα, 7200 τόνυς κοκ κε 3200 τόνυς αζβέςτι.

Μιχανές γεμίζυνε τιν ιπςικάμινο με μετάλεβμα, μιχανές ρίχνυν σ' αφτίνα κοκ κε αζβεςτόπετρα. Κέγετε το κοκ μέσα στιν ιπςικάμινο κε λιόνι το μετάλεβμα. Ιςτερα από πέντε όρες κάτο χαμιλά στιν ιπςικάμινο ανίγυνε μιά τρίπα κε το μαντέμι (τςυνκύν) κίνετε μέσα σε τεράςτιυς κυβάδες, πυ χοράνε 80 τόνυς. Χίλιυς πενταχόςιυς τόνυς μέταλο δίνι το μερόνιχτο ι κάθε ιπςικάμινο το Μαγνιτογόρςκ.

Οταν αρχίςυν τι δυλιά κε ι οχτό ιπςικάμινες, τότε θα δίνυνε 2 εκατομίρια 800 χιλιάδες τόνυς μαντέμι το χρόνο. **Το εργοςτάσιο**

τυ Μαγνιτογόρςκ μοναχό-τυ θα δόςι τόςο μέταλο, όςο έδινε όλο το Βέλγιο ςτα 1929 κε 500000 τόνυς παραπάνο, απ' ότι βγάνυν ι Πολονία, ι Ιταλία κε ι περιοχί τυ Σαάρ μαζί.

Το μαρτενοβικό ςινεργίο τυ εργοςταςίυ ίνε το πρότο ςε μέγεθος μέςα ςτιν Εβρόπι. Το ςινεργίο αφτό έχι 42 μαρτενοβικύς κλίβανυς, πυ μέςα ςτιν ΕΣΣΔ δεν έχυν όμιό-τυς. Το ςινεργίο τον ελαζμάτον έχι τρία μπλιύμινκ κε μιά ιδικί μιχανί γιά ράγιες κε ςιδερένια δοκάρια.

Κάθε μπλιύμινκ ίνε κ' ένα ολόκλιρο εργοςτάςιο. Οταν εργάζετε μ'όλι τιν αποδοτικότιτά-τυ, κάνι τόςα ελάζματα, όςα βγάνυνε 11 μιχανές ςτα διό απ' τα πιό μεγάλα-μας εργοςτάςια, πυ έχυν το όνομα τυ Λένιν κε τυ Πετρόβςκι ςτο Ντνεπροπετρόβςκ.

Μιά μιχανί, απ' αφτές πυ κάνυν ράγιες κε ςιδερένια δοκάρια, βγάζι το χρόνο περιςότερα ελάζματα απ' όςα έβγαζαν όλα μαζί τα εργοςτάςια τον Υραλίον ςτα 1930. Σ' ένα χρόνο το ςινεργίο τον ελαζμάτον μπορί να βγάλι τόςες ράγιες, όςες χριάζοντε γιά να ςτροθύν τριάντα χιλιάδες χιλιόμετρα ςιδεροδρομικές γραμές.

Ι τςαρικί όμος κιβέρνιςι μέςα ςτα εκςίντα χρόνια, πυ έφτιαχνε ςιδεροδρομικές γραμές, έςτροςε το όλο εκςίντα διό χιλιάδες χιλιόμετρα.

Ι δίναμι τυ κεντρικύ ιλεχτρικύ ςταθμύ τυ Μαγνιτογόρςκ ίνε ίςι με τι δίναμι πέντε ςταθμόν, ςαν τυ Βολχοβςτρόι, κε το φράγμα τυ Μαγνιτογόρςκ ίνε το μεγαλίτερο ς'όλι τιν Εβρόπι.

Οταν το κομπινάτο αφτό δυλέβι με όλι-τυ τιν αποδοτικότιτα, πρέπι κάθε μιά όρα να κςεκινάι από το ςταθμό τυ Μαγνιτογόρςκ τρένο φορτομένο μέταλο. Κάθε μιάμιςι όρα πρέπι νάρχετε από τι Σιβιρία τρένο φορτομένο πετροκάρβυνο κε κοκ.

25 χιλιάδες εργάτες θα διεφθίνυνε τις τεράςτιες μιχανές, τυς κλίβανυς, τις μιχανές τον ελαζμάτον κε τα μπλιύμινκ τον εργοςταςίον.

Πίςο από τυς λόφυς, εκί πυ δε μπορί να φτάςι ο θόριβος, ι μιρυδιά κε ο καπνός τυ εργοςταςίυ, μεγαλόνι ι ςοςιαλιςτικί πολιτία.

Εργαςία.

1. Από τις ςπυδεότερες βιομιχανικές επιχιρίςις, τα εργοςτάςια κε τυς ιλεχτρικύς ςταθμύς, πυ φτιάςτικαν ςτιν ΕΣΣΔ ςτα χρόνια τις πιατιλέτκας, πιά κςέρετε εςίς;

2. Μάθετε από τις εφιμερίδες πόςυς χιλιάδες τόνυς μαντέμι δίνι τον τελεφτέο κερό το εργοςτάςιο τυ Μαγνιτογόρςκ.

Ι άνοδο τις ικονομικίς θέςις κε τις κυλτύρας τον εργαζομένον.

(Απόςπαζμα από τιν έκθεςι τυ Ι. Β. Στάλιν ςτο XVII ςινέδριο τυ ΠΚΚ(μπ) ςτις 26 τυ Γενάρι τυ 1934).

Το λικβιντάριζμα τον παραςιτικόν τάκςεον οδίγιςε ςτιν εκςαφάνιςι τις εκμετάλεπςις ανθρόπυ από άνθροπο. Ι δυλιά τυ εργάτι κε τυ αγρότι γλίτοςε από τιν εκμετάλεπςι. Το ιςόδιμα, πυ κςεζύμιζαν ι εκμεταλεφτές από τι δυλιά τυ λαύ, τόρα μένι ςτα χέρια τον εργαζόμενον κε ένα-τυ μέρος χριςιμοπιέτε γιά να μεγαλόςι ι παραγογί κε να τραβιχτύν ς' αφτίνα κενύργια τάγματα από εργαζόμενυς. Το άλο μέρος χριςιμοπιέτε γιά να αφκςίςι άμεςα το ιςόδιμα τυ εργάτι κε αγρότι.

Εχι εκςαφανιςτί ι ανεργία, ι μάςτιγα αφτί τις εργατικίς τάκςις. Αν ςτις μπυρζυαζικές χόρες εκατομίρια άνεργι ςτερύντε κ' ιποφέρυν από τιν ανεργία, ς' εμάς εδό δεν ιπάρχυνε πιά εργάτες, πυ να μιν έχυνε δυλιά κε απολαβές.

Με τιν εκςαφάνιςι τυ ζιγύ τον κυλάκον εκςαφανίςτικε κε ι μιζέρια τυ χοριύ. Κάθε αγρότις, κολχόζνικος ίτε μονονικοκίρις, έχι τι δινατότιτα να ζι ανθροπινά, φτάνι μονάχα να θέλι να δυλέβι τίμια, να μιν τεμπελιάζι, να μιν περιπλανιέτε δο κε κι κε να μιν κλέβι τιν κολχόζικι περιυςία.

Ι εκςάλιπςι τις εκμετάλεπςις, ι εκςάλιπςι τις ανεργίας ςτιν πόλι, ι εκςάλιπςι τις μιζέριας ςτο χοριό ίνε τέτιας λογίς ιςτορικές επιτιχίες ςτιν ικονομικί θέςι τυ εργαζόμενυ, πυ γι' αφτές δεν μπορύν ύτε καν να ονιροπολύν ι εργάτες κε ι αγρότες κε ςτις πιό «διμοκρατικές» ακόμα μπυρζυαζικές χόρες.

Αλάκςανε όπςι ι πιό μεγάλες-μας πολιτίες κε τα πιό μεγάλα βιομιχανικά κέντρα. Στις μπυρζυαζικές χόρες αναπόφεβγο γνόριζμα τον μεγάλον πολιτιόν ίνε ι τρόγλες, αφτές πυ ονομάζυντε εργατικές ςινικίες ςτις άκρες τις πόλις, πυ ίνε ένας όνκος από ςκοτινές, ιγρές, τις περιςότερες φορές ιπόγιες μιςονκρεμιζμένες κατικίες, όπυ ςινίθος βρίςκι καταφίγιο ι φτοχολογιά, βυτιγμένι μέςα ςτι βρόμα κε καταριέτε τιν τίχι-τις. Το αποτέλεζμα πυ έφερε ι επανάςταςι ςτιν ΕΣΣΔ, ίταν να εκςαφανιςτύν ςε μας ι τρόγλες αφτές.

Ι τρόγλες αφτές αντικαταςταθίκανε με κενυργιοφτιαζμένες όμορφες κε φοτερές εργατικές ςινικίες, πυ ςιχνά μάλιςτα έχυν όπςι καλίτερι από τα κέντρα τις πόλις.

Ακόμι πιό πολί άλακςε ι όπςι τυ χοριύ. Το παλιό χοριό με τιν εκλιςία-τυ ςτο κεντρικότερο μέρος, με τα καλίτερα ςπίτια τυ υριάτνικυ,

τυ παπά, τυ κυλάκυ στα καλίτερα μέρι κε με τα κσεχαρβαλομένα καλίβια τον αγροτόν στα πιό απόκεντρα αρχίζι να εκσαφανίζετε. Στι θέσιτυ προβάλι το κενύργιο χοριό με τα κινονικά-τυ χτίρια, με τα κλυμπ, το ράντιο, τυς κινιματογράφυς, τα σχολιά, τις βιβλιοθίκες, τα γιάσλια, με τα τράχτορά-τυ, τα κομπάινα, τις θεριστικές μιχανές κε τ' αφτοκίνιτά-τυ. Δε βλέπις πιά τις παλιές εκσέχυσες φισιογνομίες τυ κυλάκυ-εκμεταλεφτί, τις βδέλας-τοκογλίφυ τυ εμπόρυ-σπεκυλάντι κε τυ παπά-υριάτνικυ. Τόρα εκσέχυσες φισιογνομίες ίνε ι παράγοντες τον κολχοζιόν κε τον σοβχοζιόν, τον σχολιόν κε τον κλυμπ, ι ιδικεμένι τραχτορίστες κε κομπαινιέριδες, ι μπριγαντίρι τις γεοργίας κε τις χτινοτροφίας, ι καλίτερι υντάρνικι κε υντάρνιτσες τον κολχόζικον κάμπον.

Εκσαφανίζετε ι αντίθεσι ανάμεσα στιν πολιτία κε το χοριό. Στα μάτια τον αγροτόν ι πόλι δεν ίνε πιά κέντρο εκμετάλεψίς-τυς.

Ι ικονομικί κε κυλτυρίστικι δεσμί ανάμεσα στιν πολιτία κε το χοριό γίνυντε ολοένα κε πιό σφιχτί. Από τιν πολιτία, από τι βιομιχανία-τις το χοριό πέρνι τόρα βοίθια: τράχτορα, αγροτικές μιχανές, αφτοκίνιτα, ανθρόπυς κε χριματικά μέσα. Μα κε το ίδιο το χοριό έχι τόρα τι βιομιχανία-τυ, τυς μιχανοτραχτορικύς σταθμύς, τα εργαστίρια επισκεβόν, κε τις διάφορες άλες βιομιχανικές κολχόζικες επιχιρίσις, μικρύς ιλεχτρικύς σταθμύς κ.τ.λ. Το χάσμα τις κυλτύρας ανάμεσα στιν πόλι κε στο χοριό ολοένα κε γεμίζι.

Νά πιές ίνε ι κιριότερες επιτιχίες τον εργαζόμενον στον τομέα τις καλιτέρεψις τις ικονομικίς-τυς θέσις, τις ζοίς κε τις κυλτύρας-τυς.

ΛΕΚΣΙΛΟΓΙΟ.

Α.

αγρίπνια (ι) — το να μιν χιμάτε κανένας. Α γ ρ ι π ν ό — δεν χιμάμε «Αγρίπνιςα όλι τι νίχτα». Α γ ρ ι π ν ο ς — κίνος πυ δεν χιμάτε, δεν κλι μάτι «Αγριπνος φρυρός».

αδιανός-ι-ο—κίνος πυ δεν έχι μέςα τίποτα, άδιος (έφκερος).

αδιάζο — βγάζο από ςκέβος ίτε από δομάτιο κίνο πυ έχι μέςα. «Αδιαςα τον κυβά». «Αδιαςα το δομάτιο». Εχο ελέφτερο κερό. «Δεν αδιάζο ςίμερα».

αδέςποτος-ι-ο — κίνος πυ δεν έχι νικοκίρι «αδέςποτο ςκιλί».

αδράχνο — πιάνο.

ακατάπαφτα — χορίς να ςταματά, αδιάκοπα «βρέχι ακατάπαφτα».

ακράδαντος-ι-ο — ακλόνιτος, ςταθερός «ι πίςτι-μυ γιά τι νίκι τυ ςοςιαλιζμύ ίνε ακράδαντι».

ακλόνιτος-ι-ο — πυ δεν κλονίζετε καθόλυ, ςταθερός.

αλιχτό — γιά τα ςκιλιά, γαβγίζο.

άμιλα (ι) — το να φροντίζι να παραβγί ο ένας τον άλονε ςτι δυλιά «ςοςιαλιςτικί άμιλα» — ςορεβνοβάνια.

αμιβί (ι) — ι πλερομί γιά κάπια δυλιά ί εκδύλεψςι πυ έχι γίνι.

αμνιςτία (ι) — επίςιμι πράκςι, πυ μ' αφτί απελεφτερόνυν κάπιο απ' τιν τιμορία, όπυ τον έχυν καταδικάςι.

αμόνι (το) — εργαλίο, πυ πάνο ς' αφτό ςφιροκοπύνε το ςίδερο.

αναγερμένος-ι-ο — γιριζμένος προς τα πάνο.

ανάμνιςι (ι) — εκίνο, πυ θιμάτε κανένας «έγραπςε τις αναμνίςις-τυ».

αναπάντεχα — άκςαφνα, χορίς να το περιμένι κανίς (αναχάπαρα).

αναπόςπαςτος-ι-ο — κίνος πυ δε μπορί να χοριςτί από άλο.

ανάςα (ι) — αναπνοί.

αναςένο — αναπνέο.

αναςινκρότιςι (ι) — φτιάςιμο με κενύργιο τρόπο, αναδιοργάνοςι «ςτο διάςτιμα τις πρότις πιατιλέτκας έχι γίνι αναςινκρότιςι τις βιομιχανίας-μας».

αναφιλιτό (το) — κλάμα με βαθιύς αναςτεναγμύς.

άνετα — αναπαφτικά, ίςιχα, «ζο άνετα». Α ν ε ς ι — το κςεκύραζμα, ι ανάπαπςι.

ανέχια (ι) — φτόχια, το να μιν έχι κανένας (ανεςετία).

ανθρακοριχίο (το) — το μέρος, όπυ ςκάβυν κε βγάζυν το κάρβυνο.

ανκελιοφόρος (ο) — κίνος πυ τον ςτέλνυν γιά να μεταδόςι κάπια ίδιςι.

ανκομαχό κε **αςκομαχό** — αναπνέο βαριά, λαχανιάζο. Υςιαςτικό α ν κ ο μ ά χ ι μ α κε α ν κ ο μ α χ ι τ ό.
άνοδο (ι) — ανέβαζμα, πρόοδο, ανάπτιχςι.
ανταμιβί (ι) — ι πλερομί απέναντι ςε κάτι, πυ έχι γίνι.
αντίριςι (ι) — αντιλογία, «δεν έχο καμιά αντίριςι».
αντικαταςτένο — βάζο ςτι θέςι ενός κάπιον άλο ί κάτι άλο. Μπένο ςτι θέςι κάπιυ.
ανύςιος-α-ο — πυ δεν έχι υςία, νοςτιμάδα· άνοςτος.
αόρατος-ι-ο — κίνος πυ δεν τόνε βλέπυμε, «τα μικρόβια ίνε αόρατα με το γιμνό μάτι».
απαρέτιτος-ι-ο — εκίνος πυ χριάζετε πάρα πολί, πυ χορίς αφτόν δε μπορί να γίνι «ι κατάχτιςι τις κενύργιας τεχνικίς ίνε απαρέτιτι».
απατεόνας (ο) — κίνος πυ γελά άλον.
απέραντος-ι ο — κίνος πυ δεν έχι τέλος, πολί μεγάλος «ι εργαζόμενι τις ΕΣΣΔ κε όλυ τυ κόζμυ τρέφυν απέραντι αγάπι προς τι ςοβιετικί-τυς πατρίδα».
απόγεμι (το) — ίςτερα απ' το μεςιμέρι.
απογιόνομε — γιά τα αεροπλάνα: όταν ςικόνοντε απ' τι γι κε πετύν πςιλά. Το αντίθετο — προςγιόνομε.
αποδοτικότιτα (ι)—ι ικανότιτα τις μιχανίς να δίνι οριζμένο ποςό δυλιάς.
απόδραςι (ι) — το να φίγι κανίς απ' τι φιλακί ί τιν εκςορία.
απιλιτικός-ι-ο — εκίνος πυ έχι μέςα τυ απιλί, φοβέρα.
άπιρος-ι-ο — αμέτριτος· κίνος πυ δεν έχι πίρα.
απόθεμα (το) — κίνο πυ ιπάρχι αποθικεμένο ςε ένα μέρος «τα αποθέματα τυ πετροκάρβυνυ ςε μας ίνε πολί μεγάλα».
απολαβί (ι) — κίνο πυ πλερόνετε κανίς απέναντι ςτι δυλιά τυ.
απόλια (ι) — χαςύρα.
απόλιτος-ι-ο — πλέριος, απεριόριςτος, «έχις απόλιτο δίκιο».
απολίτροςι (ι) — απελεφτέροςι, γλιτομός.
αποπέρνο — μιλό με κάπιονα θιμομένος γιά να τον κατιγορίςο ςε κάτι.
αποςόνο — αποτελιόνο.
απόφιτος — κίνος πυ τελιόνι κάπιο ςχολιό μικρό ί μεγάλο.
αράθιμος-ι-ο — κίνος πυ θιμόνι έφκολα, οκςίθιμος, εβερέθιςτος, απςίς.
αργαλιός (ο) — ι προτόγονι ιφαντικί μιχανί.
αριβάρο — φτάνο (ιταλικί λέκςι).
αρματοςιά (ι) — όλα τα άρματα μαζί. Στο εργοςτάςιο — όλα τα εργαλία κε ι μιχανές.
αρμός (ο) — το μέρος, όπυ ενόνυντε διό αντικίμενα. Στιν περίπτοςι αφτί—το μέρος όπυ ενόνυντε διό κόκαλα αναμεταχςί-τυς.

αςθένια (ι) — αρόςτια.
αςτός (ο) — μπυρζυάς. Ά ς τ ι κ ο ς — μπυρζυάζικος.
ατομικός-ι-ο — κίνος πυ ανίκι ςε ιδιέτερο άτομο «Στιν ΕΣΣΔ έχι καταργιθί ι ατομικί ιδιοχτιςία ςτις φάμπρικες κε ςτι γι».
ατςάλι (το) — τςελίκι. Α τ ς α λ ό ν ο μ ε — τςελικόνομε.
αφταρέςκια (ι) — το να εφχαριςτιέτε κανίς με τον εαφτό-τυ.
αφταπάρνιςι (ι) — το να αρνιέτε κανίς κάτι ςτον εαφτό-τυ γιά τυς άλυς· το να κάνι κανίς θιςίες γιά το γενικό καλό.
αχός (ο) — ίχος.
αχριςτέβο — γίνομε άχριςτος. Α χ ρ ι ς τ ο ς — κίνος πυ δε χριςιμέβι ςε τίποτα.

Β.

βάλτος (ο) — μέρος όπυ έχι ςτεκάμενα νερά· αλιότικα βαλτοτόπι.
βαρβάτο άλογο — όμορφο, γερό, μεγάλο άλογο.
βάρδια (ι) — ομάδα εργατόν, πυ πάι να δυλέπςι ςτον τόπο άλον, πυ γιόμιςαν ι όρες τις δυλιάς-τυς. «Ι δικί-μας ι βάρδια δυλέβι απ' τις 3». Κίνος πυ θα αντικαταςτίςι άλον· «ι πιονιέρι ίνε ι βάρδια τον κομςομόλον».
βαριπινίτις (ο) — κίνος πυ έχι καταδικαςτί γιά πολά χρόνια.
βαρό — χτιπό.
βίμα (το) — ποδαρέα.
βλέμα (το) — ματιά.
βολοκόπος (ο) — το εργαλίο, πυ μ' αφτό ςπάνυν τυς ζβόλυς πυ ςχιματίζοντε όταν οργόνετε το χοράφι· ζβάρνα (τυρμύχο).
βολάν — το κικλικό τιμόνι τυ αφτοκίνιτυ (γαλικί λέξι).
βολέβομε — ταχτοπιύμε, μπένο ςε κάπια δυλιά· «βολέφτικε ςτο εργοςτάςιο τις κονςέρβας».
βόλτα (ι) — μικρός περίπατος· «βγίκαμε να κάνυμε μιά βόλτα».
βραχνιαςμένος-ι-ο — κίνος, πυ ι φονί-τυ ίνε κομένι.
βυβός-ι-ο — κυφός. Β υ β έ ν υ μ ε — κυφένυμε.
βύρκος (ο) — πιχτί λάςπι από πολί λεπτό χόμα.

Γ.

γαλίνι (ι) — ιςιχία.
γάμπα (ι) — το μέρος τυ ποδιύ, πυ ίνε ανάμεςα ςτο γόνατο κε τυς αςτράγαλυς, μα περιςότερο το πιςινό μέρος, πυ μιάζι ςαν αδράχτι.
γάντι (το) — χερότι.

γδικιομός (ο) — εχδίκισι· το να κάνι κανίς κακό σε άλον, πυ τυ έχι κάνι επίσις κακό.
γέβομε — δοκιμάζο.
γενεόδορος — κίνος πυ δε λιπάτε τα χρίματα· ανιχτοχέρις.
γιύνκερος (ο) — φιτιτίς τις στρατιοτικίς σχολίς στιν τσαρικί εποχί. Καταγότανε κιρίος από ντβοριάνυς.
γλεντό — τρόγο, πίνο κε διασκεδάζο.
γοργός-ι-ο — γλίγορος.
γρασίδι (το) — ι πρασινάδα τυ χοραφιύ.
γρατσυνίζο — τσονκρανίζο (τσαραπίζο).
γριγορίτε — να ίστε άγριπνι.
γροθιά (ι) — μύστα.
γυστάρο — μ' αρέσι, μ' εφχαριστί.
γυρύνι (το) — μυχτερός.

Δ.

δαβλί (το) — αναμένο ξίλο.
δεκανέας (ο) — στο στρατό — κίνος πυ έχι στιν ιποταγί-τυ δέκα στρατιότες.
δεκανίκι (το) — κίνο πυ χρισιμοπιί ο κυτσός γιά να στιρίζι πάνο τιν αμασχάλι-τυ κε να περπατί (μαμέλα).
διάφανος-ι-ο — κίνος πυ ανάμεσα απ' αφτόν μπορύμε να βλέπυμε· «το γιαλί ίνε διάφανο».
διαλίο — σκορπό.
διαγογί (ι) — φέρσιμο, τρόπι. «Το πεδί αφτό έχι καλί διαγογί».
διαδίλοσι (ι) — άνθροπι, κιρίος εργάτες, πυ βγένυν οργανομένα στυς δρόμυς γιά να διακιρίξυν τα εσθίματά-τυς, να δίξυν τα πολιτικά-τυς φρονίματα, ί να διαμαρτιριθύν ενάντια σε κάτι. «Ι τελεφτέες διαδιλόσις στιν Ελάδα έχυν σινκεντρόσι 500 χιλιάδες εργαζόμενυς».
διανούμενος-ι-ο — ιντελιγέντος.
διατίποσι (ι) — τιπικί πράξι γιά οριζμένι περίπτοσι· «γιά να γραφτί κανίς μέλος τυ επανκελματικύ σινδέζμυ χριάζοντε οριζμένες διατιπόσις».
διαφεντέβο — ιπερασπίζομε.
διέκσοδο (ι) — τρόπος, πυ μ' αφτόν μπορί κανίς να γλιτόσι, να βγι από κάπια δίσκολι θέσι. «Το προλεταριάτο τυ εκσοτερικύ μιά μονάχα διέκσοδο έχι γιά να γλιτόσι απ' τι σιμερινί-τυ κατάστασι: να κάνι επανάστασι κε να πάρι τιν εξυσία στα χέρια-τυ».
διλιάζο — φοβύμε. Διλός — φοβιτσιάρις.

δίμιος (ο) — στα αστικά κράτι ο άνθροπος, πυ ι δυλιά-τυ ίνε να κόβι το κεφάλι τυ καταδικαζμένυ σε θάνατο· τζελάτις, μπόγιας.

διμοπρασία (ι) — ι πύλισι κάπιυ πράματος διμόσια ς' εκίνον πυ δίνι πιό πολά· κιρίος ι πύλισι πραμάτον απέναντι σε χρέος.

δινάςτις (ο) — κίνος πυ καταπιέζι, βασανίζι.

δίπλα — πλάι.

δίςκος (ο) — ταπςί. Στιν περίπτοσι αφτί το ταπςί πυ γιρνάν στις εκλισιές γιά να μαζέβυν δεκάρες απ' τον κόζμο.

δοροδοκία (ι)—το να πλιρόνι κανίς ρυςφέτι, γιά να εκςαγοράσι κάπιον.

δραπετέβο — φέβγο απ' τι φιλακί ί απ' τιν εκςορία.

δράςι (ι) — ι δυλιά πυ κάνι κανένας.

δραςτίριος-α-ο — ενεργιτικός.

δραχμί (ι) — νομιζματικί μονάδα στιν Ελάδα.

δρομέας (ο) — κίνος πυ τρέχι καλά.

δυλοπάρικος — ο χορικός πυ στι φευδαρχικί εποχί ίταν ιποδυλομένος στο φευδάρχι κε πυ ο φευδάρχις μπορύςε να τον πυλίςι ςα ζόο.

Ε.

εβνούμενος-ι-ο — κίνος πυ τον περιβάλι κανίς με ιδιέτερι αγάπι, πυ τον κάνι χατίρι.

έγνια (ι) — φροντίδα.

έθιμα — ςινίθια.

εθνικοπίίςι (ι) — το να γίνετε κρατικί ιδιοχτισία ι γι, ι φάμπρικες, τα εργοςτάσια κε ι άλες επιχιρίςις, πυ προτίτερα ανίκαν ςτυς τςιφλικάδες κε ςτυς καπιταλιςτές.

ελιγμός (ο) — φιδοτί διέφθινςι.

έκλιςι (ι) — το ένγραφο ί ο λόγος πυ μ' αφτόν προςκαλί κανίς άλυς να κάνυν κάτι.

έκριкςι (ι) — το να τινάζετε κάτι στον αέρα, με μπαρύτι ί με διναμίτι.

εκςέχυςα (ι) — ανότερι, με μεγαλίτερες ικανότιτες κε γνόςις.

εκςεφτελιζμός (ο) — το να βάζι κανίς άλο ςε κατότερι περιφρονιμένι θέςι.

εκςόςτις (ο) — βεράντα,

έκφραςι (ι) — ο τρόπος πυ μιλά κανίς. Ι όπςι τυ προςόπυ ςε διαφορετικές περιπτόςις. «Ι έκφραςι τυ προςόπυ-τυ έδιχνε θιμό».

έλενχος (ο) — κοντρόλ.

εμπνεφςτίς (ο) — εκίνος πυ εμπνέι, πυ ιποκινί άλον να κάνι κάτι.

ενίςχιςι (ι) — δινάμομα. Στο στρατό ενιςχίςις — ι βοίθιες πυ ςτέλνοντε.

ενκαρτέρισι (ι) — ι κατάστασι τυ ανθρόπυ, πυ ιπομένι κάτι με καρτερία, με ιπομονί. „Αντίκρισε το διστίχιμα, πυ τυ ίρθε, με ενκαρτέρισι".

ένοχος (ο) — φτέχτις.

επαφί (ι) — σίνδεσι, σχέσι.

επέτιος (ι) — ι μέρα, πυ σ' αφτίν σιμπλιρόνετε ένας χρόνος απ' τον κερό, πυ σινέβικε κάπιο γεγονός.

επίγυσα (ι) — πολί βιαστικί. Ε π ί γ ο ν τιλεγράφιμα — πολί βιαστικό τιλεγράφιμα.

επιδρομί (ι) — επίθεσι.

επικεφαλίδα (ι) — ι ονομασία (ο τίτλος), πυ δίνετε σε κάπιο διίγιμα ί άρθρο.

επίπεδο (το) — ίσιο. Μεταφορικά — κίκλος γνόσεον. «Το πολιτικό-τυ επίπεδο ίνε χαμιλό».

επισιτιστικός-ι ο — κίνος πυ αφορά τα τρόφιμα.

επισκεβί (ι) — επιδιόρθοσι, ρεμόντ.

επιταγί (ι) — τσεκ.

έρανος (ο) — σινδρομί, πυ οργανότετε γιά τιν ικονομικί ιποστίριξι κάπιυ σκοπὺ, ί κάπιυ ατόμυ.

εφαρμοστίς (ο) — σλέσαρος.

έφεδρος (ο) — ο στρατιοτίς πυ έχι τελιόσι τι θιτία-τυ κε πυ τον προσκαλύν στο στρατό σε πρότι ανάνκι.

εφοδιάζο — προμιθέβο.

έφπορος — κίνος πυ έχι τον τρόπο-τυ· άνθροπος εκσασφαλιζμένος ικονομικά.

εχμάλοτος (ο) — κίνος, πυ τον πιάνι ο εχτρός στον πόλεμο ζοντανό (γιασίρ).

Ζ.

ζβέρκο (το) — το πίσο μέρος τυ λεμύ (κοτίλα).

ζβέλτος-ι-ο — εφκίνιτος.

ζβόλος (ο) — κομάτι γις, κιρίος αφτά πυ βγένυν κάτο απ' το αλέτρι, όταν οργόνι.

ζιγόνο — πλισιάζο.

ζμίγο — ανταμόνο.

ζμίλι (ι) — λεπτό κοφτερό χιρυργικό εργαλίο, πυ μ' αφτό κόβυν.

ζοντανά — στιν περίπτοσι αφτί — τα σπιτικά ζόα.

Θ.

θάλαμος (ο) — ι χαμαρύλα τις φιλαχίς.
θαμπόνο — (θάμποσα, θαμπόθιχα, θαμπομένος) σχοτινιάζο χαπιανύ τα μάτια: «το δινατό φος μυ θάμποσε τα μάτια»· χάνο χάπιον να θαμάσι πολί, μ' ανιχτό το στόμα απ' το θαμαζμό: «τόνε θάμποσε ι δόχσα-τυ»· χάνο χάτι να χάσι τι γιαλάδα-τυ: «θάμποσες τον χαθρέφτι με τα χέρια-συ»· σχοτινιάζι το φός-μυ: «θάμποσαν τα μάτια-μυ απ' τον πολί χαπνό»· γίνομε σχοτινός, σχοτινιάζο: «ο υρανός όσο πάι χε θαμπόνι».
θελιά (ι) — θελίχ, σίνα.
θίελα (ι) — τριχιμία, μπόρα. Θιελόδιχος — χίνος πυ μιάζι με μπόρα.
θιριοδία (ι) — αγριότιτα, σαν χε χίνι τυ άγριυ θεριύ.
θόλος (ο) — χαμάρα, νταβάνι βαθυλομένο χιχλιχά, όπος στιν εχλισιά.
θοριά (ι) — όπσι (θορέα, χρα).
θρινό — χλέο με αναστεναγμύς.

Ι.

ιδιχός-ι-ο — χίνος πυ χσέρι χαλά χάπια τέχνι.
ιδιοχτισία (ι) — το να έχι χανίς χάτι διχό-τυ.
ιλιχός-ι-ο — στιν περίπτοσι αφτί ιχονομιχός.
ίνα (ι) — χλοστί.
ιθιχό (το) — στιν περίπτοσι αφτί θάρος: «δεν έχασε χαθόλυ το ιθιχό-τυ».
ιπερβολιχός — χίνος πυ τα παραλέι· πολί μεγάλος.
ιπερορία (ι) — ο παραπανίσιος χερός, πυ δυλέβι χανίς έχσο απ' τις χανονιζμένες όρες.
ιπσιχάμινο (ι) — τεράστιος χλίβανος γιά το λιόσιμο τυ μαντεμιύ (τσυγυνιύ). «Στιν ΕΣΣΔ ιπάρχυν ιπσιχάμινες, πυ δίνυν ος 1500 τόνυς μαντέμι τιν ιμέρα».
ιρινοδιχίο (το) — το χατότερο διχαστίριο πυ εχσετάζι τις πιό λαφριές ιποθέσις.
ισπράτο — πέρνο λεφτά.
ιστέριμα (το) — χίνο πυ δίνι χανίς χόβοντας απ' τα διχά-τυ απαρέτιτα έχσοδα.
ίφος (το) — ι πσιχιχί διάθεσι, όπος φανερόνετε στα χαραχτιριστιχά τυ ανθρόπυ: «το ίφος-τυ ίταν πολί χατσυφιαζμένο»· γενιχά το παρυσιαστιχό ενός ανθρόπυ: «έχι πολί σοβαρό ίφος».

Κ.

κάθαρμα (το) — κάτι το βρόμικο.
καθιςτερύμενα (τα) — ι φόρι κε τα άλα δοςίματα, πυ χροςτά κανίς να πλιρόςι.
καθεςτός (το) — ςίςτιμα (αςτικό καθεςτός, ςοβιετικό καθεςτός).
κάλος (ο) — κάτι ςκλιρό, πυ ςχιματίζετε ςτο δέρμα τυ ανθρόπυ, χιρίος ςτα χέρια εκί, όπυ αφτά έρχοντε ςε ςιχνί τριβί με κάπιο εργαλίο· κάλος ςχιματίζετε κε ςτα πόδια απ' τα ςτενόχορα παπύτςια.
καλιακύδα (ι) — ένα ίδος μάβρο πυλί.
καλπαςμός (ο) — πολί γλίγορο τρέκςιμο γιά τ' άλογα.
καμινάδα (ι) — ιπςιλί καπνοδόχο ςτα εργοςτάςια· τςιμινιέρα.
κάπα (ι) — ένα ίδος πανοφόρι (δίχος μανίκια), από κατςά, πυ το ρίχνυν ςτυς όμυς-τυς χιρίος ι ορινί.
καπύλια κε **κάπυλα** (τα) — ι ράχι τον μεγάλον τετράποδον ζόον κε περιςότερο το ακριανό μέρος τις ράχις πυ έρχετε — ςτο άλογο, ςτο γαιδύρι, ςτο μυλάρι — ίςτερα απ' τι ςέλα: «τον κάθιςα ςτα καπύλια τυ αλόγυ-μυ».
κάρα (ι) — κεφάλι.
κάρο (το) — αμάκςι.
καροτςιέρις (ο) — αμακςάς.
καταβροχθίζο — τρόγο με μεγάλι αχορταςιά· χιρίος ςτα ζόα: «το λιοντάρι, καταβροχθίζι το θίμα-τυ».
καταλαγιάζο — ιςιχάζο.
κατανέμο — μιράζο.
κατανέμυ — καταδιαβόλυ.
καταργό — απαγορέβο κάτι με ιδικό νόμο ί απόφαςι: «ι ςοβιετικί εκςυςία κατάργιςε τιν ατομικί ιδιοχτιςία ςτι γι κε ςτα μέςα τις παραγογίς».
καταςκοπία (ι) — ι πράκςι το να παρακολυθί κανίς μιςτικά άλονε, γιά να τόνε κατανκίλι.
κατάςχεςι (ι) — ι πράκςι πυ μ' αφτί το κράτος αφερί τιν ατομικί περιυςία.
κατόφλι (το) — κατοθίρ.
κατςυφιάζο — ςυφρόνο το μύτρο-μυ από θιμό ί λίπι.
κιδία (ι) — ι πομπί πυ οργανόνετε όταν θάβυνε κάπιον.
κλανκί (ι) — ο κρότος πυ κάνυν τα όπλα, όταν χτιπάι το ένα πάνο ςτ' άλο.

κλίρα (ι) — μίρα, τίχι, γραφτό όπος λένε.
κλοτςιά (ι) — χτίπιμα με το πόδι (λάχτα).
κοκ (το) — πετροχάρβυνο, πυ τὄχυνε δυλέπςι με ιδικό τρόπο κε πυ το χριςιμοπιύν ςαν κάψιμι ίλι κιρίος ςτα μεταλυργικά εργοςτάςια γιά να λιόνυν μέταλα.
κολατςίζο — τρόγο λίγο, απανοτά· προγεβματίζο.
κολοβομένος — κίνος πυ τυ έχυν κόπςι κάπιο μέρος τυ ςόματόςτυ. Μεταφορικά — παραμορφομένος.
κόμπος (ο) — κορδίλ.
κοπάδι (το) — πολά ζόα μαζί (ςιρίν)
κοπάζο — ιςιχάζο.
κοπέλα (ι) — κορίτςι.
κοπίδι (το) — το μιτερό μέρος τυ μαχεριύ.
κςαγορά (ι) — κίνο πυ πλιρόνι κανίς γιά να εκςαγοράςι κάτι ί κάπιον.
κςαμόνο — πέρνο φόρα με το χέρι γιά να χτιπίςο (αποπονίυμε).
κςαφνιάζομε — κςιπάζομε (αχπαράυμε).
κςελαρινκίζομε — φονάζο πολί δινατά.
κςεκάνο — βγάζο απ' τι μέςι, ςκοτόνο
κςεμπερδέβο — το ίδιο ότι κε το κςεκάνο.
κςένιαςτος (ο) — κίνος, πυ δεν έχι καμιά φροντίδα.
κςεπεζέβο — κατεβένο απ' τ' άλογο κε πιγένο πεζός.
κςεςκύφοτος-ι-ο — κίνος πυ δε φοράι καπέλο (αςκέπαγος).
κςεφλυδίζο — βγάζο τι φλύδα (λέπι).
κςεχαρβαλομένο — πολί παλιό.
κςιλιαζμένο — κίνο πυ έχι γίνι ςκλιρό ςαν κςίλο. Μεταφορικά — κςεπαγιαζμένο απ' το κρίο: «τα δάχτιλά-μυ κςίλιαςαν απ' το κρίο».
κςολοθρέβο — καταςτρέφο
κςορκιζμός (ο) — εφχί πυ διάβαζαν ι παπάδες γιά να γιατρέπςυν τάχα κάπιον.
κυβέντα (ι) — ομιλία, ςινομιλία. Κ υ β ε ν τ ι ά ζ ο — μιλό.
κυλυριάζομε — γίνομε ςαν κυλύρα Κ υ λ ύ ρ α — πύμπλικο.
κυμπάνκα (ι) — καπέλο, πυ το πάνο μέρος ίνε πέτςινο κε γίρο-γίρο έχι λυρίδα από γύνα.
κυράγιο (το) — θάρος, τόλμι, αντοχί ςτις δίςκολες ςτιγμές.
κυταμάρα (ι) — ανοιςία, βλαχία. Κ υ τ ό ς — ανόιτος, βλάκας· άνθροπος δίχος κρίςι· απονίρεφτος, απλοικός.
κύτελο (το) — μέτοπο (κατςίν).
κυτςομπόλις — κίνος πυ φλιαρί ενάντια ςτον ένα κε τον άλο. Κ υ τ ς ο μ π ο λ ι ό — το να μιλάι κανίς γιά τον ένα κε τον άλο.

Л.

λάβα (ι) — κίνο πυ κςεπετιέτε στιν έκριξι τυ ιφεςτίυ. Στιν περίπτοςι αφτί — λυρίδα κάρβυνυ στο ανθρακοριχίο.

λαβομένος -ι-ο — πλιγομένος (γεραλαεμένος). Λ α β ό ν ο — π λ ι γ ό ν ο

λαρδί (το) — το πάχος πυ έχι το γυρύνι κάτο απ' το δέρμα-τυ.

λαχανιαζμένος-ι-ο — κίνος πυ αναπνέι ςιχνά κε βαθιά από κύραςι.

λαχένο — ανταμόνο κάπιον στο δρόμο τιχέα, ςιναντό, ςιντιχένο, τιχένο· μυ πέφτι κάτι από τίχι: «μΰλαχε ςτί λοταρία τυ Οςοαβιαχίμ ένα αφτοκίνιτο». Στο τρίτο πρόςοπο — έτςι στιν τίχι, κατά ςίμπτοςι: «μιν έλαχε να ιδίς τον αδερφό-μυ;»

λέμαργος -ι-ο — αχόρταγος.

λεοφόρος (ι) — μεγάλος, φαρδίς δρόμος στιν πολιτία.

λιανοτράγυδο (το) — μικρό τραγΰδι, ςινίθος δίςτιχο.

λιβάνι (το) — θιμίαμα.

λιςτέβο — κλέβο.

λιτανία — θριςκεφτικί τελετί.

λιγό — λιγίζο.

λιγερός -ι-ο — κίνος πυ έχι όμορφι κορμοςταςιά.

λίπος (το) — πάχος (γιάγλος).

λογιςτίς (ο) — κίνος πυ κρατάι τυς λογαριαζμύς.

λογοτεχνία (ι) — ι τέχνι τυ να γράφι κανίς όμορφα, καλιτεχνικά έργα. Λ ο γ ο τ έ χ ν ι ς — κίνος, πυ καταγίνετε με τι λογοτεχνία, πυγράφι καλιτεχνικά έργα: «ο Μαξίμ Γόρκι ίνε ο μεγαλίτερος προλεταριακός λογοτέχνις τις ΕΣΣΔ».

λόνχι (ι) — ατςάλινο ςυβλερό έλαζμα, πυ το βάζυν στιν άκρι τις κάνας τυ στρατιοτικύ τυφεκιύ.

λόχος (ο) — στρατιοτικί μονάδα από 100 στρατιότες.

M.

μαδιμένος -ι-ο — κίνος πυ τυ μάδιςαν τις τρίχες, τα πύπυλα: «μαδιμένι κότα». Μ α δ ό — τραβό κε βγάζο τις τρίχες, τα πύπυλα, τα φίλα κ.τ.λ.

μακελιό (το) — το μέρος όπυ σφάζυνε τα ζόα (κασαπχανά)· μεγάλι ςφαγί ανθρόπον: «ι καπιταλιςτές ετιμάζυν κενύργιο μακελιό γιά τις εργαζόμενες μάζες». Μ α κ ε λ ά ρ ι ς — κίνος πυ σφάζι τα ζόα.

μανδίας (ο) — στρατιοτικό πανοφόρι.

μαντέμι (το) — κάθε ορικτό πυ έχι μέσα μέταλο γιά καμίνεπςι, μετάλεβρα: «το μαντέμι τυ χαλκύ». Χιτοςίδερος (τςυγύνι).

μάςτιγα (ι) — καμτςίκι.

μελίνκι (το) — το μέρος τυ κεφαλιύ πυ ίνε κοντά ςτ' αφτί (ακοί).

μέλον (το) — το χρονικό διάςτιμα πυ θα ακολυθίσι. Το χρονικό διάςτιμα το διερύμε ςε τρία: το παρελθόν (τα περαζμένα), το παρόν (τα τορινά) κε το μέλον (τα κατοπινά).

μεραρχία (ι) — ςτρατιοτικί μονάδα από 16 000 περίπυ ςτρατιότες (Ντιβίζια). Τέςερα ςιντάγματα κάνυν μιά μεραρχία.

μεταμόρφοσι (ι) — το να αλάζι κανίς μορφί.

μέτοπο (το) — το πάνο μέρος τυ κεφαλιύ ανάμεςα ςτα φρίδια κε ςτα μαλιά. Μεταφορικά — ι μπροςτινές γραμές τυ ςτρατύ ςτον πόλεμο: «το μέτοπο τυ ςτρατύ απλόθικε ςε 10 χιλιόμετρα»· ι μιά ίτε ι άλι περιοχί τις κρατικίς κε κινονικίς ζοίς, πυ απετί εντατικί δυλιά γιά να κατορθοθύν τα διάφορα προβλίματα: «ςτο κυλτυρίςτικο μέτοπο ι χόρα-μας κατόρθοσε εκςερετικές επιτιχίες».

μιζέρια (ι) — μεγάλι φτόχια· ελεινί κατάςτασι.

μιριόςτομο (το) — κίνο πυ το λένε χιλιάδες ςτόματα μαζί: „μόλις παρυσιάςτικε ςτι ςίςκεπςι ο ς. Στάλιν, ακύςτικε ένα μιριόςτομο „Υρά!"

μιςθόνο — νικιάζο κάπιονα γιά να με δυλέβι.

μίςτερ — κίριος (ανκλικά).

μιχανοδιγός (ο) — κίνος πυ οδιγί τιν ατμομιχανί τυ ςιδερόδρομυ.

μιχανικο ςφιρί (το) — εργαλίο γιά να ςπάςυν με μιχανικό τρόπο το κάρβυνυ· το βάζι ςε κίνιςι ο πιεζμένος αέρας.

μολέβο — μεταδίνο μόλιζμα.

μονιαζμένα — φιλικά, ςιντροφικά, δίχος να μαλόνυν: «ζύμε πολί μονιαζμένα».

μονολογό — μιλό μόνος-μυ.

μπαζαδόρος (ο) — ένα ίδος μεςίτι.

μπάρμπας (ο) — ο αδερφός τυ πατέρα ί τις μιτέρας (θιός)· ςιχνά το μεταχιρίζυντε γιά όλυς πυ ίνε πιό ιλικιομένι.

μπλοκάρο — περικικλόνο απ' όλες τις μεριές: «ςτιν αρχί τις επανάςτασις ι ιμπεριαλιςτές μπλοκάρανε τιν ΕΣΣΔ».

μπόγιας (ο) — κίτα δίμιος.

μπογαλάκι (το) — μικρός μπόγος (ποκτςάν).

μπόχα (ι) — βρόμικι ατμόςφερα μέςα ςε κλιςτό δομάτιο.

μπόρα (ι) — τρικιμία· βροχί με αέρα.

μπράτςο (το) — το μέρος τυ χεριύ απ' τον ανκόνα ος τον όμο.

μπράυνινκ — ρεβόλβερ ιδιέτερυ ςιςτίματος. Ονομάζετε έτςι απ' τ' όνομα τυ εφεβρέτι-τυ.

μπρύμιτα — όταν κςαπλόνι κανένας με το πρόςοπο προς τα κάτο (κύπα)· το αντίθετο — ανάςκελα.

μπύκα (ι) — το ςτόμιο τυ τυφεκιύ κε τυ κανονιύ: «γίριςαν πάνο ςτον οχτρό τις μπύκες τον κανονιόν».

μπυκιά (ι) — κίνο πυ βάζι κανίς γιά μιά φορα στο στόμα-τυ, όταν τρόγι (βύκα).

μπυλύκια — πολί μαζί: Κιρίος στυς στρατιότες, όταν πάνε ασίνταχτα πολί μαζί.

μπυμπύκι (το) — το λυλύδι πριν ν' ανίχςι (κυρύμπ).

μπυντρύμι (το) — ιγρό ιπόγιο, όπυ φιλακίζυν ςιχνά τυς επαναστάτες στα καπιταλιστικά κράτι.

μυκανίζο — μυνκρίζο. Μ υ κ α ν ι τ ο — ι φονί τις αγελάδας.

μυςκέβο — βρέχο: «μύςκεπςε τα ρύχα»· βρέχομε «μύςκεπςα απ' τι βροχί».

μυςύδα (ι) — μύρι γιά τα ζόα.

μυχλιαζμένος-ι-ο — κίνος πυ έχι ςαπίςι απ' τιν ιγραςία.

N.

νέκταρ (το) — ςίφονα με τι μιθολογία, το κραςί πυ πίνανε ι ολίμπιι θεί. Μεταφορικά — πολί καλό κραςί ί γενικά πιοτό.

νκρίνια (ι) — καβγάς, μάλομα, παράπονο, μυρμυριτό.

νιόθο — καταλαβένο (εγρικό).

νομαρχία — μονάδα διικιτικίς διέρεςις στιν Ελάδα.

νομοτάρχις κε **ενομοτάρχις** (ο) — ιπαξιοματικός τις χοροφιλακίς.

νοθρός-ι-ο — τεμπέλις, αργοκίνιτος.

νταντά (ι) — παραμάνα, γιιέκα πυ κιτάζι κςένα μορά.

νταμάρι (το) — το μέρος, όπυ βγάζυνε πέτρες (ταςχανάς).

ντεμιςεζόν παλτό — παλτό, πυ το φοράνε τιν άνιχςι κε το χινόπορο.

ντίνομε — φορό.

ντρυζίνικος (ο) — έτςι ονομάζοντα το 1905 τα μέλι τον επαναστατικόν μαχιτικόν ταγμάτον, πυ με τα όπλα στο χέρι πολεμύςαν ενάντια στον τςαριζμό.

O.

οβίδα (ι) — ι μπάλα, πυ ρίχνι το κανόνι κε πυ ςκάι κε τινάζι στον αέρα χόμα.

οδόφραγμα (το) — φράγμα, πυ το κάνυν από διάφορα ονκόδικα πράματα (αμάξια, στιλάρια, έπιπλα, πέτρες κ.ά.). Οδοφράγματα φτιάνυν ι επαναστάτες στυς δρόμυς, όταν πολεμύν ενάντια στιν αστινομία κε στα κιβερνιτικά στρατέβματα.

ολομέλια (ι) — ςινεδρίαςι πυ ς' αφτίν πέρνυν μέρος όλα τα μέλι κε ι επιλαχόντες τις δομένις επιτροπίς: «Ι ολομέλια τις Κ.Ε. τυ ΠΚΚ(μπ), πυ έγινε τον Ιύνι τυ 1936, ενέκρινε το κενύργιο σχέδιο τυ ςιντάγματος τις ΕΣΣΔ».
ομοβροντία (ι) — ταφτόχρονος πιροβολιςμός από κάμποςα τυφέκια ί κανόνια.
οπαδός (ο) — κίνος πυ ακολυθί τις αρχές κάπιυ ςιςτίματος ί ατόμυ: «ι οπαδί τυ λαικύ μετόπυ ολοένα περιςέβυν ςτο εκςοτερικό».
οπρίτςνικος (ο) — τον κερό τυ Ιβαν τυ Τρομερύ πολεμιςτίς ιδικύ ντβοριάνικυ ςτρατέβματος — τον ςοματοφιλάκον τυ τςάρυ. Ι οπρίτςνικι διακρίθικαν γιά τις θιριοδίες-τυς ενάντια ςτυς οχτρύς-τυς.
ορμινέβο — δίνο ςιμβυλές.
όχτος (ο) — ι άκρι τυ ποταμύ ί τις λίμνις. Ο ποταμός έχι διό όχτυς: δεκςιό κε αριςτερό.

Π.

πάλι (ι) — αγόνας: «ταξςικί πάλι».
παλύκι (το) — κςίλο (παςάλι).
πάναγνος-ι-ο — πολί καθαρός.
παραμονέβο — κάθυμε κε περιμένο κριφά κάπιον ίτε κάτι.
παρανομία (ι) — με τιν πολιτικί ένια — κατάςταςι αφςτιρίς μιςτικότιτας, πυ μέςα ς' αφτί γίνετε ι δράςι τυ επαναςτατικύ κόματος. Στιν τςαρικί Ροςία το κομυνιςτικό κόμα, πυ τότε ονομαζόταν ροςικό ςοςιαλ-διμοκρατικό εργατικό κόμα (τον μπολςεβίκον), δύλεβε ςτιν παρανομία. Τόρα ςτιν παρανομία δυλέβυν τα κομυνιςτικά κόματα ςε μερικές μπυρζυαζικές χόρες, λογοχάρι ςτι φαςιςτικί Γερμανία. Εκί τιμορύν πολί αφςτιρά κίνυς, πυ ανίκυν ςτο κομυνιςτικό κόμα: ςιχνά τυς καταδικάζυν ςε θάνατο. Μολατάφτα το κομυνιςτικό κόμα, βριςκόμενο ςε παρανομία, κάνι τεράςτια δυλιά, ςιςπιρόνοντας τις εργατικές μάζες κε καθοδιγόντας τιν πάλι ενάντια ςτο φαςιζμό.
παραπόδες — ςτο ςτρατό — όταν ι ςτρατιότες κρατάν τα όπλα δίπλα ςτο πόδι-τυς.
παρέα (ι) — ςιντροφιά.
παρόν — τα τορινά (κίτα μέλον).
πάρεδρος (ο) — ςτο δικαςτίριο — κίνος πυ κάθετε δίπλα ςτο δικαςτί κε μαζί-τυ πέρνι τι δικαςτικί απόφαςι· ςτο χοριό (αςτικό καθεςτός) ι πάρεδρι μαζί με τον προιςτάμενο λίνυν όλες τις ιποθέςις τυ χοριύ. Πάρεδρι εκλέγοντε κε ςτα διμαρχία.

παρδαλός-ι-ο — κίνος πυ έχι λογιό-λογιό χρόματα.
παράγοντας (ο) — κίνος πυ έχι μεγάλι δράσι μέσα σε κάπια κινονικί δυλιά κε σε πολιτικό κόμα.
πατύσα (ι) — το κάτο μέρος τυ ποδιύ, όπυ πάνο πατάμε (πλάκα).
πάχνι (ι) — κίνο πυ σχιματίζετε πάνο στα φίλα κε στα χόρτα τιν άνιξι κε το χινόπορο, όταν τι νίχτα κάνι κρίο (άσπρο, πυ μιάζι με χιόνι).
πεζοδρόμιο (το) — τα διό μέρι τυ δρόμυ, πυ ίνε στρομένα με πλάκες κε πυ πάνο σ' αφτά περπατάν ι πεζοπόρι (τροτυάρ).
πεζύλι (το) — πετρόχτιστο χαμιλό ντυβάρι, πυ το χτίζυν όξο απ' το σπίτι δίπλα στον τίχο κε όπυ πάνο κάθοντε.
πελόριος α-ο — πολί μεγάλος.
πενέβο — μιλό καλά γιά κάπιον (κυρφίζο).
πένθιμος-ι-ο — κίνος πυ δίχνι πένθος. Π έ ν θ ο ς — λίπι γιά το θάνατο γνοστύ ί σινκενί. Π έ ν θ ι μ ο ε μ β α τ ί ρ ι ο — το μαρς πυ πέζυν, όταν πεθένι κάπιος.
περεχό — χίνο γίρο-γίρο.
περιβόλι — κίπος.
περιοδικό — έντιπο όργανο πυ βγένι κάθε οριζμένο χρονικό διάστιμα (κάθε βδομάδα, κάθε δεκαπέντε μέρες, κάθε μίνα).
περιπλοκί (ι) — μπλέξιμο, μπέρδεμα. Στιν αρόστια — όταν χιροτερέβι ι κατάστασι.
περονιάζο — τριπό με το πιρύνι. Μεταφορικά λένε: το κρίο περυνιάζι, διλαδι πάι ος το κόκαλο.
περονόσπορος (ο) — αρόστια τυ σταφιλιύ.
πέφκο (το) — δέντρο βελονόφιλο (τζαμ).
πιγί (ι) — το μέρος όπυ αρχίζι το ριάκι ί το ποτάμι· το μέρος, όπυ βγένι νερό απ' τι γι. Μεταφορικά: ι αρχί, ι ετία.
πίζο — παγώνο.
πιθαρχία (ι) — ιποταγί σε αφστιρά καθοριζμένι τάξι, ιποχρεοτικί γιά όλα τα μέλι κάπιας κολεχτίβας.
πίθο — φροντίζο να κάνο κάπιον να καταλάβι.
πικιλόχρομα — με λογιό-λογιό χρόματα.
πιλίκιο — στρατιοτικό καπέλο.
πιπιλιζμένο — κίνο πυ έχι βάλι κανίς στο στόμα-τυ κε βράχικε.
πίρα (ι) — ζέστι.
πιρά (τα) — φοτιές.
πιροζβέστις (ο) — κίνος πυ βζίνι τι φοτιά.
πιρ ομαδόν — παράνκελμα στο στρατό να πιροβολύν όλι μαζί.
πλάνι (ι) — το να έχι κανίς λαθιαζμένι ιδέα γιά κάτι.
πλεονέχτιμα (το) — κέρδος, οφέλιμα, κίνο πυ έχι κάπιος σε μεγαλίτερο βαθμό από άλον.

ποδοβολιτό (το) — ο κρότος, πυ κάνυν τα πόδια τυ αλόγυ, όταν τρέχι.
πολίτεκνος — κίνος πυ έχι πολά πεδιά.
πράχτορας (ο) — κίνος πυ τυ αναθέτυν να κάνι κάτι, κε τον πλερόνυν γι' αφτό (αγέντος).
προάλες (τις προάλες) — τις τελεφτέες μέρες.
πρόιν — προιγύμενος, προτιτερινός.
προιςτάμενος-ι-ο — κίνος πυ βρίςκετε επί κεφαλίς κάπιας οργάνοςις ί κολεχτίβας.
προιόν (το) — κίνο πυ το παράγι κανένας στο εργοςτάςιο ί ςτιν αγροτικί ικονομία.
προνόμιο (το) — ιδιέτερο δικέομα, πυ δίνετε ςε μερικύς.
πςαρός-ι-ο — κοκινομάλις.
πςάχνο — ανκίζο με τα δάχτιλα· πςαχυλέβο. Ζιτό.
πτόμα (το) — το ςόμα τυ ανθρόπυ ί τον ζόον, όταν ίνε πεθαμένο.
πύρο — φίλα καπνύ ςτριμένα κε κολιμένα, πυ τα φυμάρυν δίχος τςιγαρόχαρτο.

Ρ.

ραγιάς — ςκλάβος, δύλος.
ράγια (ι) — ι ςιδερένια βέργα, πυ πάνο απ' αφτί περνάι ο ςιδερόδρομος.
ράτςα (ι) — γένος, γενιά.
ρέβο — χαλνό: «έρεπςε ο τίχος». Λιγνένο, αδινατό: «ρέβι πάνο στο πόδι».
ρίγμα (το) — άνιγμα μέςα ςε ντυβάρι, ςε πέτρα ί αλύ. Μεταφορικά — όταν δεν εχτελιέτε το πλάνο, λένε πος έχυν ρίγμα.
ριζά (τα) — γιά τα βυνά: το κάτο μέρος τυ βυνύ, απόπυ αρχίζι ο ανίφορος
ριθμικά — κανονικά.
ρίτορας (ο) — κίνος πυ μιλάι καλά μπροςτά ςε ςινέλεφςι.
ρογοβίζι (το) — κάτι πυ το φτιάνυν από λάςτιχο κε το δίνυν τυ μορύ να το βιζένι. Πςομί, πυ το βάζυν ςε πανί κε το δίνυν τυ μορύ να βιζένι.
ρόδα (ι) — ο τροχός.
ροζόνο — φέρνο ρόζυς, κάλυς (νεςίρια).
ρυςφέτι (το) — κίνο πυ πλιρόνι κανίς γιά να εκςαγοράςι κάπιον.

Σ.

ςάλαγος (ο) — θόριβος, ςαματάς.
ςαλάμι (το) — καλπάςι.

ςαλέβο — κυνό.
ςάλιο (το) — το ιγρό, που ςχιματίζετε μέςα στο ςτόμα.
ςανός (ο) — κςερό χόρτο.
ςαρόνο — ςκυπίζο. Καθαρίζο με τι ςκύπα το πάτομα.
ςέλα (ι) — κίνο πυ βάζυν ςτι ράχι τυ αλόγυ, γιά να το καβαλικέπςυν.
ςελινιαςμένος-ι-ο — μεταφορικά τρελός.
ςίγυρα — χορίς άλο.
ςίθαμπο — ςύρυπο· το διάςτιμα ίςτερα απ' τι δίςι τυ ίλιυ, όςπυ να ςκοτινιάςι ολότελα.
ςιθέμελα — απ' τα θεμέλια.
ςίλιπςι — αρέςτο.
ςιμορία (ι) — παρέα από κακύργυς ί κλέφτες.
ςινέλεφςι (ι) — το να μαζέβοντε κάμποςι κε να ςιζιτύν γιά οριςμένα ζιτίματα: «ι γενικί ςινέλεφςι τον μελόν τυ κολχοζιύ».
ςινέντεφκςι (ι) — το να ςιμφονίςι κανίς να ςιναντιθί με κάπιον, γιά να κυβεντιάςυν γιά οριςμένα ζιτίματα.
ςινεργίο (το) — τμίμα εργοςταςίυ ί φάμπρικας, όπυ βγάζυν οριςμένα προιόντα (τςεχ): „Το τιπογραφίο-μας έχι ςινεργίο γιά ςτιχιοθεςία, ςινεργίο γιά εχτίποςι κε ςινεργίο γιά το δέςιμο τον βιβλίον". Σ ι ν ε ρ γ ί ο ςιμένι κε κάμποςυς εργάτες, πυ ενόνυντε γιά να κάνυν οριςμένι δυλιά
ςινεφέρνο — έρχομε ςτον εαφτό-μυ, ςτα ςινκαλά-μυ. Γιάνο, γίνομε καλά ίςτερα από αρόςτια.
ςινθίκι (ι) — ςιμφονία πυ ιπογράφι ένα κράτος με άλο ί πολά κράτι αναμετακςί-τυς: «ι ςινθίκι τυ Μπρεςτ-Λιτόφςκ». Στον πλιθιντικό ςινθίκες ςιμένι κατάςταςι πραμάτον: «κάτο από τέτιες ςινθίκες ι δυλιά ίνε δίςκολι».
ςιμπόνια (ι) — το να λιπάτε κανίς γιά τον πόνο άλυ· το να ςιμερίζετε τον πόνο-τυ.
ςινικία (ι) — πολά ςπίτια μαζί.
ςινκατάθεςι (ι) — το να ςιμφονίςι κανίς με κάτι.
ςινοδιά (ι) — πολί άνθροπι, πυ πάνε μαζί. Σ ι ν ο δ έ β ο — πιγένο μαζί με κάπιον.
ςινομοςία (ι) — το να μαζέβοντε κάμποςι άνθροπι μιςτικά κε να πέρνυν απόφαςι ενάντια ςε άτομο, ςε οργάνοςι ί ςε ςίςτιμα.
ςίνταγμα (το) — ο βαςικός νόμος τυ κράτυς: «Στιν ΕΣΣΔ ι εργαζόμενι ςιζιτάν φαρδιά το ςχέδιο γιά το κενύργιο Σίνταγμα τις ΕΣΣΔ». Στο ςτρατό — ςτρατιοτικί μονάδα, πυ αποτελιέτε από 4000 ςτρατιότες. Τέςερα ςιντάγματα κάνυν μιά μεραρχία. Ο διικιτίς τυ ςιντάγματος λέγετε ςινταγματάρχις.
ςιντριβάνι (το) — πίδακας· ιγρό, πυ κςεπετιέτε ψιλά απ' τι γί.

Σιντριβάνια φτιάνυν στυς κίπυς. Ι νάφτα, όταν βγένι απ' τι γι, σχιματίζι σιντριβάνι (φοντάν).

σίνχρονος-ι-ο — κίνος πυ ζι τιν ίδια εποχί με άλονε. Κίνο πυ γίνετε τον ίδιο κερό με κάτι άλο.

σιρίνα (ι) — ι σφιρίχτρα τυ εργοστασίυ, πυ καλί τυς εργάτες κάθε προί στι δυλιά.

σισπιρόνομε — το να μαζέβοντε πολί άνθροπι γίρο από κάπιον: «Ι εργαζόμενι τις ΕΣΣΔ σισπιρόνοντε γίρο απ' το ΠΚΚ (μπ) κε τον αρχιγό τον λαόν ς. Στάλιν».

σιστιμένο γράμα — ασφαλιζμένο γράμα, πυ βάζι κανένας διπλό γραματόσιμο, κε πέρνι ιδικί απόδικσι δίνοντάς-το στο ταχιδρομίο.

σιχασιά (ι) — το να σιχένετε κανένας.

σκαρόνο — κάνο κάτι γρίγορα-γρίγορα.

σκάρτα — στα εργοστάσια κίνα τα προιόντα, ί τα πράματα, πυ βγένυν χαλαζμένα κε δεν μπορύνε να δοθύνε στιν αγορά (μπραχ).

σκαρφαλόνο — ανεβένο σε δέντρο ί σε βράχο κρατόντας απ' τα χέρια γιά να μιν πέσο (τσαντσαρέβο).

σκιάχτρο — κίνο πυ βάζυνε σε σπαρμένο χοράφι, ί σε κίπο γιά να φοβίζι τα πυλιά να μιν τρόνε τα γενίματα κε τυς καρπύς. Μεταφορικά άνθροπος πολί άσκιμος, πυ τόνε βλέπι κανίς κε φοβάτε. Σ κ ι ά ζ ο μ ε—φοβύμε.

σκίβο — γέρνο, καμπυριάζο, κλίνο. Σ κ ι φ τ ό ς — καμπυριαζμένος, με το κεφάλι γερμένο.

σόζο — γλιτόνο.

σοριάζο — ρίχνο κάτο. Σ ο ρ ι ά ζ ο μ ε — πέφτο χάμο.

σοφίζομε — μιχανέβομε· σκέφτομε να βρο κάτι.

σοφίτα (ι) — κίνο το μέρος τυ σπιτιύ πυ βρίσκετε κάτο απ' τι στέγι.

σπιρί (το) — γιά τα σιτιρά — το κάθε κσεχοριστό κυκί. Μικρό εκσόνκομα, πυ φέρνι κανένας στο δέρμα-τυ, κιρίος, όταν τον δανκόνι ψίλος, κοριός κ.τ λ.

στάνκελ (πιο σοστά **στάνκελ τσίρκυλ**)—μεταλικί σισκεβί, πυ μ' αφτί μετρύν με ακρίβια το μάκρος, το πάχος κε το φάρδος τις τρίπας κ.τ.λ.

στελέχι (τα) — εργάτες κε γενικά άνθροπι, πυ δυλέβυν μόνιμα σε οριζμένι επιχίρισι.

στερεοτίς (κρεπίλσικ) — λεπτυργός πυ δυλέβι στο ανθρακοριχίο, ί στο μεταλίο. Οταν ο ανθρακορίχος σπάι κάρβυνο, πίσο-τυ πάι ο στερεοτίς κε φτιάνι στίριγμα κε στερεόνι το θόλο τυ οριχίυ γιά να μιν πέσι.

στέρισι (ι) — το να μιν έχι κανίς κάτι.

στόχος (ο) — το σιμάδι, πυ βάζυνε στι σκοποβολί, γιά να το χτιπίσυνε με το βόλι. Μεταφορικά: ο άνθροπος πυ ενάντια ς' αφτόν κάνυν επίθεσι.

ςτρακομένο χιόνι — το χιόνι πυ με τιν παγονιά γίνετε ςκλιρό.
ςτρίβο — τιλίγο: «ςτρίβο τςιγάρο».
ςτριμογμένος-ι-ο — ςιμπιεζμένος, χομένος.
ςτρινκιά φονί — φονί πυ ςυ ςκίζι τ' αφτιά.
ςυβλερός-ι-ο — μιτερός, πυ ι άκρι-τυ ίνε ςα βελόνα (κςιμιτός).
ςυρπρίζα (ι) — κάτι πυ δεν περίμενε κανίς.
ςύρυπο (το) — κίτα ςίθαμπο.
ςυρτυκέβο — ςέρνομε δο κε κι. Σ υ ρ τ ύ κ ι ς — κίνος πυ ςέρνετε δο κε κι.
ςύςυρο (το) — πςιθιριτό. Ομιλία με χαμιλί φονί. Μεταφορικά — κυτςομπολιό.
ςφαγίο (το) — το μέρος όπυ ςφάζυνε τα ζόα· μακελιό· (καςαπχανά).
ςφιρί (το) — το εργαλίο πυ μ' αφτό κοπανάν το ςίδερο πάνο ςτο αμόνι, ίτε καρφόνυν καρφιά (τςακύτζι). Σ φ ι ρ ο κ ο π ό — κατεβάζο χτιπίματα με το ςφιρί.
ςφενδονίζο — ρίχνο μακριά.

T.

ταβέρνα (ι) — καπελιό. Το μαγαζί όπυ πυλάν ςπιρτάτα πιοτά.
ταμπυρλιέρις (ο)—κίνος πυ πέζι ταμπύρλο. Τ α μ π ύ ρ λ ο—τίμπανο.
τενία (ι) — κορδέλα. Κιρίος τι λέκςι αφτί τι χρισιμοπιύν γιά τις κινιματογραφικές τενίες: «Σίμερα ςτον κινιματόγραφο θα δίκςυν κενύργια τενία».
τμίμα (το) — κομάτι· το αςτινομικό τμίμα ςιχνά το λένε μονάχα τμίμα.
τοκογλίφος (ο) — κίνος πυ δίνι ςε τόκο χρίματα (ςτα καπιταλιςτικά κράτι) κε πέρνι μεγάλα προτςέντα.
τομέας (ο) — τμίμα. Λέμε: «ο τομέας τις βιομιχανίας», «ο τομέας τις μόρφοςις».
τόρνος (ο) — μιχάνιμα, πυ μ' αφτό δυλέβυν κομάτια κςίλυ ί μέταλυ· τα κομάτια αφτά ςτρέφοντε γίρο από ένα εργαλίο (γλίφανο) πυ τα δίνι κανονικό ςχίμα: ςφερικό, ςχίμα αβγύ κ.τ.λ.
τρατέρνο — κερνό, φιλέβο: «Με προςκάλεςε ςτο ςπίτι-τυ κε με τράταρε γλικό». Τ ρ α ν τ α μ έ ν τ ο—κίνο πυ προςφέρι κανίς γιά να τρατέρνι (φρύτα, γλίκιζμα κε άλα)· ι πράκςι τυ να τρατέρνι κανίς.
τραγί (το) — αρςενικό κατςίκι.
τραγιάςκα (ι) — καςκέτο, κέπκα.
τρακέρνο — ςιναντό, τιχένο: „Τον τρακάριςα ςτο δρόμο".
τραντάζομε — κυνιέμε δινατά.
τραχίς-ια-ι — ςκλιρός: «Το κλίμα τις Σιβιρίας ίνε τραχί».

τρόγλι (ι) — φισικί ί τεχνιτί κιλότιτα μέσα στι γι· φολιά ζόυ. Μεταφορικά — πολί φτοχικιά, κσεχαρβαλομένι καλίβα: «Ι εργάτες στο εκσοτερικό ζυν μέσα σε τρόγλες».

τσαλαβυτό — χόνομε με τα πόδια μέσα σε νερό ί ιγρί λάσπι.

τσαμπυνό — φλιαρό.

τσιφλικάς (ο) — πομέσικος· κίνος πυ έχι πολί γι κε εκμεταλέβετε εκατοντάδες αγρότες στα χτίματά-τυ. Σ' εμάς ι Οχτοβριανί επανάσταςι σάροσε τυς πομέσικυς.

τσύζο — πίνο σπιρτάτο πιοτό. «Το τσύζι» — πίνι πιοτό.

τσυνκρανό — τσαραπίζο.

τύβλο (το) — ικοδομιτικό ιλικό, πυ το φτιάνυν από γλίνα κε το ψίνυν σε φύρνο.

τυλύπες χιονιύ — πατύλια χιονιύ.

τυμπανιαζμένο — το πτόμα πυ μένι άταφο κε φυσκόνι.

Υ.

ύρλιαζμα (το) — ι φονί τυ σκιλιύ.

Φ.

φαγάνα (ι) — μιχανί πυ σκάβι τι γι κε σικόνι το χόμα κε το ρίχνι σε άλο μέρος (εκσκαβάτορ).

φαλάκρα (ι) — το γιμνό μέρος τυ κεφαλιύ, όπυ έχυν πέσι τα μαλιά.

φαντάρος (ο) — στρατιότις.

φάτσα (ι) — μύτρο.

φιμίζομε — λένε γιά μένα πολά πράματα, με πενέβυν·—ίμε κσακυστός: „Τα καπνά τυ Συχύμ φιμίζοντε".

φίνος — λεπτός, επιτίδιος. Φ ί ν α — με λεπτό τρόπο.

φιτία (ι) — πλαντάτσια.

φιτοζοό — ζο πολί άσκιμα.

φλαυτίστας (ο) — κίνος πυ πέζι φλαύτο. Φ λ α ύ τ ο — μυσικό όργανο.

φόρα (ι) — το να ορμά κανίς γιά να τρέκσι ί να πιδίκσι: «Πίρε φόρα κε πίδικσε», «Τἄβγαλε στα φόρα» — τα κσεσκέπασε.

φορατσίς (ο) — κίνος πυ μαζέβι τυς φόρυς (στα μπυρζυαζικά κράτι).

φρενάρο — εμποδίζο. Φρένα λένε στα τρένα τα στρονκιλά εκίνα, πυ εμποδίζυν το ένα βαγόνι να χτιπίσι πάνο στ' άλο.

φράγμα (το) — κίνο πυ φτιάνυν στο ποτάμι γιά να γιρίσυν το ρέβμα σε άλι κατέφθινσι (πλοτίνα).

φυμάρο — καπνίζο.
φυρνέλο (το) — ι τρίπα πυ ανίγυν μέσα σε πέτρα ί σε μετάλεβμα κε πυ τι γιομίζυν μπαρύτι ί διναμίτι γιά να τιν τινάκσυν στον αέρα.

Χ.

χαζέβο — στέκο μ' ανιχτό στόμα κε δεν κάνο τίποτα.
χάμο — κάτο.
χάμυρα — χαμύτια.
χαράκομα (το) — το χαντάκι πυ σκάβυν στον πόλεμο γιά να κρίβοντε μέσα σ' αφτό ι στρατιότες.
χασομερό — χάνο τον κερό-μυ χορίς να κάνο τίποτα.
χαστυκιά — χτίπιμα.
χεροπιαστός-ι-ο — κίνος πυ μπορί να τον πιάσι κανίς με το χέρι. Μεταφορικά—πραγματικός.
χέρσος — ι γι, πυ δεν καλιεργίθικε καθόλυ.
χίμαρος — τα νερά, πυ τρέχυν ορμιτικά ίστερα από μεγάλι βροχί (χαλαρδία).
χιμό — ορμό.
χιρομέρι — το καπνιστό μερί τυ γυρυνιύ.
χλομός — κίτρινος, πανιαζμένος.
χνάρι (το) — το σιμάδι, πυ αφίνυν ι πατιμασιές: «Ο κινιγός πίγε πάνο στα χνάρια τις αρκύδας»· σχέδιο κομένο από χαρτί, πυ πάνο σ'αφτό ράβυν ι ράφτες.
χορατό (το) — αστίο.
χοροφίλακας (ο) ζαντάρμος.
χρισικός (ο) — κίνος πυ ι δυλιά-τυ ίνε να κάνι μαλαματένια αντικίμενα κε στολίδια.
χριματιστίριο (το) — ίδριμα, όπυ ι καπιταλιστές κλίνυν μεγάλες εμπορικές πράκσις, πυλάν κε αγοράζυν μετοχές κ.τ.λ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Главный редактор Х. КАЧАЛОВ

Редактор ИОРДАНИДИС И.

Отв. по корректуре Б. СЕВЕРИС | Техред Г. МИЛИДИС

Сдано в набор 20-VI 1936 г.
Издание № 238
Формат бумаги 82,5×109
Тираж 3090
Цена книги 60 к. переплет 25 коп.

Подпис. в печ. 14/VII 1936 г.
Уполкрайлит Л—113
Об'ем печ. 11½ п. л.
Заказ № 820

Типография „Коммунистис“ ст. Крымская 1936 г.

Τιμή 85 κ.

Цена 85 к.

На греческом языке.

Д. БОГОЯВЛЕНСКИЙ и Л. ТИМОФЕЕВ

КНИГА ДЛЯ ЧТЕНИЯ

УЧЕБНИК ДЛЯ ШКОЛ МАЛОГРАМОТНЫХ

СКЛАД ИЗДАНИЯ
Ростов на Дону
Ул. Московская 53
КНИГОЦЕНТР